

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ TUNÇ ÇAĞI DOKUMA
ALETLERİ

Yüksek Lisans Tezi

MUSTAFACAN BAŞTOPUZ

Tez Danışmanı

DR. ÖĞR. ÜYESİ DERYA YILMAZ

Çanakkale - 2019

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ TUNÇ ÇAĞI DOKUMA ALETLERİ

Yüksek Lisans Tezi

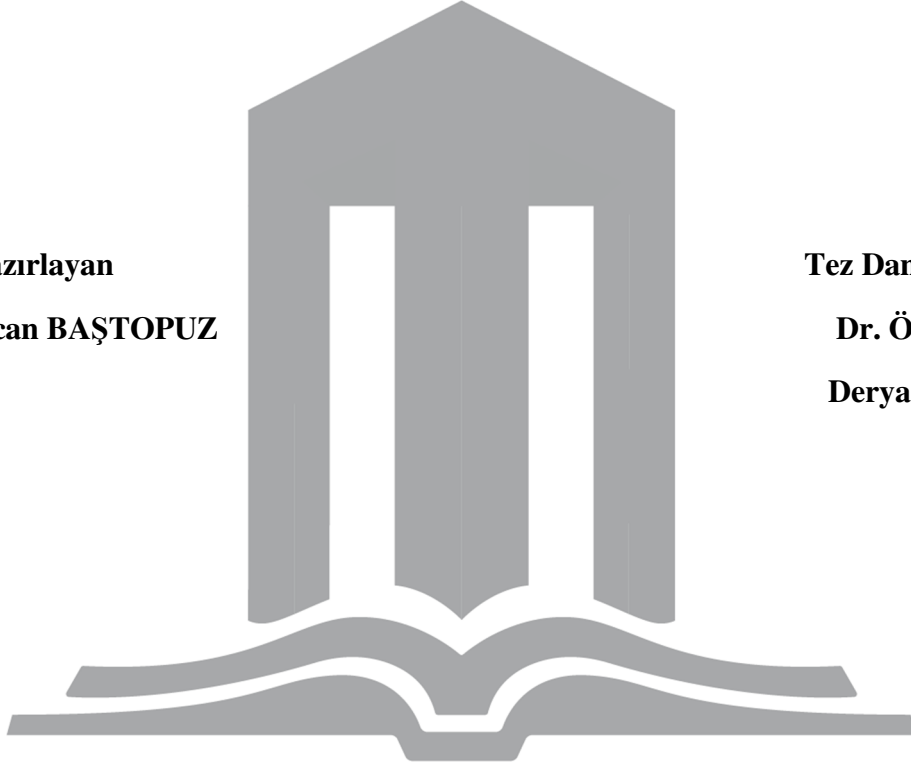
Hazırlayan

Mustafacan BAŞTOPUZ

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi

Derya YILMAZ

Çanakkale – 2019

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Dokuma Aletleri” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, özgünlüğünü ve bir başka mecraya sunulmadığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu ve yararlandığım kaynak ve verilerde hiçbir çarpıtma yapmadığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

02.07.2019

Mustafacan BAŞTOPUZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Mustafacan Baştopuz'a ait Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Dokuma Aletleri adlı çalışma, jürimiz tarafından Arkeoloji Anabilim Dalı YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Üyeler

İmza

Doç. Dr.
Göksel SAZCI

Dr. Öğr. Üyesi
Derya YILMAZ
(Danışman)

Doç. Dr.
Özlem TÜTÜNCÜLER
BİRCAN

Tez No :10271709

Tez Savunma Tarihi : 02.07.2019

ONAY

Prof. Dr. Şerif KORKMAZ
Enstitü Müdürü

4.

01.08/2019

ÖZET

MAYDOS KİLİSTEPE HÖYÜĞÜ TUNÇ ÇAĞI DOKUMA ALETLERİ

Maydos Kilisetepe Höyüğü Kuzeydoğu Ege’de, Çanakkale Boğazı’nın batı yakasında, Eceabat ilçesinde yer alan ve Gelibolu Yarımadası’nın en büyük höyüklerinden biridir. Maydos Kilisetepe’de 2010 yılında başlayan ve günümüze kadar devam eden arkeolojik kazılar sonucunda yerleşimde M.Ö. 3. binyıldan günümüze kadar uzanan tabakalar tespit edilmiştir.

Bu tez çalışması, Maydos Kilisetepe’de 2011-2018 yılları arasında yapılan arkeolojik kazılar sırasında ele geçen dokuma aletlerinin çözümlenmelerini içermektedir. Maydos Kilisetepe’nin Tunç Çağı tabakalarından gelen bu malzemeleri incelediğimizde, yerleşimde dokumacılıkta kullanılan farklı işlevlere sahip üç tip dokuma aleti tespit edilmiştir. Bunlar ağırşaklar, dokuma tezgâh ağırlıkları ve makaralardır.

İp üretimi için önemli bir yere sahip olan ağırşaklar, Maydos Kilisetepe’de çeşitli formlara, boyutlara ve ağırlıklara sahiptir. Bu durum yerleşimde farklı incelik ve kalınlıkta ip üretildiğini göstermektedir. Ağırşaklar beş ana tipe sahiptir. Ayrıca ağırşaklar üzerinde görülen bezemeler beş grup altında incelenmiştir. Yerleşimde çözümlenmiş dikey dokuma tezgâh ağırlıklarının kullanıldığını gösteren dokuma tezgâh ağırlıkları beş ana tip altında incelenmiştir. Dokumacılıkta genellikle ip sarmak amacıyla kullanılan makaralar iki ana tipe sahiptir.

Çalışmanın sonucunda, Maydos Kilisetepe’de Tunç Çağları boyunca dokumacılığın aktif olarak yapıldığını ve günlük hayatın bir parçası olduğunu arkeolojik verilere dayanarak söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Maydos Kilisetepe Höyüğü, Erken Tunç Çağı, Orta Tunç Çağı, Geç Tunç Çağı, Dokumacılık, Ağırşak, Dokuma Tezgâh Ağırlığı, Makara.

ABSTRACT

BRONZE AGE WEAVING TOOLS AT MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜK

Maydos Kilisetepe Höyük in the Northeast Aegean, West side of the Dardanelles, located in the district of Eceabat and It is one of the largest mounds of the Gallipoli Peninsula. As a result of archaeological excavations that started in Maydos Kilisetepe in 2010 and continue until today layers, from the Third Millennium down to the present, have been identified. This Thesis contains the analysis of weaving tools which uncovered during the archaeological excavations between the years 2011-2018 at Maydos Kilisetepe.

This thesis contains the analysis of obtained weaving tools in archaeological excavations in the years between 2011 and 2018 in Maydos Kilisetepe. When we examine these tools which come from Maydos Kilisetepe around the times of Bronze Age, we discover that there are three types of weaving tools that are used in the settlement. These are spindle whorls, loom weights and spools.

In Maydos Kilisetepe, spindle whorls which has a significant place in rope production have different forms, sizes and weights. This shows that in the settlement, ropes are produced in different thicknesses in the settlement. Spindle whorls have five different main types. In addition, the decorations seen on spindle whorls were examined under five groups. In weaving, the reels, which are usually used to wrap the rope, have two main types.

At the end of this study, according to the archaeological excavations we can clearly say that weaving was actively done and was a part of the daily life in Maydos Kilisetepe around the time of Bronze Age.

Key Words: Maydos Kilisetepe Höyük, Early Bronze Age, Middle Bronze Age, Late Bronze Age, Weaving, Spindle Whorls, Loom Weights, Spool.

ÖNSÖZ

Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Dokuma Aletleri” adlı tez çalışması, Kuzeydoğu Ege’de, Gelibolu Yarımadası üzerinde yer alan ve Çanakkale Boğazı’nda stratejik bir konumda bulunan Maydos Kilisetepe Höyüğü’nde 2010 yılından beri devam eden arkeolojik kazılar sonucunda ele geçen dokuma aletlerinin verilerine dayanmaktadır. Bu çalışma Maydos Kilisetepe Höyüğü’nün Tunç Çağı’nda dokumacılıkta bölgedeki konumunu göstermektedir.

Bu tez konusunu bana veren, bana güvenerek malzemeleri çalışmama izin veren, her zaman bilgisi ve tecrübesi ile bana ışık tutan, değerli vaktini ve düşüncelerini esirgemeyen saygıdeğer hocam Doç. Dr. Göksel Sazcı’ya teşekkür ederim. Bu çalışmada yardımını esirgemeyen, değerli fikirlerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danışsam bana kıymetli vaktini ayıran ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden geleni yapan sevgili tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Derya Yılmaz’a teşekkür ederim.

Ege Bölgesinde dokumacılık üzerine yaptığı çalışmaları ile bana yol gösteren ve tezimi şekillendiren değerli tez izleme komitesi üyesi sayın hocam Doç. Dr. Özlem Tütüncüler Bircan’a teşekkür ederim. Maydos Kilisetepe Höyüğü’nde yapmış olduğu arkeozooloji çalışmaları ve tezimin ilgili bölümlerine yaptığı yorumlar ve verdiği görüşler için sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Can Yümni Gündem’e teşekkür ederim.

Çalıştığım orijinal tez malzemesinin bir kısmı Çanakkale Arkeoloji Müzesi’nde bulunmaktadır. Tez malzemesi üzerinde çalışmama imkan veren müze müdürü Ali Atmaca’ya ve yardımları için arkeolog Hasan Taylan’a teşekkür ederim.

2013 yılından beri ekip üyesi olduğum Maydos Kilisetepe Höyüğü’nde değerli görüşleriyle bana yol gösteren, arkeolojiye ve hayata karşı bakış açımı geliştiren aynı zamanda Maydos Kilisetepe kazı arşivinin oluşturulmasında büyük bir katkısı olan Devrim Çalış Sazcı’ya teşekkür ederim. Ayrıca Maydos Kilisetepe kazı arşivinde emeği geçen herkese teşekkürü bir borç bilirim.

Tez çalışmasında yaptığı öneriler ile tezin gelişmesine katkı sağlayan ve göstermiş olduğu ilgiden dolayı Dr. Öğr. Üyesi Meral Başaran Mutlu’ya teşekkür ediyorum. Ayrıca

tezimi büyük bir alaka ile okuyup imla kontrolü yapan ve tezime yorumlarıyla katkıda bulunan Selçuk Kalfa'ya teşekkür ederim.

Bu süreçte yanımda olan, bana inanan ve manevi desteklerinin esirgemeyen değerli arkadaşlarım Mürsel Seçmen, Aylin Badem, Deniz Uzun, Hüsnü Cesur, Vahdet Ayaz ve Düzgün Çiçek'e teşekkür ederim.

Son olarak hayatımın her anında yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen kıymetli ailem; canım annem Samiha Baştopuz, babam Erol Baştopuz ve kardeşim Mehnur Baştopuz'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mustafacan BAŞTOPUZ

Çanakkale-Haziran 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
SÖZLÜK	viii
KISALTMALAR.....	ix
TABLolar LİSTESİ	xi
RESİMLER LİSTESİ	xii
GRAFİKLER LİSTESİ	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
LEVHALAR LİSTESİ.....	xvii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ

1.1. Coğrafi Konum	4
1.2. Araştırma ve Kazı Tarihçesi.....	5
1.3. Höyüğün Stratigrafisi.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

ARKEOLOJİK VERİLER VE YAZILI KAYNAKLAR IŞIĞINDA BAŞLANGICINDAN TUNÇ ÇAĞI SONUNA KADAR ANADOLU'DA DOKUMACILIK

2.1. Dokumacılık Tarihine Genel Bir Bakış	8
2.2. Hammaddeler ve İşlenme Yöntemleri.....	11
2.2.1. Keten.....	13
2.2.2. Yün.....	15
2.3. Dokuma Aletleri ve Dokumacılık İle İlgili Kanıtlar.....	16
2.3.1. İğ ve Ağırşak	16
2.3.2. Çözü-Ağırlıklı Dikey Dokuma Tezgâhları	22
2.3.2.1. Dokuma Tezgâh Ağırlıkları.....	25
2.3.3. Makara	26
2.3.4. Eğrilmiş İp ve Kumaş İle İlgili Buluntular	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MAYDOS KİLİSTEPE HÖYÜĞÜ TUNÇ ÇAĞI DOKUMA ALETLERİ

3.1. Tipolojik Sınıflandırma.....	34
3.2. Ağırşaklar Üzerinde Görülen Bezemelerin Sınıflandırılması	35
3.3. Erken Tunç Çağı.....	36
3.3.1. Ağırşaklar.....	36
3.3.1.1. Tipoloji.....	36
3.3.1.2. Ağırşaklar Üzerinde Görülen Bezemeler	37
3.3.2. Dokuma Tezgâh Ağırlıkları.....	37
3.3.2.1. Tipoloji.....	37
3.3.3. Erken Tunç Çağı'nda Dokuma Aletlerinin Genel Değerlendirmesi.....	38
3.4. Orta Tunç Çağı.....	40
3.4.1. Orta Tunç Çağı- Erken Dönem.....	41
3.4.1.1. Ağırşaklar.....	41
3.4.1.1.1. Tipoloji.....	41
3.4.1.1.2. Ağırşaklar Üzerinde Görülen Bezemeler	41
3.4.1.2. Makara	42
3.4.1.3. Mekânsal Dağılım	42
3.4.2. Orta Tunç Çağı- Geç Dönem.....	43
3.4.2.1. Ağırşaklar.....	43
3.4.2.1.1 Tipoloji.....	44
3.4.2.1.2. Ağırşaklar Üzerinde Görülen Bezemeler	44
3.4.2.2. Dokuma Tezgâh Ağırlıkları.....	45
3.4.2.2.3. Tipoloji.....	45
3.4.2.3. Makara	45
3.4.2.4. Mekânsal Dağılım	45
3.4.3. Orta Tunç Çağı'nda Dokuma Aletlerinin Genel Değerlendirmesi.....	47
3.5. Geç Tunç Çağı.....	51
3.5.1. Ağırşaklar.....	51
3.5.1.1. Tipoloji.....	51
3.5.1.2. Ağırşaklar Üzerinde Görülen Bezemeler	52
3.5.2. Dokuma Tezgâh Ağırlıkları.....	53
3.5.2.1. Tipoloji.....	53
3.5.3. Mekânsal Dağılım	54
3.5.4. Geç Tunç Çağı'nda Dokuma Aletlerinin Genel Değerlendirmesi	58
SONUÇ	66
KAYNAKÇA.....	70

EK 1: MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ TUNÇ ÇAĞI DOKUMA ALETLERİ KATALOĞU	86
EK 2: AÇMA VE TABAKALARA GÖRE DOKUMA ALETLERİNİN ALAN NUMARALARI	121
EK 3: ŞEKİLLER.....	126
EK 4: LEVHALAR	161
EK 5: SONUÇ BÖLÜMÜ GRAFİKLERİ	177
ÖZGEÇMİŞ	181

SÖZLÜK

- **Ağırşak:** Hayvansal ve bitkisel liflerden ip elde etmek üzere hazırlanan aletin iğе ilk dönüş hareketini kazandırmak aynı zamanda ilk ip sarımlarını yumuşaklaştırmak için iğ sopasının altına, ortasına veya üst kısmına takılan ortası delik ağaç, kemik, pişmiş toprak veya taştan yapılan alet.
- **Atkı:** Dokuma tezgâhlarında mekikle enine atılan iplik, argaç.
- **Çözü:** Dokumacılıkta, dokuma kumaşın bir ucundan diğеr ucuna dik olarak uzanan ipliklere, yani dikey iplere, çözü denir.
- **Eğirme:** Yün, pamuk vb.ni iğ ile büküp iplik durumuna getirmek.
- **Gücü:** Dokuma tezgâhında ipliklerin birbirinden ayıran ve karışmasını önleyen çubuk.
- **İğ:** Büküm aleti. Lifler eklene eklene bükülerek iplik meydana getireceğinden, gerekli hareketi sağlayacak aracı olarak dönme hareketini artırmak üzere orta kısmı şişkin biçimde yontulmuş ya da altına ağırşak eklenmiş alet.
- **Levent:** Dokuma tezgâhlarında çözüünün sarıldığı ağaç yada demir makara.
- **Lif:** Belirli uzunluk ve incelikte eğilip bükülebilen tekstilin en küçük hammaddesine "lif" denir.
- **Makara:** Üzerine iplik, tel, şerit vb. sarılan, kenarları çıkıntılı, ekseni boyunca delik silindir, bobin.
- **Sümek:** Eğirilmek için temizlenmiş, taranmış lif öbekleri.
- **Dokuma Tezgâh Ağırlığı:** Taş ve pişmiş toprak yapılmış dokumacılıkta, tezgâha gerili iplerin ucuna asılarak kullanılan ağırlık.

KISALTMALAR

METİN İÇİNDE KULLANILAN KISALTMALAR

Abb.	: Abbildung
Bkz.	: Bakınız
ETÇ	: Erken Tunç Çağ
Fig.	: Figure
GTÇ	: Geç Tunç Çağ
Kat.	: Katalog
Lev.	: Levha
M.Ö.	: Milattan Önce
No.	: Numara
OTÇ	: Orta Tunç Çağ
Pl.	: Plate
Tab.	: Table
Taf.	: Tafel
Vd.	: Ve diğerleri

KATALOGDA KULLANILAN KISALTMALAR

B. Tip : Bezeme tipi

D.Ç. : Delik çapı

Envanter No. : Envanter numarası

Etüt No. : Etüt numarası

G.Ç. : Gövde çapı

Kat. No. : Katalog numarası

K. Ağırlık : Korunan ağırlık

Kor. Yer : Korunduğu yer

Lev. : Levha

Şek. : Şekil

Uznl. : Uzunluk

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
1. Maydos Kilisetepe Höyüğü		
Tablo 1.1:	Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde tespit edilen tabakaları gösteren tablo (Sazcı ve Başaran Mutlu, 2018:141).	7
3. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Dokuma Aletleri		
Tablo 3.1:	Maydos Kilisetepe Tunç Çağı tabakalarını gösteren tablo	32
Tablo 3.2:	Maydos Kilisetepe Tunç Çağı tabakalarına göre dokuma aletlerinin rakamsal dağılımını gösteren tablo.	33
Tablo 3.3:	Maydos Kilisetepe VIII. Tabaka dokuma aletleri form ve adet dağılımını gösteren tablo.	36
Tablo 3.4:	Maydos Kilisetepe VIII. tabaka bezemeli ve bezemesiz ağırşakların formlara göre dağılımını gösteren tablo.	38
Tablo 3.5:	Maydos Kilisetepe Orta Tunç Çağı tabakalarında dokuma aletlerinin rakamsal dağılımını gösteren tablo.	41
Tablo 3.6:	Orta Tunç Çağı tabakalarına göre bezemeli ve bezemesiz ağırşakların formlara göre rakamsal dağılımını gösteren tablo.	48
Tablo 3.7:	Maydos Kilisetepe VII. tabaka ağırşakların formlara ve bezeme biçimlerine göre rakamsal dağılımını gösteren tablo.	48
Tablo 3.8:	Maydos Kilisetepe VI. tabaka ağırşakların formlara ve bezeme biçimlerine göre rakamsal dağılımını gösteren tablo.	48
Tablo 3.9:	Maydos Kilisetepe V. tabaka evreleri ve V. tabakanın karışık alanlarından gelen ağırşakların formlara göre rakamsal dağılımını gösteren tablo.	58
Tablo 3.10:	Maydos Kilisetepe V. tabaka ağırşakların formlara ve bezeme biçimlerine göre rakamsal dağılımını gösteren tablo.	59

RESİMLER LİSTESİ

Resim No.	Resim Adı	Sayfa
1. Maydos Kilisetepe Höyüğü		
Resim 1.1.:	Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün harita üzerindeki konumu (Sazcı, 2013b: 2).	4
Resim 1.2:	Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün havadan görünümü (Maydos Kazı Arşivi).	5
Resim 1.3:	Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün güneybatıdan görünümü (Maydos Kazı Arşivi).	6
Resim 1.4:	Açmaların karelej içerisindeki konumları (Göksel Sazcı).	6
2. Arkeolojik Veriler ve Yazılı Kaynaklar Işığında Başlangıcından Tunç Çağı Sonuna Kadar Anadolu'da Dokumacılık		
Resim 2.1:	Mısır'da Teb'te XI. Hanedanlık Dönemi mezarı duvar resmi (Barber, 1991: 45).	9
Resim 2.2:	Mısır'da Beni Hasan'da XII. Hanedanlık Dönemi mezarı duvar resmi (Barber, 1991: 45).	10
Resim 2.3:	Samsun-İkiztepe hançer üzerindeki tekstil kalıntısı (Tütüncüler, 2005: Resim 1A)	11
Resim 2.4:	Yün ve hasır izleri taşıyan kaide parçaları (Özdemir, 2012: 153).	11
Resim 2.6:	Yün, ağırşak ve iğ (Tütüncüler, 2005: Resim 1F).	13
Resim 2.5:	Keten bitkisi, ağırşak ve iğ (Tütüncüler, 2005: Resim 1C).	13
Resim 2.7:	Keten bitkisi (Burke, 2010: 8).	13
Resim 2.8:	Nakht Ölüler Kitabı, papirüs yaprak 13, keten hasat sahnesi, M.Ö.1350-1300 (Burke, 2010: 9).	14
Resim 2.9:	Tepe Sarab koyun heykelcik, İran, yak. M.Ö. 5000 (Burke, 2010: 11).	15
Resim 2.11:	“S” ve “Z” büküm ipleri (Evely, 2000: 488).	17
Resim 2.10:	İp eğiren kadın tasviri (Barber, 1991:43).	17
Resim 2.12:	İğ tipleri (Crewe, 1998: 6, fig.2.1; Yeniden Çizim: Mustafacan Baştopuz).	18
Resim 2.14:	Horoztepe, metal iğler (Özgüç ve Akok, 1958: resim 25-26)	19
Resim 2.13:	Alaca Höyük L mezarında bulunan gümüş iğ (Koşay, 1951: Lev.197/1).	19
Resim 2.16:	Merzifon mezarlığında bulunan bronz iğler (Maner, 2018: 47).	19
Resim 2.15:	Karataş gümüş iğ, metal bikonik ağırşak ve disk (Mellink, 1969: pl.74,fig.23).	19

Resim 2.17: Çözgü ağırlıklı dikey dokuma tezgâhı ve bölümleri (Crowfoot, 1936:37, fig.1a).	23
Resim 2.18: Troia IIg tabakası, 206 numaralı oda (Blegen vd.,1950: fig.461).	24
Resim 2.19a-b: Çatalhöyük, dokuma örnekleri (Burnham, 1965: lev. XXXIII/b-c).	29
Resim 2.20: Resuloğlu, M.28 mezarı, kumaş sarılı hançer (Tütüncüler, 2006:147,Resim 3).	30
3. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Dokuma Aletleri	
Resim 3.1: 98, 99 ve 100 numaralı ağırşaklar (Maydos Kilisetepe Kazı Arşivi)	42
Resim 3.2: İkincil işlenmiş seramik (D3/2 527.9) (Maydos Kilisetepe Kazı Arşivi)	42
Resim 3.3: Maydos Kilisetepe 2018 kazı sezonunda ele geçen dokuma aletleri (Maydos Kilisetepe Kazı Arşivi).	61

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik No.	Grafik Adı	Sayfa
3. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Dokuma Aletleri		
Grafik 3.1:	Maydos Kilisetepe Tunç Çağı dokuma aletleri rakamsal dağılımı.	32
Grafik 3.2:	Maydos Kilisetepe tabakalara göre dokuma aletlerinin rakamsal dağılımı.	33
Grafik 3.3:	Maydos Kilisetepe VIII. tabaka ağırşakların form ve bezeme tiplerine göre rakamsal dağılımı.	38
Grafik 3.4:	Maydos Kilisetepe VIII. tabaka ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.	40
Grafik 3.5:	Maydos Kilisetepe Orta Tunç Çağı tabakalarına göre ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.	50
Grafik 3.6:	Maydos Kilisetepe V. tabaka dokuma aletlerinin rakamsal dağılımı.	51
Grafik 3.7:	Maydos Kilisetepe GTÇ evrelerine göre ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.	62
Grafik 3.8:	Maydos Kilisetepe GTÇ ağırşaklarının formlara göre gövde çapı ve ağırlık dağılımı.	62
Grafik 3.9:	Maydos Kilisetepe V karışık olarak belirtilen ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.	64
Grafik 3.10:	Maydos Kilisetepe GTÇ evrelere göre ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.	64
Sonuç Bölümü Grafikleri		
Grafik I.	Maydos Kilisetepe Tunç Çağı dokuma aletleri rakamsal dağılımı.	178
Grafik II.	Maydos Kilisetepe Tunç Çağı ağırşak formlarının rakamsal dağılımı.	178
Grafik III.	Maydos Kilisetepe dönemlere göre ağırşak formlarının dağılımı.	179
Grafik IV.	Maydos Kilisetepe Tunç Çağı ağırşakların form ve bezeme tiplerine göre dağılımı.	179
Grafik V.	Maydos Kilisetepe Tunç Çağı ağırşakların formlara göre gövde çapı ve ağırlık dağılımı.	180
Grafik VI.	Maydos Kilisetepe Tunç Çağı tabakalara göre ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.	180

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No. Şekil Adı	Sayfa
Şekil 1. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Ağırşak Formları.	127
Şekil 2. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Ağırşak Formları.	128
Şekil 3. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Dokuma Tezgâh Ağırlığı Formları.	129
Şekil 4. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Dokuma Tezgâh Ağırlığı Formları.	130
Şekil 5. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Makara Formları.	131
Şekil 6. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Ağırşak Bezeme Tipleri.	132
Şekil 7. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Ağırşak Bezeme Tipleri.	133
Şekil 8. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Ağırşak Bezeme Tipleri.	134
Şekil 9. 1-6 numaralı ağırşakların çizimi.	135
Şekil 10. 7-12 numaralı ağırşakların çizimi.	136
Şekil 11. 13-16 numaralı ağırşakların çizimi.	137
Şekil 12. 17-21 numaralı ağırşakların çizimi.	138
Şekil 13. 22 numaralı makara ve 23-24 numaralı dokuma tezgâh ağırlıklarının çizimi.	139
Şekil 14. 25-26 numaralı ağırşaklar ve 27 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.	140
Şekil 15. 28 ve 29 numaralı dokuma tezgâh ağırlıklarının çizimi.	141
Şekil 16. 30-35 numaralı ağırşakların çizimi.	142
Şekil 17. 36 numaralı makaranın çizimi.	143
Şekil 18. 37-42 numaralı ağırşakların çizimi.	144
Şekil 19. 43-46, 47, 48 numaralı ağırşakların ve 45 numaralı makaranın çizimi.	145
Şekil 20. 49-54 numaralı ağırşakların çizimi.	146
Şekil 21. 55, 57, 58 numaralı ağırşaklar ve 56 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.	147
Şekil 22. 59, 60, 62 numaralı ağırşaklar ve 61 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.	148
Şekil 23. 63-68 numaralı ağırşakların çizimi.	149
Şekil 24. 69-74 numaralı ağırşakların çizimi.	150
Şekil 25. 75 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı ve 76-78 numaralı ağırşakların çizimi.	151
Şekil 26. 79, 81-84 ve 89 numaralı ağırşakların çizimi.	152
Şekil 27. 80 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.	153
Şekil 28. 85 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.	154

Şekil 29. 86 ve 87 numaralı dokuma tezgâh ağırlıklarının çizimi.	155
Şekil 31. 90, 92-95 ve 97 numaralı ağırşakların çizimi.	157
Şekil 32. 91 numaralı ağırşağın çizimi.	158
Şekil 33. 96 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.	159
Şekil 34. 98-100 numaralı ağırşakların çizimi.	160

LEVHALAR LİSTESİ

Levha No.	Levha Adı	Sayfa
Levha 1.	1-9 numaralı ağırşaklar.	162
Levha 2.	10-18 numaralı ağırşaklar.	163
Levha 3.	19-21 numaralı ağırşaklar, 22 numaralı makara, 23 ve 24 numaralı dokuma tezgâh ağırlıkları.	164
Levha 4.	25 ve 26 numaralı ağırşaklar, 27 ve 28 numaralı dokuma tezgâh ağırlıkları.	165
Levha 5.	29 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı, 30-35 numaralı ağırşaklar ve 36 numaralı makara.	166
Levha 6.	37-44 numaralı ağırşaklar ve 45 numaralı makara.	167
Levha 7.	46-54 numaralı ağırşaklar.	168
Levha 8.	55, 57-60 ve 62 numaralı ağırşaklar, 56 ve 61 numaralı dokuma tezgâh ağırlıkları.	169
Levha 9.	63-71 numaralı ağırşaklar.	170
Levha 10.	72-74, 76-79 ve 81 numaralı ağırşaklar ve 75 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı.	171
Levha 11.	80 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı.	172
Levha 12.	82-84 numaralı ağırşaklar, 85-87 numaralı dokuma tezgâh ağırlıkları.	173
Levha 13.	88 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı ve 89-95 numaralı ağırşaklar.	174
Levha 14.	96 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı.	175
Levha 15.	97-100 numaralı ağırşaklar.	176

GİRİŞ

İnsanlar hayatlarını sürdürebilmesi için bazı temel ihtiyaçlara gereksinim duymaktadır. Beslenme, barınma ve korunma gibi temel ihtiyaçlar insanlığın başlangıcından günümüze kadar süregelen en büyük uğraşları arasında yer almaktadır. Dokumacılığın çıkış noktası bu 3 temel ihtiyaçtan biri olan korunmadır. İnsanlar, vücudunu korumak ve örtünme ihtiyacını sağlamak amacıyla avladıkları hayvanların derilerini kullanmışlardır. Daha sonra ise bitkisel ve hayvansal lif kaynaklarından faydalanarak eğirme işlemi sonucu dokuma üretiminin esas ögesi olan ip elde edilmiştir. Dokumalar, elde edilen bu iplerden meydana gelmektedir.

Analiz verilerinden bilinen insanların kullandığı liflerin başında keten ve yün gelmektedir. İp üretimi, insanların yerleşik hayata geçmeden önce avcı ve toplayıcı bir hayatı benimsediği Üst Paleolitik Döneme kadar geri gitmektedir. İlk başlarda daha çok keten kullanılmış olmalıdır. Hayvansal lif kaynakların başında gelen yün ise yerleşik hayata geçişle koyunun evcilleştirilmesi sonucu kullanılmaya başlamış ve zamanla kullanımı artmıştır.

Üretim süreci, ilk olarak bitkisel ve hayvansal liflerden oluşan hammadde kaynaklarının ip üretimi için hazır hale getirilmesiyle başlar. Eğirme işlemi sonucu ip üretimi süreciyle devam eder ve dokuma tezgâhlarında ipin dokunması işlemiyle son bulur. Bu süreçte ağırşak, dokuma tezgâh ağırlıkları ve makaralar gibi dokuma aletleri kullanılmaktadır. Dokumacılıkta kullanılan bu aletler üzerinde yapılan çalışmalar, bir yerleşimin dokuma üretimi hakkında bilgi vermesi açısından önemlidir. Yerleşimde kullanılan dokuma aletlerinin çeşitliliği, üretilen ip ve dokuma ürünlerinin dönemsel olarak değişimini ve gelişimini ortaya koyabilir. Ayrıca üretilen dokuma ürünlerinde kullanılan teknoloji bölgeler arası etkileşimi de gösterebilmektedir. Bu bağlamda Gelibolu yarımadasında yer alan Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde 2010 yılında başlayan ve günümüze kadar devam eden kazılar sonucunda ele geçen dokuma aletlerinin araştırılmamış olması ve Höyüğün Tunç Çağı tabakalarındaki dokumacılığı hakkında yeterli bilginin olmaması "Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Dokuma Aletleri" başlıklı tez çalışmasını gerekli kılmıştır. Maydos Kilisetepe Höyüğü'nden metin içerisinde Maydos Kilisetepe olarak bahsedilecektir.

Tez çalışmasının amacı, Maydos Kilisetepe Tunç Çağı tabakalarında ele geçen dokuma aletlerinin malzemeleri, kullanım alanları, alet formları ortaya konularak yerleşimde dokumacılık konusunda kapsamlı bir kaynak oluşturmaktır. Ayrıca dokuma aletlerinin buluntu konumlarına göre kullanım alanlarının ve işlevlerinin, çağdaşı örneklerle karşılaştırarak belirlenmesi de amaçlanmıştır. Bu çalışma, özgün kazı buluntu malzemesi ile Tunç Çağı boyunca yerleşimdeki dokumacılığın belgelenmesi ve ileride yapılacak olan çalışmalara örnek teşkil etmesi açısından oldukça önemlidir.

Bu tez çalışması, 2011-2018 yılları arasında Maydos Kilisetepe’de yapılan arkeolojik kazılar sırasında ele geçen dokuma aletlerini kapsamaktadır. Kapsadığı dönem ise höyüğün V., VI., VII. ve VIII. tabakalarını içeren Tunç Çağı malzemesidir.

Birinci bölümde Maydos Kilisetepe’nin coğrafi konumu, araştırma tarihçesi ve höyüğün stratigrafisi kısaca anlatılmıştır. İkinci bölümde dokumacılık tarihi hakkında genel bilgi, arkeolojik ve yazılı kaynaklar ışığında başlangıcından Tunç Çağı sonuna kadar Anadolu’da dokumacılık ile ilgili buluntular anlatılmıştır. Aynı zamanda dokumacılıkta kullanılan ağırşak, dokuma tezgâh ağırlığı ve makaraların dokuma üretimindeki önemi, nasıl kullanıldığı ve işlevleri hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölüm ise bu tezin özgün malzemesini oluşturan Maydos Kilisetepe Tunç Çağı tabakalarında ele geçen dokuma aletlerinin anlatıldığı kısımdır. Höyükte yapılan stratigrafi çalışmaları sonucunda ortaya çıkartılan Tunç Çağı tabakalarında (V., VI., VII. ve VIII.) 83 Adet Ağırşak, 14 Adet Dokuma Tezgâh Ağırlığı ve 3 Adet Makara olmak üzere 100 adet dokuma aleti tespit edilmiştir. Bu dokuma aletleri *excel* programında kayıt altına alınarak istatistik verilerine ulaşılmıştır. Tezin katalog bölümünde (Ek 1), çalışılan malzemenin buluntu yeri, hammaddesi, pişmiş toprak malzeme ise hamur ve astar rengi, aletlerin tipolojisi, ölçüleri (Gövde çapı, ağırlık, uzunluk, vd.), korunduğu yer, envanter veya etüt numaraları ve tanımı gibi özellikleri belirlenmiştir. Hamur ve astar rengi belirlenirken standart olması amacıyla *Munsell*¹ renk kataloğu kullanılmıştır.

Çalışılan malzeme, Erken Tunç Çağı, Orta Tunç Çağı ve Geç Tunç Çağı olmak üzere 3 ana başlık altında, “Ağırşaklar, Dokuma Tezgâh Ağırlıkları, Makaralar” şeklinde incelenmiştir. Her grup malzeme kendi içerisinde tipolojisi, varsa bezemesi ve Maydos

¹ Kullanılan *Munsell* kataloğu: *Munsell SOIL-COLOR CHARTS with genuine Munsell color chips 2009 Year Revised | 2015 production.*

Kilisetepe'deki buluntu konumlarını gösteren mekânsal dağılımı ile başlıklar altında değerlendirilmiştir. Ayrıca her dönem için dokuma aletlerinin bölgesel karşılaştırması ve kullanılan ağırsakların işlevlerinin yorumlandığı bölüm sonu değerlendirmesi yapılmıştır. Malzemelerin her birine kendine ait bir numara verilmiştir. 1-100 arasında verilen bu numaralar katalogda koyu (*Bold*) olarak yazılmıştır. Dokuma aletleri metin içerisinde bu katalog numaralarına göre anlatılmıştır. Ayrıca çizimlerde, fotoğraflarda ve mekânsal dağılım yapılan mimari planlarda takibinin kolay olabilmesi açısından aynı numara kullanılmıştır.

Maydos Kilisetepe yeni bir arkeolojik kazı olduğundan höyüğün küçük bir bölümü kazılabilmektedir. Maydos Kilisetepe 2011-2018 kazı sezonlarında ele geçen dokuma aletlerinin verilerine dayanan bu tez çalışmasında yapılan değerlendirmelerin ve sonuçların ileride yapılacak çalışmalar ile değişebileceğini göz önünde bulundurmak gerekir.

Tez içerisinde kullanılan resimler, haritalar, tablolar ve grafikler metin akışı dikkate alınarak sıralanmıştır. Başka bir kaynaktan alıntı yapılmışsa veya başka birine ait bir çizim var ise alt yazısında referansı ve kime ait olduğu belirtilmiştir. Üçüncü bölümde kullanılan tablolar, grafikler ve mimari planda dokuma aletlerinin dağılımı, tarafımdan hazırlanmıştır. Ayrıca sonuç bölümü ile ilgili grafikler ek 5'te verilmiş olup üçüncü bölümde yer alan grafikler ile karışmaması için roma rakamları ile numaralandırılmıştır.

Tezde çalışılan dokuma aletlerinin el çizimleri ve fotoğrafları Maydos Kilisetepe kazı arşivine aittir ve yayın hakları saklıdır. Levhalarda yer alan fotoğrafların düzenlenmesi ve şekillerde yer alan bilgisayar çizimleri tarafımdan yapılmış olup “*Adobe Photoshop CC 2015*” ve “*Adobe Illustrator CC 2015*” programları kullanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

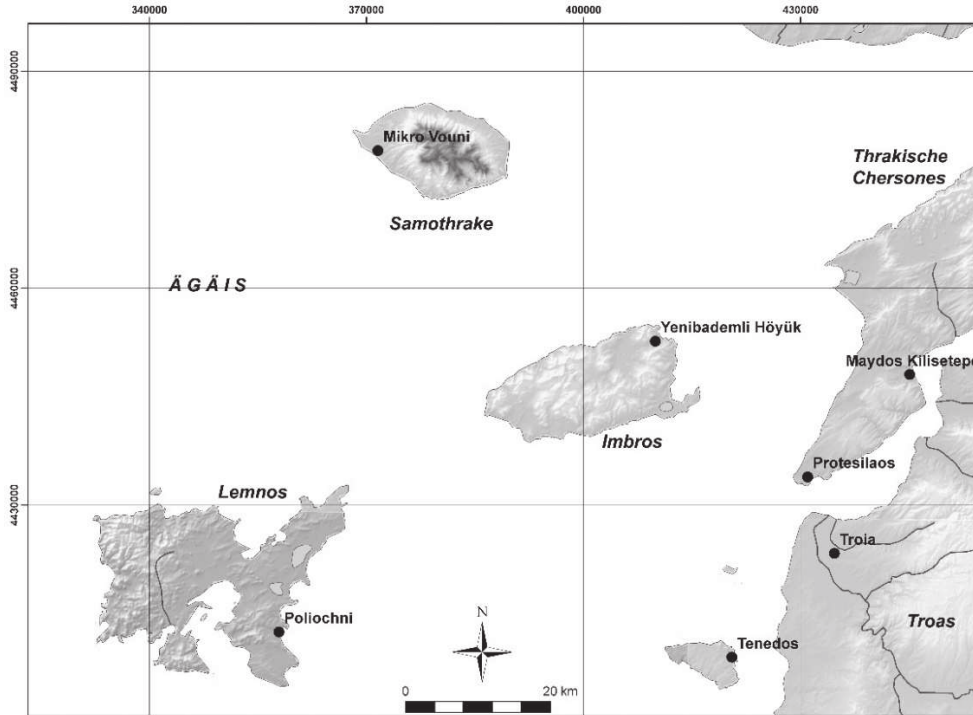
MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ

Maydos ismi günümüzde Eceabat ilçesinin modern yapıları altında kalan Madytos antik kentinden gelmektedir. Kilisetepe adı ise 20. yüzyılın başlarına kadar höyüğün üzerinde yer alan Hagios Demetrios'a adanmış olan bir Ortodoks kilisesinden gelmektedir (Sazcı, 2016b: 57). Ayrıca yazılı kaynaklarda Maydos kale, Maidos, Maito, Myndos, Maita ve Hagios Dimitrios gibi çeşitli isimler geçmektedir (Sazcı, 2008: 4).

1.1. Coğrafi Konum

Maydos Kilisetepe Höyüğü, Çanakkale Boğazı'nın Avrupa yakasında, Kilye Koyu'nun güneyinde ve Çanakkale iline bağlı Eceabat ilçesinde yer almaktadır (Harita 1.1). Höyük günümüzde Eceabat ilçesinin tam ortasında kalmıştır (Sazcı, 2012b: 13; 2016b: 57).

Höyük yak. 180x200 metre büyüklüğünde ve deniz seviyesinden 33.00 metre yüksekliği ile Gelibolu Yarımadası üzerinde yer alan en büyük höyüktür (Sazcı, 2012b: 13; 2016b: 58).

Resim 1.1.: Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün harita üzerindeki konumu (Sazcı, 2013b: 2).

Resim 1.2: Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün havadan görünümü (Maydos Kilisetepe Kazı Arşivi).

1.2. Araştırma ve Kazı Tarihçesi

Maydos Kilisetepe'de ilk bilimsel araştırmalar Mehmet Özdoğan ve ekibi tarafından 1982 yılında Gelibolu Yarımadası'nda gerçekleştirilen Doğu Marmara ve Trakya Araştırmaları proje kapsamında höyükte yapılan yüzey araştırmasıdır. Bu çalışma sırasında yüzeyden toplanan malzemelerin Kumtepe Ib'den Troia VI Dönemi sonuna kadar uzandığı tespit edilmiştir. Höyüğün batısında toprak alınması sonucu oluşan kesitte Troia III-V. tabakaları ile çağdaş hatırı sayılır miktarda bir kalınlığa sahip mimari dolgu gözlenmiştir (Özdoğan, 1984: 64, 65; 1986: 55; Sazcı, 2008: 3).

Maydos Kilisetepe'de ilk bilimsel kazılar ise 2010 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının izniyle Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi adına Doç. Dr. Göksel Sazcı başkanlığında yürütülen bir ekip ile başlatılmıştır ve çalışmalar günümüzde hala devam etmektedir (Sazcı, 2011; 2012a; 2013a; 2014; 2015; 2016a; Sazcı ve Başaran Mutlu, 2017; 2018).

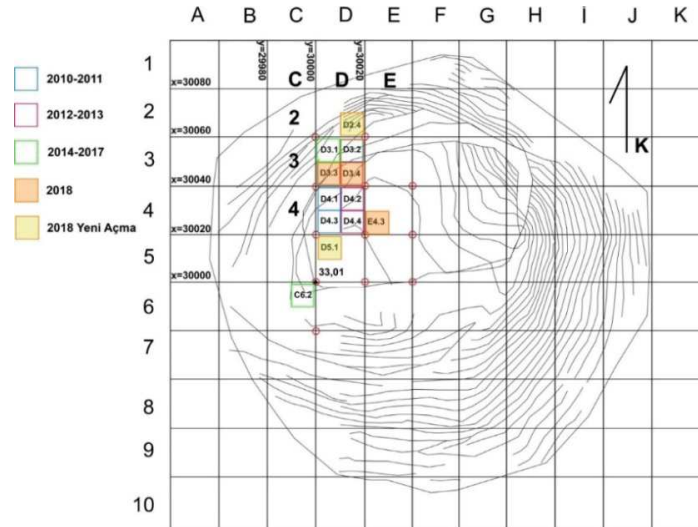
Maydos Kilisetepe'de yapılan arkeolojik araştırmaların başlıca nedenleri, bölgede İlk Tunç Çağı'ndan Orta Tunç Çağı'na geçişi temsil eden dönemleri araştırmak, bölgenin M.Ö. 2. bindeki sosyo-ekonomik yapısını ortaya çıkartmak, Karanlık Dönem olarak adlandırılan ve M.Ö. 1200-800 yılları arasına tarihlenen bu dönem hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak, höyüğü koruma altına almak ve bölge turizmine kazandırmaktır (Sazcı, 2012c: 48).

Resim 1.3: Maydos Kilisetepe Hüyükü'nün güneybatıdan görünümü (Maydos Kilisetepe Kazı Arşivi).

1.3. Hüyükün Stratigrafisi

Maydos Kilisetepe'de kazı çalışmalarına ilk olarak höyüğün batısında 1980 yılında yerel yönetimler tarafından toprak alınması sonucu oluşan kesitin hemen doğusunda başlanmıştır. Kazı çalışmalarına ilk olarak burada başlanmasının sebebi yerel yönetimler tarafından toprak alınması sonucu oluşan kesitten dolayıdır. Tahribat sonucu oluşan bu kesitten tabaka takibini yapmak ve höyüğün stratigrafisini belirlemektir. 2015 Kazı sezonuna kadar höyüğün batısında 10x10 metre boyutlarında 8 tane açma açılmıştır (Sazcı, 2016b:59). 2017-2018 kazı sezonlarında 3 yeni açma daha açılmıştır (Resim 1.3).

Resim 1.4: Açmaların karelaj içerisindeki konumları (Göksel Sazcı).

TABAKALAR	EVRELER	DONEM	C14 TARİHLEME	TROIA
I	a b	Bizans- Yakın Dönem		
II	a b	Klasik- Hellenistik Dönem		VIII
III	a b c	Geometrik- Arkaik Dönem		
IV	a b	Erken Demir Çağ	M.Ö. 1127- 931	yak. M.O. 950 VIIb1-3 yak. M.O. 1180
V	a	Geç Tunç Çağı	M.Ö. 1340- 1305	yak. M.O. 1200 VIIa
	b ₁ b ₂ c		M.Ö. 1450- 1380 M.Ö. 1630- 1497 M.Ö. 1685- 1520 M.Ö. 1745- 1620	yak. M.O. 1300 VI Geç VI Orta
VI	a b c	Geç Orta Tunç Çağı	M.Ö. 1795- 1780 M.Ö. 1850- 1770 M.Ö. 1945- 1865	VI Erken yak. M.O. 1750
VII	a b c d	Erken	M.Ö. 2080- 2060	V yak. M.O. 1900 yak. M.O. 2000
VIII		Erken Tunç Çağı III		IV

Tablo 1.1: Maydos Kilisetepe Höyüğü'nde tespit edilen tabakaları gösteren tablo (Sazcı ve Başaran Mutlu, 2018:141).

Günümüze kadar yapılan arkeolojik kazı çalışmaları sonucunda Maydos Kilisetepe'de 8 tabaka tespit edilmiştir. Bu tabakaların kendi içerisinde alt evreleri bulunmaktadır (Tablo 1.1). Yapılan araştırmalar sonucunda höyüğün yaklaşık 14 metrelik bir kültür dolgusuna sahip olduğu anlaşılmıştır. 2010-2018 yılları boyunca kesintisiz bir şekilde devam eden kazı çalışmaları sonucunda anakayaya henüz inilememiştir. Ulaşılan en erken dönem VIII. tabaka olarak adlandırılan Erken Tunç Çağı III dönemidir. Maydos Kilisetepe VII. tabaka Orta Tunç Çağı'nın Erken Dönemini temsil eder ve C14 sonuçlarına göre yaklaşık M.Ö 2080-2060 yıllarında başlamaktadır. Orta Tunç Çağı'nın Geç Dönemi ise yaklaşık olarak M.Ö. 1945-1865 ve M.Ö. 1795-1780 yılları arasında yer almaktadır ve Maydos Kilisetepe'de VI. tabaka olarak ifade edilmektedir. Maydos Kilisetepe Geç Tunç Çağ yerleşimi V. tabaka olarak adlandırılmıştır. Bu tabaka C14 verilerine göre M.Ö. 1745-1620 ile M.Ö. 1340-1305 yılları arasını kapsamaktadır. (Sazcı, 2016b:59; Sazcı ve Başaran Mutlu, 2018:141-143; Başaran Mutlu, 2019: 1-16).

İKİNCİ BÖLÜM

ARKEOLOJİK VERİLER VE YAZILI KAYNAKLAR IŞIĞINDA BAŞLANGICINDAN TUNÇ ÇAĞI SONUNA KADAR ANADOLU'DA DOKUMACILIK

Şimdiye kadar elimizde olan arkeolojik verilere göre dokumacılık Anadolu'da Neolitik Döneme kadar geri gittiği bilinmektedir (Mellaart, 1961: 56; Burnham, 1965: 173; Barber, 1991: 59). Dokuma ile ilgili en erken buluntular Anadolu, Mezopotamya, Filistin ve Nil vadisinde ele geçmiştir (Bier, 1995: 1578). Anadolu'da dokumacılık ile ilgili ilk örnekler Neolitik Dönem'de Çatalhöyük (Mellaart, 1963: 99) ve Çayönü (Özdoğan, 1999: 55) yerleşimlerinde bulunmuştur.

2.1. Dokumacılık Tarihine Genel Bir Bakış

Avcı ve toplayıcılığın hakim olduğu Paleolitik ve Mezolitik dönemlerde insanlar avladıkları hayvanların derilerini korunma ve örtünme ihtiyaçlarını gidermek için kullanmışlardır. Dokumacılığın ana çıkış noktası örtünme ihtiyacı olmakla birlikte zamanla değişen iklim şartlarına uyum sağlamak isteyen insanlar ortama daha elverişli kıyafetler aramaya yönelmiş olmalıdırlar. Yalnız, bunun için gerekli olan hammadde ve teknoloji insanların yerleşik hayata geçtiği ve üretimin başladığı Neolitik Dönem'de mümkün olmuştur (Fazlıoğlu, 2001: 1).

Barber'e göre (1991: 39) dokumacılığın göstergesi olan eğrilmiş ipe ait ilk izler Üst Paleolitik Dönemde Gravetien ve Magdalenien kültürlerinde görülmektedir. Bu dönemin insanları delikli taş, diş, deniz kabuğu, balık kılçığı ve benzeri malzemeleri kolye ya da bileklik gibi süs eşyası olarak kullanmışlardır ve bu süs eşyalarının ipliklerle bağlandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca Fransa'da St Michel d'Arudy mağarasında Magdalenien Dönemi'ne tarihlenen iğ ve ağırşakların ele geçmesi (Bahn, 2001: 271-272) ve Çek Cumhuriyeti'nde Pavlov yerleşmesinde günümüzden 25.000 yıl öncesine ait bükülmüş ip bulunması, bu dönemde dokumacılığın yapılmış olabileceğini gösteren önemli buluntulardır (Burke, 2010: 8).

Antik dünyada dokuma üretiminde bitkisel ve hayvansal lif kaynakları kullanılmıştır (Burke, 2010: 7). İnsanlar; keten, kenevir, pamuk, rami ve jüt gibi bitkilerin

gövde, çiçek ve tohumlarından, geyik, kurt, ayı, tavşan vs. gibi hayvanların derisinden; koyun, keçi, deve ve ipek böceği gibi hayvanların yününden yararlanılmıştır (Gürcüm, 2005: 4). Dokumacılıkta Orta Asya’da yün, Mısır’da keten ve pamuk, Mezopotamya’da sazlar kullanılmıştır (Gönül, 1966: 80). Anadolu ve Ege bölgesinde ise dokumacıların en çok tercih ettiği lifler keten ve yündür (Burke, 2010: 7, 8, 14, 15).

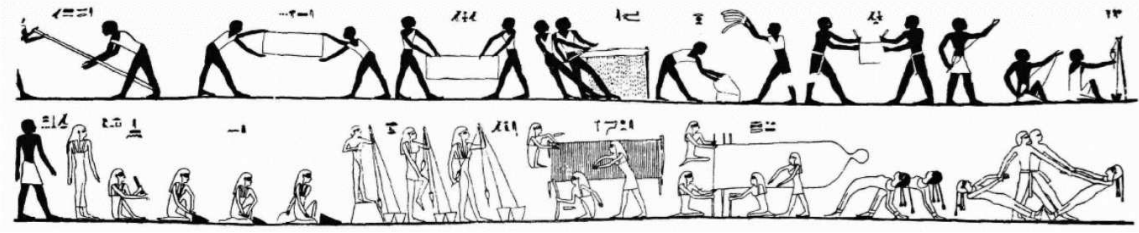
Dokuma üretiminin başlangıcı “lif”tir (Aytaç, 1982: 3). Lifler eğrilerek dokumanın ana ögesi olan iplik haline getirilir ve dokumalar da birbirine bağlanmış ve bükülmüş liflerden oluşan ipliklerden meydana gelmektedir (Yağan, 1978: 10). Daha sonra ipler dokuma tezgâhlarında dokunmuşlardır. Bu dokuma işlemleri Mısır’da Orta Krallık² Dönemi’nde Teb’te (Resim 2.1) XI. Hanedanlığa ait ve Beni Hasan’da (Resim 2.2) XII. Hanedanlığa ait duvar resimlerinde tasvir edilmiştir (Barber, 1991: 44-45).

Resim 2.1: Mısır’da Teb’te XI. Hanedanlık Dönemi mezarı duvar resmi (Barber, 1991: 45).

Dokuma üretiminde kadınlar önemli bir rol oynamaktadır. Eğirme ve dokuma işlerinin kadınlar tarafından yapıldığı en erken dönemlerden beri bilinmektedir. Mezopotamya, Mısır ve Anadolu’da çeşitli örnekler mevcuttur. Özellikle kadın mezarlarında dokuma aletlerinin ele geçmesi buna güzel bir örnektir. Ayrıca Linear B tabletlerinde dokuma işçilerinin listesine baktığımızda kadınların çoğunlukta olduğu görülmektedir (Barber, 1997: 515).

² Orta Krallık Dönemi, günümüzde Luksor, Yunanlılar tarafından Thebes (Teb) olarak adlandırılan şehirde bir prensin kendini firavun ilan ederek XI. Hanedanlığı kurmasıyla başlamaktadır. XII. Hanedanlığın (M.Ö. 2000-1787) kurucusu I. Amenemhet güçlü bir iktidarı olan devlet kurmuştur. Önasya kavimlerinden biri olan Hiksoslar bir süre Mısırın kontrolünü ele geçirmiştir (M.Ö. 1788-1580). Hiksosların egemenliğine son verilmesi bu dönemi bitirmiş ve Yeni İmparatorluk Dönemi (M.Ö. 1580-1085) başlamıştır (Memiş, 2006: 82-84). Ayrıca detaylı bilgi için bkz. (Kuhrt, 2010: 212-234)

Resim 2.2: Mısır'da Beni Hasan'da XII. Hanedanlık Dönemi mezarı duvar resmi (Barber, 1991: 45).

Mısır'da Beni Hasan mezarında bulunan duvar resmine (Resim 1.5) baktığımızda dokumacılıkta kadın-erkek arasında bir iş bölümü olduğu, ağır işlerin erkekler tarafından yapıldığı fakat dokuma üretiminin temelini oluşturan ip eğirme ve dokuma işlerinin kadınlar tarafından yapıldığı görülmektedir (Barber, 1991: 45 fig.2.5). Ayrıca Mezopotamya'da Mari tabletlerinden tekstil atölyelerinde çok sayıda kadın ve erkek işçilerin çalıştırıldığı bilinmektedir (Barber, 1994: 175,176).

Birçok yazılı kaynakta dokumacı kelimesi ya da dokuma ile ilgili kelimeler geçmektedir. Sümer mitolojisinde bilgili ve becerikli su tanrısı Enki ilk başta “şu kadın işi” olarak geçen dokuma ile ilgilenmektedir. Daha sonra dokuma sorumluluğunu giysi tanrıçası Uttu'ya verir (Kramer, 1999: 15,16). Uttu'nun diğer adı ise yün anlamına gelen “SİG” kelimesidir (Wright, 1996: 99). Hitit metinlerinde dokumacı kelimesi $L\ddot{U}/MUNUSU\ddot{S}.BAR^3$ olarak geçmektedir (Yiğit, 2002: 80). Pylos'taki Linear B tabletlerine baktığımızda ele geçen bir işçi listesinde; dokumacılar “i-te-ja-o”, eğiriciler “a-ra-ke-te-ja” olarak geçmektedir (Del Freo vd., 2010: 345).

Tekstil ile ilgili ilk yazılı kaynaklar Mezopotamya'da M.Ö. 3 bin'de Ebla, daha sonra Sümer ve Mari metinlerinden bilinmektedir. Anadolu'da ise M.Ö. 2. binin ilk çeyreğinde Assur Ticaret Kolonileri Çağı'nda Kültepe-Kaneş yerleşimde bulunana çok sayıda çivi yazılı tabletlerden bilinmektedir (Bier, 1995: 1580). Hitit Dönemi yazılı kaynaklarında dokumacılar ile ilgili yeterli bilgi yoktur. Ancak elde edilen arkeolojik verilere göre dokumacılık Hitit Devleti ve ekonomisi için önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir (Yiğit, 2002: 79). Ege Dünyasına baktığımızda ise dokumacılıkta kullanılan keten ve yün, dokuma işçileri ve dokuma üretimi hakkında çeşitli bilgiler Linear B tabletlerinden öğrenilmektedir (Nosch, 2014: 91).

³ Hitit bayram ve ritüel metinlerinde erkek dokumacılar $L\ddot{U}U\ddot{S}.BAR$, kadın dokumacılar ise $MUNUSU\ddot{S}.BAR$ olarak geçmektedir (Yiğit, 2002: 83).

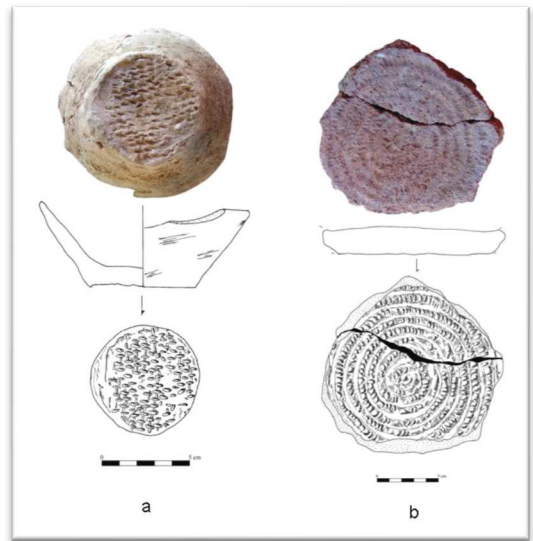
2.2. Hammaddeler ve İşlenme Yöntemleri

Dokumacılıkta ilk olarak bitkisel kaynaklardan yararlanılmıştır. Hayvansal kaynakların başında yün gelmektedir. Yün kullanımı ise Neolitik Dönemde yerleşik hayata geçilmesiyle birlikte koyunun evcilleştirilmesi sonucunda kullanılmaya başlanmıştır. Koyunun ilk olarak Orta Asya'da evcilleştirildiği ve buna bağlı olarak dokumacılığın da göçler yoluyla buradan yayılmış olabileceği düşünülmektedir (Gönül, 1964:80). Fakat koyunun evcilleştirilmesinin Orta Asya, Güneybatı Asya ve Güneydoğu Avrupa'da birbirinden bağımsız bir şekilde gerçekleştiğini savunan görüşler de vardır (Baskıcı, 1998: 85).

Dokuma üretiminde hayvansal ya da bitkisel kökenli malzemeler kullanılmaktadır. Bu malzemeler organik madde olduğu için aşırı derecede kolay bozulabilmektedir. Fakat organik malzemeler bazı özel koşullar altında bozulmadığı durumlar da vardır. Bu özel koşullar, Mısır kuru çöl kumu, nemli bir ortama sahip bataklıklar ve göl kenarlarıdır. Bu tip ortamlarda bazı organik asitlerin varlığı ve dokuma malzemelerinin havayla teması olmadığı için bozulmadan korunabilmektedir. Ayrıca dokuma ürünlerinin metal eşya üzerinde korunduğu durumlar vardır. Burada dokumanın korunmasını sağlayan metal tuzlarıdır (Hoffman ve Burnham, 1973: 49). Bu duruma Anadolu'da örnek olarak Samsun-İkiztepe'de M.Ö. 3. bine tarihlenen silahlar üzerindeki dokuma kalıntılarını gösterebiliriz (Resim 2.3) (Tütüncüler, 2005: 22).

Resim 2.3: Samsun-İkiztepe hançer üzerindeki tekstil kalıntısı (Tütüncüler, 2005: Resim 1A)

Resim 2.4: Yün ve hasır izleri taşıyan kaide parçaları (Özdemir, 2012: 153).

Diğer yandan pişmiş toprak eserler üzerindeki baskılardan tekstil yapısı hakkında bilgi edinilebilir (Hoffman ve Burnham, 1973: 49). Kuzeybatı Anadolu'da Kalkolitik Gülpınar⁴ yerleşimindeki seramik kaideleri üzerinde bulunan yün dokuma ve hasır izlerini örnek olarak gösterebiliriz (Resim 2.4) (Özdemir, 2012: 139).

Dokuma üretiminde kullanılan bitkisel liflerin başında keten gelmektedir. Eğer keten liflerinden yararlanılmak üzere yetiştirilmek isteniyorsa, kış aylarında ekilmeli ve araziye ekilirken çok tohum atılarak sık ve uzun olması sağlanmalıdır (Ertuğ, 1998: 115). Keten el ile toplandıktan sonra demetler halinde güneşte kurutulmaya bırakılır. Kurutulan ketenleri liflerinden odunsu kısmını ayırmak ve beyazlatmak amacıyla suya bırakılarak çürütülür. Çürütülen keten sap demetleri suları süzildikten sonra kurutulur, saplar tokmakla dövülerek odun kısmından ayrılır. Daha sonra ketenin işe yaramayan gövde kısmından kurtulmak için taraklama işlemi yapılır ve bu işlem sonucunda ketenin geriye elyaf bölümü kalmaktadır (Gönül, 1964: 85,86;Tütüncüler, 2005: 23).

Yerleşik hayata geçilmesiyle birlikte dokumacılıkta yünün kullanımı artmıştır. Bunun başlıca sebepleri arasında; evcilleştirilen koyunların et, süt ve özellikle yün üretimine göre seçilmiş olması (Baskıcı, 1998: 76), keten bitkisinden lif elde edebilmek için çürütme, dövme ve taraklama gibi aşamalardan geçmesi gerekmektedir (Başer, 2002: 49) ve bu süreç oldukça uzun ve zahmetlidir. Ayrıca yünün ketene göre sıcak tutması, suya karşı dayanıklı ve boyanmasının kolay olması gibi avantajları vardır (Maner, 2018: 45).

Yünün ilk defa koyunun sırtından koparma yoluyla elde edildiği daha sonra bunun kesilmeye dönüştüğü ve yünün temizlendiği anlaşılmıştır. Koyunlar ilkbahar ve sonbahar olmak üzere yılda iki kez kırılır. İlkbaharda yapılan kırılma sonucunda yapağı denilen kirli, sert, kaba ve esnekliği az olan bir yün elde edilir. Sonbaharda ise dokuma için uygun ince, esnek ve temiz yün elde edilir. Koyun yünü kırpmak için kıl uzunluğunun 7-10 cm olması yeterlidir. Kırılma işlemi sonucunda temin edilen yün sabunotu veya kül eklenen suda tokaç ile dövülerek yıkanır ve güneşte kurutulmaya bırakılır. Son olarak karma, dövme ve tarama

⁴ Çanakkale ili Ayvacık ilçesi Gülpınar kasabasında yer alan Apollon Smintheion Tapınağı'nda bulunan yaklaşık M.Ö. 5000'lere tarihlenen prehistorik yerleşimde ele geçen üzerinde negatif yün dokuma ve hasır izleri taşıyan 960 parça seramik dip incelenmiştir. Bu araştırma sonucunda Smintheion Kalkolitik yerleşiminde dokumacılık ve hasırcılıkta ne tür tekniklerin kullanıldığı ve dokunmuş kumaş ve hasır izlerinin nasıl oluştuğu anlaşılmıştır (Özdemir, 2012: 139). Ayrıca detaylı bilgi için bakınız: (Özdemir, 2013)

işlemleri yapılarak “Sümek” adı verilen eğrilmek için hazır hale getirilmiş yumak biçimindeki yün halini almış olur (Gönül, 1966: 84; Tütüncüler, 2005: 24,25).

Resim 2.5: Keten bitkisi, ağırşak ve iğ (Tütüncüler, 2005: Resim 1C).

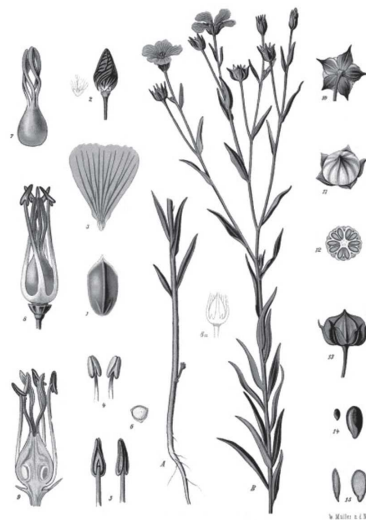

Resim 2.6: Yün, ağırşak ve iğ (Tütüncüler, 2005: Resim 1F).

Keten ve yün birbirinden farklı metot ve yöntemlerle ip üretimine hazır hale getirilir. Fakat her ikisini de ip haline getirmek için aynı yöntem ve aletler kullanılmaktadır (Resim 2.5 ve Resim 2.6).

2.2.1. Keten

Kültüre alınmış keten (*Linum Usitatissimum*), tohumlarından elde edilen yağ beslenme açısından çok faydalı bir üründür ve uzun lifleri sayesinde tekstil üretiminde kullanılan başlıca ham maddeler arasında yer almaktadır (Burke, 2010: 8) (Resim 2.7).

Resim 2.7: Keten bitkisi (Burke, 2010: 8).

Tarıma alınmış ketenin ilk izlerine Yakın Doğu’da Ramad, Jericho ve Nahal Hemar yerleşimlerinin Çanak-Çömleksiz Neolitik B evresinde (yak. M.Ö. 8000) görülmüştür. Nahal Hemar’da ele geçen keten kumaş parçaları M.Ö. 8. Binde ketenin dokuma üretiminde kullanıldığını göstermektedir. Mısır’da ketenin ilk izlerine ve kullanıma bakacak olursak arkeolojik verilere göre M.Ö. 5 Bine kadar keten ile ilgili veri bulunmamaktadır (Burke, 2010: 8). Ele geçen ilk örnekler, Badari ve Fayyum’da bulunan *Linum usitatissimum* olarak tanımlanan keten tohumlarıdır (Hoffman ve Burnham, 1973: 52). Mezopotamyalılar dokuma üretiminde çoğunlukta yün az miktarda keten kullanırken Mısırlılar bütün kıyafet ihtiyaçlarını dokuma üretiminde keten kullanarak sağlamışlardır (Barber, 1994: 189). M.Ö. 14. Yüzyıla tarihlenen Nakht ölüler kitabında keten hasılatı gösterilmiştir (Resim 2.8) (Burke, 2010: 8,9). Mısır XI.-XII. Hanedanlık Dönemine tarihlenen mezar duvar resimlerinde keten dokuma sahneleri tasvir edilmiştir (Resim 2.1, 2.2).

Resim 2.8: Nakht Ölüler Kitabı, papirüs yaprak 13, keten hasat sahnesi, M.Ö.1350-1300 (Burke, 2010: 9).

Akdeniz bölgesinde keten dokumacılığının Paleolitik Dönem’den itibaren yapıldığı bilinmektedir (Barber, 1994: 103). Kuzey Ege’de Makedonya’da keten üretimine ait izler Erken Neolitik Dönemden itibaren görülmektedir (Hubbard, 1979: 227; Yılmaz, 2016b:54).

Anadolu’da kültüre alınmış ketene dair izler M.Ö. 8. Bine kadar gitmektedir. Keten kullanımı ve üretimine dair bilinen en erken örnekler Neolitik Dönem Çatalhöyük ve Çayönü yerleşimleridir (Burke, 2010: 8). Batı Anadolu’da Kuruçay Höyüğü’nde yapılan Arkeobotanik çalışmalar sonucunda M.Ö. 4. Bine tarihlenen Geç Kalkolitik tabakalarında 5 adet keten tohumu en erken örnekler arasındadır (Duru, 1996: 93). Troas Bölgesinde ise keten kullanımına dair ilk izler M.Ö. 5. Bin ve 4. Bin sonlarında görülmektedir. Orta Kalkolitik Kumtepe A ve Geç Kalkolitik Kumtepe B tabakalarında az miktarda keten tohumu ele geçmiştir (Schoop, 2014: 426).

Hitit yazılı metinlerinde “Kumaş imal eden” manasında geçen ^{LÜ}EPIŠ GADA aynı zamanda GADA ideogramı keteni ifade ettiği için “Keten dokuyucu” olarak da kabul edilmektedir (Yiğit, 2002: 80).

Linear B tabletlerinde keten “SA” olarak geçmektedir. SA kelimesi keten ile ilişkili herhangi bir Yunanca kelime ile ilişkilendirilemediği için genel olarak bilinmeyen yabancı bir kelimenin kısaltması olduğu varsayılır. Knossos tabletlerinde “ri-no” olarak geçmektedir. Pylos’taki Linear B tabletlerinde “keten işçileri” ri-ne-ja ve “keten toplayıcılar” ri-na-ko-ro olarak geçmektedir (Del Freo vd., 2010: 344,346).

2.2.2. Yün

Dokuma üretiminde yünün kullanımı koyunun evcilleştirilmesiyle mümkün olmuştur. Koyunlar ilk olarak yaklaşık M.Ö. 9000’lerde yakın doğuda evcilleştirilmiştir (Burke, 2010: 10).

İran’da Tepe Sarab yerleşiminde yaklaşık M.Ö. 5. Bine tarihlenen pişmiş topraktan koyun heykelcik ele geçmiştir (Resim 2.9). Bu heykelcikte koyun yünleri çizgilerle belirtilmiştir. Buna göre bölge halkının ip üretimi için gereken yünün hangi koyun cinsinden daha iyi elde edeceğini bildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca ketenin evcilleştirilmesinden binlerce yıl sonra yünü ip üretimi için uygun olan koyunların seçilerek yetiştirildiğini gösterir (Barber, 1991: 24;Burke, 2010: 11).

Resim 2.9: Tepe Sarab koyun heykelcik, İran, yak. M.Ö. 5000 (Burke, 2010: 11).

M.Ö. 4. Bin yıldan önce çoğu koyun, ip üretimi için uygun olmayan kısa ve kaba lifli kıllara sahipti. Korunmuş en erken yün M.Ö. 4. Binde Yukarı Mısır’da ele geçmiştir (Burke, 2010: 11).

Evcil koyunun atasının Bereketli Hilal ve Toroslar'ın eteklerinde ortaya çıkan yabani koyun "*Ovis orientalis*" olduğu kabul edilmektedir (Helmer, 1992: 51, 52; Breniquet, 2014: 59). Yabani koyunun, uzun ve düz kaba yünü ve altında kısa yünü olmak üzere 2 farklı tipte yünü bulunmaktadır. Bu kısa ve ince yün bahar aylarında dökülür. Evcilleştirme sürecinde ilk genetik değişim bu kısa ve ince olan alt yünün büyümesiyle olmuştur. İkinci genetik değişim ise bu kısa ve ince yün tabakasının çoğalmasıyla devam etmiştir. Bir süre sonra sadece bu yün çıkmaya başlamıştır. Bu gelişim süreci Yakın Doğu'da Tunç ve Demir Çağları arasında meydana gelmiştir (Breniquet, 2014: 59).

Koyun kemiklerinin yaş ve cinsiyet oranlarını inceleyen Paleozoologlar, koyunların eti için mi yoksa yünü için mi beslendiğini belirleyebilmektedirler. Bununla birlikte dişi koyunlar erkek koyunlara göre daha iyi yün verir fakat en yüksek kaliteli yün kısırlaştırılmış genç erkek koyunlardan elde edilir. Ayrıca koyun kemiklerine bakıldığında sağlam görünüyorsa, güçlü bir kas yapısına sahip olduğu ve daha ağır bir yüne sahip post taşıdığını göstermektedir. Buna göre koyunun yününden yararlanıldığına dair düşünceleri desteklemekte yardımcı olabilir (Burke, 2010: 11).

2.3. Dokuma Aletleri ve Dokumacılık İle İlgili Kanıtlar

Dokuma üretiminin temeli bitkisel veya hayvansal liflerdir (Aytaç, 1982: 3). Dokumacılık bu liflerin eğirme işlemi ile ip haline gelmesiyle başlamaktadır. Dokumacılıkta kullanılan başlıca aletler, iğ, ağırşak, dokuma tezgâh ağırlıkları ve makaralardır.

2.3.1. İğ ve Ağırşak

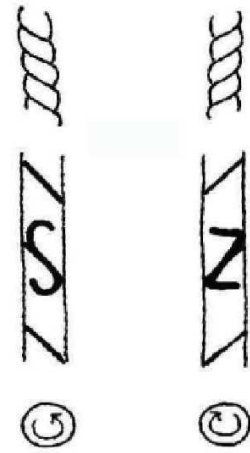
İp üretimi eğirme işlemi sonucu gerçekleşir. Bu işlemde, ağırşak ve iğ çubuğunun kullanımı bir anda ortaya çıkmamıştır. İlk başlarda eğirme işlemi liflerin iki el arasında ve sonrasında yuvarlağa yakın bir taş ile diz üzerinde ovuşturularak yapılmış olmalıdır. Daha sonra ise iki el arasında eğrilen bir miktar ip, bir taşa bağlanarak büküm verilmeye çalışılmıştır. Ancak bu yöntemler ile elde edilen iplerin boyu kısa olduğu için sürekli ekleme yapmak gerekmekteydi. Bu şekilde ip elde etmek son derece zahmetli ve uzun bir zaman almaktadır. İnsanların zamanla artan ip ihtiyacını karşılamak amacıyla taş yerine ağaç kullanmaya başlamışlardır ve böylece ilk iğler ortaya çıktı (Yağan, 1978: 11). İpliğe bükümün düzgün verilebilmesi için iğler aşağıya doğru konik şekilde yapılmıştır (Aytaç, 1982: 5). Ahşap, kemik veya metalden yapılan iğlere, çoğunlukla pişmiş toprak olmak üzere,

taş, kemik ve ahşaptan yapılmış örnekleri olan ortası delik ağırşak olarak adlandırılan bir ağırlık takılmıştır. Eğirme işleminde ağırşak ipliğe bükümü düzgün olarak verebilmesi için gerekli ağırlığı sağlamaktadır (Aytaç, 1982: 5-6; Crewe, 1998: 5).

İğ iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümü ipi sarmak için kullanılan ucu çentikli veya çengelli çubuktur. İkinci bölümü ise gövdeye ağırlık vermesi için takılan ağırşaktır (Resim 2.12). Eğirme, ham lifin bir miktar elde büküldükten sonra iğ çubuğunun bir ucuna tutturulması ve eğilmesi için döndürülmesi ile başlar. Aşağı doğru bırakılan ve el yardımıyla döndürülen iğe dönüş hızı kazandırılmış olur. Bununla birlikte diğer elde tutulan lif sağılarak iplik yapılır. Eller aynı zamanda ham maddeden çıkan lifi besler ve iğ dönerken ipi bükmüş olur (Gönül, 1966: 88; Aytaç, 1982: 5; Crewe, 1998: 5) (Resim 2.10). Eğirme işlemi teknik olarak hem döndürmeyi hem de çekmeyi kapsamaktadır (Barber, 1991: 41). İpler eğirmedeki büküm yönüne göre “S” ve “Z” büküm olmak üzere ikiye ayrılır. “S” büküm için sağ tarafa döndürülmesi ile “Z” büküm için sol tarafa döndürülmesi sonucu oluşur (Evely, 2000: 489) (Resim 2.11).

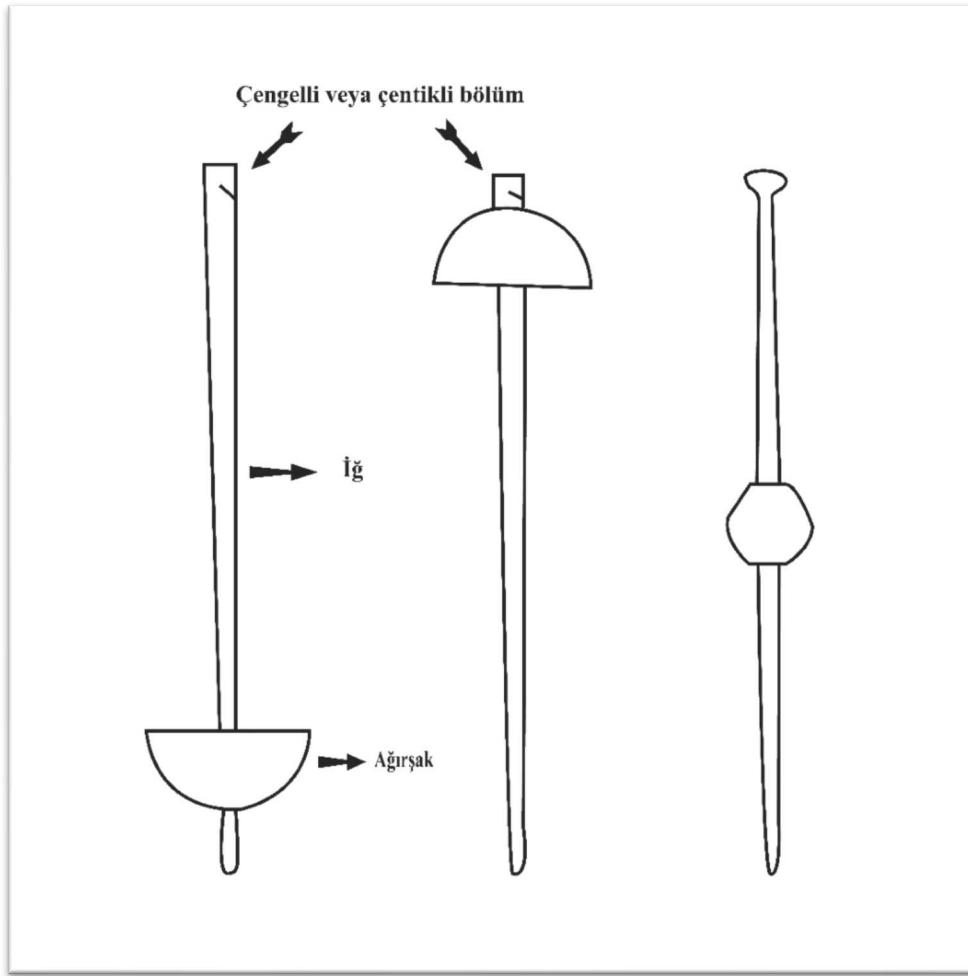

Resim 2.10: İp eğiren kadın tasviri (Barber, 1991:43).

Resim 2.11: “S” ve “Z” büküm ipleri (Evely, 2000: 488).

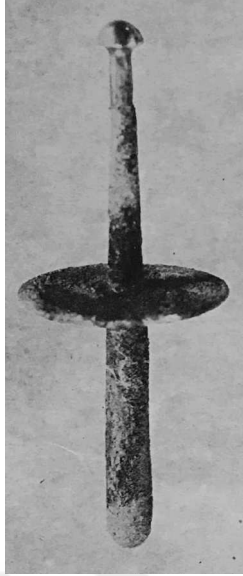
Eğirme işleminin yapılma şekline göre birden fazla iğ düzeneği bulunmaktadır. Bu iğ düzeneklerindeki farklılık ağırşakın iğ üzerindeki konumu ile alakalıdır. Ağırşak için üst, orta veya alt bölümlerinde yer alabilir. Ağırşak üst kısımda olan iğler “Öreke” olarak da bilinmektedir (Crewe, 1998: 5-7; Barber, 1991: 69). İpin kalitesi ve incelik-kalınlık gibi faktörlerin etkisinde iğ düzeneğinin nasıl olduğunun bir önemi yoktur. Burada önemli iki faktör vardır. Bunlar ağırşakın ağırlığı ve gövde çapıdır (Evely, 2000: 488). Ağırşakın görevi ipin bükülmesini sağlayacak ağırlığı ve ilk dönüş hızını sağlamaktır (Gönül, 1966: 88).

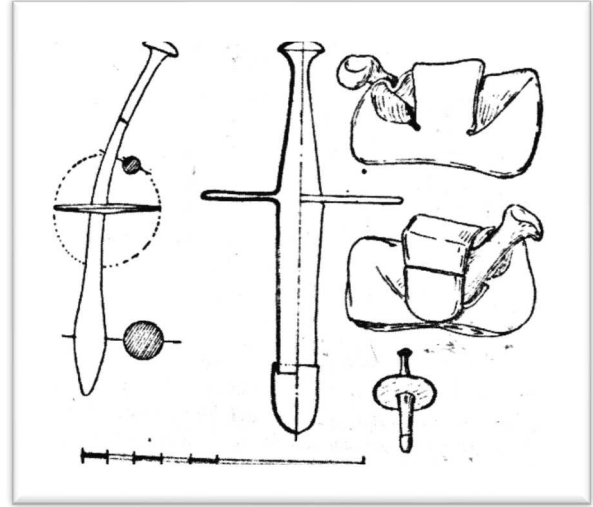
Resim 2.12: İğ tipleri (Crewe, 1998: 6, fig.2.1; Yeniden Çizim: Mustafacan Baştopuz).

Arkeolojik kazılarda iğ ve ağırşak bir arada bulmak zordur. Bunun en başlı sebeplerinden biri iğlerin, genellikle ince ve çubuk şeklinde olup ahşap gibi kolay bozulabilen bir malzemeden yapılmasıdır (Barber, 1991: 51). Troia II tabakasında “M hazinesinde” ahşap iğ kömürleşmiş ipleriyle bulunmuştur. Yine Troia II tabakasında pişmiş topraktan bir ağırşak içerisinde kemik iğe ait kalıntı ele geçmiştir (Dörpfeld, 1902: 340, 390). Troia VIIa tabakasında fildişinden yapılmış bir iğ bulunmuştur (Balfanz, 1995b: 108, abb.1).

Erken Tunç Çağ’ın getirmiş olduğu en önemli yeniliklerden biri olan artan metal kullanımının etkisi dokuma üretimine yansımıştır. Dokuma aletlerinin metal örneklerinin çıkmasıyla birlikte dokuma aletleri özel ve yüksek statüye sahip kontekstlerde bulunmuştur (Schoop, 2014: 437,438). Bu durum dokumacılığın toplumda önemli bir yere sahip olduğu ve sosyal statüde bir itibar göstergesi olabileceğine işaret eder. Ayrıca alım gücü yüksek kimselerce kullanıldığını da düşünebiliriz.

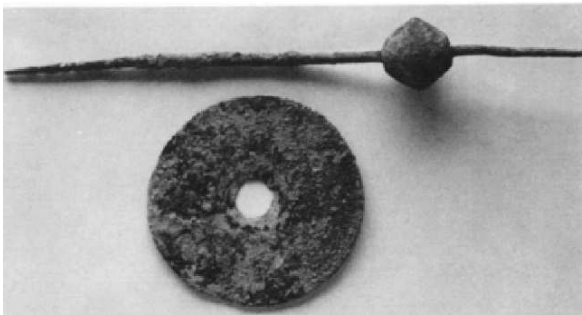

Resim 2.13: Alaca Höyük L mezarında bulunan gümüş iğ (Koşay, 1951: Lev.197/1).

Resim 2.14: Horoztepe, metal iğler (Özgüç ve Akok, 1958: resim 25-26)

Alaca Höyük'ün III. kültür katında ortaya çıkartılan Kral mezarlarından L mezarında⁵ başı altın kaplamalı gümüş bir iğ ele geçmiştir (Koşay, 1951: 73, lev.197/1) (Resim 2.13). Horoztepe'deki mezarlıkta ağırşak ortada başı altın kaplamalı elektron 2 adet iğ bulunmuştur (Özgüç ve Akok, 1958: 1-3) (Resim 2.14). Diğer 2 bronz iğ örneği ise Oymaağaç (Merzifon mezarlığı) kazılarında ele geçmiştir (Barber, 1991: 61; Özgüç, 1978: 89-90) (Resim 2.15). Antalya Karataş-Semahöyük kazılarında tespit edilen 366 numaralı mezarda gümüş iğ ve bikonik metal (Gümüş ya da bronz) bir ağırşakla beraber 1 adet disk bulunmuştur (Mellink, 1969: 323: pl.74,fig.23) (Resim 2.16).

Resim 2.15: Karataş gümüş iğ, metal bikonik ağırşak ve disk (Mellink, 1969: pl.74,fig.23).

Resim 2.16: Merzifon mezarlığında bulunan bronz iğler (Maner, 2018: 47).

⁵ Mezar buluntularının tamamına bakıldığında genel olarak takı, kolye, diadem gibi kadın süs eşyaları oluşturmaktadır (Koşay, 1951: 73,74, lev. 189-200). Buradaki iğ kadınların dokumacılıkta aktif rol aldığını vurgulamak için konulmuş olmalıdır.

Eğrilen ipin cinsi ve istenilen ipin kalınlığı gibi faktörler ağırşanın ağırlığı ve boyutunu belirlemektedir. 10-35 gr ağırlığı arasındaki ağırşaya sahip iğler ile dikiş ipliği ya da çok ince iplik üretimi için veya hafif giysi dokuma için kısa yünden nitelikli ip üretmek için kullanılmış olabilir. 40-50 gr ağırlığı arasındaki ağırşaya sahip iğler ile battaniye, palto manto ve ağır giysiler için gerekli olan kalın yün ipliğinin üretiminde kullanılmıştır. 60-95 gr ağırlığı arasındaki ağırşaya sahip iğlerde olasılıkla keten eğrilmektedir (Crewe, 1998: 29). Barber, 100-150 gr ağırlıkta ağırşaya sahip iğlerin uzun-kalın yün ipliği üretiminde veya tam uzunluktaki ketenden ağır bir iplik eğirmek için ideal olduğunu belirtir (Barber, 1991: 52).

Gülpınar yerleşiminde yapılan çalışmalarda az sayıda ağırşak olmasına rağmen farklı tipte formların ve ağırlıklarda ağırşakların olması dokuma üretiminde farklı kalınlıkta ip ihtiyacının ve üretiminin olduğunu göstermiştir (Özdemir ve Bamyacı, 2018: 8). Yapılan deneysel arkeoloji çalışmaları sonucunda ipliğin kalitesini eğiren kişilerden daha çok iğın veya ağırşanın etkilediği anlaşılmıştır. Bu sonuca göre iplik kalitesini ve tekstil üretimini anlamak için ağırşakların özellikle gövde çapı ve ağırlık olmak üzere tüm ayrıntıları ile kaydetmenin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. İnce bir ip elde etmek için hafif, kalın bir ip elde etmek için ağır ağırşakların kullanılmasının ideal olduğu anlaşılmıştır. Bunun sebebi ince ip ağır bir ağırşak ile eğilmeye çalışılırsa ip kopar, kalın lifleri hafif bir ağırşaya sahip iğ ile eğilmeye çalışıldığında iğın dönmekte zorlandığı gözlemlenmiştir (Anderson vd., 2008: 173, 174). Ayrıca hafif bir ağırşaya sahip iğın devir hızı daha çok olacağı için istenilen incelikte ip elde edilebilir.

Ağırşakların formlarında dönemlere göre değişiklikler görülmektedir. Formların ipin kalitesine veya tekstil üretime doğrudan bir etkisi yoktur. İnsanların şahsi ve üretim ihtiyaçlarına göre ekonomik ve kullanım kolaylığı gibi kriterler göz önünde bulundurarak formlarda değişiklik yapıldığı görülmektedir. Örnek verecek olursak, tepesi kesik formdaki ağırşakların ağırlıklarını düşürmek veya daha fazla ip sarmak amacıyla tasarlanmış olabileceği düşünülmektedir. Küresel formlu ağırşaklara sahip iğler ile daha fazla ip eğirmek amacıyla ağırşakların üst ve alt bölümlerinin düzleştirilmiş olabileceği düşünülmektedir (Carington Smith, 2000: 218; Özdemir ve Bamyacı, 2018: 8).

Dokuma üretiminin yapıldığı gösteren ve arkeolojik kazılarda en çok ele geçen küçük buluntular arasında yer alan ağırşaklar, Anadolu'da Neolitik Dönemden itibaren görülmektedir. Bunlar arasında Çatal Höyük'ün Neolitik Dönem tabakalarında pişmemiş

topraktan yapılmış ağırşaklar ele geçmiştir (Mellaart, 1962: 56). Pişmemiş ağırşak eğirme işleminde dönerken dağılır. Bunlar olasılıkla yerleşimde pişirilmek için hazırlanmış fakat pişirilememiş olmalıdır. Ayrıca Diyarbakır-Hakemi Use yerleşiminin Geç Neolitik Döneme tarihlenen tabakalarında pişmiş toprak ağırşaklar ele geçmiştir ve yine bu yerleşimde Neolitik Döneme tarihlenen bir yapının altında tespit edilen mezarda, bir kadına ait olan iskeletin avuç içinde ağırşaklar ele geçmiştir (Tekin, 2008: 5; Tekin, 2009: 413; Tekin, 2010: 43). Bu ağırşakların buluntu yeri son derece ilginç olmakla birlikte dokuma işlerini daha çok kadınların yaptığını gösteren güzel bir örnektir.

Kalkolitik Dönem'de pişmiş toprak ağırşak örnekleri Kuruçay (Duru, 1981: 8), Değirmentepe (Esin ve Harmankaya, 1986: 105-109), Gülpınar (Özgünel ve Kaplan, 2011: 214) ve Karain mağarasında (Yalçınkaya vd., 2008: 473) ele geçmiştir.

Erken Tunç Çağı'nda ağırşak örnekleri Liman Tepe (Erkanal vd., 2010: 351), Bakla Tepe (Erkanal ve Özkan, 1997: 269), Ulucak Höyük (Derin ve Öner, 1997: 417), Çine-Tepecik Höyük (Günel, 2008: 76-80), Gökçeada- Yenibademli Höyük (Hüryılmaz, 2008: 434, 435), Seyitömer Höyük (Bilgen vd., 2010: 345-349) gibi yerleşimlerde ele geçmiştir. Eskişehir bölgesine baktığımızda başta Demircihöyük yerleşiminde 96 tanesi Sarıket mezarlığından gelen toplamda 183 adet ağırşak ele geçmiştir. Küllüoba yerleşiminde yaklaşık 285 adet ağırşak (Sarı, 2018: 213, 216) ve Keçiçayırı Erken Tunç Çağı II kalesinde yapılan çalışmalarda 23 adet pişmiş toprak ağırşak ele geçmiştir (Sarı, 2017: 119).

Troia'da Erken Tunç Çağı'ndan itibaren yoğun bir dokuma üretimi yapıldığı bilinmektedir. Troia I-II-III dönemlerinde dokuma üretimine ait çok sayıda ağırşak ele geçmiştir (Balfanz, 1995a: 121-137). Erken Tunç Çağı'nda ele geçen ağırşakların sayılarının 8000-10000 civarı olduğu Schliemann ve Blegen tarafından aktarılmıştır (Barber, 1991: 54). Bu dönemde yerleşimin ip ihtiyacının arttığını ve tekstil üretiminin ne kadar büyük boyutlara ulaştığını göstermektedir. Bu dönemde tekstil üretiminin yoğun olduğu bir diğer yerleşime örnek olarak İkiztepe yerleşimini gösterebiliriz. Yerleşimde ETÇ I, ETÇ II ve ETÇ III olmak üzere çeşitli evrelerinde çok sayıda pişmiş toprak ve kemikten yapılmış ağırşaklar ve pişmiş toprak tezgâh ağırlığı, kirkitler, fırçalar, dikiş iğneleri, tezgâh tarakları gibi dokuma aletleri yoğun olarak geçmiştir. Ağırşak ve tezgâh ağırlıkları genellikle yapıların içinde, işlik yerlerinde ve fırınların yanlarında ele geçmiştir (Alkım, 1980: 151,153; Bilgi, 1982: 51; Bilgi, 1986: 151; Bilgi, 1987: 173,174; Bilgi, 1988: 202; Bilgi 1993: 200; Bilgi, 1994a: 236;

Bilgi, 1994b: 584,585; Bilgi, 1995: 142-144; Bilgi, 1996: 157-160; Bilgi, 1997: 147-149; Bilgi, 2008: 273,274; Bilgi, 2009: 328,329; Bilgi, 2010: 370,371; Bilgi, 2011: 440,441; Bilgi, 2012: 92,93). Bu dönemde ağırşaklar genel olarak pişmiş toprak ve kemikten yapılmıştır. Fakat Hirbemerdon Tepe’de bazalttan yapılmış bir ağırşak bulunmuştur (Laneri 2011:67).

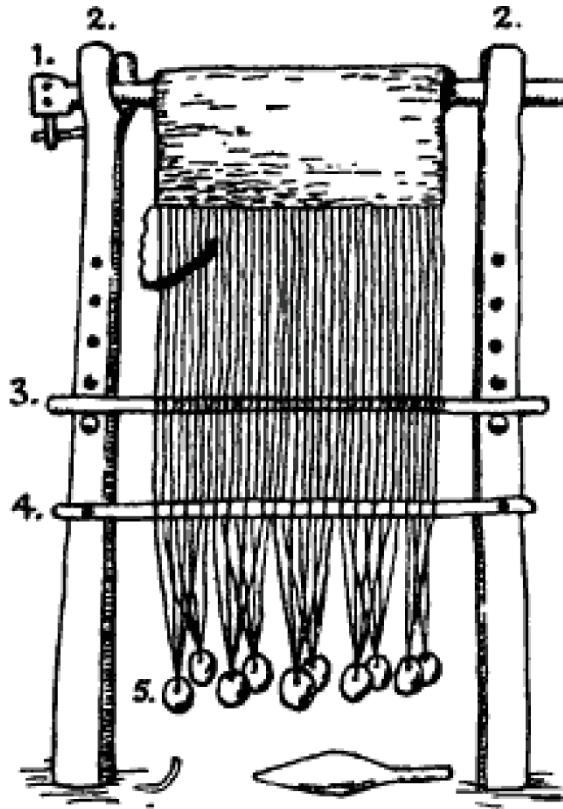
Troia’da M.Ö. 2. Bin yerleşimine tarihlenen Toria V-VI-VIIa tabaklarında çok sayıda ağırşak ele geçmiştir (Blegen vd., 1951:234, pl. 236,237; Blegen vd., 1953:32,pl.306-308; Blegen vd., 1958:105, pl.221,222). Anadolu’da Orta Tunç Çağ’ında Panaztepe (Erkanal-Öktü ve Çınardalı-Karaaslan, 2012: 425), Liman Tepe (Erkanal ve Günel, 1995: 266-268), Çine-Tepecik Höyük (Günel, 2008: 76-80), Acemhöyük (Öztan, 1993: 283) ve Alaca Höyük (Çınaroğlu ve Çelik, 2008: 528), Geç Tunç Çağ’ında ise Panaztepe (Erkanal, 1993: 498,499), Beycesultan (Abay ve Dedeoğlu, 2012: 311-314) ve Oluz Höyük (Dönmez ve Naza-Dönmez, 2010: 381-385) gibi yerleşimlerde dokuma aletleri ele geçmiştir. Bu verdiğimiz yerleşim yerlerinin örneklerini çoğaltabiliriz.

Bu örnekler, Neolitik Dönem ’den itibaren başlayan ve gelişerek devam eden dokumacılık faaliyetlerinin Anadolu coğrafyasının geneline yayıldığı ve aktif olarak yapıldığını göstermektedir. Genel olarak bütün yerleşimlerde dokuma aletlerinin varlığı yerel üretime dikkat çekmektedir. Çoğu böyle iken Troia ve İkiztepe’de ele geçen binlerce örnek, dokuma aletlerinin endüstriyel olarak üretilip satılmış olabileceğini ve tekstil endüstrisinin Erken Tunç Çağı’nda ortaya çıktığını göstermektedir.

2.3.2. Çözü-Ağırlıklı Dikey Dokuma Tezgâhları

Dokuma üretiminin ilk aşaması olan eğirme işlemi sonucunda ip haline getirilen yün ve keten gibi liflerin, bir sonraki aşama olan kumaş üretimi için dokunması gerekir. Bu işlem için dokuma tezgâhları kullanılmıştır. Dokuma tezgâhları, iplerin gerginliğini ve sabit durmasını sağlayan dokuma tezgâh ağırlıkları dışında ahşap malzemeden yapıldığı için arkeolojik kazılarda ele geçmesi son derece zor olan bir buluntudur. Fakat dokuma tezgâh ağırlıkları genellikle pişmiş topraktan yapıldığı için birçok kazıda ele geçen küçük buluntular arasında yer almaktadır ve bu buluntu gurubu aynı zamanda yerleşimde kullanılan tezgâh tipi ve dokuma üretimi hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar.

Balkanlar, Ege Dünyası ve Anadolu’da Neolitik Dönem’den itibaren tezgâh ağırlığı örnekleri bilinmektedir (Yılmaz, 2016a: 96-103). Bunlar çözüğü ağırlıklı dokuma tezgâhının Neolitik Dönem’den beri kullanıldığını göstermektedir.

Resim 2.17: Çözüğü ağırlıklı dikey dokuma tezgâhı ve bölümleri (Crowfoot, 1936:37, fig.1a).

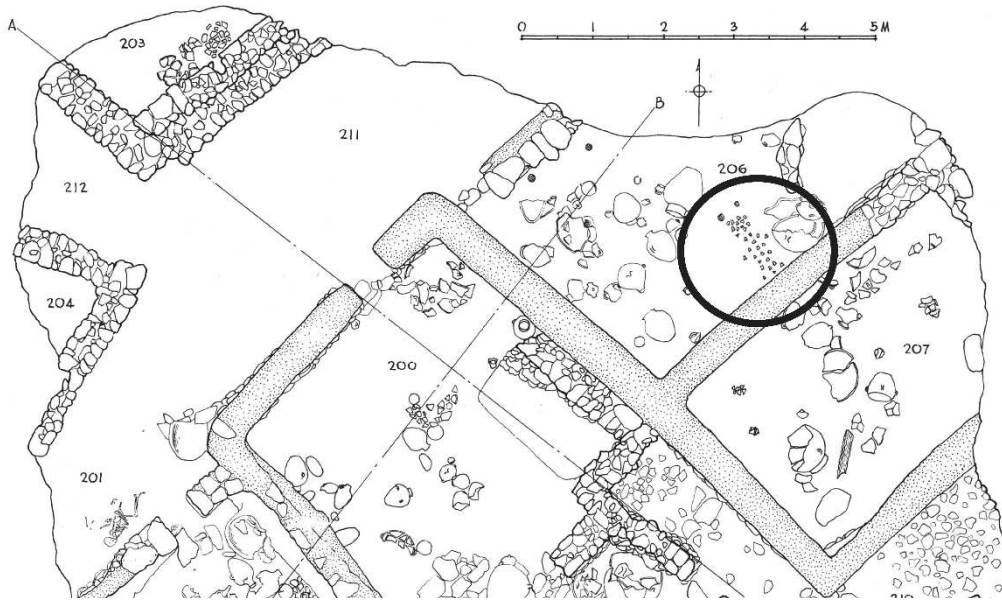
Çözüğü ağırlıklı dikey dokuma tezgâhı 5 ana bölümden oluşmaktadır (Resim 2.15) (Crowfoot, 1936: 37; Tütüncüler, 2005:99). Bunlar:

1. Çözüğü levendi (Çözüğü ipliklerinin yani dokumanın sarıldığı kiriş)
2. Yan leventler (Yan kirişler)
3. Gücü (İplikleri birbirinden ayıran ve karışmasını önleyen çubuk)
4. Yan kirişleri destekleyen çubuk
5. Çözüğü ağırlıkları (Dokuma Tezgâh ağırlıkları)

Çözüğü ağırlıklı dikey dokuma tezgâhının kurulumu kolaydır. Tezgâh duvara biraz eğimli yerleştirilir. Çözüğü ipleri çözüğü levendine bağlandıktan sonra çözüğü ipine bağlanan ağırlıklar kontrol edilir. Çözüğüler üst gücüye bir alttan bir üstten ve alt gücüye ise tam tersi

şekilde geçirilir. Bu gücü ipliğini sıkıştırır ve gergin olmasını sağlar. Dokuma yapıldıkça gücüler el yardımıyla yukarı çekilir ve gücülerde yan taraftan ileri geri hareket ettirilerek mekik atılır ve tarak yardımıyla atkı sıkıştırılır. Gücü sopası, her atkı ipinin atılıp sıkıştırılmasından sonra ileri , bir sonraki sıra mekik yardımıyla geri alınır ve tarak yardımıyla sıkıştırılır. Böylece dokuma işlemi yapılmış olunur (Gönül, 1966: 91; Tütüncüler, 2005: 99,100).

Çözümlenen ipliklerine bağlı tezgâh ağırlıkları zamanla ya da yangın sonucu tahrip olması gibi dış etkenler sonucunda belirgin bir sıra halinde zemine düşer. Bu durum bir tezgâhın varlığına ve bir ağırlık grubunun dokuma tezgâhında kullanıldığını işaret eden en önemli kanıtlardan biridir (Barber, 1991: 93). Bu duruma en güzel örnek Batı Anadolu'da Troia IIg tabakasında 206 numaralı oda olarak adlandırılan yapıda mekânın ortasında 2 direk deliği ile duvar arasındaki zemin üzerinde sıralı tezgâh ağırlıkları bulunmuştur (Resim 2.16). Ele geçen tezgâh ağırlıklarının bir kısmı parçalanmış zarar görmüş, fakat 24 adet büyük ve 18 adet küçük tezgâh ağırlığı tam olarak ele geçmiştir (Blegen vd., 1950: 350). Bu durum mekânda bir tezgâhın varlığını göstermektedir. Ayrıca buna benzer bir örnek Güneybatı Anadolu'da Aphrodisias yerleşiminde bulunmuştur (Kadish, 1971: 136, fig.11).

Resim 2.18: Troia IIg tabakası, 206 numaralı oda (Blegen vd.,1950: fig.461).

2.3.2.1. Dokuma Tezgâh Ağırlıkları

Dokuma tezgâha ağırlıkları, bir yerleşimde dokumacılık faaliyetleri hakkında bilgi veren önemli bir küçük buluntu grubudur. Bu küçük buluntu grubu; bir yerleşimde dokumacılık yapıp yapılmadığını, kullanılan tezgâh ve ne tür kumaş üretildiği gibi bilgileri öğrenmemizi sağlaması dışında yerleşimin kültürel ilişkileri konusunda da bize ışık tutabilir.

Anadolu'da dokuma tezgâh ağırlıklarının en erken örnekleri Çatalhöyük'ün Neolitik Döneme tarihlenen tabakalarında ele geçmiştir (Burnham, 1965: 173). Batı Anadolu'da Neolitik Dönemde ise Yeşilova Höyüğü (Derin, 2011: 318) ve Ulucak Höyük'te pişmiş toprak tezgâh ağırlığı örnekleri bilinmektedir (Derin vd., 2002: 346-347). Trakya'da Neolitik Dönemde Aşağı Pınar yerleşmesinin VI. tabakasında tezgâh ağırlıkları ele geçmiştir (Özdoğan vd., 2005: 325, 331). Kuruçay Höyükte Geç Kalkolitik Döneme tarihlenen örnekler ele geçmiştir (Duru, 1996: 53). M.Ö. 2. binde Ege Bölgesinde ele geçen çok sayıda dokumacılıkta kullanılmış olan tezgâh ağırlıkları olduğu bilinmektedir (Tütüncüler, 2005: 160). Thera ve Girit adalarında M.Ö. 2. bin yerleşimlerinde Troia'da Erken Tunç Çağ tabaklarında olduğu gibi çok sayıda dokuma tezgâhın ele geçmesi Ege dünyasında M.Ö. 2. Binde dokuma üretiminin arttığını ve yaygınlaştığını göstergesidir (Barber, 1991: 314).

Dokuma tezgâh ağırlıklarının ana görevi, çözgü iplerinin bağlandıkları üst giriş ile dokuma tezgâh ağırlıklarına bağlanan uçlar arasındaki gerginliği ve sabit durmasını sağlamaktır (Tzachili, 1990: 381, 383). Dokuma tezgâh ağırlıkları kullanım amacına göre ağırlıkları değişkenlik gösterir. Ağır bir tezgâh ağırlığı ile kalın, hafif bir tezgâh ağırlığı ile ince kumaş dokunması kullanılmasının uygun olduğu bilinmektedir (Anderson Strand, 2010: 15-19). Bir tezgâh ağırlığının dokuma üretimindeki işlevini ağırlık ve kalınlık olmak üzere 2 önemli faktör belirlemektedir (Martensson vd., 2009: 374). Formların dokuma üretimine bir katkısı yoktur ancak dokuma tezgâh ağırlıklarının formları zamansal ve coğrafi dağılımın bir göstergesidir (Tütüncüler, 2005: 101). Buna örnek olarak Çine-Tepecik Höyüğü gösterebiliriz. Çine-Tepecik Höyük'te Ege ve Batı Anadolu'da kullanımı popüler olan silindir formu tezgâh ağırlığı ile Orta Anadolu'da kullanımı yaygın olan ve Hitit kültür etkisinin bir kanıtı olan hilal biçimli tezgâh ağırlığının bulunması, yerleşimin hem Hitit Dünyası hem de Ege Dünyası ile yoğun kültürel ilişkileri olan uluslararası bir yerleşim olduğunu göstermiştir (Yılmaz, 2016a: 104-105).

Yapılan deneysel arkeoloji çalışmaları tezgâh ağırlıklarını toplam genişliğinin üretilen kumaştan aynı veya biraz daha geniş olması gerektiğini göstermiştir (Martensson vd., 2009: 389). Buna göre bir yerleşimde özellikle bir alanda gelen tezgâh ağırlıklarının toplam genişliği alınarak yerleşimde dokunan kumaşı yaklaşık olarak hesaplayabiliriz.

Dokuma üretiminde tezgâh ağırlığının kalınlığı ve ağırlığı son derece önemlidir. Çünkü çözgü iplerinin dağılımı bu iki önemli kritere bağlıdır. Yapılan deneysel arkeoloji çalışmalarına göre bir tezgâh ağırlığına çok fazla çözgü ipliği bağlamanın bir avantajı olmadığı anlaşılmıştır. Bunun sebebi kurulum ve dokuma sırasında fazla ipler sorun yaratmış ve dokumanın son aşamasını olumsuz etkilemiştir. Ayrıca yapılan dokuma testleri sonucunda kalınlık ve ağırlık ilişkisi hakkında önemli sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bunlar (Martensson vd.,2009: 390):

- Bir dokumacı, kalın bir ip kullanarak kaba ve yoğun bir kumaş dokumak isterse, ağır ancak eni ince olan bir tezgâh ağırlığı seçmesi gerekir.
- Bir dokumacı, ince iplik kullanarak atkı yüzlü bir kumaş dokuma isterse, hafif ve eni kalın bir tezgâh ağırlığı seçmesi gerekir.
- Bir dokumacı, kalın iplik kullanarak kaba ve kalın bir kumaş dokumak isterse, ağır ve eni kalın bir tezgâh ağırlığı seçmesi gerekir.

Ayrıca yapılan başka bir deneysel çalışmada çözgü ağırlıklı tezgâhlarda ince dokuma tezgâh ağırlığı kullanıldığında genel olarak her türlü dokumanın yapılabildiği ancak sıkı “Dimi dokuma”⁶ için son derece uygun olduğu anlaşılmıştır (Olofsson ve Nosch, 2015: 126).

Bu sonuçlar arkeolojik kazılarda ele geçen dokuma tezgâh ağırlıklarını özellikle kalınlık ve ağırlıkları olmak üzere detaylı bir şekilde kayıt altına almanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

2.3.3. Makara

Makaralar, üzerine iplik, tel gibi her türlü bükülebilir madde sarılabilen, silindirik gövdeli, kenarları çıkıntılı ve kenarlarına doğru genişleyerek konik formu alan, genellikle

⁶ Prehistorik dönemlerde en çok kullanılan iki ters iki düz tekniğiyle işlenen dokuma örgü tekniğidir (Özdemir, 2013: 50).

ekseni boyunca bir deliğe sahip olan birçok işlevde kullanılabilen kilden yapılmış aletlerdir. Günümüzde halen dokuma tezgâhlarında çözümlerini dolamak için kullanılmaktadır (Tütüncüler, 2005: 103).

Yayınlarda silindirler, makaralar ve bobinler olarak adlandırılan silindir veya makara şeklindeki pişmiş toprak objeler, tartışmalı bir tezgâh ağırlığı tipidir. Literatürde bunlardan ilk bahseden H. Schliemann, Tiryns kazısında bulunan bu tarz küçük buluntuları dokuma tezgâh ağırlığı olarak tanımlamıştır (1886:165,fig.70-71). Schliemann'dan sonra Ege Dünyasında birçok yerleşimde pişmiş toprak makaraların ele geçtiği rapor edilmiş ve bunlara duyulan ilgi artmıştır (Rahmstorf, 2003: 397; Rahmstorf, 2015: 8).

Makaraların kullanımı Ege ve Trakya'da Erken Neolitik Döneme kadar geri gitmektedir (Rahmstorf, 2003: 398-400; Rahmstorf, 2015: 8). M.Ö. 2. binde Batı Anadolu'da Liman Tepe (Tütüncüler, 2004: 289, resim 5b; Mangaloğlu-Votruba, 2011: 50, resim 4e), Çeşme-Bağlararası (Tütüncüler, 2005: 177), Bayraklı (Erdem, 2016: 72-75, resim 3-6) ve Troia' da (Blegen vd., 1958: 92, fig.221/31-136, fig.256/37-172) örnekleri bulunmaktadır. Geç Hellas IIIC döneminde başta Yunanistan anakarası bulunan merkezlerde olmak üzere Ege Dünyasında makaraların kullanımında ciddi bir artış görülmektedir. Bunu Batı Anadolu, Kıbrıs ve Doğu Akdeniz bölgesindeki merkezler takip etmiştir (Rahmstorf, 2003: 379-402; Rahmstorf, 2005: 146-152,fig.1-3; Rahmstorf, 2011: 320-322, fig.7; Pavuk, 2012: 129, lev. XXXXIVa; Yılmaz, 2016b: 95, resim 1).

Genellikle makaralar, dokuma tezgâh ağırlığı ve iplik kalıntılarıyla aynı kontektlerde bulunması dokumacılıkta kullanıldığı fikrini güçlendirmiştir. Ayrıca Erken Demir Çağına tarihlenen bir Kıbrıs tabağın üzerinde dokuma tezgâhında makaraların dokuma tezgâh ağırlığı olarak kullanıldığı tasvir edilmesi dokumacılıkta kullanıldığı düşüncesini destekler niteliktedir (Aspris, 1996: fig.1; Rahmstorf, 2015: 9).

Makaralar dokumacılıkta ip sarmak dışında dokuma tezgâh ağırlığı olarak da kullanılmıştır. Son yıllarda yapılan deneysel çalışmalara⁷ göre bir silindir biçimli makaranın çözümler ağırlıklı bir tezgâhta ağırlık olarak kullanılabilmesi için en az 100 gr ağırlığa sahip

⁷ Bu çalışmada, Girit adasında bulunan Khania (Hanya) yerleşimde ele geçen Geç Hellas IIIC dönemine tarihlenen makaraların kalınlık ve ağırlıkları baz alınarak 16 adet büyük (her biri yak. 5.5 cm kalınlık, 280 gr ağırlık) ve 24 adet küçük (her biri yak. 4 cm kalınlık, 105 gr ağırlık) olmak üzere 2 grup halinde toplam 40 adet makara rekonstrüksiyon yapılmıştır. Detaylı bilgi için bkz. (Olofsson vd., 2015: 92-97)

olması gerektiği anlaşılmıştır. Bu durumda 100 gr ve üzeri ağırlığa sahip makaralar dokumacılıkta dokuma tezgâh ağırlığı olarak kullanılabilir (Rahmstorf, 2015: 9; Olofsson vd., 2015: 93). Ayrıca çözümlü ağırlıklı tezgâhlar dışında yatay dokuma tezgâhlarında da makaralar çözümlü iplerinin sarılmasında kullanılmış olmalıdırlar. Buna en güzel örnek M.Ö. 2. bin Ege Bölgesi'nde dokuma aletlerinin fonksiyonlarını ve malzeme tespitini ortaya koymak amacıyla yapılan Etnoarkeoloji çalışmasını gösterebiliriz. Bu çalışmada Sinop'un Çiftlik Köyünde yatay dokuma tezgâhında⁸ çözümlü iplerinin makaraya sarıldığı tespit edilmiştir (Tütüncüler, 2005: Ek:1). Rahmstorf, 100 gramdan daha hafif olan makaraların ise "tablet dokumada"⁹ kullanılmış olabileceğini öne sürmektedir (2015: 9). Bu görüşü yapılan bir deneysel çalışma destekler niteliktedir (Olofsson ve Nosch, 2015: 122).

Barber, günümüzde "Kumihimo" olarak bilinen geleneksel Japon örgü stilinde yapılan dokumalarda kullanılan makaraların, Ege bölgesindeki kil makaraların da benzer bir fonksiyonu olabileceğini öne sürmüştür (Barber, 1997: 516).

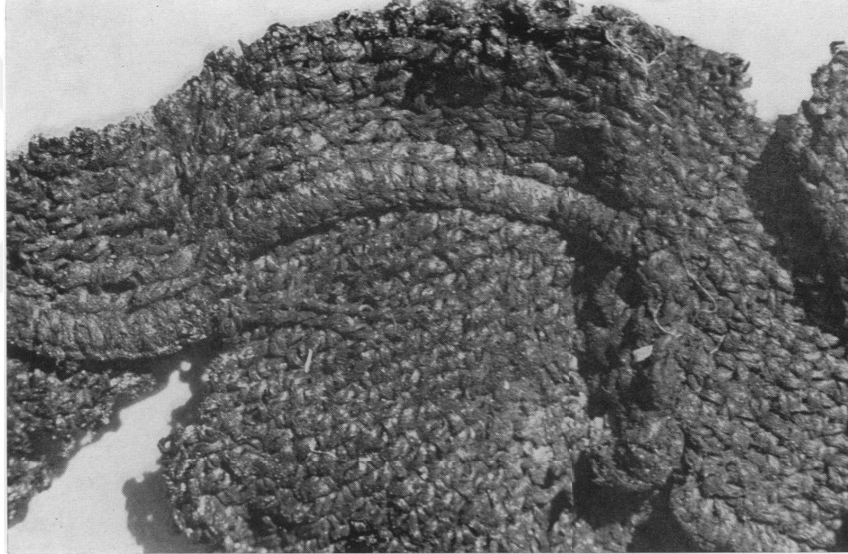
2.3.4. Eğrilmiş İp ve Kumaş İle İlgili Buluntular

Anadolu'da eğrilmiş ip ve kumaşa ait ilk izler Neolitik Dönem'e kadar geri gitmektedir. Günümüze kadar yapılan arkeolojik kazılar sonucunda Anadolu'da en erken dokuma örnekleri M.Ö. 7. Binde Çayönü yerleşmesinin hücre planlı yapılar evresinde bulunmuştur. Kültüre alınmış ketenden yapılan dokuma, geyik boynuzundan yapılmış bir orağın sap kısmında korunmuş halde bulunmuştur (Özdoğan, 1999: 55,fig.54). Batı Anadolu'da M.Ö. 7. Binin sonlarına tarihlenen Ulucak Höyüğü'nün Vb yapı katında 33 numaralı mekânın içinde, tekstil parçası pişmiş topraktan yapılmış stilize bir insan heykelciğinin omuz kısmında korunmuş halde ele geçmiştir (Çilingiroğlu, 2009: 15-17, fig.7). Anadolu'da ip ve kumaşın kullanımını gösteren en önemli Neolitik Dönem

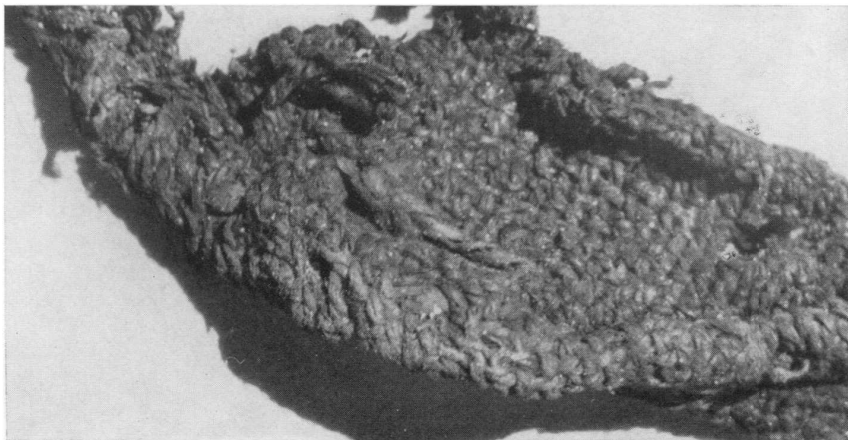
⁸ Yatay dokuma tezgâhı, köşelere çakılmış ahşap direklerinin uçlarına bağlanmış ağaç parçalarından oluşur. Arka ağaç iplerin sabit durması için ahşap direklere tamamen bağlanır, ön ağaç ise ipleri gergin tutmak ve gerektiğinde salmak için tamamen bağlanmaz. Bu tezgâhta ipler her iki tarafta yerden çok az yüksekte gerili bir şekilde durmaktadır (Fazlıoğlu, 2001:11). Ayrıca detaylı bilgi için bkz. (Barber, 1991: 83-91)

⁹ Günümüzde Anadolu'da bazı yörelerde kullanılan kolan ve çarpana dokumacılığı olarak bilinmektedir. Halk dilinde kolan olarak adlandırılan 3-7 cm genişliğe sahip ince-uzun şerit dokumalardır. Kolan dokumacılığında kartlı olanına çarpanalı dokuma denmektedir. Çarpana dokuma, deri, karton veya ahşap gibi malzemeden genellikle kare şeklinde kesilmiş ve kenarları delikli tabletlerin, deliklerinden çözümlü ipleri geçirilip 90 veya 180 derece döndürerek atkı ipini atılmasıyla yapılan ince bir dokumadır (Yüceer Arslan, 2014:123-128). Tablet dokuma ile ilgili Anadolu'da ve Ege Dünyasında Tunç çağlarından günümüze kadar böyle bir buluntu bilinmemektedir. Bunun en temel sebeplerinden biri tabletlerin muhtemelen ahşaptan yapılmış olmasıdır. Fakat Mısır'da yak. M.Ö. 1200 Ramses III kemeri gibi tekstil buluntuları tablet dokumacılığın Mısırdaki yapıldığını göstermektedir (Barber, 1991: 120,fig. 3.34). Detaylı bilgi için bkz. (Barber, 1991: 118-122)

merkezlerinden biri Çatalhöyük yerleşimidir. Yerleşimde dokuma örnekleri VI. tabakada yanmış mezarlarda bulunmuştur. Ele geçen dokuma örneklerinin yapılan analizler sonucunda keten ve yün lifleri olduğu tespit edilmiştir. Bu durum yerleşimde dokuma üretiminde iki lif kaynağının da kullanıldığını göstermektedir (Mellaart, 1962: 99; Burnham, 1965: 169,170,173; Ryder, 1965: 176). Alışar'da Kalkolitik Döneme tarihlenen “e X14” mezarında keten dokuma örnekleri bulunmuştur (Osten, 1937: 50,fig.60; Fogelberg ve Kendall, 1937: 334,335). Geç Kalkolitik Dönem Kuruçay 6A ve 6. yapı katında bulunan çömlek mezarlarının bazılarında iplik parçacıkları ele geçmiştir. Ayrıca bir çömlek mezarın içinde kefen olduğu düşünülen kalın bir kumaş parçası kemiklere sarılı bir şekilde bulunmuştur (Duru, 1996: 24, lev.51/1). Yine aynı dönemde Arslantepe VIB tabakasında kral mezarında dokuma parçaları ele geçmiştir (Frangipane vd., 2009: 18-20).

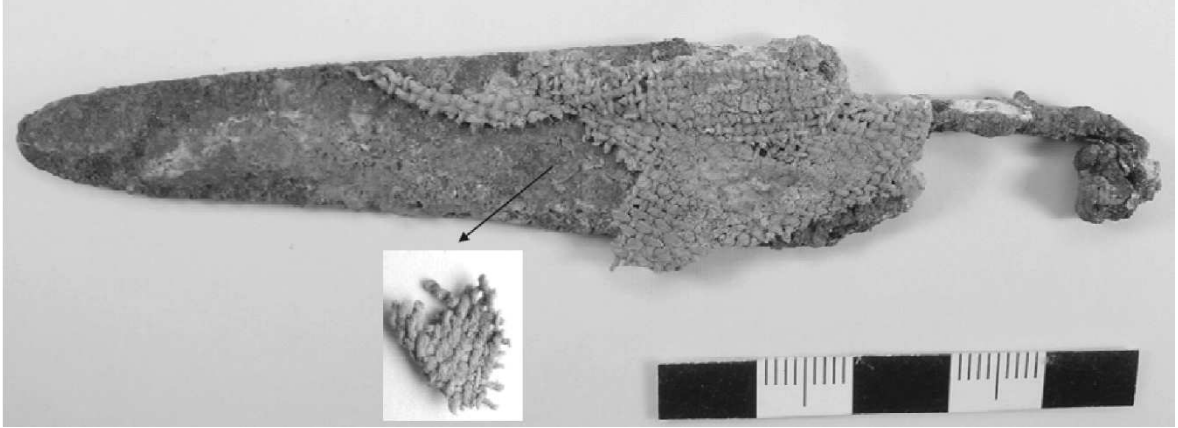

(a)

(b)

Resim 2.19a-b: Çatalhöyük, dokuma örnekleri (Burnham, 1965: lev. XXXIII/b-c).

Resim 2.20: Resuloğlu, M.28 mezarı, kumaş sarılı hançer (Tütüncüler, 2006:147,Resim 3).

Anadolu’da Erken Tunç Çağı dokuma örneklerine baktığımızda Resuloğlu’nun mezarlık alanında bulunan çömlek ve taş sandık mezarlarda ölülerin üzerinde ve ölü eşyası olarak bırakılan metal eşyaların üzerinde ele geçmiştir. M.28 numaralı taş sandık mezarda, ölü hediyesi olarak bırakılan hançerin, ketenden dokunmuş kumaşa sarılmış bir durumda bulunmuştur (Resim 2.18). Kumaşların gündelik hayatta çeşitli amaçlara göre kullanıldığını gösteren güzel bir örnektir (Tütüncüler, 2006: 139-143). Bunun benzer bir örneği İkiztepe¹⁰ yerleşiminden bilinmektedir (Tütüncüler, 2005: 22).

Seyitömer yerleşiminde Erken Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı tabakalarına tarihlenen yapıların içinde bulunan pişmiş toprak testi ve çömleklerin içerisinde ve mekân tabanları üzerinde ip ve dokuma kumaş örnekleri ele geçmiştir. Ayrıca bir örnek mezarda bulunmuştur. 4 adet ip, 4 adet dokuma kumaş parçası ve 1 adet ayakkabı kalıntısı olmak üzere toplam 9 dokuma örneğinin analizleri yapılmıştır. Analiz sonuçları, iplerin yün, 4 adet dokuma kumaş parçasının birinin keten diğerlerinin yün olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuç, yerleşimde dokuma üretiminde hammadde olarak hem keten hem de yünün kullanıldığını göstermektedir (Bilgen ve Tütüncüler Bircan, 2017: 24-33). Alaca Höyük “M.A.” ve “M.C.” mezarlarında dokuma örnekleri bilinmektedir (Koşay, 1938: 79, 83).

M.Ö. 2. Bine tarihlenen dokuma örnekleri Acemhöyük Sarıkaya sarayı III. yapı katında (Özgüç, 1968:15) ve Ortaköy-Şapinuwa yerleşimde ele geçmiştir (Süel, 1998:42).

Troia II M hazinesinde bulunan bir kabın içerisinde kömürleşmiş iplik parçaları ele geçmiştir. “M-G2” olarak adlandırılan pişmiş toprak kapalı bir kabın içerisinde yanmış bir

¹⁰ Görsel için bkz. (Resim 2.3)

ağırşak kalıntısı, keten ve pamuk kumaş parçaları yanmış kemik parçaları ile beraber bulunmuştur. Ayrıca kil kutunun içerisinde ipe dizilmiş altın ve fayans parçaları, keten bez içerisinde 7 seramik parçası ele geçmiştir (Schliemann, 1881: 360-361, No. 266-267; Götze, 1902: 340; Schmidt, 1902: 244; Sazcı, 2007a: 290).

Mezopotamya’da M.Ö. 3. Bin ile M.Ö. 2. Bin arasında tarihlenen yerleşimlerden Ebla, Mari, Ninive, Girsu, Nippur, Ur ve Ugarit gibi merkezlerde ve Anadolu’da ise Kültepe-Kaniş merkezinde dokuma endüstrisi hakkında ticari kayıtların olduğu çok sayıda tablet bulunmuştur (Bier, 1995: 1580; Yılmaz, 2016b: 103).

M.Ö. 2. Bin başlarında Anadolu ile Asur arasında ticareti yapılan mallar arasında çeşitli kalitede dokuma kumaşların olduğu Kültepe tabletlerinden bilinmektedir. Fakat tabletlerde kumaşların teknik özellikleri hakkında bilgi çok azdır. Tabletler arasında bize kumaşlar hakkında ışık tutan, Puzur-Aşşur’un Waqartum isminde bir kadına yazmış olduğu “TC 3/1, 17”¹¹’deki mektuptur. Mektupta dokuma kumaşların teknik özellikleri hakkında dikkate değer bilgiler vardır (Günbattı, 1994: 192; Cebesoy, 1995: 164). Metinlerde geçen dokuma kumaşlardan¹² bazılarını bakacak olursak:

- “pirikannu”: Asurlu tüccarların Anadolu’da ticaretini yaptığı en önemli dokuma ürünlerinden biridir. Hizmetçi elbisesi olarak bilinen Anadolu kökenli bir dokumadır.
- “kutanum”: Metinlerde en çok bahsedilen çeşitli ölçülerde ve farklı kalitelerde üretilen yün dokumadır.
- “ra(q)utum”: İnce, zarif hafif ve aynı zamanda pahalı bir kumaş türüdür.
- “şurum”: Kaliteli siyah renkte bir kumaş türü.
- “abarnum”: Asur’dan Anadolu’ya en çok taşınan pahalı bir kumaş türü.
- “kusitum”: Tören ve özel günlerde kullanılan elbiseler için Asur’dan ithal edilen kaliteli bir kumaş türü.
- “menunianum”: Anadolu kökenli çeşitli kalitelerde üretilen ve Asur’a ihraç edilen bir kumaş türü.
- “buraum”: Tüccarların kişisel elbiselerini ifade etmektedir. Metin kayıtlarına göre Asur’dan Anadolu’ya getirilen ve ticareti yapılmayan bir kumaş türü (Cebesoy, 1995: 164-183; Darga, 2013: 119-121).

¹¹ Bu mektup K.R. Veenhof tarafından ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bkz. (Veenhof, 1979: 103)

¹² Metinlerde geçen kumaşlar hakkında detaylı bilgi için bkz. (Cebesoy, 1995: 164-188)

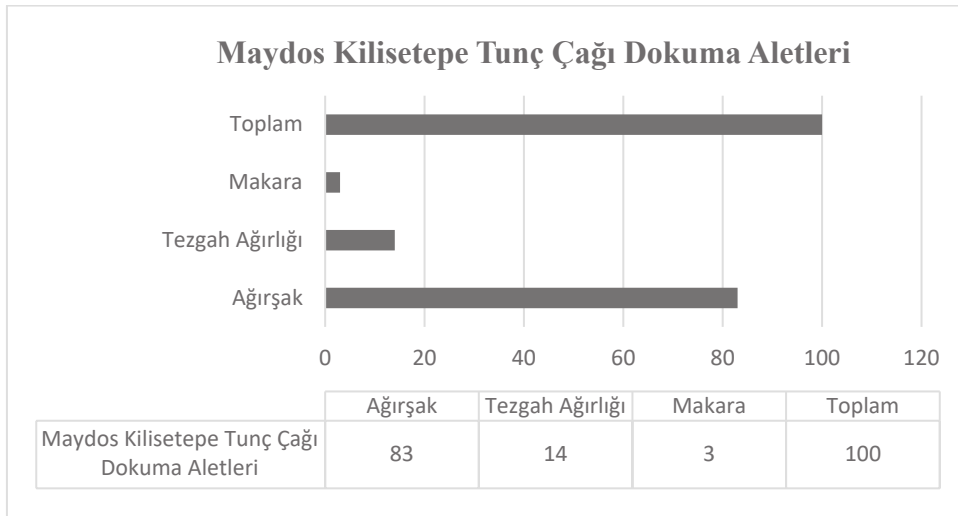
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ TUNÇ ÇAĞI DOKUMA ALETLERİ

Maydos Kilisetepe Tunç Çağı yerleşimi V., VI., VII. ve VIII. tabakaları kapsamaktadır. Erken Tunç Çağı'nı VIII. tabaka, Orta Tunç Çağı Erken Dönemi'ni VII. tabaka, Geç Dönemi'ni VI. Tabaka ve Geç Tunç Çağı'nı ise V. tabaka temsil etmektedir (Sazcı, 2016b:59; Sazcı ve Başaran Mutlu, 2018:141-143; Başaran Mutlu, 2019: 2) (Tablo 3.1). Genel olarak Tunç Çağı'na tarihlenen tabakalarda 83 adet ağırşak, 14 adet tezgâh ağırlığı ve 3 adet makara olmak üzere toplam 100 adet dokuma aleti tez kapsamında incelenmiştir (Grafik 3.1).

Tabaka	Dönem
V	Geç Tunç Çağı
VI	Orta Tunç Çağı- Geç Dönem
VII	Orta Tunç Çağı- Erken Dönem
VIII	Erken Tunç Çağı

Tablo 3.1: Maydos Kilisetepe Tunç Çağı tabakalarını gösteren tablo¹³.

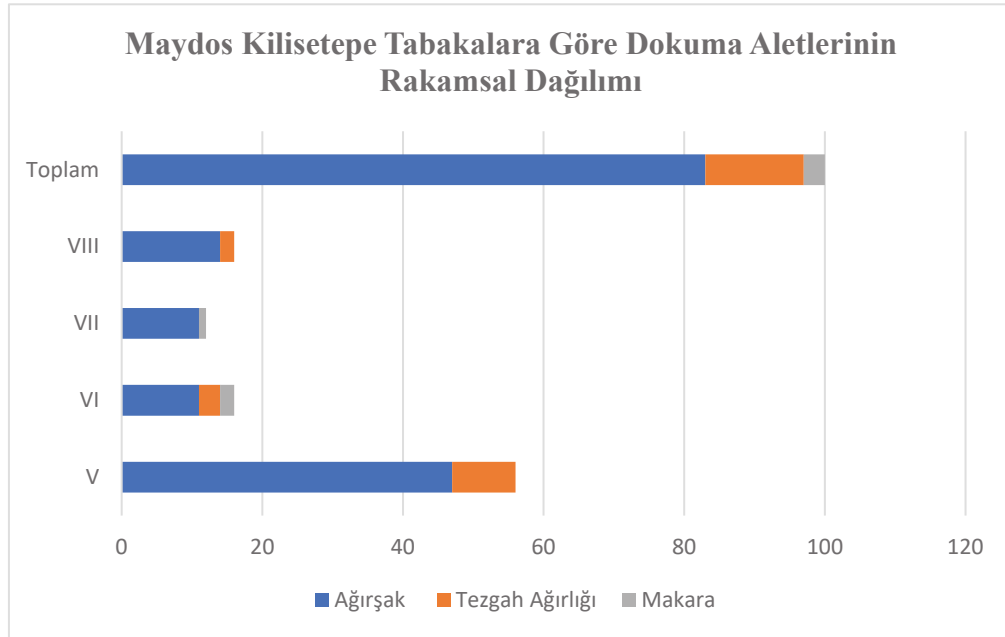
Grafik 3.1: Maydos Kilisetepe Tunç Çağı dokuma aletleri rakamsal dağılımı.

¹³ Maydos Kilisetepe tabakalarını gösteren detaylı tablo için bkz. Birinci bölüm (Tablo 1.1)

	Ağırşak	Tezgâh Ağırlığı	Makara	Toplam
Maydos Kilisetepe V	47	9	-	56
Maydos Kilisetepe VI	11	3	2	16
Maydos Kilisetepe VII	11	-	1	12
Maydos Kilisetepe VIII	14	2	-	16
Toplam	83	14	3	100

Tablo 3.2: Maydos Kilisetepe Tunç Çağı tabakalarına göre dokuma aletlerinin rakamsal dağılımını gösteren tablo.

Tespit edilen dokuma aletlerinin Erken Tunç Çağı, Orta Tunç Çağı (Geç ve Erken Dönem) ve Geç Tunç Çağı tabakalarına göre dağılımı yapılmıştır. Buna göre; VIII. tabakada 14 adet ağırşak ve 2 adet tezgâh ağırlığı olmak üzere 16 adet dokuma aleti, VII. tabakada 11 adet ağırşak ve 1 adet makara olmak üzere 12 adet dokuma aleti, VI. Tabakada 11 adet ağırşak, 3 adet tezgâh ağırlığı ve 2 adet makara olmak üzere 16 adet dokuma aleti, V. tabakada 47 adet ağırşak ve 9 adet tezgâh ağırlığı olmak üzere 56 adet dokuma aleti ve genel olarak toplamda 100 adet dokuma aleti bulunmaktadır (Tablo 3.2) (Grafik 3.2).

Grafik 3.2: Maydos Kilisetepe tabakalara göre dokuma aletlerinin rakamsal dağılımı.

3.1. Tipolojik Sınıflandırma

Maydos Kilisetepe Tunç Çağı tabakalarında tespit edilen dokuma aletlerinin formları belirlenerek tipolojik sınıflandırma yapılmıştır. Metin içinde tekrardan kaçınma, karışıklığı önlemek ve dokuma aletlerinin akılda daha kolay çağrıştırması amacıyla “Ağırşak, Dokuma tezgâh ağırlığı ve Makara” terimlerinin baş harfleri kısaltılarak tipolojik bir kodlama oluşturulmuştur. Alt formlar ise “a” harfi eklenmiştir.

Bu çalışma sonucunda ağırşaklarda 5 ana form ve 2 alt form oluşturulmuş (Şekil 1, 2). Oluşturulan ağırşak tipolojisi şu şekildedir:

- **A.1** Bikonik Formlu Ağırşaklar
- **A.1a** Düzensiz Bikonik Formlu Ağırşaklar
- **A.2** Konik Formlu Ağırşaklar
- **A.3** Küresel Formlu Ağırşaklar
- **A.3a** Basık Küresel Formlu Ağırşaklar
- **A.4** Tekerlek Formlu Ağırşaklar
- **A.5** Silindir Formlu Ağırşaklar

Oluşturulan tezgâh ağırlığı tipolojisi şu şekildedir (Şekil 3,4):

- **T.1** Piramidal Formlu Dokuma Tezgâh Ağırlıkları
- **T.2** Disk Biçimli Dokuma Tezgâh Ağırlıkları
- **T.3** Dikdörtgen Prizma Formlu Dokuma Tezgâh Ağırlıkları
- **T.4** Silindir (Makara Biçimli) Dokuma Tezgâh Ağırlıkları
- **T.5** Formu Tanımlanamayan Kırık Dokuma Tezgâh Ağırlıkları

Oluşturulan makara tipolojisi ise “**M.1**” kodu ile silindir gövdeli ortası iç bükey olan ve silindir gövdeli ortası yuvarlak olan makaralar ise “**M.2**” kodu ile tanımlanmıştır (Şekil 5).

3.2. Ağırşaklar Üzerinde Görülen Bezemelerin Sınıflandırılması

Ağırşaklar üzerinde görülen bezemelerin fonksiyonel bir amacı olmayıp tamamen estetik amaçlıdır. Bezemeler, insanların sanatsal yaratıcılığını göstermektedir. Pişmiş toprak ağırşak üzerinde görülen bezemeler, ağırşaklar pişirilmeden önce yapılmıştır. Genellikle bezemeler ağırşağın üst iğ deliği etrafına ve omuz kısımlarına yapılmıştır. Bunun sebebi, ağırşak iğ takıldığında üste gelen bölümlerin daha çok görünmesi olabilir.

Bu çalışmada tespit edilen bezemeler sınıflandırılırken “B” harfi ile kodlanmıştır. Çizi bezeme kompozisyonlarında görülen yay, aç, halka ve çentik gibi çeşitleri ise “B.1” çizi bezeme koduna küçük harfler eklenerek belirtilmiştir. Çizi bezeme ve nokta baskı bezeme ya da halka ve yay biçimli çizi bezemelerin birlikte kullanıldığı kompozisyonlar “B.3” karma kompozisyon olarak değerlendirilmiştir. Buna göre incelenen ağırşakları üzerinde görülen bezemelerin sınıflandırılması şu şekildedir (Şekil 6-8):

- **B.1** Çizi Bezeme Kompozisyonları
 - **B.1a** Yay Biçimli Çizi Bezeme
 - **B.1b** Aç Biçimli Çizi Bezeme
 - **B.1c** Halka Çizi Bezeme
 - **B.1d** Çentik Bezeme
- **B.2** Nokta Baskı Bezeme Kompozisyonları
- **B.3** Karma Kompozisyon
- **B.4** Yay Biçimli Çizi Bezemeden Oluşan Yıldız Tasvirleri
- **B.5** Üzeri Harf Benzeri İşaretler İçeren Bezeme Kompozisyonları
- **B.6** Birbirini Takip Eden Yaylardan Oluşan Şerit Şeklinde Bir Çeşit Örgü veya Dalga Motifi

3.3. Erken Tunç Çağı

Maydos Kilisetepe VIII. tabaka Erken Tunç Çağı III dönemine tarihlenir. Bu tabaka höyüğün ulaşılan en erken dönemidir. Henüz evreleri ve mimarisi tam olarak tespit edilememiştir (Sazcı, 2016b:59; Sazcı ve Başaran Mutlu, 2018:141-143; Başaran Mutlu, 2019: 2). Bu tabakada dokuma aletleri olarak 14 adet ağırşak ve 2 adet tezgâh ağırlığı olmak üzere toplam 16 adet dokuma aleti tespit edilmiştir (Tablo 3.3).

	Ağırşak	Dokuma Tezgâh Ağırlığı	Toplam
A.1	4	-	4
A.1a	3	-	3
A.3	5	-	5
A.3a	2	-	2
T.4	-	2	2
Toplam	14	2	16

Tablo 3.3: Maydos Kilisetepe VIII. Tabaka dokuma aletleri form ve adet dağılımını gösteren tablo.

3.3.1. Ağırşaklar

Bu tabakada tespit edilen ağırşakların katalog numaraları 2, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21'dir.

3.3.1.1. Tipoloji

A.1 formlu ağırşakların katalog numaraları 10, 12, 17, 18'dir. 8, 11 ve 14 numaralı ağırşaklar A.1a formundadır. 13, 15, 19, 20 ve 21 numaralı ağırşaklar A.3 formunda ve A.3a formlu ağırşaklar ise 2 ve 16 numaralı ağırşaklardır.

Bu dönemde A.1, A.1a, A.3 ve A.3a formları Troia IV-V (Blegen vd., 1951: 117, 234, tab.13, 20), Demircihöyük ve Küllüoba (Sarı, 2018: 213, 216) yerleşimlerinden bilinmektedir. Ayrıca A.1 ve A.3 formları Kanlıgeçit yerleşiminde (Özdoğan ve Yılmaz, 2012: 193, 194, 201-203), Ulucak Höyük'te (Derin ve Öner, 1997: 417, çizim 16; Abay vd., 2000: 360, çizim 5d) ve A.1 formu Keçiçayırı Erken Tunç Çağı II kalesinde (Sarı, 2017: 119, 141, kat. no.14-25) ele geçmiştir.

3.3.1.2. Ağırşaklar Üzerinde Görülen Bezemeler

Maydos Kilisetepe VIII. tabakada tespit edilen ağırşakların 10 tanesinin üzerinde bezeme yer almaktadır. Bunların katalog numaraları 2, 8, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21'dir. Bu tabakada en çok görülen B.3 tipi bezeme biçimi 2, 13, 19 ve 20 numaralı ağırşaklar üzerinde yer almaktadır. 8 ve 18 numaralı ağırşaklarda B.1a, 15 ve 21 numaralı ağırşaklarda B.1d, 11 numaralı ağırşakta B.4 ve 16 numaralı ağırşakta B.5 tipi bezeme biçimi görülmektedir.

B.1a tipi bezemelerin benzerlerine Troia (Schliemann, 1881: 129, no. 67-68; Blegen vd., 1951: pl.57 (34-251), pl.153, 37-9, 37-23, 37-26), Beycesultan (Lloyd ve Mellaart, 1962: 278, fig.6 Level VIII-1), Külloaba (Sarı, 2018: 217, fig. 19.3d., c) ve Keçiçayırı Erken Tunç Çağı II kalesi (Sarı, 2017: 141, lev.1 kat. no.15) yerleşimlerinden bilinmektedir.

B.1d tipi bezemenin benzerlerine Troia (Schliemann, 1881: 417, no.1842; Schmidt, 1902: Taf. I, no.4538) ve Beycesultan (Lloyd ve Mellaart, 1962: 278, fig.6 Level VI-3) yerleşimlerinde bulunmuştur.

B.3 tipi bezemenin benzerlerine Troia (Schmidt, 1902: Taf. I, no. 4511; Blegen vd., 1951: pl.153, 36-352) yerleşimde rastlanmıştır. B.4 tipi bezemenin benzerlerine Troia (Schliemann, 1881: 417, no.1848; Blegen vd., 1951: pl.153, 33-168, 37-50) yerleşimde ele geçmiştir.

3.3.2. Dokuma Tezgâh Ağırlıkları

Maydos Kilisetepe VIII. tabakada tespit edilen dokuma tezgâh ağırlıklarının katalog numaraları 23 ve 24'tür.

3.3.2.1. Tipoloji

T.4 formlu dokuma tezgâh ağırlıklarının katalog numaraları 23 ve 24'tür. Bunlar Silindir gövdeli ortaya doğru içbükey gelen ve her iki ucu dışa doğru yuvarlak gelen bombeli uçlu silindir biçimli tezgâh ağırlığı olarak tanımlanmıştır.

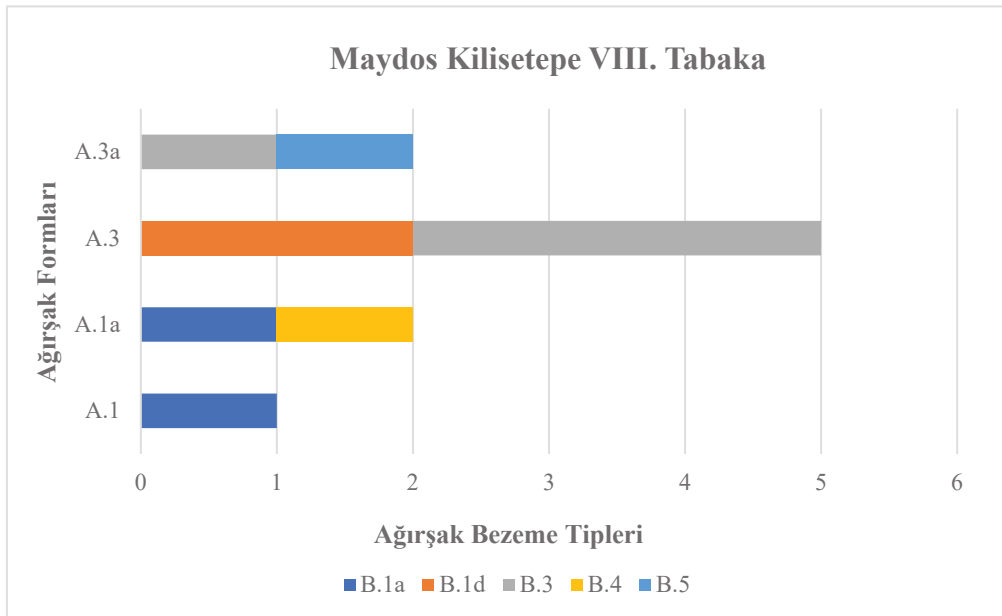
3.3.3. Erken Tunç Çağı'nda Dokuma Aletlerinin Genel Değerlendirmesi

Maydos Kilisetepe VIII. tabakada 14 adet ağırşak incelenmiştir. Bu ağırşakların, 10 tanesi bezemeli ve 4 tanesi bezemesizdir. Formlara bakacak olursak, A.1 formu ağırşak 4 adet, A.1a formu ağırşak 3 adet, A.3 formu ağırşak 5 adet ve A.3a formu ağırşak 2 adettir. A.3 ve A.3a formu ağırşakların hepsinin üzerinde bezeme bulunmaktadır (Tablo 3.4).

	Bezemeli	Bezemesiz	Toplam
A.1	1	3	4
A.1a	2	1	3
A.3	5	-	5
A.3a	2	-	2
Toplam	10	4	14

Tablo 3.4: Maydos Kilisetepe VIII. tabaka bezemeli ve bezemesiz ağırşakların formlara göre dağılımını gösteren tablo.

B.1a tipi bezeme A.1 ve A.1a formu ağırşaklara; B.1d tipi bezeme A.3 formu ağırşaklara, B.3 tipi bezeme A.3 ve A.3a formu ağırşaklara, B.4 tipi bezeme A.1a formu ağırşaklara ve B.5 tipi bezeme A.3a formu ağırşak üzerine uygulanmıştır (Grafik 3.3).

Grafik 3.3: Maydos Kilisetepe VIII. tabaka ağırşakların form ve bezeme tiplerine göre rakamsal dağılımı.

Bu tabakada en çok B.3 tipi bezeme tercih edilmiştir. B.3 tipi bezemede, genelde ağırşığın üst iğ deliğini sınırlamak için çizi bezeme ile yapılan iç içe geçmiş halkalardan ve bu halkalarla omuz kısmı arasına yapılan yay biçimli çizi bezeme ile oluşturulan karma kompozisyonlar kullanılmıştır. Ayrıca 20 numaralı ağırşakta olduğu gibi yay biçimli çizi bezeme ve nokta bezemelerden oluşan karma kompozisyon da kullanılmıştır.

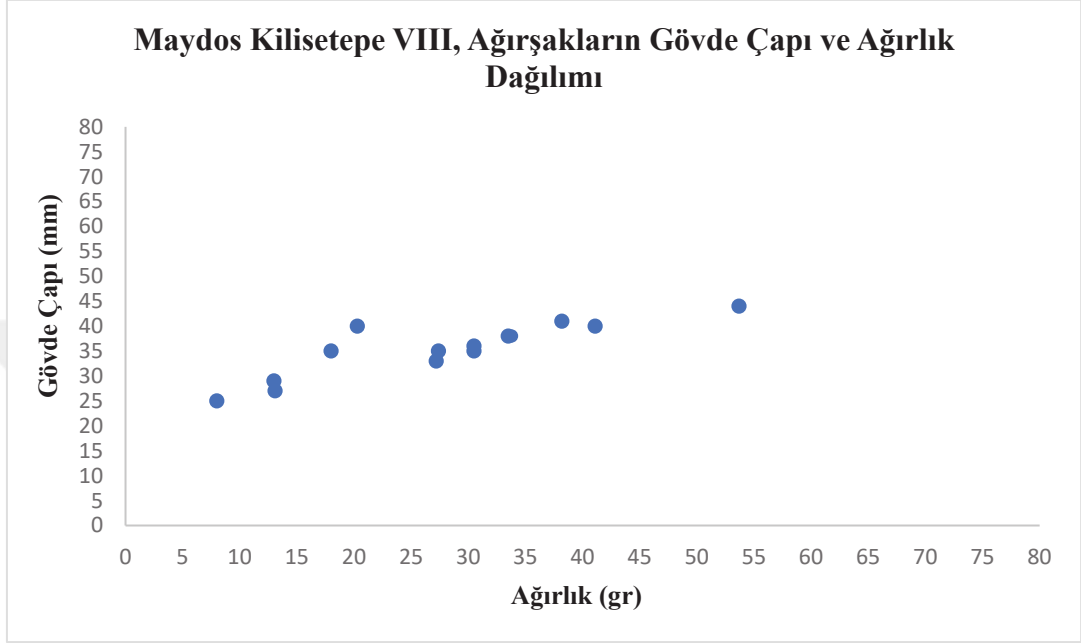
16 numaralı ağırşakta görülen B.5 tipi bezeme, ağırşığın gövdesinin üzerine krem astarı andıran bir şerit çekilmiş gibidir. Bu krem şerit kısmının üzerinde gelişi güzel noktalar ve çok ince bir şekilde çizilen, ne olduğu anlaşılamayan harf veya işaretleri andıran şekiller yer almaktadır. Bu işaretler ağırşığın sahibine veya yapan ustaya ait bir işaret olabilir. Bu tarzda üzeri işaretli olan ağırşaklar Kuzeypatı Anadolu'da Troia'dan bilinmektedir (Schliemann, 1881: no. 1857, 1870, 1879, 1880, 1994, 1996).

11 numaralı ağırşakta görülen B.4 tipi bezeme, ağırşığın omuz kısmına 6 grup halinde iç içe üçlü yay biçimli bezeme ile oluşturulan yıldız tasviridir. Ağırşığın üst iğ deliği çevresi 3 sıra halinde iç içe geçmiş halka çizi bezeme ile sınırlandırılmıştır. Yıldız tasviri, sınırlandırılan bu alan ile omuz arasına yapılmış ancak yay motiflerinin ikisinin arası fazla açık kalmış ve buraya üç sıra yan yana dikey çizgi eklenmiştir.

Ağırşakların hepsi pişmiş topraktan yapılmıştır. Hamur özelliklerine bakacak olursak mika, taşçık, kum, saman, az kireç katkılı ve geneli iyi pişmiştir. Hamurda en çok mika, taşçık ve kum katkı maddeleri tercih edilmiştir. Hamur rengi olarak gri, kahverengi ve kırmızının tonları kullanılmıştır. En çok tercih edilen açık kahverengi ve açık kırmızı tonlarıdır. Astarlı olan ağırşaklarda genelde hamurunun tonunda veya hamurunun tonuna yakın renkler tercih edilmiştir. Ayrıca hamurunun tonundan farklı ve daha koyu renkler de kullanılmıştır. Bezemeli ağırşakların genelinin hamuru kaliteli, iyi pişmiş, astarlı ve perdahlıdır. Çizi bezemelerin bazılarının içi beyaz macun (inkrustasyon) ile doldurulmuştur.

Diğer yandan yerleşimde yapılan arkeozoloji çalışmaları sırasında tespit edilen evcil hayvanlar içerisinde en baskın grubu koyunlar oluşturmaktadır (Gündem vd., 2016: 261-278; Seçmen, 2018: 27, 49). Yerleşimde beslenen koyunların süt ve yün gibi ikincil ürünlerin sağlanmasında önemli rol oynadığı bilinmektedir (Gündem, 2010: 137; Seçmen, 2018: 68, 70, tablo 5.2). Yapılan çalışmalar Maydos Kilisetepe VIII. tabakada 2 yaş ve üzeri koyunların yün temin etmek için tutulduğunu göstermektedir (Seçmen, 2018: 61, 67, diyagram 5.17). Erken Tunç Çağı'nda Maydos Kilisetepe'de yaşayan insanların ip

üretiminde hammadde ihtiyacını hayvansal kaynaklardan sağladığını söylemek mümkündür. Ayrıca bu dönemde Kuzeybatı Anadolu'da Troia II-III yerleşimlerinde dokumacılıkta hammadde kaynağı olarak koyunların yünlerinden yararlanıldığı bilinmektedir (Gündem, 2010: 58, 90, fig. 5.12, 5.13).

Grafik 3.4: Maydos Kilisetepe VIII. tabaka ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.

Maydos Kilisetepe VIII. tabakada çalışılan 14 adet ağırşakın gövde çapı ve ağırlık dağılımı yapılmıştır (Grafik 3.4). Buna göre ağırşaklar, 8-53,7 gr arası ağırlık ve 2,5-4,4 cm gövde çapı arasında bir dağılım göstermektedir. Bu tabakada 8-20,3 gr ve 27,2-40 gr ağırlık arasındaki ağırşaklar tercih edilmiştir. Bu durum, ince ve kalın olmak üzere çeşitli ip üretiminin yapılmış olabileceğini göstermektedir.

23 ve 24 numaralı tezgâh ağırlıkları, kumtaşı türü bir taştan yapılmışlardır. Dokumacılıkta kullanılan dokuma tezgâh ağırlıkları genellikle pişmiş topraktan yapıldığı için bu aletler dokumacılık dışında başka bir amaçla da kullanılmış olabilir.

3.4. Orta Tunç Çağı

Maydos Kilisetepe'de Orta Tunç Çağı Erken Dönem ve Geç Dönem olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Genel olarak Orta Tunç Çağı dokuma aletlerinin sayısı 22 adet ağırşak, 3 adet dokuma tezgâh ağırlığı ve 2 adet makara olmak üzere 28 adettir (Tablo 3.5).

3.4.1. Orta Tunç Çağı- Erken Dönem

Orta Tunç Çağı'nın Erken Dönemi'ni Maydos Kilisetepe VII. tabaka temsil etmektedir (Sazcı, 2016b:59; Sazcı ve Başaran Mutlu, 2018:141-143; Başaran Mutlu, 2019: 3, 4). Bu tabakada 11 adet ağırşak ve 1 adet makara tespit edilmiştir (Tablo 3.5).

	Ağırşak	Dokuma Tezgâh Ağırlığı	Makara	Toplam
Maydos Kilisetepe VI	11	3	2	16
Maydos Kilisetepe VII	11	-	1	12
Toplam	22	3	3	28

Tablo 3.5: Maydos Kilisetepe Orta Tunç Çağı tabakalarında dokuma aletlerinin rakamsal dağılımını gösteren tablo.

3.4.1.1. Ağırşaklar

Bu tabakada tespit edilen ağırşakların katalog numaraları 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 47, 98, 99 ve 100'dür.

3.4.1.1.1. Tipoloji

A.1 formlu ağırşakların katalog numaraları 1, 3, 4, 5, 9, 47, 99 ve 100'dür. 98 numaralı ağırşak A.2 formludur. A.3 formlu ağırşaklar ise 6 ve 7 numaralı ağırşaklardır.

A.1 ve A.2 formlu ağırşakların benzerleri Beycesultan V tabakasında ele geçmiştir (Lloyd ve Mellart, 1965: 51 ; Tütüncüler, 2005: 145, kat. 107-110). A.1, A.2 ve A.3 formları bu dönemde Troia V yerleşiminden (Blegen vd., 1951: pl.236-237) bilinmektedir.

3.4.1.1.2. Ağırşaklar Üzerinde Görülen Bezemeler

Maydos Kilisetepe VII. tabakada tespit edilen ağırşakların 8 tanesinin üzerinde bezeme yer almaktadır. Bunların katalog numaraları 1, 5, 6, 7, 9, 98, 99 ve 100'dür. Bu tabakada en çok görülen B.3 tipi bezeme biçimi 1, 6, 98, 99 ve 100 numaralı ağırşaklar üzerinde bulunmaktadır. 5 ve 7 numaralı ağırşaklarda B1.a tipi bezeme biçimi görülürken, 9 numaralı ağırşakta B.1 tipi bezeme biçimi görülmektedir.

B.1a tipi bezemelerin benzerlerine Beycesultan V. tabakasından (Tütüncüler, 2005: kat. 109) ve Troia V (Blegen vd., 1951: pl. 237, 35-457, 32-198, 35-499) yerleşiminden

bilinmektedir. B.3 tipi bezemenin benzeri Troia VI. yerleşim (Schmidt, 1902: Taf. IV, no. 4887) bulunmaktadır.

3.4.1.2. Makara

Maydos Kilisetepe VII. tabakada 1 adet makara tespit edilmiştir. Katalog numarası 22'dir. M.1 formlu olan makara, dokumacılıkta ip sarmak amacıyla kullanılmış olabilir.

3.4.1.3. Mekânsal Dağılım

Maydos Kilisetepe VII. tabakada tespit edilen 12 adet dokuma aletinin mekânsal dağılımına bakacak olursak dokuma aletlerin çoğunluğu 702d numaralı mekânda bulunmaktadır. 702d numaralı mekân Maydos Kilisetepe'de D 3/2 açmasının güneydoğusunda bulunur ve bir kısmı ortaya çıkartılabilmektedir. 703d numaralı mekân ile ortak duvara sahip olan bu mekânda 2 büyük pithos yer almaktadır. Bu mekânı depolama amaçlı kullanıldığı düşünülmektedir (Başaran Mutlu, 2018: 77,78).

702d numaralı mekânda 8 adet ağırşak ve 1 adet makara bulunmaktadır. Bu ağırşakların 3 tanesi (98, 99, 100) 2018 kazı sezonunda kaldırılan büyük pithosun içinden gelmiştir. Ayrıca ele geçen diğer buluntular arasında ikincil işlenmiş seramik (D 3/2: 527.9)¹⁴ bulunmaktadır. Buna göre bu mekânın depolama amaçlı kullanımı dışında dokuma aletlerinin kaldırılıp koyulduğu bir mekân olarak da değerlendirilebiliriz.

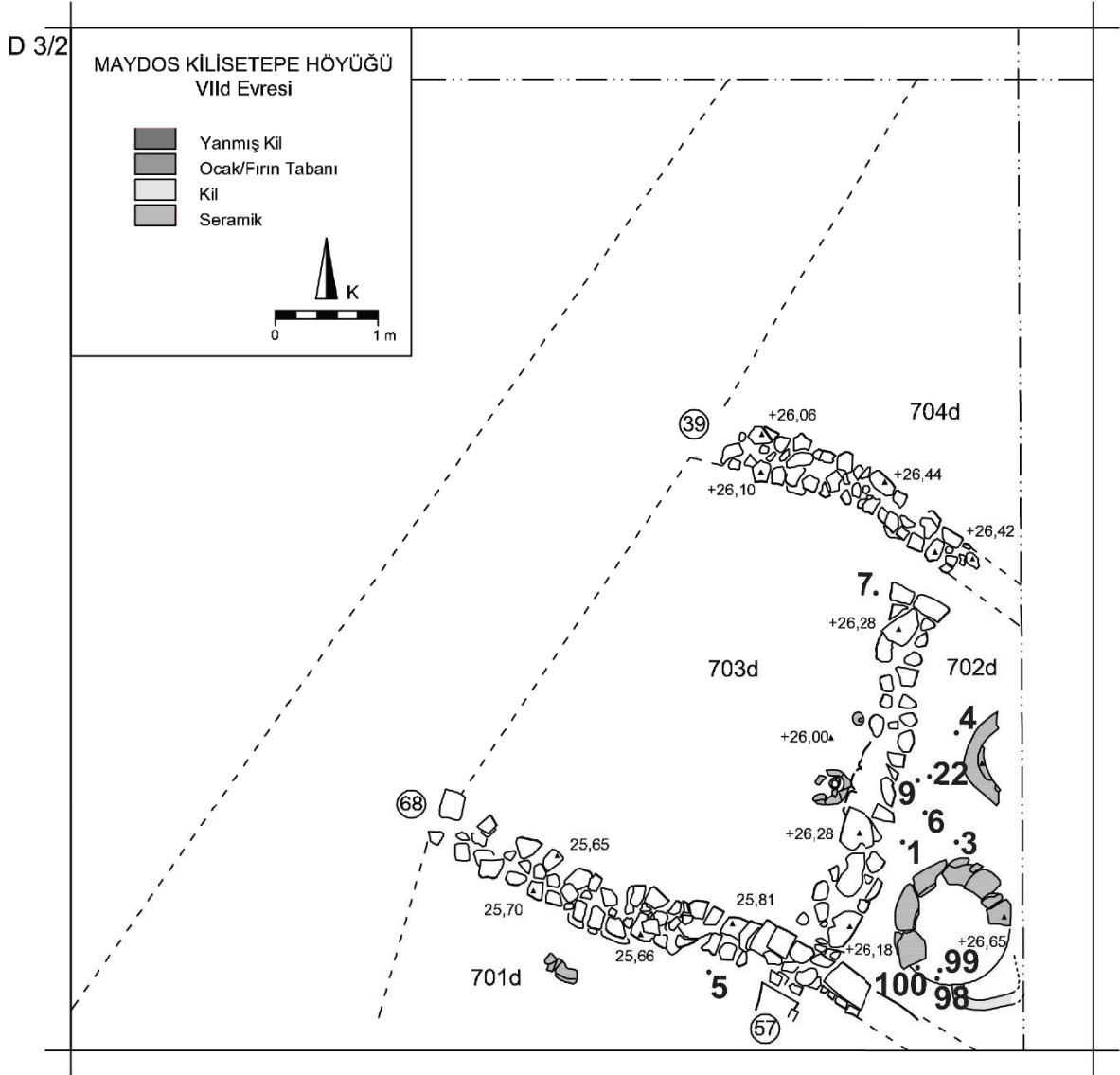

Resim 3.1: 98, 99 ve 100 numaralı ağırşaklar (Maydos Kilisetepe Kazı Arşivi)

Resim 3.2: İkincil işlenmiş seramik (D3/2 527.9) (Maydos Kilisetepe Kazı Arşivi)

¹⁴ Taşçık, mineral ve mika katkılı iyi pişmiş hamurlu, hamurunun tonunda astarlı ve çark yapımıdır. Halka dip ortası sonradan delinmiştir. Hamur ve astar rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow. Gövde çapı: 7,6 cm, Kalınlık: 1,8 cm, Uzunluk: 8,1 cm, Delik çapı: 1,4 cm, Ağırlık: 102.1 gr.

Plan 3.1: Maydos Kilisetepe VII. tabakada tespit edilen dokuma aletlerinin mekânsal dağılımı (Mimari çizim: Meral Başaran Mutlu; Dokuma aletlerinin dağılımı: Mustafacan Baştopuz).

3.4.2. Orta Tunç Çağı- Geç Dönem

Orta Tunç Çağı'nın Geç Dönemi'ni Maydos Kilisetepe VI. tabaka ile temsil etmektedir (Sazcı, 2016b:59; Sazcı ve Başaran Mutlu, 2018:141-143; Başaran Mutlu, 2019: 4, 5). Bu tabakada 11 adet ağırşak, 3 adet dokuma tezgâh ağırlığı ve 2 adet makara tespit edilmiştir (Tablo 3.4).

3.4.2.1. Ağırşaklar

Bu tabakada tespit edilen ağırşakların katalog numaraları 30, 32, 33, 35, 38, 40, 42, 43, 44, 46 ve 97'dir.

3.4.2.1.1 Tipoloji

Maydos Kilisetepe VI. tabakada A.1 formlu ağırşakların katalog numaralı 30, 32, 35, 38, 43 ve 44'tür. 33, 40 ve 42 numaralı ağırşaklar A.1a formlu, 97 numaralı ağırşak A.2 formlu ve 46 numaralı ağırşak A.3 formludur.

A.1, A.1a, A.2 ve A.3 formlu ağırşaklar Limantepe M.Ö. 2. Bin (Tütüncüler, 2004: 288, res. 2a), Çeşme-Bağlararası (Tütüncüler, 2005: 150, kat. 158-160, 165-168, 173, 178-185, 196, 198-203) ve Aphrodisias Orta Tunç Çağ tabakasında (Juokowsky, 1986: 373, 376, 378, fig.312-314) rastlanmıştır. A.1, A.1a ve A.2 formlu ağırşaklar Beycesultan IV. tabakasından (Mellaart ve Murray, 1995: 138, fig.O.14 157-163) ve Troia Erken VI. tabakasından (Blegen vd., 1953:125 (T.17), 131,132 (T.12, 15, 21),pl.296,307 (37,674), pl.306,307) bilinmektedir. A.1a ve A.2 formlu ağırşaklar Iasos yerleşimde (Tütüncüler, 2005: 149, kat. 252-259, 262) ele geçmiştir.

3.4.2.1.2. Ağırşaklar Üzerinde Görülen Bezemeler

Maydos Kilisetepe VI. tabakada tespit edilen ağırşakların 7 tanesinin üzerinde bezeme yer almaktadır. Bunların katalog numaraları 32, 33, 38, 40, 53, 46 ve 97'dir. B.1a tipi bezeme biçimi 46 numaralı ağırşak üzerinde bulunmaktadır. 32, 33 ve 38 numaralı ağırşakların üzerinde B.1d tipi bezeme biçimi görülürken, 40, 43 ve 97 numaralı ağırşakların üzerinde B.3 tipi bezeme biçimi görülmektedir.

B.1a tipi bezemelerin benzerlerine Aphrodisias (OTÇ) (Juokowsky, 1986: 595, 624, fig.431.28,35 ; fig.451.24, 25), Troia VI erken (Blegen vd.,1953: 135, pl.306, 32-301) ve Beycesultan V (Mellaart ve Murray, 1995: 163, fig.O.13 148) yerleşimlerinde rastlanmıştır. B.1d tipi bezemelerin benzerleri Aphrodisias (OTÇ) (Juokowsky, 1986: 377, 637, fig. 313.9, fig. 459.17,18,35), Seyitömer IV. tabaka (OTÇ) (Bilgen ve Bilgen, 2015: 101, fig. 112), Troia VI erken (Blegen vd., 1953: 141, pl.296 (34-109, 37-177) , Troia V (Blegen vd., 1951: 274, pl.237 35-144) ve Beycesultan II (Mellaart ve Murray, 1995: 166, fig.O.16 172, 184, 187) yerleşimlerinden bilinmektedir. B.3 tipi bezemelerin benzerleri ise Aphrodisias (Juokowsky, 1986: 377, fig. 313.13), Troia V (Blegen vd.,1951: 286, pl. 237 (32-401, 33-34)), Beycesultan IV (Mellaart ve Murray, 1995: 164, fig.O.14 162) ve Çeşme-Bağlararası (Tütüncüler, 2005: kat. 220) yerleşimlerinde bulunmaktadır.

3.4.2.2. Dokuma Tezgâh Ağırlıkları

Bu tabakada tespit edilen dokuma tezgâh ağırlıklarının katalog numaraları 27, 28 ve 29'dur.

3.4.2.2.3. Tipoloji

Bu tabakada tespit edilen 27, 28 ve 29 numaralı dokuma tezgâh ağırlıklarının hepsi T.2 formludur.

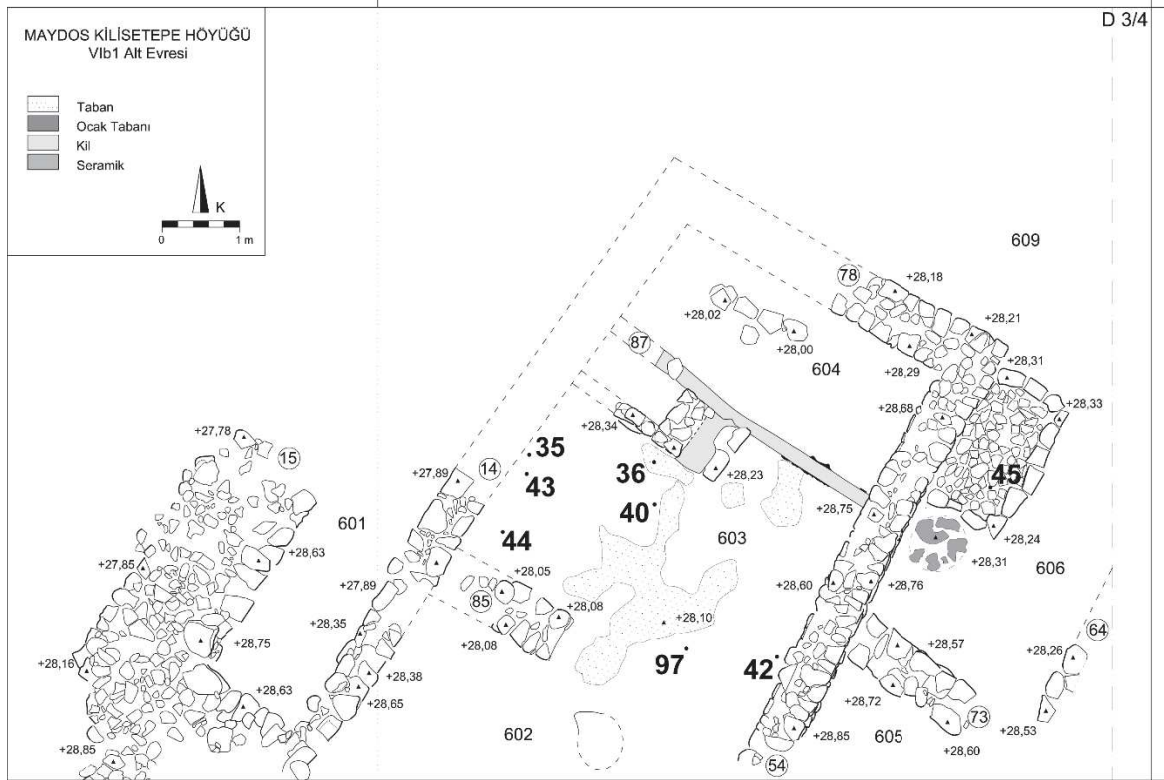
3.4.2.3. Makara

Bu tabakada tespit edilen makaraların katalog numaraları 36 ve 45'tir. 36 numaralı taş makara (M.2), kenarları yuvarlak üçgen formlu alt ve üst yüzeyinde yivler bulunmaktadır. Muhtemelen ipler bu yivlerden geçirilmiştir. 45 numaralı makara (M.1) ise pişmiş topraktan yapılmıştır. Mika, taşçık ve kum katkılı hamurlu, silindir formlu makaranın gövdesi içbükeydir. Üst yüzeyi disk biçimli ve tam ortasında kabartma yuvarlak süs yer almaktadır. Alt yüzeyi ise içbükey düz gelmektedir. Bu nedenle dokumacılıkta kullanılan makara dışında kapak tutamağı olarak da kullanılmış olabilir.

3.4.2.4. Mekânsal Dağılım

Maydos Kilisetepe VI. tabakanın 2 evresi bulunmaktadır. İlk evresi olan VIb evresinin de 2 alt evresi bulunmaktadır. VIb2 iskân evresinin erken dönemi, VIb1 evresi yerleşim planı oluşturulduktan sonra küçük yeniliklerin yapıldığı evredir. VIa ise VI. tabakanın son evresidir. Bu evre, yangın sonucu yıkılan VIb1 yapılarının yıkıntıları üzerine tekrar kurulmuştur (Başaran Mutlu, 2018: 87, 88; Başaran Mutlu, 2019: 4, 5).

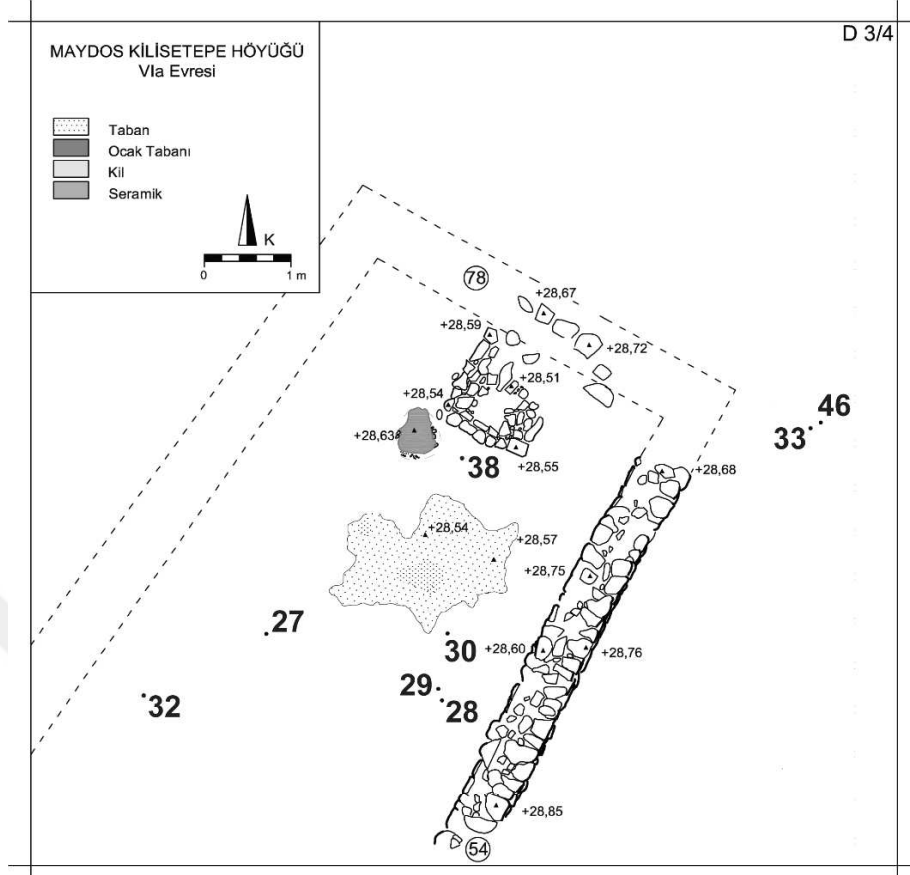
VIb evresinde 6 adet ağırşak ve 2 adet makara olmak üzere toplam 8 adet dokuma aleti bulunmaktadır (Plan 3.2). Dokuma aletlerinin çoğunluğu 603 numaralı mekânın içinde yer almaktadır. Bu durum 603 numaralı mekânda dokuma üretiminin temeli olan ip eğirme işleminin yapıldığını göstermektedir.

Plan 3.2: Maydos Kilisetepe VIb evresi dokuma aletlerinin mekânsal dağılımı (Mimari çizim: Meral Başaran Mutlu; Dokuma aletlerinin dağılımı: Mustafacan Baştopuz).

Via evresi VIb evresinin yıkıntıları üzerine tekrar kurulmuş. Bir önceki evredeki 602, 603 ve 604 numaralı mekânların üzerine biraz daha ufalmış tek bir mekân haline gelmiş. Mekân içerisinde neredeyse yuvarlak planlı bir fırın, dörtgen planlı taş döşeli platform ve yaşam düzlemine ait bir taban bulunmaktadır. Fırın yanından bir yemek hazırlama platformu veya bir işliğin bir duvara dayalı olması Maydos Kilisetepe IV. tabakaya kadar görülen bir gelenektir (Başaran Mutlu, 2018: 98). Bu evrede 5 adet ağırşak ve 3 adet tezgâh ağırlığı olmak üzere toplamda 8 adet dokuma aleti bulunmaktadır (Plan 3.3).

Her iki evrede de dokuma aletleri hemen hemen aynı mekân içerisinde ele geçmiştir. Yemek hazırlama ve pişirme gibi bir insanın günlük işlerinin yaptığı bir mekânda dokuma aletlerinin de olması, ip eğirmenin günlük işlerin bir parçası olabileceğini göstermektedir.

Plan 3.3: Maydos Kilisetepe VIa evresi dokuma aletlerinin mekânsal dağılımı (Mimari çizim: Meral Başaran Mutlu; Dokuma aletlerinin dağılımı: Mustafacan Baştopuz).

3.4.3. Orta Tunç Çağı'nda Dokuma Aletlerinin Genel Değerlendirmesi

Maydos Kilisetepe VII. tabakada 8 adet bezemeli ve 3 adet bezemesiz olmak üzere toplamda 11 adet ağırşak incelenirken, VI. tabakada 7 adet bezemeli ve 4 adet bezemesiz ağırşak incelenmiştir. Orta Tunç Çağı'nda genel olarak 15 bezemeli ve 7 adet bezemesiz olmak üzere toplam 22 ağırşak incelenmiştir. Bu dönemde en çok görülen A.1 formlu ağırşaklar, VII. tabakadan 8 adet ve VI. tabakada 6 adet olmak üzere toplam 14 adettir. VII. tabakada A.2 formlu ağırşak bulunmamaktadır. Her iki tabakada da A.3 formlu ağırşakların hepsi bezemelidir. (Tablo 3.6).

Maydos Kilisetepe VII. tabakada en çok tercih edilen bezeme biçimi B.3 tipi bezemedir. B.3 tipi bezeme biçimi A.1, A.1a ve A.3 formlu ağırşaklar üzerinde yer almaktadır. B.1 tipi bezeme biçimi A.1 formlu ağırşak üzerinde görülürken, B.1a tipi bezeme biçimi A.1 ve A.3 formlu ağırşaklar üzerinde yer almaktadır (Tablo 3.7).

	VII. Tabaka (Erken Dönem)			VI. Tabaka (Geç Dönem)			OTÇ
	Bezemeli	Bezemesiz	Toplam	Bezemeli	Bezemesiz	Toplam	Genel Toplam
A.1	5	3	8	3	3	6	14
A.1a	1	-	1	2	1	3	4
A.2	-	-	-	1	-	1	1
A.3	2	-	2	1	-	1	3
Toplam	8	3	11	7	4	11	22

Tablo 3.6: Orta Tunç Çağı tabakalarına göre bezemeli ve bezemesiz ağırşakların formlara göre rakamsal dağılımını gösteren tablo.

VI. tabakada B.1d ve B.3 tipi bezeme biçimleri en çok tercih edilen bezemelerdir. B.1a tipi bezeme biçimi A.3 formlu ağırşakta görülürken, B.1d tipi bezeme biçimi A.1 ve A.1a formlu ağırşaklar üzerinde yer almaktadır. B.3 tipi bezeme biçimi A.1, A.1a ve A.2 formlu ağırşaklar üzerinde görülmektedir (Tablo 3.8).

	B.1	B.1a	B.3	Toplam
A.1	1	1	3	5
A.1a	-	-	1	1
A.3	-	1	1	2
Toplam	1	2	5	8

Tablo 3.7: Maydos Kilisetepe VII. tabaka ağırşakların formlara ve bezeme biçimlerine göre rakamsal dağılımını gösteren tablo.

	B.1a	B.1d	B.3	Toplam
A.1	-	2	1	3
A.1a	-	1	1	2
A.2	-	-	1	1
A.3	1	-	-	1
Toplam	1	3	3	7

Tablo 3.8: Maydos Kilisetepe VI. tabaka ağırşakların formlara ve bezeme biçimlerine göre rakamsal dağılımını gösteren tablo.

Maydos Kilisetepe VII. tabakada büyük pithosun içinden çıkan 98 ve 100 numaralı ağırşak göze çarpmaktadır. 98 numaralı ağırşak üzerindeki bezeme, omuzdan karnın altına kadar devam eden kısımda, her biri dört paralel çizgiden oluşan kıvrımlı bantlar birbirini takip etmektedir. Bant kıvrımları göz biçiminde dört adet boşluğun etrafını dolandır. Spiral ya da dalga motifinin değişik bir varyasyonu olabilir. Bu motifin benzer örneği Troia VI. yerleşim (Schmidt, 1902: taf. IV, no.4887, 4982) ve Kiklad adalarında yer alan Dhaskalio yerleşiminin C evresinde¹⁵ (Renfrew vd.,2013: 651, fig.31. 9-10, no.11167) bulunmaktadır. Bu motif Maydos'un Kiklad adaları ile aralarına kültürel ilişkisi olabileceğini gösteren güzel bir örnek olarak değerlendirilebilir. 100 numaralı ağırşak üzerinde yer alan bezemenin benzeri ise Troia VI (Blegen vd., 1953: pl. 296, 35-276) yerleşimine görülmektedir. Ayrıca bu ağırşanın üst iğ deliğinde kemik kalıntısına rastlanmıştır. Dokumacılıkta genellikle ahşap iğler tercih edilse de kemik iğlerin de kullanıldığı bilinmektedir. Troia II tabakasında pişmiş toprak ağırşığı olan kemik bir iğ bulunmuştur (Dörpfeld, 1902: 390). Bu kemik kalıntısı kemik bir iğe ait olabilir.

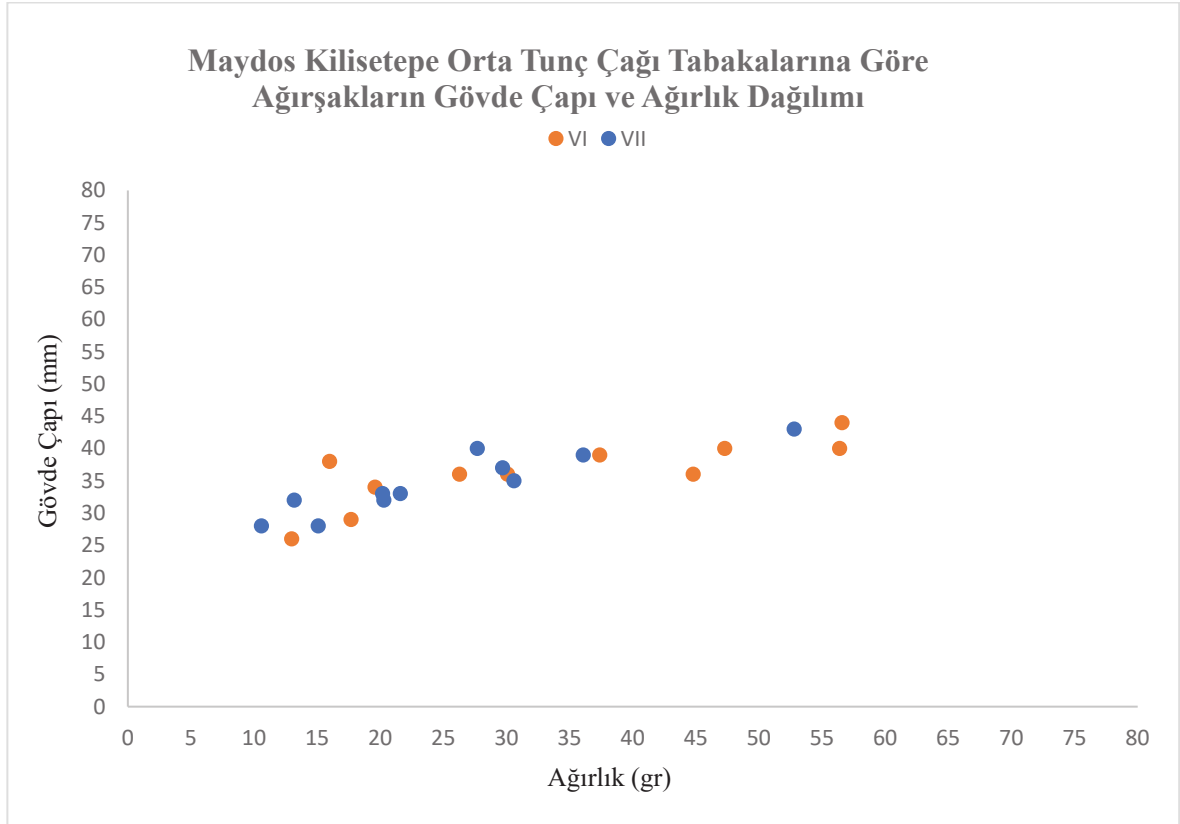
Maydos Kilisetepe VI. tabakada ise 97 numaralı ağırşak üzerinde 2 adet kanca şeklinde çizi bezeme bulunmaktadır. Bu bezemeler Orta Tunç Çağı'nda Romanya'da *Wittenberg* kültüründe görülen yatay S motifine benzemektedir (Dietrich ve Dietrich, 2011: 67, 71, Abb.2 1a-6a). Koşan spiral motifi olarak da adlandırılan bu bezeme (Frumark, 1941: 352-357, fig. 59, 60) Maydos Kilisetepe'de Geç Tunç Çağı tabakasında ele geçen rölyefler üzerinde görülmektedir. Bu ağırşak ile koşan spiral motifi Maydos Kilisetepe'de ilk defa Orta Tunç Çağı tabakasında rastlanmıştır.

Maydos Kilisetepe VII. tabakadaki ağırşakların hepsi pişmiş topraktan yapılmıştır. Ağırşakların geneli, mika, taşçık, kum katkılı ve iyi pişmiş hamurludur. Hamur rengi olarak genelde kahverengi, kırmızı ve gri tonları tercih edilmiştir. Astarlı olan ağırşakların geneli hamurunun tonunda astarlıdır.

Maydos Kilisetepe VI. tabakadaki ağırşakların hepsi pişmiş topraktan yapılmıştır. Ağırşakların geneli, mika, taşçık, kum, kireç ve saman katkılıdır. Genel olarak mika, taşçık, kum, saman katkılı hamurlar tercih edilmiştir. Ağırşakların geneli iyi pişmiş hamurludur. Fakat kötü pişmiş hamurlu örnekler de bulunmaktadır. Hamur rengi olarak kahverengi,

¹⁵ Dhaskalio C evresi (Erken Kiklad III), M.Ö 2200-2000/1900 yılları arasına tarihlendirilmektedir (Renfrew vd., 2009: 37).

kırmızı ve gri tonları kullanılmıştır. Astarlı olan ağırşakların geneli hamurunun tonundan astarlıdır. Ancak hamurunun tonunda farklı astarlı ağırşaklar da bulunmaktadır.

Grafik 3.5: Maydos Kilisetepe Orta Tunç Çağı tabakalarına göre ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.

Maydos Kilisetepe’de Orta Tunç Çağı’nı temsil eden VI. ve VII. tabakada çalışılan 22 adet ağırşanın gövde çapı ve ağırlık dağılımı yapılmıştır (Grafik 3.5). Buna göre ağırşaklar, genel olarak 10,6-56,6 gr arası ağırlık ve 2,8-4,4 cm gövde çapı arasında bir dağılım göstermektedir. Tabakalara göre inceleyecek olursak VII. tabakada 10,6-36,1 gr arasında ağırlığa sahip ağırşaklar tercih edilmiştir. VI. tabakada ise 13-37,4 gr arası ağırlığa sahip ağırşakların yanında 44,8-56,6 gr arası ağırlığa sahip ağırşaklar da tercih edilmiştir.

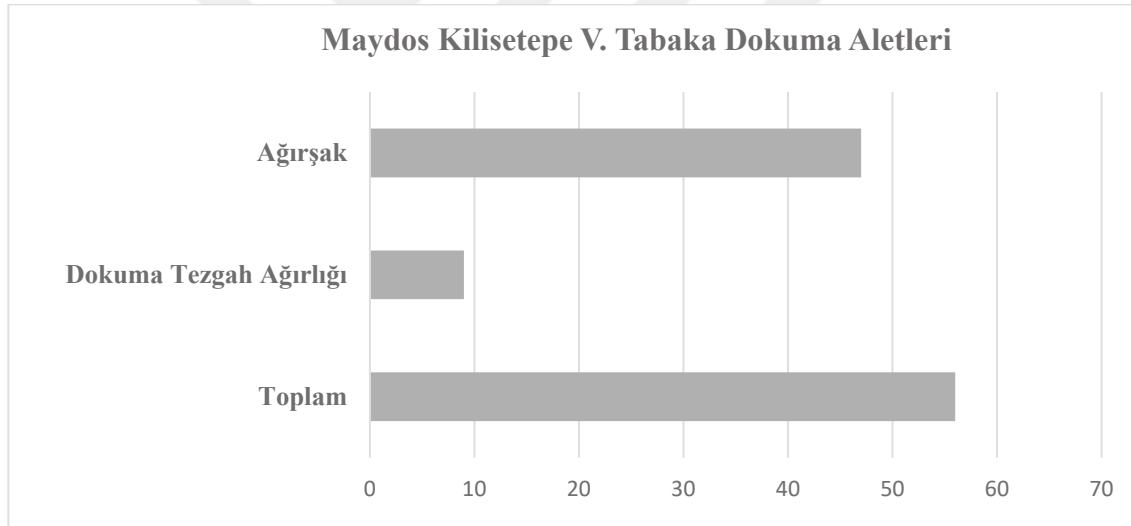
Genel olarak bakacak olursak Orta Tunç Çağı Erken Dönemi’nde ince iplik üretimi yapılırken, Geç Dönemde ise ince iplik üretiminin yanında kalın ip üretimi de yapılmaya başlanmıştır. Bulgular yerleşimde çeşitli kalınlıkta ve kalitede ip üretimi yapıldığını göstermektedir.

Bu dönemde yerleşimde koyun sürüleri içerisinde 3 yaş üzeri hayvanlar bulunmaktadır (Seçmen, 2018: 62, diyagram 5.18). Maydos Kilisetepe VI.-VII. tabakada ip üretiminde lif kaynağı olarak yünün kullanılmış olabileceği görülmektedir.

Ayrıca 22 adet ağırşaktan 15 tanesinin bezemeli olması, özellikle 97 ve 98 numaralı ağırşakların üzerinde yer alan farklı bezemeler, bu dönemde Maydos sakinlerinin ip üretiminde bezemeli ağırşak kullanmayı tercih etmişlerdir.

3.5. Geç Tunç Çağı

Maydos Kilisetepe’de Geç Tunç Çağı’nı V. tabaka temsil etmektedir (Sazcı, 2016b:59; Sazcı ve Başaran Mutlu, 2018:141-143; Başaran Mutlu, 2019: 5). Bu tabakada 47 adet ağırşak ve 9 adet dokuma tezgâh ağırlığı olmak üzere toplamda 56 adet dokuma aleti tespit edilmiştir (Grafik 3.6).

Grafik 3.6: Maydos Kilisetepe V. tabaka dokuma aletlerinin rakamsal dağılımı.

3.5.1. Ağırşaklar

Maydos Kilisetepe V. tabakada tespit edilen ağırşakların katalog numaraları 25, 26, 31, 34, 37, 39, 41, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 89, 90, 91, 92, 93, 94 ve 95’tir.

3.5.1.1. Tipoloji

Bu tabakada tespit edilen A.1 formu ağırşakların katalog numaraları 26, 31, 48, 53, 54, 57, 60, 65, 70, 71, 76, 79, 82, 83, 84, 90, 92, 93 ve 94’tür. A.1a formu ağırşakların

katalog numaraları 52, 66, 67, 73, 77, 81 ve 95'dir. 25, 34, 41, 50, 51, 55, 59, 63, 64, 69 ve 72 numaralı ağırşaklar A.2 formludur. 39, 62, 68, 78 ve 91 numaralı ağırşaklar A.3 formlu, 58 ve 74 numaralı ağırşaklar A.3a formludur. 89 numaralı ağırşak A.4 formlu, 37 ve 49 numaralı ağırşak A.5 formludur.

A.1, A.1a, A.2, A.3 ve A.3a formları Makedonya'da Kastanas (Mauel, 2012: 140, pl. XXXV), Batı Anadolu'da Limantepe M.Ö. 2. Bin (Tütüncüler, 2004: 288, res. 2a), Kuzeybatı Anadolu'da Troia VI Orta (Blegen vd., 1953: 183, (T.16, T.21, T.23), pl. 306-307; 196, (T.15-18); 213 (T.1), pl. 306, 37-104) ve Troia VI Geç (Blegen vd., 1953: 233, (T.1, T.9), pl. 306, (36-97, 36-120, 36-206, 36-303), (34-73); 234, (T.15), pl. 306, (34-3, 34-17, 34-92, 34-93, 34-104, 34-109); 235, (T.21), pl. 307, (34-11, 34-70, 34-72, 34-78, 34-83, 34-102, 34-110, 34-114) yerleşimlerinden bilinmektedir. A.1, A.1a ve A.2 formlu ağırşaklar Bulgaristan'da Koprivlen Geç Tunç Çağ yerleşiminde (Alexandrov, 2002: 76, fig. 35/11-17, 35/8-9) ve Batı Anadolu'da Beycesultan II-III tabakalarında (GTÇ) ele geçmiştir (Mellaart ve Murray, 1995: 138, fig. O.15 no.168, 139, fig. O.16 no. 173, 175, 177, 179, 180, 184, 185). A.2 ve A.3 formlu ağırşaklar Aphrodisias Geç Tunç Çağı tabakasında (Juokowsky, 1986: 684, 692, fig. 489.64, 490.41, 490.44) bulunmuştur.

3.5.1.2. Ağırşaklar Üzerinde Görülen Bezemeler

Maydos Kilisetepe V. tabakada tespit edilen ağırşakların 8 tanesinin üzerinde bezeme yer almaktadır. Bunların katalog numaraları 41, 52, 59, 60, 77, 79, 84 ve 91'dir. B.1d tipi bezeme biçimi 59 numaralı ağırşak üzerinde yer almaktadır. 77 numaralı ağırşak üzerinde B.2 tipi bezeme biçimi yer almaktadır. B.3 tipi bezeme biçimi 41, 52, 60 ve 84 numaralı ağırşaklar üzerinde görülür. 79 numaralı ağırşak üzerinde B.4 tipi bezeme biçimi görülürken 91 numaralı ağırşakta ise B.5 tipi bezeme biçimi görülmektedir.

Bu dönemde B.3 tipi bezeme biçiminin benzerine Troia VIIa (Blegen vd., 1958: pl. 221, 34-257) yerleşimde rastlanmaktadır. B.3 tipi bezeme biçiminin en yaygın kullanım şekli olan, halka ve yay biçimli çizi bezemelerin birlikte kullanıldığı kompozisyonların benzerleri daha erken dönemlerde, Troia IV-V (Blegen vd., 1951: pl. 153, (36-352); pl. 237 (32-72), Beycesultan Erken Tunç Çağ III (Lloyd ve Mellaart, 1962: 278, fig. 6, Level VIII-1), Aphrodisias karışık tabakasında (OTÇ) (Juokowsky, 1986: 377, fig. 313.4) ve Çeşme-Bağlararası (Tütüncüler, 2005: kat. 220) yerleşimlerinden bilinmektedir. 59 numaralı ağırşak

üzerinde yer alan B.1d tipi bezeme biçiminin benzeri Aphrodisias Orta Tunç Çağ tabakasında (Juokowsky, 1986: 637, fig. 459.17) bulunmaktadır.

B.4 tipi bezeme biçiminin benzerleri Troia'da daha erken dönemlerden bilinmektedir (Schliemann, 1881: 417, no.1848; Schmidt, 1902: taf. II, no. 4655; Blegen vd., 1951: pl.153 33-168, 37-50). Ayrıca Seyitömer yerleşiminin IV. tabakasında (OTÇ) tabakada ele geçmiştir (Bilgen ve Bilgen, 2015: 101, fig. 112). B.2 tipi bezeme biçiminin benzerine Troia VI geç (Blegen vd., 1953: 367, pl. 306 (37-367); Tütüncüler, 2005: kat. 472) ve Beycesultan IV (OTÇ) (Mellaart ve Murray, 1995: 164, fig. O.14 no. 158) yerleşimlerinde görülmektedir.

3.5.2. Dokuma Tezgâh Ağırlıkları

Maydos Kilisetepe V. tabakada tespit edilen dokuma tezgâh ağırlıklarının katalog numaraları 56, 61, 75, 80, 85, 86, 87, 88 ve 96'dır.

3.5.2.1. Tipoloji

T.1 formlu dokuma tezgâh ağırlığının katalog numaraları 80, 85 ve 96'dır. 61, 86 ve 87 numaralı dokuma tezgâh ağırlıkları T.2 formludur. 88 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı T.3 formlu, 56 ve 75 numaralı dokuma tezgâh ağırlıkları ise T.5 formludur.

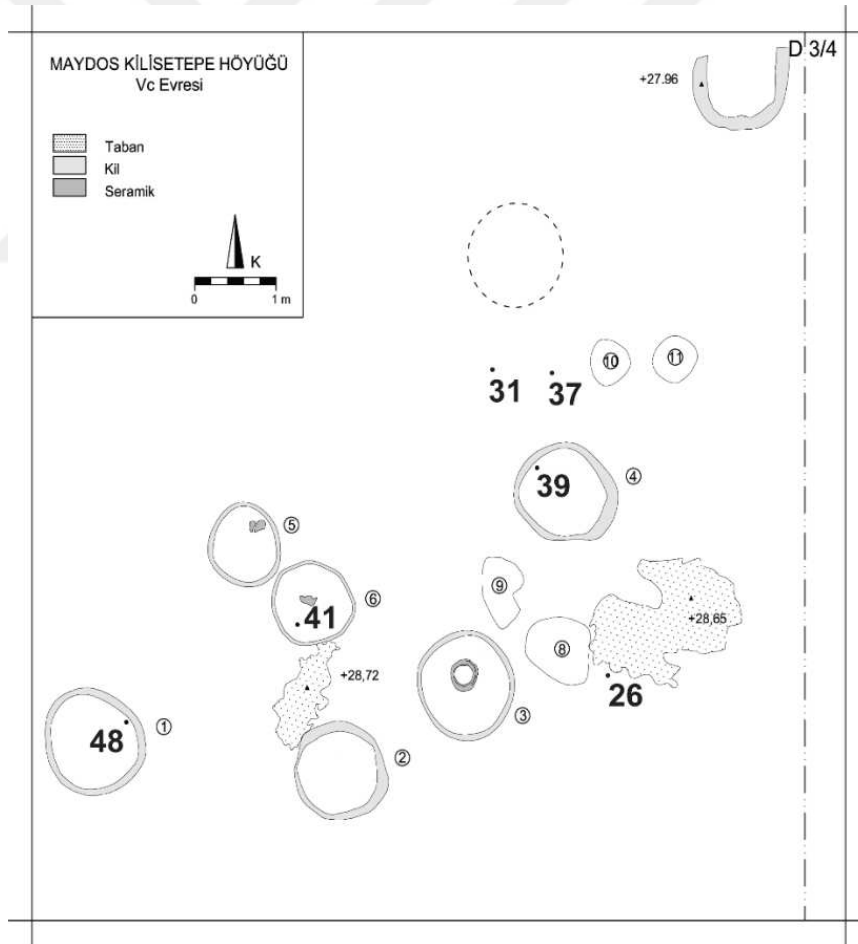
T.1 formlu dokuma tezgâh ağırlıkları Troia VI-VII (Dörpfeld, 1902: 410, fig.416; Blegen vd., 1953: 272, pl. 305; Blegen vd., 1958: 82, pl. 221), Beycesultan II-IV (Lloyd ve Mellaart, 1965: 51; Mellaart ve Murray, 1995: 118, 140, 167, fig. O.17 197), Aphrodisias GTÇ (Juokowsky, 1986: 684, 690, fig 489.67, fig. 490.34) ve Çine-Tepecik Höyük GTÇ (Yılmaz, 2016a: 96, res.3) yerleşimlerinden bilinmektedir. Ayrıca Geç Hellas IIIC dönemine tarihlenen örnekler Yunanistan'da Lefkandi IV yerleşiminde (Evely, 2006: 299, fig. 5.17 2-3) ve Makedonya'da Kastanas yerleşimde (Mauel, 2012: 140) bulunmuştur. Orta ve Geç Minos dönemlerinde Girit Adası'ndaki Malia, Gournia ve Zakros yerleşimlerinde T.1 formlu dokuma tezgâh ağırlığı örnekleri bilinmektedir (Evely, 2000: 502, fig. 204).

T.2 formlu dokuma tezgâh ağırlıkları Aphrodisias Orta Tunç tabakasında (Juokowsky, 1986: 663, 664, fig. 473.33, 34, 46, 49), Iasos (Tütüncüler, 2005: kat. 263-278) ve Geç Tunç Çağı'nda Çine-Tepecik Höyük'ten (Yılmaz, 2016a: 100, res.5, 27-41) bilinmektedir. Ayrıca Geç Hellas IIIC döneminde Yunanistan'da Lefkandi IV (Evely, 2006:

296-300, pl.100), Tiryns (Rahmstorf, 2003: fig. 16) ve Makedonya'da Kastanas (Mauel, 2012: 140) yerleşimlerinde örnekleri bulunmaktadır.

3.5.3. Mekânsal Dağılım

Maydos Kilisetepe V. tabaka 3 evreden oluşmaktadır. İlk evre, Vc kuruluş evresidir ve aynı zamanda çukurlar evresi olarak da adlandırılmaktadır. Vb evresi, iskân evresini ifade eder ve bu evrede yerleşim planı höyüğün merkezine doğru ilerleyen ortak duvarlardan oluşan uzun dikdörtgen planlı taş ve kerpiç duvarlı, aynı zamanda bezemeli kerpiç süslemeleri bulunan mekânlardan oluşmaktadır. Mekânların arka duvarları savunma amaçlı daha kalın yapılmıştır. Va evresi ise zayıflayan Vb evresindeki yerleşim dokusunun bir süre kullanıldıktan sonra son bulunduğu evredir (Başaran Mutlu, 2018: 100; Başaran Mutlu, 2019: 5-7).

Plan 3.4: Maydos Kilisetepe Vc evresi dokuma aletlerinin dağılımı (Mimari çizim: Meral Başaran Mutlu; Dokuma aletlerinin dağılımı: Mustafacan Baştopuz).

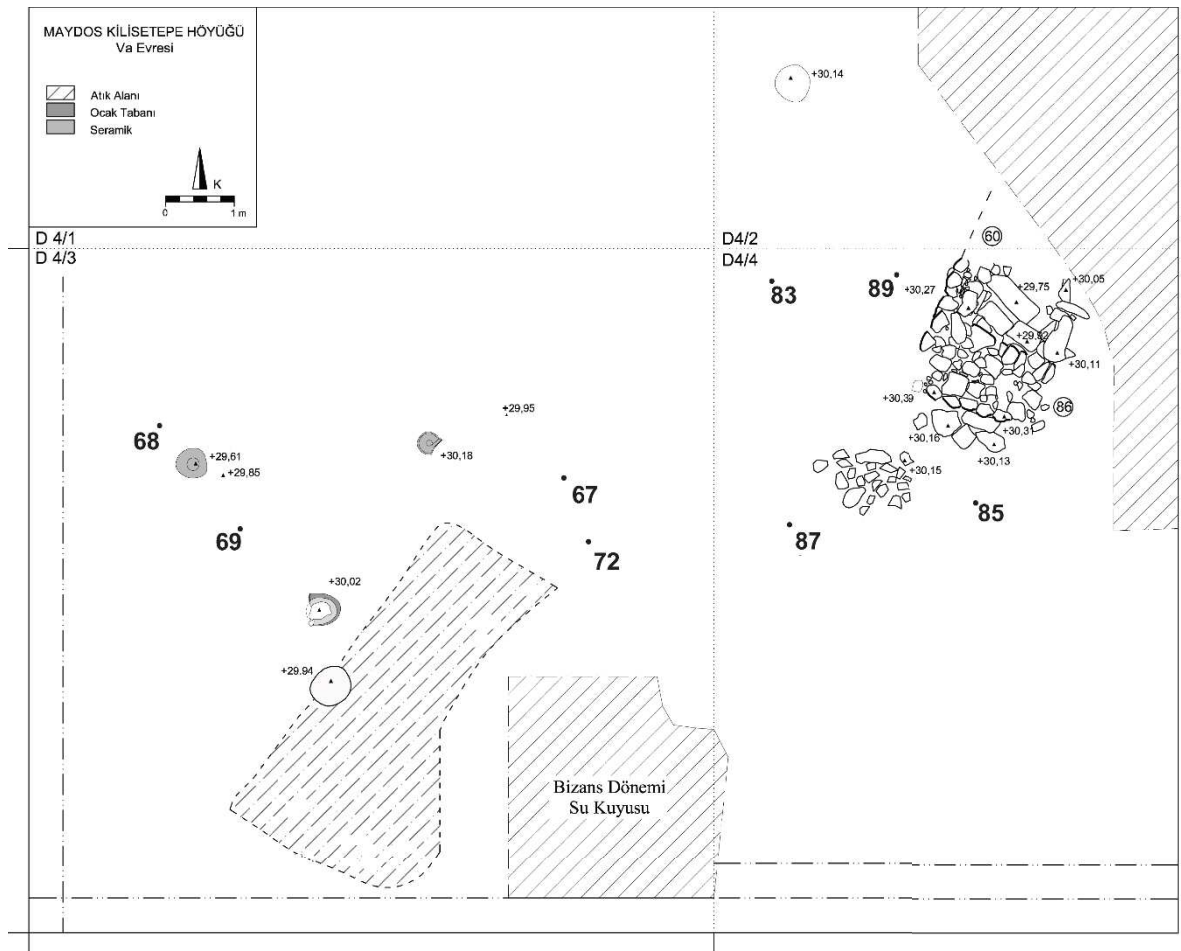
Vc evresinde tespit edilen 6 adet ağırşagın mekânsal dağılımına baktığımızda 3 tanesi (39, 41 ve 48 numaralı ağırşak) 1, 4 ve 6 numaralı kil sıvalı çukurlarda ele geçmiştir. 26, 31 ve 37 numaralı ağırşak ise bu evrenin dolgusu içerisinde ve çukurlara yakın yerlerde ele geçmiştir (Plan 3.4). 1-7 numaralı kil sıvalı çukurların içerisinde tahıl gibi besin maddelerine rastlanılmamıştır. Çukurların bazılarında hayvan kemikleri, balık kılçıkları, midye kabukları ve kül gibi çöp atıkları ele geçmiştir. Ayrıca bazı çukurlarda çeşitli kalitede seramik parçaları ile ağırşak ve çeşitli taş aletler gibi küçük buluntular birlikte ele geçmiştir. Bu çukurların ritüel amaçlı kullanıldığı düşünülmektedir (Başaran Mutlu, 2018: 100-105). 6 numaralı çukurda ele geçen 41 numaralı ağırşak üzerinde çizi bezeme ile yapılmış stilize ağaç ya da bitki motifine benzeyen bir motif vardır. Özel bir bezemeye sahip olması ve çukurda sadece ağırşagın ele geçmesi kasıtlı bir şekilde bırakılmış olabileceğini göstermektedir. Değirmentepe’de Kalkolitik Döneme tarihlenen mekânın içerisinde tespit edilen adak çukurlarında çeşitli seramik parçalarıyla birlikte çok sayıda küçük buluntu ele geçmiştir. Bu küçük buluntular arasında ağırşaklar da yer almaktadır (Esin ve Harmankaya, 1987: 98). Maydos Kilisetepe örneği de buna benzer bir uygulama olabilir. Ayrıca bu çukurların ritüel amaçlı kullanılmış olabileceğini ele alırsak dokumacılık da bu ritüelde önemli bir yere sahip olmalıdır.

Batı Anadolu’da Panaztepe’de Geç Tunç Çağ tabakasında tespit edilen çukurlarda benzer bir durum söz konusudur. Tespit edilen çukurlarda çeşitli ağırşak ve ağırlıklar, değişik nitelikte seramik parçalarıyla birlikte ele geçmiştir. Ayrıca diğer çukurlarda taş bir amulet, çok sayıda seramik parçaları, hayvan kemikleri, deniz kabukları ve kerpiç kalıntıları bulunmuştur (Erkanal-Öktü ve Çınardağlı-Karaaslan, 2008: 25, 26).

Maydos Kilisetepe V. tabakada en çok dokuma aletinin görüldüğü Vb evresinde 17 adet ağırşak ve 2 adet dokuma tezgâh ağırlığının mekânsal dağılımına bakacak olursak 503 numaralı mekânda bir yoğunluk söz konusudur (Plan 3.5). 503 numaralı mekân ortak etkinliklerin yapıldığı üstü açık bir mekândır. Bu mekânda dikdörtgen formlu, kenarları kil sıvalı taş döşeli bir platform yer almaktadır. Ayrıca bu mekânın içerisinde çeşitli taş aletler, kemik ve boynuz aletler, perdah ve öğütme taşları ile işlenmiş seramikler ele geçmiştir (Başaran Mutlu, 2018: 113-120). Bunların dışında 9 adet ağırşak ve 1 adet dokuma tezgâh ağırlığı da bu mekânda ele geçmiştir. Çeşitli işlerin yapıldığı bu ortak kullanım alanında ip üretiminin de yapıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca ip üretiminin bu ortak etkinliklerin bir parçası olduğunu söyleyebiliriz.

Ağırsaqların farklı mekânlara dağılması (502, 504, 506) dokumacılığın günlük hayatta hemen hemen her yerde yapılabileceğini söylemek mümkündür.

Va evresi zayıf bir yerleşim dokusuna sahip ve Maydos Kilisetepe V. tabakanının son evresi olarak kabul edilmektedir (Başaran Mutlu, 2018: 123; Başaran Mutlu, 2019: 7). Bu evrede dokuma aletleri dağınık bir halde ele geçmiştir (Plan 3.6). Her ne kadar zayıf bir dönem ve son evresi olsa da dokumacılığın devam ettiğini söyleyebiliriz.

Plan 3.6: Maydos Kilisetepe Va evresi dokuma aletlerinin dağılımı (Mimari çizim: Meral Başaran Mutlu; Dokuma aletlerin dağılımı: Mustafacan Baştopuz).

3.5.4. Geç Tunç Çağı'nda Dokuma Aletlerinin Genel Değerlendirmesi

Maydos Kilisetepe V. tabakanın 3 evresi bulunmaktadır (Vc, Vb, Va). Bu evreler içerisinde en çok ağırşak Vb evresinde görülmektedir. 17 adet ağırşak tespit edilen Vb evresini, altışar adet ile Va ve Vc evresi takip etmektedir. Ayrıca bu tabakanın karışık alanlarından ele geçen 18 adet ağırşak bulunmaktadır. Bunlar da V. tabakanın malzemelerine dahil edilmiştir. V karışık olarak belirtilen bu ağırşakların çoğu steril olmayan tabakalardan gelmiş olup Geç Tunç Çağı sonu Erken Demir Çağı başı olduğunu düşündüğümüz malzemelerdir (Ek 2)¹⁶. İleride yapılacak olan çalışmalarda bu grup stratigrafik olarak açıklığa kavuşacaktır.

Genel olarak Geç Tunç Çağı'na baktığımızda 47 adet ağırşak bulunmaktadır. En çok tercih edilen form 19 adet ile A.1 formlu ağırşaklardır. Bu form en çok Vb evresinde görülmektedir (Tablo 3.9).

	Vc	Vb	Va	V karışık	GTÇ
A.1	3	8	1	7	19
A.1a	-	1	1	5	7
A.2	1	5	2	3	11
A.3	1	1	1	2	5
A.3a	-	1	-	1	2
A.4	-	-	1	-	1
A.5	1	1	-	-	2
Toplam	6	17	6	18	47

Tablo 3.9: Maydos Kilisetepe V. tabaka evreleri ve V. tabakanın karışık alanlarından gelen ağırşakların formlara göre rakamsal dağılımını gösteren tablo.

¹⁶ "M.Ö. 2. Binyıl Kuzey Ege Kültürel İletişim Ağı İçinde Maydos Kilisetepe Höyüğü" adlı doktora tezi çalışması sonucunda yerleşimin M.Ö. 2. bin stratigrafisi yapılmıştır. Bu stratigrafiye bakarak açma ve tabakalara göre alan numaraları belirlenmiştir. Tarafımca bu tablolar dokuma aletlerine uyarlanmıştır. Bunların orijinal hali ve detaylı bilgi için bkz. (Başaran Mutlu, 2018: EK 1)

Maydos Kilisetepe V. tabakada toplamda 47 adet ağırşak incelenmiştir. Bunlardan 8 tanesinin üzerinde bezeme yer almaktadır. Bu tabakada en çok görülen B.3 bezeme biçimi A.1, A.1a ve A.2 formlu ağırşaklar üzerinde yer almaktadır. B.1d bezeme biçimi A.2 formlu ağırşak üzerinde görülmektedir. B.2 bezeme biçimi A.1a formlu ağırşak üzerinde, B.4 bezeme biçimi A.1 formlu ağırşak üzerinde ve B.5 bezeme biçimi ise A.3 formlu ağırşak üzerinde yer almaktadır (Tablo 3.10) Ayrıca bezemeli ağırşakların 2 tanesi dışında (41 ve 84) diğerleri V. tabakanın karışık alanlarında ele geçmiştir.

	B.1d	B.2	B.3	B.4	B.5	Toplam
A.1	-	-	2	1	-	3
A.1a	-	1	1	-	-	2
A.2	1	-	1	-	-	2
A.3	-	-	-	-	1	1
Toplam	1	1	4	1	1	8

Tablo 3.10: Maydos Kilisetepe V. tabaka ağırşakların formlara ve bezeme biçimlerine göre rakamsal dağılımını gösteren tablo.

41, 60 ve 61 numaralı ağırşak üzerinde görülen çeşitli çizi bezemeler ile yapılmış stilize ağaç ya da bitki motiflerinin benzerleri Troia IV yerleşimde görülmektedir (Blegen vd., 1951: pl. 153, 33-102). Ayrıca Schliemann'ın "Ilios" adlı eserinde "Yanık Şehir"¹⁷ olarak adlandırdığı Üçüncü prehistorik şehir küçük buluntuları arasında yer alan ağırşaklar üzerinde görülmektedir (Schliemann, 1881: 417, 418, no.506,1901-1904).

Vc evresindeki ağırşakların hepsi pişmiş topraktan yapılmıştır. Hamur özellikleri, mika, kum, taşçık ve iri taşçık katkılıdır. Genel olarak mika-kum-taşçık veya mika-kum katkıları birlikte kullanılmıştır. Ağırşakların geneli orta pişmiştir fakat iyi pişmiş ve kötü

¹⁷ Bu isimlendirmeyi ilk kez Schliemann 1881 "Ilios" adlı çalışmasında Troia III yerleşimini ifade etmek için kullanılmıştır. 1884 "Troja" adlı çalışmasında ise Üçüncü ve İkinci prehistorik şehirleri düzgün ayırmadığını fark etmiştir. Üçüncü prehistorik şehirde bulunan bazı mimari buluntuların aslında İkinci prehistorik yerleşime ait olduğunu ifade etmiştir. Daha sonra Dörpfeld ile yaptığı çalışmalar sonucunda "Yanık Şehir" kavramını İkinci prehistorik şehir yani Troia II yerleşimi için kullanmıştır. Ayrıca ikinci ve üçüncü prehistorik şehir buluntuları birbirine karıştığı için küçük buluntular konusunda "Troja" adlı çalışmasında bahsetmemiştir (Sazcı, 2007b: 688-692).

pişmiş örnekler de vardır. Hamur rengi olarak açık kahverengi ve açık kırmızının tonları kullanılmıştır. Astarlı olan ağırşaklarda genel olarak hamurunun tonunda renkler tercih edilmiştir. Hamurunun tonundan farklı ve hamurunun tonuna yakın renkler de kullanılmıştır.

Vb evresindeki ağırşakların hepsi pişmiş topraktan yapılmıştır. Hamurları, mika, kum, saman, taşçık ve kireç katkılıdır. En çok mika ve taşçık katkılı hamurlar tercih edilmiştir. Bunu mika, saman ve taşçık katkılı hamurlar takip etmektedir. Ağırşak genel olarak kötü pişmiştir. Fakat orta pişmiş ve iyi pişmiş örnekler de bulunmaktadır. Hamur rengi olarak kırmızı, kahverengi, açık kahverengi, kırmızımsı kahverengi ve grinin tonları kullanılmıştır. En çok tercih edilen renkler kırmızımsı kahverengi ve kırmızı renginin tonlarıdır. Ağırşakların geneli astarlıdır. Astarlı olan ağırşaklarda genellikle hamurunun tonuna yakın ve hamurunun tonunda renkler tercih edilmiştir. Fakat astar rengi olarak hamurunun tonundan farklı renkler de kullanılmıştır. Bir örnek ise hamurunun tonunda boya banyoludur (93 numaralı ağırşak).

Va evresindeki ağırşakların hepsi pişmiş topraktan yapılmıştır. Hamur özellikleri mika, kum, saman, taşçık ve ince kıyılmış ot katkılıdır. Ağırşakların geneli kötü pişmiştir. Hamur rengi olarak kırmızı ve kahverenginin tonları tercih edilmiştir. Astarlı olan ağırşaklar hamurunun tonunda ve hamurunun tonundan farklı renkler kullanılmıştır. 72 ve 83 numaralı ağırşaklar hamurunun tonunda boya banyoludur.

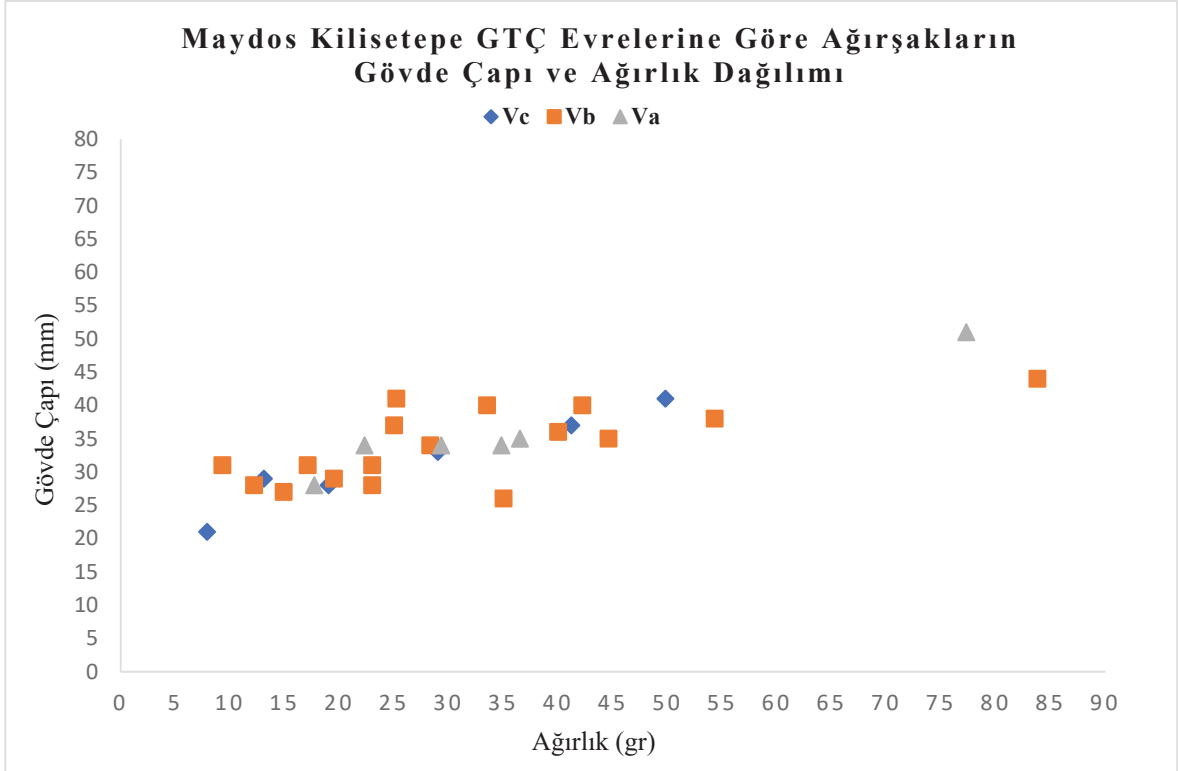
V karışık olarak belirtilen ağırşakların hepsi pişmiş topraktan yapılmıştır. Hamur özellikleri, mika, kum, saman, kireç, ince kıyılmış ot ve taşçık katkılıdır. En çok mika, taşçık ve kum katkılı hamurlar tercih edilmiştir. Bunu mika-kum ve mika-taşçık katkılı hamurlar takip etmektedir. Ağırşakların iyi, kötü ve orta pişmiş örnekleri bulunmaktadır. Hamur rengi olarak kırmızı, kırmızımsı kahverengi, açık kahverengi ve koyu gri tonları kullanılmıştır. Ağırşakların geneli astarlıdır. Astar rengi olarak, hamurunun tonunda ve hamurunun tonundan farklı renkler tercih edilmiştir.

Maydos Kilisetepe V. tabakada toplam 9 adet dokuma tezgâh ağırlığı tespit edilmiştir. Bunların 1 tanesi taş diğerleri pişmiş topraktan yapılmıştır. Bu dokuma tezgâh ağırlıklarının çoğu V karışık olarak belirtilen malzemelerin içerisinde yer almaktadır.

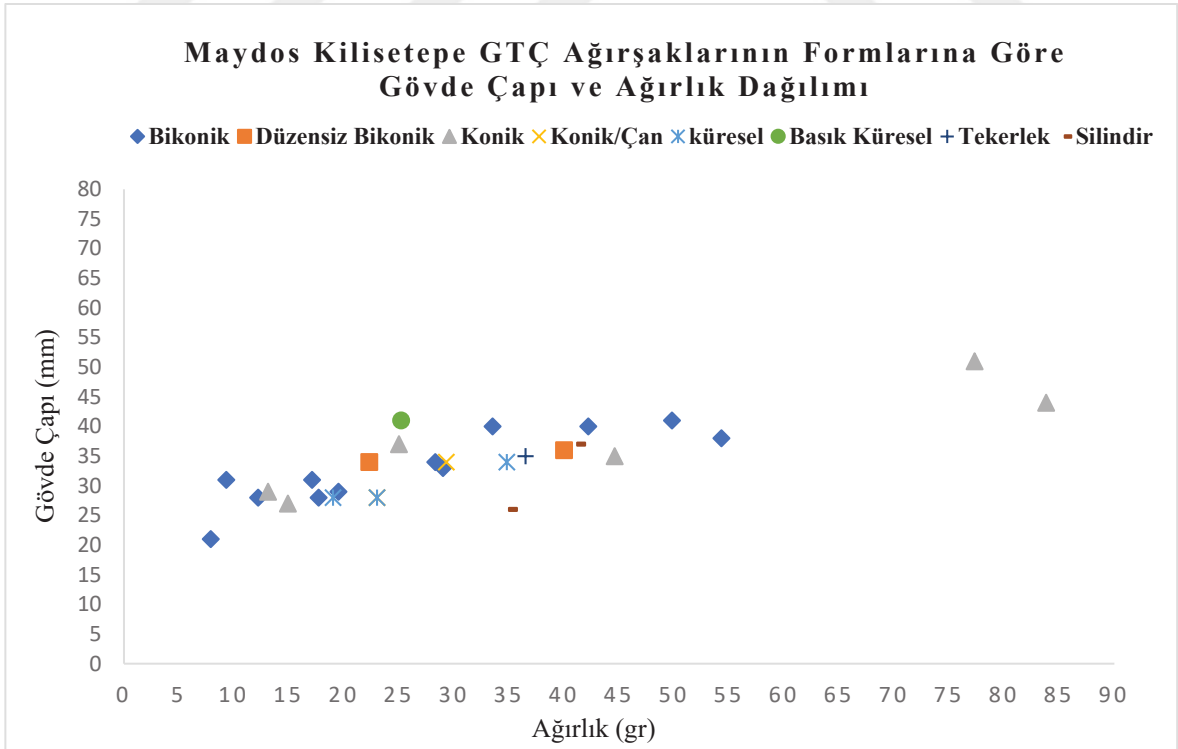
Maydos Kilisetepe Tunç Çağı'na genel olarak baktığımızda ele geçen dokuma tezgâh ağırlığı sayısı azdır. Geç Tunç Çağı'nda ele geçen 9 adet dokuma tezgâh ağırlığı yerleşimde çözümlü ağırlıklı dikey tezgâhların kullanıldığını göstermektedir. Dokuma tezgâh ağırlığında sayının az olması, Maydos Kilisetepe'de dar alanda kazı yapılmasına bağlanabilir. 2018 kazı sezonunda Arkaik Dönem'e ve Demir Çağ tarihlenen tabakalarda dokuma tezgâh ağırlıkları ele geçmiştir (Resim 3.3). Devam eden kazılar ile Maydos Kilisetepe Tunç Çağı'nda dokuma tezgâh ağırlığı sayısı artacaktır.

Resim 3.3: Maydos Kilisetepe 2018 kazı sezonunda ele geçen dokuma aletleri (Maydos Kilisetepe Kazı Arşivi).

Grafik 3.7: Maydos Kilisetepe GTÇ evrelerine göre ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.

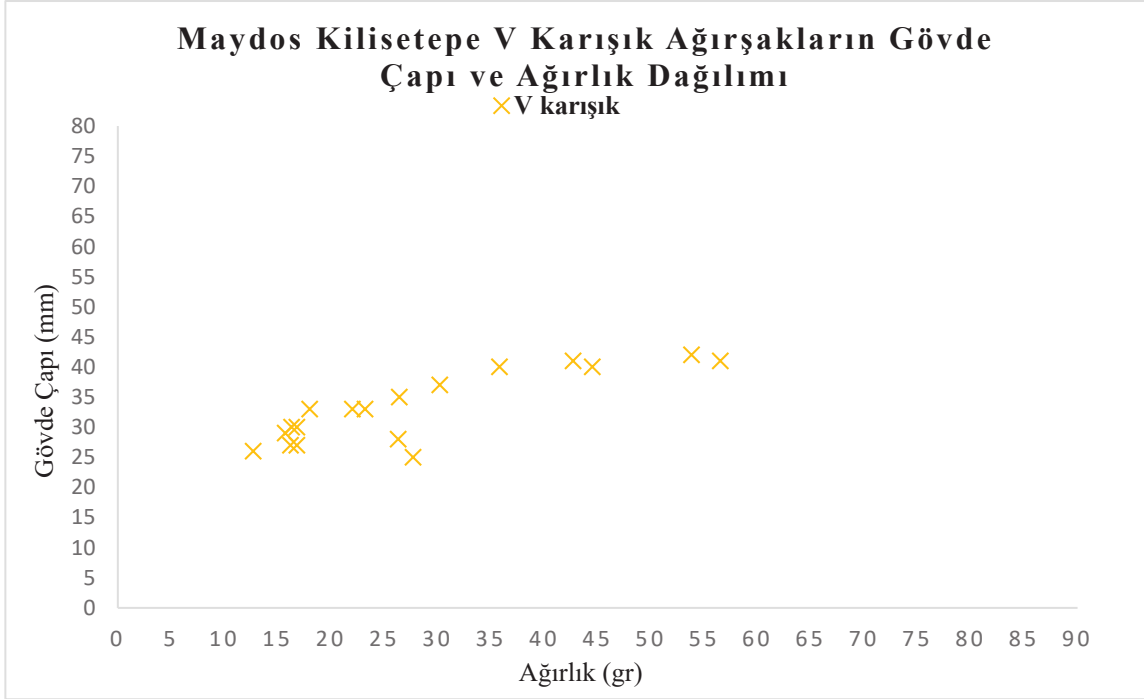

Grafik 3.8: Maydos Kilisetepe GTÇ ağırşaklarının formlara göre gövde çapı ve ağırlık dağılımı.

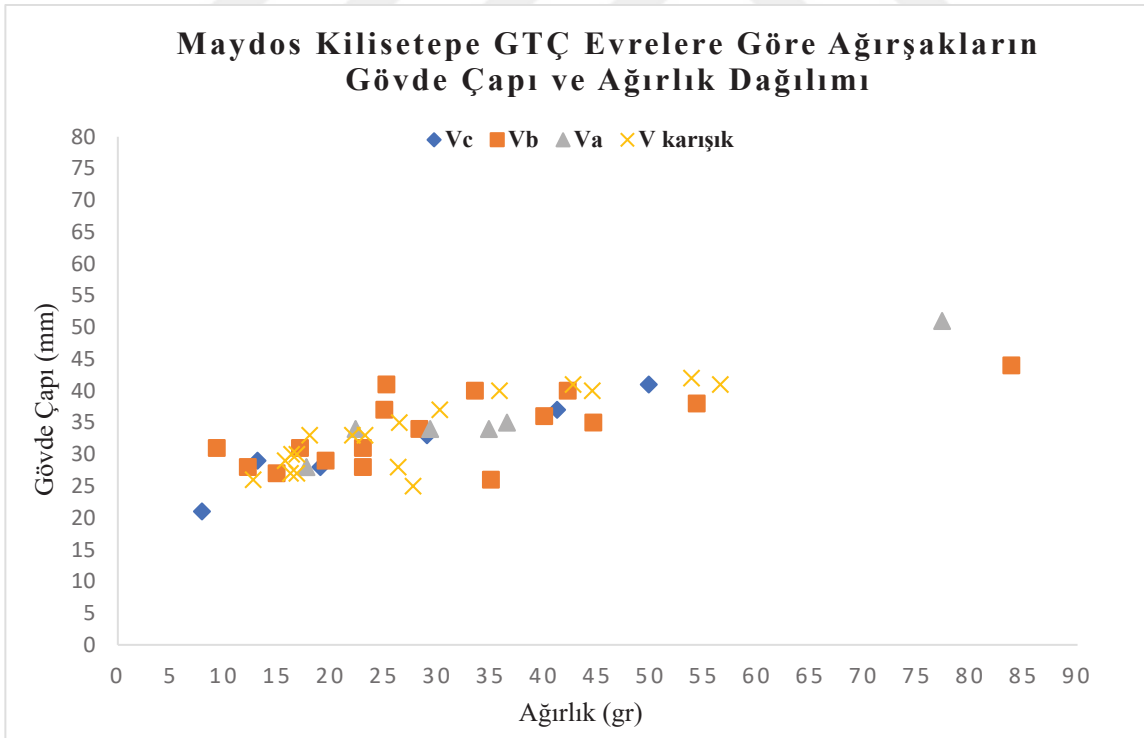
Maydos Kilisetepe V. tabakada çalışılan ağırşakların evrelere göre gövde çapı ve ağırlık dağılımı yapılmıştır (Grafik 3.7). Bu dağılım sonucunda evreler arasında büyük bir farklılık yoktur. Buna göre 7,9-83,8 gr ağırlık ile 2,1-4,4 cm arasındaki ağırşaklar tercih edilmiştir. Her üç evrede özellikle 7,9-29,3 gr ağırlık arası ve 33,5-54,3 gr arası ağırlığa sahip ağırşaklar dağılım göstermektedir. Bu dağılım şekline göre Maydos Kilisetepe V. tabakada çeşitli kalınlıklarda iplik üretimi yapıldığı görülmektedir. Ayrıca 77,3-83,8 gr ağırlıklara sahip iki ağırşak ilk defa bu tabakada karşımıza çıkmaktadır. Maydos Kilisetepe’de Geç Tunç Çağı’nda katlı ip üretiminin başlamış olabileceğini göstermektedir.

Maydos Kilisetepe V. tabakadaki ağırşakların formlara göre gövde çapı ve ağırlık dağılımı yapılmıştır (Grafik 3.8). Bu tabakada evrelere göre yapılan gövde çapı ve ağırlık dağılımı ile formlara göre yapılan gövde çapı ve ağırlık dağılımı arasında bir fark görülmektedir. Bu durum ip üretiminde istenilen incelik-kalınlık ve kalite gibi faktörlere ağırşak formlarının bir etkisinin olmadığını göstermektedir. İp üretiminde önemli olan faktör ağırşağın gövde çapı ve ağırlığıdır. Buna göre Maydos Kilisetepe Geç Tunç Çağ eğiricilerinin, üretmek istedikleri iplik çeşidini seçebildiklerini ve aynı zamanda ip üretiminde gerekli olan ağırşağı nasıl kullanacaklarına dair bilgi ve beceriye sahip olduklarını söyleyebiliriz. Ancak ip üretim süresine ağırşak formu ve bireyin performansı etki etmektedir (Oloffson vd., 2015: 84, fig. 4.1.13).

Maydos Kilisetepe V karışık olarak belirtilen ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı yapılmıştır (Grafik 3.9). Buna göre ağırşaklar, 12,7-56,5 gr ağırlık ile 2,6-4,1 cm gövde çapı arasında bir dağılım göstermektedir. Bu malzemeleri V. tabakanın diğer evrelerine göre dağılımına eklediğimizde büyük bir fark görülmemektedir (Grafik 3.10). Sonuçlar bu malzemelerin Maydos Kilisetepe V. tabakaya ait olabileceğini göstermektedir. Ayrıca Erken Demir Çağ malzemesi olarak da değerlendirecek olursak yerleşimde Geç Tunç Çağ ve Erken Demir Çağ arasında ip üretiminde bir değişiklik olmadığını söylemek mümkündür.

Grafik 3.9: Maydos Kilisetepe V karışık olarak belirtilen ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.

Grafik 3.10: Maydos Kilisetepe GTÇ evrelere göre ağırşakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.

Maydos Kilisetepe Vc evresinde bulunan çukurların bazılarında ele geçen deniz kabukları arasında *Murex* bulunmaktadır. *Murex* deniz kabukluları dokumacılıkta kumaşların boyanması ile ilişkilendirilir. Dokumalarda geleneksel olarak kullanılan mor rengi elde etmek için kullanılmaktadır (Burke, 1997: 79; Yılmaz, 2016a: 55). Bu dönemde Maydos Kilisetepe’de dokumacılıkla uğraşan insanların ürettikleri kumaşı doğal renginin dışında boyalı olarak da farklı renklerde kullanmış olabileceklerini söyleyebiliriz. Ayrıca *Murex* deniz kabuklularının, Kuzeybatı Anadolu’da Tunç Çağı boyunca doğal bir renklendirici madde olarak kullanıldığı bilinmektedir (Çakırlar ve Becks, 2009: 95, 98, 99, tablo 1).

Genel olarak Maydos Kilisetepe V. tabakada ip üretiminde hammadde kaynağı olarak koyunların yününden yararlanılmış olabileceğini söylemek mümkündür (Seçmen, 2018: 62, 63, diyagram 5.19). Ayrıca yerleşimde beslenen 3 ½ - 6 yaş aralığındaki koyun gruplarının çoğunluğu dişi ve kısırlaştırılmış erkeklerden oluşmaktadır (Seçmen, 2018: 69). Dişi koyunlar erkeklere göre daha iyi yün vermektedir. Ancak en verimli ve kaliteli yün kısırlaştırılmış erkek koyunlardan elde edilmektedir (Gündem, 2010: 137; Burke, 2010: 11). Bu dönemde Maydos Kilisetepe’de yaşayan insanların kaliteli ip üretimi için hayvansal kaynakları en verimli şekilde kullanmış olabileceğini söyleyebiliriz.

SONUÇ

Anadolu’da dokumacılık, şimdye kadar bilinen buluntular ışığında Neolitik Dönem’de hayat bulan ve Tunç Çağı’nda gelişerek devam eden insanlığın en önemli uğraşlarından biridir. Yapılan arkeolojik kazılar sonucunda dokuma üretiminde kullanılan “ağırşak, dokuma tezgâh ağırlığı ve makaralar” gibi dokuma aletleri Anadolu’da hemen hemen her yerleşimde bulunmuştur. Bunlar bize yerleşimde dokumacılığın yapıldığını gösteren en önemli kanıtlardır.

Maydos Kilisetepe Höyüğü, Kuzeydoğu Ege’de yer alan Gelibolu Yarımadası’nın en büyük höyüğü olmakla birlikte Çanakkale Boğazı’na olan yakınlığı ile önemli bir pozisyona sahiptir. Kültürel açıdan Kuzeybatı Anadolu sınırında olan Maydos Kilisetepe, Balkanlar, Ege ve Anadolu ile etkileşimde olan önemli bir yerleşimdir. Maydos Kilisetepe’de Tunç Çağı’nda tespit edilen dokuma aletleri verilerine dayanan bu tez çalışması, yerleşimde Tunç Çağı boyunca dokumacılık faaliyetlerinin aktif olarak yapıldığını kanıtlamıştır.

Maydos Kilisetepe’de şimdye kadar bilinen Tunç Çağı yerleşimine genel olarak baktığımızda dokuma aletleri arasında ağırşaklar öne çıkmaktadır (Grafik I). Ağırşaklar arasında en çok bikonik formu (A.1 ve A.1a) olanlar tercih edilmiştir. Bu formu küresel (A.3 ve A.3a) ve konik (A.2) formu ağırşaklar takip etmektedir (Grafik II). Yerleşimde her 3 dönemde (Erken, Orta ve Geç Tunç Çağı) kesintisiz olarak devam eden ağırşak formlarının başında bikonik formu (A.1 ve A.1a) ağırşaklar bulunmaktadır. Arkasından ise küresel formu (A.3) ağırşaklar gelmektedir (Grafik III). Batı Anadolu’da Tunç Çağı’nda oldukça popüler olan bikonik form, Trakya’da da popüler olup Kanlıgeçit yerleşiminde yoğun olarak kullanılmıştır. Batı Anadolu ve Trakya arasında ağırşak formlarında kültürel bir bağlantı olduğunu söylemek mümkündür. Maydos Kilisetepe yerleşimi bu kültürel bağlantının bir parçası olmakla birlikte bu iki bölge arasında köprü görevi görmüş olmalıdır.

Ağırşaklar üzerinde en çok görülen bezeme biçimi karma kompozisyonlardır (B.3). Bu bezemeler en fazla bikonik formu (A.1 ve A.1a) ağırşakların üzerine işlenmiştir. Bunu küresel (A.3 ve A.3a) ve konik formu (A.2) ağırşaklar takip etmektedir (Grafik IV). Bezemelerin dokumacılık aletlerine işlevsel bir katkısı bulunmamaktadır. Bunlar daha çok dönemin modasıdır ve estetik amaçlıdır. Aynı zamanda insanların düşüncelerinin hayat bulmuş hali olarak da değerlendirilebilir. Hatta bazılarında yer alan ünik bezeme veya

işaretler kişiye özel aidiyet gösteriyor olabilir. Diğer taraftan sıklıkla kullanılan bezemeler insanların birbirleriyle iletişimi sonucunda belirli bir coğrafyaya yayılmıştır. Ayrıca bu ortak kullanılan bezemeler, yerleşimler veya toplumlar arasında kültürel bir etkileşim olduğunu destekleyen örneklerin başında gelmektedir.

Maydos Kilisetepe’de Tunç Çağı boyunca ağırşaklar üzerinde görülen bezemeler, insanların o dönemdeki tarzı ve düşünceleri benimsediğini göstermektedir. Belki de Maydoslu insanların da bu ortak düşünceye katkısı bulunmuş olabilir. Bu çerçevede Kuzeydoğu Ege’de karşılaştığımız motiflerin ortaya çıkışında, Tunç Çağı Maydos Kilisetepe halkının da katkısı olmuş olmalıdır. Bu bezemelerden yola çıkarak, Maydos Kilisetepe yerleşiminin Kuzeybatı Anadolu, Ege Bölgesi, Anadolu, Kiklad adaları ve Balkanlar ile kültürel bir etkileşim içerisinde olduğunu söylemek yanlış olmaz. Yerleşimde Erken Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı’nda bezemeli ağırşak sayısı fazladır. Özellikle Orta Tunç Çağı’nda ağırşakların büyük bir çoğunluğu bezemelidir. Ayrıca Maydos Kilisetepe ağırşakları üzerinde diğer yerleşimlerde çok fazla görülmeyen bezemelerin olması da bu dönemdeki insanların dokumacılığa vermiş olduğu önemi veya dokuma aletlerine estetik açıdan değer verdiklerini gösterir. Geç Tunç Çağı’na gelindiğinde yerleşimde ağırşakların sayısında büyük bir artış olmasına rağmen bezemeli ağırşakların sayısı düşüktür. Bu durum insanların sanatsal bir kaygıdan ziyade üretime daha çok önem verdiklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca bu dönemin getirmiş olduğu seri üretim anlayışından kaynaklanan sadeliğin bir sonucu da olabilir.

Dokuma aletleri yerleşimde çukurlarda, işlik alanında ve oturma-yemek pişirme gibi çeşitli işlevlere sahip olan mekânlarda ele geçmiştir. Maydos Kilisetepe’nin şimdiye kadar kazılan ve açığa çıkartılan bölümü dikkate alındığında, dokuma üretiminin yerleşimin tamamında yapılmış olduğu belirlenmiştir. İncelediğimiz dokuma aletlerinin büyük bir çoğunluğunu ağırşaklar oluşturmaktadır. Maydos Kilisetepe’de ağırşaklar hemen hemen bütün mekânlarda ele geçmiştir. Bu durum dokuma üretim zincirinin ilk halkası olan ip üretiminin insanların gündelik hayatının bir parçası olduğunu ve özel bir mekâna ihtiyaç olmadığını göstermektedir.

Maydos Kilisetepe Tunç Çağı ağırşaklarının formlara göre gövde çapı ve ağırlık dağılımı yapılmıştır (Grafik V). Bu dağılım, Maydos Kilisetepe’de Tunç Çağı’nda dokumacılık ile uğraşan insanların, çeşitli ağırşak formlarını kullanarak ip eğirdiklerini

göstermektedir. Ağırşak formlarına göre yapılan dağılım ile Tunç Çağ tabakalarına göre yapılan gövde çapı ve ağırlık dağılımı arasında bir fark görülmemektedir. Ağırşak formlarının ip üretimine doğrudan bir etkisinin olmadığı sonucuna varılabilir. Farklı ağırşak formlarının görülmesi, ip eğirecek kişinin kullanacağı iğ, hammadde, kullanım kolaylığına göre kişisel tercihi gibi faktörlere bağlanabilir. Aynı zamanda dönemin modası veya tarzı olabilir. Dokumacılıkta istenilen ipin inceliği ve kalınlığını iki önemli etken belirlemektedir. Bunlar, ağırşanın gövde çapı ve ağırlığının oluşturduğu fonksiyonelliktir. Maydos Kilisetepe’de Tunç Çağı’nda kullanılan ağırşakların ağırlıkları 7,9-56,6 gr arasında ve gövde çapı ise 2,1-4,4 cm arasında değişmektedir. Bize Maydos Kilisetepe ip eğiricilerinin istedikleri aralıkta ip ürettiklerini göstermektedir. Bununla birlikte ip üretimi konusunda yeterli bilgi ve ustalığa sahip olduklarını söylemek mümkündür.

Maydos Kilisetepe’de incelediğimiz ağırşakların Tunç Çağı tabakalarına göre gövde çapı ve ağırlık dağılımı yapılmıştır (Grafik VI). Bu dağılıma göre, ağırşaklar iki örnek dışında, genel olarak 7,9-56,6 gr arası ağırlık ve 2,1-4,4 cm gövde çapı arasında yer almaktadır. Yerleşimde ince ve kalın olmak üzere çeşitli ip üretimin yapılmış olduğunu göstermektedir. Yapılan dağılımda tabakalar arasında büyük bir fark görülmemektedir. Bu durum uzun bir süre aynı tarzda ip üretiminin yapıldığını gösterir. Maydos Kilisetepe’de yaşayan insanların Tunç Çağı boyunca ip üretiminde bir standart oluşturduğunu söyleyebiliriz. İp üretiminde devamlılık gösteren politika ile birlikte Tunç Çağı boyunca bikonik ve küresel formların görünüyor olması Maydos yerleşimcileri hakkında iki varsayımı akla getirmektedir:

- Maydos Kilisetepe’de Tunç Çağı boyunca halk veya dokumacılık geleneği değişmemiş, yerleşimde aynı insanlar ikamet etmiş olmalıdır.
- Yerleşimde benzer kalınlıkta ip üretilmesi Tunç Çağı süresince Maydos ve çevresinin ikliminde ciddi bir değişiklik olmadığını gösterebilir.

Maydos Kilisetepe’de yapılan Arkeozooloji çalışmaları sonucunda yerleşimde evcil hayvanların yetiştirildiği bilinmektedir. Evcil hayvanların içerisinde ise dominant gurubu koyunlar oluşturmaktadır. Bu durum Maydos Kilisetepe’de Tunç Çağı’nda ip üretiminde hammadde kaynağı olarak yünün kullanılmış olabileceğini desteklemektedir. Ege Dünyası’nda ip üretiminde hayvansal kaynakların dışında bitkisel kaynakların özellikle ketenin kullanılmış olması söz konusudur. Fakat keten ile ilgili Maydos Kilisetepe’de veri

bulunmamaktadır. İleride yapılacak olan Arkeobotanik çalışmalar bizi bu konu hakkında aydınlatacaktır.

Maydos Kilisetepe Tunç Çağı süresince tespit edilen dokuma tezgâh ağırlığı sayısı, bir mekânda dokuma tezgâhı var diyebilmemiz için yeterli sayıda değildir. Ayrıca dokuma tezgâh ağırlıkları yerleşimde dağınık bir halde ele geçmiştir. Belirli bir konumda veya mekânda yığılma söz konusu değildir. Ayrıca dokuma atölyesi olarak nitelendireceğimiz herhangi bir mekân şimdiye kadarki kazılarda tespit edilmemiştir. Fakat Maydos Kilisetepe’de dokuma tezgâh ağırlıklarının varlığı yerleşimde çözümlü ağırlıklı dikey dokuma tezgâhlarının kullanıldığını göstermektedir. Devam eden kazı çalışmaları ve ileride yapılacak olan çalışmalar ile bu önemli konunun aydınlığa kavuşacağını düşünmekteyim. Elimizde olan dokuma tezgâh ağırlıklarının formlarından yola çıkarak Maydos Kilisetepe’nin Makedonya, Yunanistan, Girit ve Batı Anadolu yerleşimleri ile bağlantılı bir dokumacılık geleneğine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Maydos Kilisetepe’de Tunç Çağı’nda şimdiye kadar elimizde olan verilere göre yerleşim kendi ihtiyacını karşılayacak kadar ip üretimi gerçekleştirmiştir. Yani yerel üretim söz konusudur. Kuzeybatı Anadolu’da Troia’da ele geçen çok sayıda dokuma aleti, dokumacılığın endüstriyel bir boyuta ulaştığını göstermektedir. Boğazdaki konumu nedeniyle Maydos Kilisetepe’de böyle bir potansiyele sahip olabilir. Ancak, yerleşimin küçük bir bölümü kazıldığı için bu husus ilerleyen yıllarda açıklığa kavuşacaktır. İleride yapılacak olan çalışmalarda, Maydos Kilisetepe’nin potansiyelini ortaya çıkartacak arkeolojik kanıtların ele geçmesi beklenmektedir. Ayrıca bu çalışma kapsamında Tunç Çağı gibi uzun bir süreçte dokuma aletlerinin değerlendirilmesi; yerleşimlerde dokumacılık geleneğinin devamlılığının saptanmasında birden fazla tabakanın incelenmesinin önemini ortaya koymuştur. Bu husus dokumacılık çalışmalarında bir yenilik olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Abay, E., & Dedeoğlu, F. (2012). Beycesultan 2007-2010 Yılları Kazı alışmaları Raporu. *33. Kazı Sonuçları Toplantısı IV*, 303-330.
- Abay, E., Sađlamtimur, H., & zkan, T. (2000). Ulucak Hyk Kazıları 1988. *21. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 359-370.
- Alexandrov, S. (2002). The Late Bronze Age Settlement at Koprivlen. *Koprivlen. Rescue Archaeological Investigations Along the Gotse Delchev - Drama Road 1998 - 1999, I*, (Ed. Anelia Bozkova, Peter Delev), Sofia: NOUS Publishers, 63-82.
- Alkım, U. B. (1980). 1979 Dönemi İkiztepe Kazıları. *II. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 151-154.
- Andersson Strand, E. (2010). The Basics of Textile Tools and Textile Technology: From fibre to fabric. *Textile terminologies in the ancient Near East and Mediterranean from the third to the first millennia BC, Textile terminologies in the ancient Near East and Mediterranean from the third to the first millennia BC, Ancient Textile Series 8*, (Ed. Cecile Michel, Marie-Louise Nosch), Oxbow Books, 10-22.
- Andersson, E., Martensson, L., Nosch, M. L., & Rahmstorf, L. (2008). New Research on Bronze Age Textile Production. *Bulletin of the Institute of Classical Studies*, *51*, 171-174.
- Aspris, M. (1996). Ein zyprischer Teller mit der Darstellung eines Webstuhls. *Bonner Jahrbücher*, *196*, 1-10.
- Ayta, . (1982). *El Dokumacılığı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Bahn, P. G. (2001). Palaeolithic Weaving - a Contribution from Chauvet. *Antiquity*, *75*(288), 271-272.
- Balfanz, K. (1995a). Bronzezeitliche Spinnwirtel aus Troia. *Studia Troica* *5*,, 117-144.
- Balfanz, K. (1995b). Eine Sptbronzezeitliche Elfenbeinspindel aus Troia VIIA. *Studia Troica* *5*, 107-116.

- Barber, E. J. W. (1991). *Prehistoric Textiles: The Development of Cloth in the Neolithic and Bronze Ages with Special Reference to the Aegean*. New Jersey: Princeton University Press.
- Barber, E. J. W. (1994). *Women's work : the first 20,000 years : women, cloth, and society in early times*. New York: W.W. Norton & Company.
- Barber, E. J. W. (1997). Minoan women and the challenges of weaving for home, trade, and shrine. *TEXNH Craftsmen, Craftswomen and Craftsmanship in the Aegean Bronze Age*, (Ed. Robert Laffineur, Philip P. Betancourt), Liege: Universite de Liege, 515-519.
- Baskıcı, M. (1998). Evcilleştirme Tarihine Kısa Bir Bakış. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 53(1), 73-94.
- Başaran Mutlu, M. (2018). *M.Ö. 2. Binyıl Kuzey Ege Kültürel İletişim Ağı İçinde Maydos Kilisetepe Höyüğü*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale.
- Başaran Mutlu, M. (2019). Maydos Kilisetepe Höyüğü M.Ö. 2. Binyıl Yerleşim Özellikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 1-16.
- Başer, İ. (2002). *Elyaf Bilgisi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi .
- Bier, C. (1995). Textile Arts in Ancient Western Asia. *Civilizations of The Ancient Near East III*, (Ed. Jack M. Sasson), New York, 1567-1588.
- Bilgen, A. N., & Bilgen, Z. (2015). Orta Tunç Çağ Yerleşimi (IV. Tabaka). *Seyitömer Höyük I*, (Ed. A. Nejat Bilgen), İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 61-118.
- Bilgen, A. N., & Tütüncüler Bircan, Ö. (2017). Seyitömer Höyük Buluntularından İp/Urgan ve Dokuma Kumaş ile Deri Ayakkabı Numuneleri. *Arkeoloji ve Sanat*, 155, 23-34.
- Bilgen, A., Çoşkun, G., & Bilgen, Z. (2010). Seyitömer Höyüğü 2008 Yılı Kazısı. *31. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 341-354.
- Bilgi, Ö. (1982). 1981 Dönemi İkiztepe Kazıları. *IV. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 49-54.

- Bilgi, Ö. (1986). İkiztepe Kazılarının 1985 Dönemi Sonuçları. *VIII. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 149-156.
- Bilgi, Ö. (1987). İkiztepe Kazılarının 1986 Dönemi Sonuçları. *IX. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 169-180.
- Bilgi, Ö. (1988). İkiztepe Kazılarının 1987 Dönemi Sonuçları ve Çevre Araştırmaları. *X. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 201-210.
- Bilgi, Ö. (1993). İkiztepe Kazılarının 1991 Dönemi Sonuçları ve Restorasyon. *XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 199-212.
- Bilgi, Ö. (1994a). İkiztepe Kazılarının 1992 Dönemi Sonuçları. *XV. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 235-244.
- Bilgi, Ö. (1994b). İkiztepe Kazılarının 1990 Dönemi Sonuçları ve Restorasyon. *XV. Kazı Sonuçları Toplantısı II*, 583-596.
- Bilgi, Ö. (1995). İkiztepe Kazılarının 1993 Dönemi Sonuçları. *XVI. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 141-160.
- Bilgi, Ö. (1996). İkiztepe Kazılarının 1994 Dönemi Sonuçları. *XVII. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 157-168.
- Bilgi, Ö. (1997). İkiztepe Kazılarının 1995 Dönemi Sonuçları. *XVIII. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 145-162.
- Bilgi, Ö. (2008). İkiztepe 2006 Dönemi Kazıları. *29. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 273-278.
- Bilgi, Ö. (2009). İkiztepe Kazıları 2007 Dönemi Sonuçları. *30. Kazı Sonuçları Toplantısı IV*, 327-336.
- Bilgi, Ö. (2010). İkiztepe Kazıları 2008 Dönemi Sonuçları. *31. Kazı Sonuçları Toplantısı IV*, 369-380.
- Bilgi, Ö. (2011). Samsun-İkiztepe Kazılarının 2009 Dönemi Çalışmaları. *32. Kazı Sonuçları Toplantısı IV*, 440-445.

- Bilgi, Ö. (2012). İkiztepe Kazısı 2010 Dönemi Sonuçları. 33. *Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 91-102.
- Blegen, C. W., Boulter, C. G., Caskey, J. L., & Rawson, M. (1958). *Troy, Settlements VIIa, VIIb, VIII. IV (1-2)*. New Jersey: Princeton University Press.
- Blegen, C. W., Caskey, J. L., & Rawson, M. (1951). *Troy, The Third, Fourth, and Fifth Settlements, II (1-2)*. New Jersey: Princeton University Press.
- Blegen, C. W., Caskey, J. L., & Rawson, M. (1953). *Troy, The Sixth Settlement, III (1-2)*. New Jersey: Princeton University Press.
- Blegen, C. W., Caskey, J. L., Rawson, M., & Sperling, J. (1950). *Troy I General Introduction. The First and Second Settlements, I (1-2)*. New Jersey: Princeton University Press.
- Breniquet, C. (2014). The Archaeology of Wool in Early Mesopotamia, Sources, Methods, Perspectives. *Wool Economy in the Ancient Near East and the Aegean. From the Beginnings of Sheep Husbandry to Institutional Textile Industry*, (Ed. Catherine Breniquet, Cecile Michel), Oxford: Oxbow Books, 52-78.
- Burke, B. (1997). The Organization of Textile Production on Bronze Age Crete. *TEXNH Craftsmen, Craftswomen and Craftsmanship in the Aegean Bronze Age*, (Ed. Robert Laffineur, Philip P. Betancourt), Liege: Universite de Liege, 413-422.
- Burke, B. (2010). *From Minos to Midas: Ancient Cloth Production in the Aegean and in Anatolia*. Oxbow Books.
- Burnham, H. B. (1965). Çatal Hüyük—The Textiles and Twined Fabrics. *Anatolian Studies*, 15, 169-174.
- Cebesoy, S. S. (1995). Kapodokya Tabletlerinde Geçen Dokuma Ürünleri. *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 1994 Yıllığı*, Ankara: Müze Eserleri Turistik Yayınlar, 164-188.
- Crewe, L. (1998). *Spindle whorls : A study of form, function and decoration in prehistoric Bronze Age Cyprus*. Jonsered: Paul Aströms.

- Crowfoot, G. M. (1936). Of the warp-weighted loom. *Annual of the British School at Athens*, 37, 36-47.
- Çakırlar, C., & Becks, R. (2009). 'Murex' Dye Production at Troia: Assessment of Archaeomalacological Data from Old and New Excavations. *Studia Troica* 18, 87-103.
- Çilingiroğlu, Ç. (2009). Of stamps, loom weights and spindle whorls: Contextual evidence on the function (s) of Neolithic stamps from Ulucak, Izmir, Turkey. *Journal of Mediterranean Archaeology*, 22(1), 3-27.
- Çınaroğlu, A., & Çelik, D. (2008). 2006 Yılı Kastamonu - Kınık Kazısı. 29. *Kazı Sonuçları Toplantısı II*, 513-524.
- Darga, A. M. (2013). *Anadolu'da Kadın - On Bin Yıldır Eş, Anne, Tüccar, Kraliçe*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Del Frio, M., Nosch, M.-L., & Rougemont, F. (2010). The terminology of textiles in the Linear B tablets, including some considerations on Linear A logograms and abbreviations. *Textile terminologies in the ancient Near East and Mediterranean from the third to the first millennia BC*, *Textile terminologies in the ancient Near East and Mediterranean from the third to the first millennia BC*, *Ancient Textile Series 8*, (Ed. Cecile Michel, Marie-Louise Nosch), Oxbow Books, 338-387.
- Derin, Z. (2011). İzmir-Yeşilova Höyüğü 2009 Yılı Kazı Çalışmaları. 32. *Kazı Sonuçları Toplantısı IV*, 315-323.
- Derin, Z., & Öner, E. (1997). Ulucak Höyük Kazıları ve Paleo-Coğrafya-Araştırmaları 1995. *XVIII. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 411-440.
- Derin, Z., Abay, E., & Özkan, T. (2002). Kemalpaşa-Ulucak Höyük Kazıları, 1999-2000 . 23. *Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 341-350.
- Dietrich, L., & Dietrich, O. (2011). Wietenberg ohne Mykene? Gedanken zu Herkunft und Bedeutung der Keramikverzierung der Wietenberg-Kultur. *Praehistorische Zeitschrift*, 86(1), 67-84.

- Dönmez, Ş., & Naza-Dönmez, E. (2010). Oluz Höyük Kazısı 2008 Dönemi Çalışmaları. *31. Kazı Sonuçları Toplantısı III*, 379-400.
- Dörpfeld, W. (1902). *Troja und Ilion. Ergebnisse der Ausgrabungen in den vorhistorischen und historischen Schichten von Ilion 1870–1894*. Athen: Beck and Bart.
- Duru, R. (1981). Kuruçay Höyüğü Kazıları 1980. *III. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 5-8.
- Duru, R. (1996). *Kuruçay Höyük II*. Ankara: Türk Tarih Kurum Basımevi.
- Erdem, A. Ü. (2016). Bayraklı/Smyrna Makaraları ve Ege Arkeolojisindeki Yeri. *Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi*, 19, 69-77.
- Erkanal, A. (1993). 1991 Panaztepe Kazısı Sonuçları. *XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 495-502.
- Erkanal, H., & Günel, S. (1995). 1993 Liman Tepe Kazısı. *XVI. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 263-280.
- Erkanal, H., & Özkan, T. (1997). 1995 Bakla Tepe Kazıları. *XVIII. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 261-280.
- Erkanal, H., Şahoğlu, V., Tuncel, R., Kouka, O., Keskin, L., & Tuğcu, İ. (2010). Liman Tepe 2008 Yılı Kara Kazıları. *31. Kazı Sonuçları Toplantısı IV*, 347-360.
- Erkanal-Öktü, A., & Çınardağlı Karaaslan, N. (2008). Panaztepe Kazıları 2006 Yılı Çalışmaları. *29. Kazı Sonuçları Toplantısı II*, 19-38.
- Erkanal-Öktü, A., & Çınardalı-Karaaslan, N. (2012). Panaztepe 2010 Yılı Kazı Çalışmaları. *33. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 419-440.
- Ertuğ, F. (1998). Anadolu'nun Önemli Yağ Bitkilerinden Keten/Linum ve Izgın/Eruca. *TÜBA-AR*, 1, 113-127.
- Esin, U., & Harmankaya, S. (1986). 1985 Değirmentepe (Malatya İmamlı Köyü) Kurtarma Kazısı. *VIII. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 95-138.

- Esin, U., & Harmanakaya, S. (1987). Değirmen-tepe (Malatya) Kurtarma Kazısı 1986. IX. *Kazi Sonuçları Toplantısı I*, 79-126.
- Evely, D. (2006). The Small Finds. *Lefkandi IV The Bronze Age, The Late Helladic III C Settlement at Xeropolis, 4*, (Ed. Don Evely), London: The British School at Athens, 265-303.
- Evely, R. D. (2000). *Minoan Crafts: Tools and Techniques. Studies in Mediterranean Archaeology*, (Cilt XCII:2). Jonsered: Paul Åströms.
- Fazlıoğlu, İ. (2001). *Eskiçağda Dokuma*. İstanbul: Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Fogelberg, J. M., & Kendall, A. I. (1937). Chalcolithic Textile Fragments. *The Alishar Hüyük Seasons of 1930-1932 Part III, Oriental Institute Publications 30*, (Ed. Hans Henning Con Der Osten, Wilton Marion Krogman), Chicago, Illinois: The University of Chicago Press, 334-335.
- Frangipane, M., Andersson Strand, E., Laurito, R., Möller-Wiering, S., Nosch, M. L., Rast-Eicher, A., & Wisti Lassen, A. (2009). Arslantepe, Malatya (Turkey): Textiles, Tools and Imprints of Fabrics from the 4th to the 2nd Millennium BCE. *Paléorient*, 35(1), 5-29.
- Furumark, A. (1941). *The Mycenaean pottery : analysis and classification*. Stockholm: Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien.
- Gönül, M. (1964). Dokumacılığın Tarihçesi ve En Eski Dokuma Aletleri. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi*, 80-99.
- Götze, A. (1902). Die Kleingeräte aus Metall, Stein, Knochen, Thon und ähnlichen Stoffen. *Troja und Ilion. Die Ergebnisse der Ausgrabungen in den Vorhistorischen und Historischen Schichten von Ilion 1870-1894*, (Ed. Wilhelm Dörpfeld), Osnabrück, 320-423.
- Günbattı, C. (1994). Kültepe Tabletlerine Göre, Kadınların Ticarî Faaliyetleri Hakkında Bazı Gözlemler. *XI. Türk Tarih Kongresi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 191-200.

- Gündem, C. Y. (2010). *Animal based economy in Troia and the Troas during the maritime Troy culture (c. 3000-2200 BC.) and a general summary for west Anatolia*. Unpublished PhD dissertation, Tübingen.
- Gündem, C. Y., Sazcı, G., Seçmen, M., & Badem, A. (2016). Maydos Kilisetepe Höyüğü 2012–2013–2014 Yılı Arkeozooloji Çalışmaları. 31. *Arkeometri Sonuçları Toplantısı*, 261-278.
- Günel, S. (2008). Çine-Tepecik Höyük 2006 Yılı Kazıları. 29. *Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 73-90.
- Gürcüm, B. H. (2005). *Tekstil Malzeme Bilgisi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Helmer, D. (1992). *La domestication des animaux par les hommes préhistoriques*. Paris-Milan-Barcelone-Bonn: Masson.
- Hoffmann, M., & Burnham, H. B. (1973). Prehistory of Textiles in The Old World. *Viking, Tidsskrift for norrøn arkeologi*, XXXVII, 49-76.
- Hubbard, R. N. (1979). Appendix 2: Ancient Agriculture and Ecology at Servia. *Rescue Excavations at Servia 1971-1973: A*, 74, The Annual of the British School at Athens, 185-230.
- Hüryılmaz, H. (2008). Gökçeada - Yenibademli Höyük 2006 Yılı Kazıları. 29. *Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 429-442.
- Juokowsky, M. S. (1986). *Prehistoric Aphrodisias. Volume I: Excavations and Studies. I (1-2)*. Providence, Rhode Island: Brown University.
- Kadish, B. (1971). Excavations of Prehistoric Remains at Aphrodisias, 1968 and 1969. *American Journal of Archaeology*, 75(2), 121-140.
- Koşay, H. Z. (1938). *Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alaca Höyük Hafriyatı, 1936'daki Çalışmalara ve Keşiflere ait İlk Rapor*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Koşay, H. Z. (1951). *Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alaca Höyük Kazısı 1937–1939 Daki Çalışmalara ve Keşiflere Ait İlk Rapor*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

- Kramer, S. N. (1999). *Sümer Mitolojisi. İÖ Üçüncü Bin Yılda Tinsel ve Edebi Gelişim Üstüne Bir Çalışma*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Kuhrt, A. (2010). *Eski Çağ'da Yakınoğu (M.Ö. 3000-330) (2 b., Cilt I)*. (D. Şendil, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Laneri, N. (2011). Hirbemerdon Tepe Arkeoloji Projesi 2009. 32. *Kazı Sonuçları Toplantısı IV* (s. 65-75). içinde Ankara.
- Lloyd, S., & Mellaart, J. (1962). *Beycesultan Volume I: The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels*. London: British Institute of Archaeology at Ankara.
- Lloyd, S., & Mellaart, J. (1965). *Beycesultan Volume II. Middle Bronze age architecture and pottery*. London: British Institute of Archaeology at Ankara.
- Maner, Ç. (2018). Anadolu'da Dokuma Devrimi Neolitik Çağ'dan Demir Çağı'na Yünün Tarihi ve Maddi Değeri. *Tarihi Dokumak: Bir Kentin Gizemi, Sof*, Ankara: Koç Üniversitesi Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, 43-63.
- Mangoğlu-Votruba, S. (2011). Liman Tepe'de Geç Hellas IIIC Dönemi. *Anadolu/Anatolia*, 37, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 43-73.
- Martensson, L., Nosch, M. L., & Anderson Strand, E. (2009). Shape of Things: Understanding a Loom Weight. *Oxford Journal of Archaeology*, 28(4), 373-398.
- Mauel, S. (2012). Summarizing Results of a New Analysis of the Textile Tools from the Bronze Age Settlement of Kastanas, Central Macedonia. *KOSMOS: Jewellery, Adornment and Textiles in the Aegean Bronze Age*, (Ed. Marie-Louise Nosch, Robert Laffineur), Leuven-Liege: Peeters, 139-144.
- Mellaart, J. (1961). Excavations at Hacilar, Fourth Preliminary Report, 1960. *Anatolian Studies*, 11, 39-75.
- Mellaart, J. (1962). Excavations at Çatal Hüyük: First Preliminary Report, 1961. *Anatolian Studies*, 12, 41-65.

- Mellaart, J. (1963). Excavations at Çatal Hüyük, 1962: Second Preliminary Report. *Anatolian Studies*, 13, 43-103.
- Mellaart, J., & Murray, A. (1995). *Beycesultan Volume III: Part II Late Bronze Age and Phrygian Pottery and Middle and Late Bronze Age Small Objects*. Oxford: British Institute of Archaeology at Ankara.
- Mellink, M. J. (1969). Excavations at Karataş-Semayük in Lycia, 1968. *American Journal of Archaeology*, 73, 319-331.
- Memiş, E. (2006). *Eskiçağ medeniyetleri tarihi*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Nosch, M. L. (2014). Voicing the Loom: Women, Weaving, and Plotting. *KE-RA-ME-JA: Studies Presented to Cynthia W. Shelmerdine*, (Ed. Dimitri Nakassis, Joann Gulizio, Sarah A. James), Philadelphia: Institute for Aegean Prehistory Press, 91-101.
- Olofsson, L., & Nosch, M. L. (2015). Test of loom weights and 2/2 twill weaving. *Tools, Textiles and Contexts, Investigating Textile Production in the Aegean and Eastern Mediterranean Bronze Age, Ancient Textiles Series 21*, (Ed. Eva Andersson Strand, Marie-Louise Nosch, Joanne Cutler), Oxford: Oxbow Books, 119-126.
- Olofsson, L., Andersson Strand, E., & Nosch, M. L. (2015). Experimental testing of Bronze Age textile tools. *Tools, Textiles and Contexts, Investigating Textile Production in the Aegean and Eastern Mediterranean Bronze Age, Ancient Textiles Series 21*, (Ed. Eva Andersson Strand, Marie-Louise Nosch, Joanne Cutler), Oxford: Oxbow Books, 75-100.
- Osten, H. H. (1937). *The Alishar Hüyük Seasons of 1930-1932 Part I, Oriental Institute Publications 28*. Chicago, Illinois: The University of Chicago Press.
- Özdemir, A. (2012). Kalkolitik Smintheion (Gülpınar)' da Dokumacılık ve Hasırcılık. *Anadolu/Anatolia*, 38, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 139-153.
- Özdemir, A. (2013). *Kalkolitik Smintheion (Gülpınar) Yerleşiminde Hasırcılık ve Dokumacılık*. Çanakkale: Troia Vakfı Yayınları.

- Özdemir, A., & Bamyacı, A. (2018). Erken ve Orta Kalkolitik Dönem'de Batı Anadolu'da Tekstil Üretimi: Gülpınar Buluntusu Ağırşaklarının İşlevlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28(2), 1-14.
- Özdoğan, A. (1999). Çayönü. *Neolithic in Turkey, The Cradle of Civilization New Discoveries*, (Ed. Nezh Başgelen, Mehmet Özdoğan), İstanbul: Arkeoloji Sanat Yayınları, 35-63.
- Özdoğan, M. (1984). Doğu Marmara ve Trakya Araştırmaları. 1. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 63-68.
- Özdoğan, M. (1986). Prehistoric Sites in the Gelibolu Peninsula. *Anadolu Araştırmaları X*, 51-66.
- Özdoğan, M., & Yılmaz, Ö. (2012). Clay, Bone, Horn and Fine Groundstone Objects. *Die frühbronzezeitliche Siedlung von Kanlıgeçit bei Kırklareli. Ostthrakien während des 3. Jahrtausends v. Chr. im Spannungsfeld von anatolischer und balkanischer Kulturentwicklung. Studien im Thrakien-Marmara-Raum 3*, (Ed. Mehmet Özdoğan, Hermann Parzinger), Darmstadt: Philipp von Zabern, 193-229.
- Özdoğan, M., Karul, N., & Özdoğan, E. (2005). Kırklareli Höyüğü 2003 Yılı Kazıları. 26. *Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 321-332.
- Özgüç, N. (1968). Achemhöyük Kazıları. *Anadolu X, 1966*, Ankara: Türk Tarih Kurum Basımevi, 1-28.
- Özgüç, T. (1978). *Maşat Höyük Kazıları ve Çevresindeki Araştırmalar-Excavations*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Özgüç, T., & Akok, M. (1958). *Horoztepe, Eski Tunç Devri Mezarlığı ve İskân Yeri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Özgünel, Ç., & Kaplan, D. (2011). 2009 Yılı Gülpınar Kazıları (30. Yıl). 32. *Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 212-219.
- Öztaş, A. (1993). 1991 Yılı Achemhöyük Kazıları. *XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 281-300.

- Pavuk, P. (2012). Of spools and discoid loom-weights: Aegean-type weaving at Troy revisited. *KOSMOS: Jewellery, Adornment and Textiles in the Aegean Bronze Age*, (Ed. Marie-Louise Nosch, Robert Laffineur), Leuven-Liege: Peeters, 121-130.
- Rahmstorf, L. (2003). Clay Spools From Tiryns and Other Contemporary Sites. An Indication of Foreign Influence in LH IIIC? *The 2nd International Interdisciplinary Colloquium: The Periphery of the Mycenaean World*, (Ed. Nina Kyparissi-Apostolika, Mani Papakonstantinou), 397-415.
- Rahmstorf, L. (2005). Ethnicity and changes in weaving technology in Cyprus and the eastern Mediterranean in the 12th century BC. *Cyprus: Religion and Society from the Late Bronze Age to the End of the Archaic Period. Proceedings of an International Symposium on Cypriote Archaeology*, (Ed. Vassos Karageorghis, Foundation Anastasios G. Leventis Harmut Matthaus, University of Erlangen-Nuremberg Sabine Rogge, University of Münster, Bibliopolis, 143-169.
- Rahmstorf, L. (2011). Handmade pots and crumbling loomweights: ‘Barbarian’ elements in the eastern Mediterranean in the last quarter of the 2nd millennium BC. *On cooking pots, drinking cups, loomweights and ethnicity in Bronze Age Cyprus and neighbouring regions*, (Ed. Vassos Karageorghis, Ourania Kouka), Nicosia: A.G. Leventis Foundation, 315-330.
- Rahmstorf, L. (2015). An introduction to the investigation of archaeological textile tools. *Tools, Textiles and Contexts, Investigating Textile Production in the Aegean and Eastern Mediterranean Bronze Age, Ancient Textiles Series 21*, (Ed. Eva Andersson Strand, Marie-Louise Nosch, Joanne Cutler), Oxford: Oxbow Books, 1-24.
- Renfrew, C., Philanotiou, O., Brodie, N., & Gavalas, G. (2009). The early Cycladic settlement at Dhaskalio, Keros: preliminary report of the 2008 excavation season. *Annual of the British School at Athens*, 104, 27-47.
- Renfrew, J., Gavalas, G., Ugarkovic, M., Haas-Lebegyev, J., & Renfrew, C. (2013). The Other Finds from Dhaskalio. *The settlement at Dhaskalio, The sanctuary on Keros and the origins of Aegean ritual practice: the excavations of 2006–2008, I*, (Ed.

- Colin Renfrew, Olga Philaniotou, Neil Brodie, Giorgos Gavalas, Micheal J. Boyd), Oxford: Oxbow Books, 645-665.
- Ryder, M. L. (1965). Report of Textiles from Çatal Hüyük. *Anatolian Studies*, 15, 175-176.
- Sarı, D. (2017). Frigya Dağlık Bölgesi'nde Yer Alan Keçiçayırı İlk Tunç Çağı II Kalesi Küçük Buluntuları. *Arkeoloji Dergisi*, XXII, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 117-147.
- Sarı, D. (2018). The Early Bronze Age textile implements from the Eskişehir region in inland north-western Anatolia. *First Textiles. The Beginnings of Textile Manufacture in Europe and the Mediterranean, Ancient Textiles Series 32*, (Ed. Malgorzata Siennicka, Lorenz Rahmstorf, Agata Ulanowska), Oxbow Books, 213-222.
- Sazcı, G. (2007a). *Troia Hazinesi*. İstanbul: Aygaz Yayınevi.
- Sazcı, G. (2007b). Heinrich Schliemann'ın Gözüyle Troia Tabakaları. *Belkıs Dinçol ve Ali Dinçol'a Armağan VITA*, (Ed. Metin Alparslan, Meltem Doğan-Alparslan, Hasan Peker), İstanbul: Ege Yayınları, 685-705.
- Sazcı, G. (2008). Tarih Öncesi Dönemler'den Antik Çağ Sonuna kadar Eceabat/Maydos. *Eceabat Değerleri Sempozyumu, Çanakkale*, 1-12.
- Sazcı, G. (2011). Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazıları-2010. *Türk Eskiçağ Bilimleri, Haberler*, 31, 21-23.
- Sazcı, G. (2012a). Maydos Kilisetepe Höyüğü 2010 Yılı Kazıları. 33. *Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 389-408.
- Sazcı, G. (2012b). Maydos Kilisetepe Höyüğü. *Arkeoloji ve Sanat*, 140, 13-20.
- Sazcı, G. (2012c). Maydos Kilisetepe Höyüğü. *Aktüel Arkeoloji*, 48-49.
- Sazcı, G. (2013a). Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı 2011 Sezonu Çalışmaları. 34. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2, 45-64.

- Sazcı, G. (2013b). Maydos Kilisetepe Höyüğü- Eine Bronzezeitliche Hafensiedlung An Der Dardanellen. *Archäologisches Korrespondenzblatt*(40), 29-40.
- Sazcı, G. (2014). Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı 2012 Sezonu Çalışmaları. 35. *Kazı Sonuçları Toplantısı, 1*, 33-47.
- Sazcı, G. (2015). Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı 2013 Sezonu Çalışmaları. 36. *Kazı Sonuçları Toplantısı, 1*, 319-334.
- Sazcı, G. (2016a). Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı 2014 Sezonu Çalışmaları. 37. *Kazı Sonuçları Toplantısı, 1*, 539-550.
- Sazcı, G. (2016b). Trakya - Anadolu sınırında bir Tunç Çağı yerleşmesi: Maydos Kilisetepe Höyüğü. *Arkeoloji ve Sanat*, 152, 55-70.
- Sazcı, G., & Başaran Mutlu, M. (2017). Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı 2015 Sezonu Çalışmaları. 38. *Kazı Sonuçları Toplantısı, 1*, 329-342.
- Sazcı, G., & Başaran Mutlu, M. (2018). Maydos-Kilisetepe: A Bronze Age Settlement on the Border Between Asia and Europe. *Archaeology Across Frontiers and Borderlands Fragmentation and Connectivity in the North Aegean and the Central Balkans from the Bronze Age to the Iron Age*, (Ed. Stefanos Gimatzidis, Magda Pieniasek, Sıla Mangaloğlu-Votruba), Vienna, 139-157.
- Schliemann, H. (1881). *Ilios, The City and Country of the Trojans, The Result of Researches and Discoveries on the Site of Troy and Throughout the Troad in the Years 1871-72-73-78-79*. New York.
- Schliemann, H. (1886). *Tiryns. Der Prahistorische Palast Der Könige Von Tiryns*. Leipzig: F. A. Brockhaus.
- Schmidt, H. (1902). *Heinrich Schliemann's Sammlung Trojanischer Altertümer*. Berlin.
- Schoop, U. D. (2014). Weaving Society in Late Chalcolithic Anatolia: Textile Production and Social Strategies in the 4th Millennium BC. *Western Anatolia before Troy Proto-Urbanisation in the 4th Millennium BC?*, (Ed. Barbara Horjts, Mathias Mehofer), Vienna: Austrian Academy of Sciences Press, 421-446.

- Seçmen, M. (2018). *Maydos Kilisetepe Höyüğü'nün Tunç ve Erken Demir Çağlarında Memeli Hayvanlara Dayalı Besin ve Üretim Ekonomisi*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.
- Smith, J. C. (2000). The Spinning and Weaving Implements. *Servia I: Anglo-Hellenic Rescue Excavations 1971-73*, The British School at Athens, 207-263.
- Süel, A. (1998). Ortaköy-Şapinuwa: Bir Hitit Merkezi. *Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi I*, Ankara, 37-61.
- Tekin, H. (2008). Hakemi USE (Diyarbakır) 2006 Yılı Kazıları. *29. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 1-10.
- Tekin, H. (2009). Hakemi Use (Diyarbakır) 2007 Yılı Kazıları. *30. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 411-422.
- Tekin, H. (2010). Hakemi Use (Diyarbakır) 2008 Yılı Kazıları. *31. Kazı Sonuçları Toplantısı II*, 35-50.
- Tütüncüler, Ö. (2004). M.Ö. 2. Bin Liman Tepe Dokuma Aletleri. *Anadolu/Anatolia Ek Dizi No.1*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi 287-295.
- Tütüncüler, Ö. (2005). *M.Ö. 2. Bin Ege Bölgesi Dokuma Aletleri*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Tütüncüler, Ö. (2006). Çorum-Resuloğlu Eski Tunç Çağı Mezarlığı'nda Kumaş Kullanımına İlişkin Yeni Bulgular. *Anadolu/Anatolia*, 30, 137-148.
- Tzachili, I. (1990). All Important yet Elusive: Looking for Evidence of Cloth-Making at. *Thera and the Aegean World III, Volume One Archaeology*, (Ed. D.A. Hardy, C.G. Dumas, J.A. Sakellarakis, P.M. Warren), London: The Thera Foundation, 380-390.
- Veenhof, K. R. (1979). *Aspects of Old Assyrian Trade and Its Terminology*. Leiden.
- Wright, R. P. (1996). Technology, Gender, and Class: Worlds of Difference in Ur III Mesopotamia. *Gender and archaeology*, 79-110.

- Yağan, Ş. Y. (1978). *Türk El Dokumacılığı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yalçınkaya, I., Taşkiran, H., Kartal, M., Özçelik, K., Kösem, M., & Kartal, G. (2008). 2006 Yılı Karain Mağarası Kazıları. 29. *Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 467-482.
- Yılmaz, D. (2016a). Geç Tunç Çağı'nda Batı Anadolu'da Tekstil Üretimi: Çine-Tepecik Höyüğü Tezgah Ağırlıkları. *Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi*, 19, 93-112.
- Yılmaz, D. (2016b). Late Bronze Age Textile Tools from Maydos Kilisetepe in Gallipoli (Turkey) and Their Aegean Connections. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6(12), 47-66.
- Yiğit, T. (2002). Hititçe Çivi Yazılı Metinlerde Dokumacılar. *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 17(2), 79-84.
- Yüceer Arslan, H. (2014). Kolan Dokumanın Giysi Tasarımında Kullanılması. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 1, 123-139.

**EK 1: MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ TUNÇ ÇAĞI DOKUMA
ALETLERİ KATALOĞU**

Kat. No: 1	Şek.: 9	Lev.: 1	Tip: A.1 B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4 cm	Yükseklik: 2,5 cm		D.Ç.: 0,8 cm	Ağırlık: 27,7 gr
Hamur Rengi: 5 YR 7/6 reddish yellow			Astar Rengi: 2,5 YR 4/1 dark gray	
Tanım: Mika, taşçıklı ve kum katkılı hamurlu bikonik formlu ağırşak. Ağırşakın üst kısmında halka şeklinde nokta ve çizi bezemeler bulunmaktadır. Ayrıca iç deliği çevresi 2 sıra halka ile sınırlandırılmıştır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2012/75	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 2	Şek.: 9	Lev.: 1	Tip: A.3a B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka: VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,5 cm	Yükseklik: 1 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 8 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 7/3 pink			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, az taşçıklı ve kum katkılı hamurlu basık küresel formlu ağırşak. Ağırşakın iç deliği çevresi çizi bezeme ile yapılmış iç içe geçmiş 4 sıra halka ile sınırlandırılmıştır. Sınırlandırılan halka ile omuz kısmı arasına 6 grup halinde 1 adet üçlü, 1 adet beşli, 3 adet altılı ve 1 adet yedili olmak üzere çizi bezeme yapılmıştır. Ağırşakın yüzeyi yer yer islenmiştir.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2012/76	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 3	Şek.: 9	Lev.: 1	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4,3 cm	Yükseklik: 3 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 52,8 gr
Hamur Rengi: 10 YR 5/1 gray			Astar Rengi: 10 YR 2/1 black	
Tanım: Mika ve kum katkılı hamurlu, hamurunun tonundan daha koyu ince astarlı bikonik formlu ağırşak. Astar yer yer aşınmıştır ve gövde keskinliğinde aşınmadan dolayı kırık yerler bulunmaktadır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/120	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 4	Şek.: 9	Lev.: 1	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,5 cm	Yükseklik: 2,4 cm		D.Ç.: 0,7 cm	Ağırlık: 30,6 gr
Hamur Rengi: 5 YR 5/8 yellowish red			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, taşçık ve kum katkılı bikonik formlu ağırşak. Üst kısmı düz ve hafif içe basık, alt kısmı yuvarlaktır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/121	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 5	Şek.: 9	Lev.: 1	Tip: A.1 B.Tip: B.1a	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,8 cm	Yükseklik: 2 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 15,1 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 7/6 light red			Astar Rengi: 2,5 YR 7/8 light red	
Tanım: Mika ve az taşçık katkılı kaliteli hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlı bikonik formlu ağırşak. Ortadan ikiye kırılmış ve bir yüzünde delikten gövde ortasına kadarki ufak bir parça dilim şeklinde kırılmıştır. Ağırşağın omuz kısmında 3 grup halinde çizi bezeme yer almaktadır. Bezeme, 2 adet ikili 1 adet üçlü olmak üzere iç içe yaydan oluşmaktadır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 235.3	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 6	Şek.: 9	Lev.: 1	Tip: A.3a B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,3 cm	Yükseklik: 2 cm		D.Ç.: 0,7 cm	Ağırlık: 21,6 gr
Hamur Rengi: 10 YR 6/3 pale brown			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, taşçık ve ince kum katkılı hamurlu basık küresel formlu ağırşak. Ağırşağın iç deliği çevresi çizi bezeme ile halka şeklinde sınırlandırılmıştır. Omuz kısmına 5 grup halinde çizi bezeme yapılmıştır. Bezeme, 1 adet tek ve 4 adet ikili yaydan oluşmaktadır. Ağırşağın yüzeyinde yanmadan dolayı yer yer islenmeler vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/123	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 7	Şek.: 10	Lev.: 1	Tip: A.3a B.Tip: B.1a	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,3 cm	Yükseklik: 1,9 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 20,2 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 5/3 brown			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, taşçık ve ince kum katkılı hamurlu basık küresel formlu ağırşak. Omuz kısmında iç içe 3 sıra halinde yay bezemeden oluşan yan yana 3 adet bezeme yer almaktadır. Ağırşağın üzerinde yanmadan dolayı yer yer islenmeler vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/124	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 8	Şek.: 10	Lev.: 1	Tip: A.1a B.Tip: B.1a	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka: VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,7 cm	Yükseklik: 2 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 13,1 gr
Hamur Rengi: 5 YR 5/1 gray			Astar Rengi: 5 YR 2/1 black	
Tanım: İnce mika katkılı kaliteli hamurlu ve hamurunun tonundan daha koyu astarlı ve perdahlı düzensiz bikonik formlu ağırşak. Omuz kısmında iki sıra yay bezemeden oluşan yan yana 3 adet çizi bezeme yer almaktadır. Ağırşağın gövdesinde karın keskinliğine yakın bir yerde ve bezeme üzerinde olmak üzere iki yerde yeni kırığı bulunmaktadır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 296.4	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 9	Şek.: 10	Lev.: 1	Tip: A.1 B.Tip: B.1	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,2 cm	Yükseklik: 1,5 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 13,2 gr
Hamur Rengi: 5 YR 3/2 dark brown			Astar Rengi: 5 YR 5/4 brown	
Tanım: Mika, taşçık ve ince kum katkılı hamurlu ve hamurunun tonuna yakın astarlı bikonik formlu ağırşak. Ağırşağın üst kısmında ve 2 omuz kenarında olmak üzere 3 kırığı vardır. Üzerinde 4 grup halinde çizi bezeme bulunmaktadır. Bezemeler, 1 tanesi tekli, 1 tanesi ikili ve 2 tanesi üçlü alt alta olmak üzere hafif eğimli kısa çizgilerden oluşmaktadır. Üçlü çizgi bezemelerden 1 tanesi diğerlerine göre daha uzundur.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 304.4	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 10	Şek.: 10	Lev.: 2	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka: VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4 cm	Yükseklik: 2,6 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 41,1 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 5/6 strong brown			Astar Rengi: 7,5 YR 3/4 dark brown	
Tanım: Mika, kum ve çok ince saman katkılı hamurlu, hamurunun tonundan koyu astarlı ve perdahlıdır. Bikonik formu ağırşakın yüzeyinde ve iç deliği etrafında ufak aşınmalar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/128	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 11	Şek.: 10	Lev.: 2	Tip: A.1a B.Tip: B.4	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka: VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,5 cm	Yükseklik: 1,8 cm		D.Ç.: 0,7 cm	Ağırlık: 18 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 5/6 strong brown			Astar Rengi: 2,5 YR 5/6 red	
Tanım: Mika, taşçık ve ince kum katkılı hamurlu, hamurunun tonunda farklı astarlı ve perdahlı düzensiz bikonik formu ağırşak. Ağırşakın üst yüzeyi çizi bezemelidir. İç deliği çevresi iç içe 3 sıra halka ile sınırlandırılmıştır. Bezeme, halka ile omuz arasına 6 grup halinde iç içe üçlü yaylardan oluşmaktadır. Bu yay bezemeler yukarıdan bakıldığında 6 kollu yıldız motifi oluşturmaktadır. Ayrıca yay motiflerinin ikisinin arası fazla açık kalmış ve buraya üç sıra yan yana dikey çizgi eklenmiştir. Üst gövdede delik etrafında iki yerde ufak kırık vardır. Çekirdek rengi: 7,5 YR 2,5/1 black				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/130	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 12	Şek.: 10	Lev.: 2	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka: VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,3 cm	Yükseklik: 2,9 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 27,2 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown			Astar Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown	
Tanım: Mika ve ince saman katkılı kaliteli hamurlu, hamurunun tonunda astarlı bikonik formu ağırşak. Her iki iç deliği etrafında kullanımdan dolayı kırıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/181	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 13	Şek.: 11	Lev.: 2	Tip: A.3a B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka:VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,8 cm	Yükseklik: 2,2 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 33,5 gr
Hamur Rengi: 10 YR 5/1 gray			Astar Rengi: 10 YR 6/3 pale brown	
Tanım: Mika ve kum katkılı orta pişmiş hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlı ve az perdahlıdır. Ayrıca ağırşakın alt kısmında astar neredeyse silinmiştir. Basık küresel formlu ağırşakın üst iğ deliği çevresi iç bükeydir. Üst iğ deliği çevresinde çizi bezeme ile yapılmış iç içe geçmiş 2 sıra halka yer almaktadır. Omuz kısmında çizi bezemeler ise 4 grup halinde ikili yay bezemelerden oluşmaktadır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/180	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 14	Şek.: 11	Lev.: 2	Tip: A.1a	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka:VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4,4 cm	Yükseklik: 2,8 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 53,7 gr
Hamur Rengi: 5 YR 5/8 yellowish red			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, taşçık ve saman katkılı kaliteli hamurlu düzensiz bikonik formlu ağırşak. Ağırşakın üst kısmında iki adet derin oyuk vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/176	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 15	Şek.: 11	Lev.: 2	Tip: A.3 B.Tip: B.1d	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka:VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,6 cm	Yükseklik: 2 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 30,5 gr
Hamur Rengi: 5 YR 7/8 reddish yellow			Astar Rengi: 5 YR 7/6 reddish yellow	
Tanım: Mika, taşçık ve az kireç katkılı kaliteli hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlı ve az perdahlıdır. Küresel formlu ağırşakın üst yüzeyinde buğday boyutlarında bir delik oluşmuştur. Üst deliğin dört tarafında çizilerek yapılmış yatay paralel şekilde çentik bezeme bulunmaktadır. Çentikler, dörtlü, beşli ve altılı çizgilerden oluşmaktadır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/164	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 16	Şek.: 11	Lev.: 2	Tip: A.3a B.Tip: B.5	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka:VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,5 cm	Yükseklik: 2,5 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 30,5 gr
Hamur Rengi: 7,5 R 6/8 light red			Astar Rengi: 10 R 6/8 light red	
Tanım: Mika, taşçık ve ince kum katkılı kaliteli hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlıdır. Basık küresel formlu ağırşakın gövde üzerinde ufak bir sıyrık şeklinde kırığı vardır. Gövdesinin üst kısmında krem astarı andıran bir şerit halinde iz vardır. Bu krem şerit kısmının üzerinde ise gelişi güzel noktalar ve ne olduğu anlaşılamayan harf veya işaretleri andıran şekiller yer almaktadır. Bu şekiller çok ince çizilmiştir.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/159	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 17	Şek.: 12	Lev.: 2	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka:VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,5 cm	Yükseklik: 2,9 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 27,4 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 2,5/2 very dark brown			Astar Rengi: 7,5 YR 5/4 brown	
Tanım: Mika, taşçık ve az kum katkılı orta pişmiş hamurlu, hamurunun tonundan daha açık astarlı ve perdahsızdır. Dış yüzeyinde yanmadan dolayı astar yer yer Munsell 7,5 R 5/8 red tonunu almıştır. Bikonik formlu ağırşakın alt ve üst delik etrafında eski kırıklar ve kullanımdan dolayı dökülmeler vardır. Ayrıca karın keskinliği üzerinde ufak bir sıyrık şeklinde yeni kırık vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/170	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 18	Şek.: 12	Lev.: 2	Tip: A.1 B.Tip: B.1a	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka:VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4 cm	Yükseklik: 2,9 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 20,3 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika ve az saman katkılı çok iyi pişmiş kaliteli hamurlu, bikonik formlu ağırşak. Keskin karınlı olan ağırşakın yarısı tam delikten kırılmıştır. Ağırşakın korunan kısmında çizi bezeme yer almaktadır. Bezeme, 3 grup halinde iç içe geçmiş ikili yaylardan oluşmaktadır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 476.3	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 19	Şek.: 12	Lev.: 3	Tip: A.3a B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka: VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,8 cm	Yükseklik: 2,4 cm		D.Ç.: 0,8 cm	Ağırlık: 33,8 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 6/6 light red			Astar Rengi: 2,5 YR 6/6 light red	
Tanım: Mika ve taşçık katkılı kaliteli hamurlu, hamurunun tonunda astarlı, basık küresel formlu ağırşak. Üst iğ deliği çevresi çizi bezeme ile yapılmış iç içe geçmiş 5 sıra halka ile sınırlandırılmıştır. Halka ile omuz kısmı arasına 4 grup halinde iç içe geçmiş beşli yaylardan oluşmaktadır. Bezemelerin içi beyaz macun ile doldurulmuştur.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/168	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 20	Şek.: 12	Lev.: 3	Tip: A.3a B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka: VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4,1 cm	Yükseklik: 2,3 cm		D.Ç.: 1 cm	Ağırlık: 38,2 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 6/4 light reddish brown			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika ve kum katkılı kaliteli hamurlu, basık küresel formlu ağırşak. İğ deliği kısmı üstte geniş (1 cm) altta dar (0,7 cm) açılmıştır. Omuz kısmında birbirini takip eden çizi ve nokta bezemeler vardır. Bezemeler, 4 grup halinde ikili yay ve yayların ortasında dörtlü ve beşli noktalardan oluşmaktadır. Nokta ve çizgiler beyaz macun ile doldurulmuştur.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/179	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 21	Şek.: 12	Lev.: 3	Tip: A.3 B.Tip: B.1d	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: ETÇ	Tabaka: VIII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,9 cm	Yükseklik: 1,8 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 13 gr
Hamur Rengi: 10YR6/4 light yellowish brown			Astar Rengi: 10YR6/4 light yellowish brown	
Tanım: Mika ve kum katkılı orta derecede pişmiş hamurlu, hamurunun tonunda astarlıdır. Küresel formlu ağırşağın deliği tam ortadan delinmemiş, amatörce ve kötü bir şekilde delinmiştir. Alt kısmında delik etrafına çıkan parçalar düzeltilmemiştir. Omuz kısmında çizilerek yapılmış düz çizgilerden oluşan 11 adet çentik bezeme yer almaktadır. Ayrıca üst iğ deliği ve karn keskinliğinde ufak kırıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/167	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 22	Şek.: 13	Lev.: 3	Tip: M.1	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Makara	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
Uznl: 2,6 cm	G.Ç.: 3-3,7 cm		Kaln.: 2 cm	Ağırlık: 34,2 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/8 red			Astar Rengi: 2,5 YR 5/8 red	
Tanım: Mika, taşçık ve kum katkılı kaliteli hamurlu, hamurunun tonunda astarlı silindir formu makara. Alt ve üst kısmı oval, kenarlara doğru iç bükeydir. Ancak boyutları farklıdır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/126	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 23	Şek.: 13	Lev.: 3	Tip: T.4	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem: ETÇ	Tabaka: VIII	Malzeme: Taş
Uznl: 5,2 cm	G.Ç.: 4,4-5,2 cm		D.Ç.: yok	Ağırlık: 204,6 gr
Renk: 2,5 Y 8/2 pale brown			Astar Rengi: yok	
Tanım: Kumtaşı türü bir taştan yapılmış silindir gövdeli makara biçimli tezgâh ağırlığı. Alt ve üst yüzeyi düz, kenarları yuvarlak hatlıdır. Ortası inceltilmiş ve iç bükey görünümündedir.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 359.4	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 24	Şek.: 13	Lev.: 3	Tip: T.4	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem: ETÇ	Tabaka: VIII	Malzeme: Taş
Uznl: 5,8 cm	G.Ç.: 4,8 cm		Kaln.: 3,9 cm	Ağırlık: 184,5 gr
Renk: 2,5 Y 8/2 pale brown			Astar Rengi: yok	
Tanım: Kumtaşı türü bir taştan yapılmış silindir formu, ortası iç bükey gelen, her iki ucu dışa doğru yuvarlak bombeli uçlu makara biçimli tezgâh ağırlığı.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 374.3	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 25	Şek.: 14	Lev.: 4	Tip: A.2	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,7 cm	Yükseklik: 2 cm		D.Ç.: 0,7 cm	Ağırlık: 14,9 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, kum ve saman katkılı kötü pişmiş hamurlu konik formlu ağırşak. Alt kısmı dar üstü hafif geniş, gövde ise içbükey eğimlidir. Ağırşağın dış yüzeyinde hiçbir işlem yoktur. Üzerinde yanmadan dolayı yer yer islenmeler vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/107	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 26	Şek.: 14	Lev.: 4	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,3 cm	Yükseklik: 2,6 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 29 gr
Hamur Rengi: 10 YR 6/3 pale brown			Astar Rengi: 10 YR 6/3 pale brown	
Tanım: İnce mika katkılı kaliteli hamurlu, hamurunun tonunda astarlıdır. Bikonik formlu ağırşağın bir deliği etrafında olasılıkla kullanımdan dolayı kırıklar oluşmuştur.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/111	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 27	Şek.: 14	Lev.: 4	Tip: T.2	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4,1 cm	Uzunluk: 4,8 cm		D.Ç.: 0,8 cm	Ağırlık: 41,9 gr
Hamur Rengi: 5 YR 5/4 reddish brown			Astar Rengi: 5 YR 5/4 reddish brown	
Tanım: Mika, taşçık ve ince saman katkılı hamurlu, hamurunun tonunda astarlıdır. Üstü düzeltilmiş, üstte tek deliğinin yarısı korunmuş, olasılıkla tek delikli bombeli gövdeli disk biçimli tezgâh ağırlığına ait parça. Parçanın altı kırıktır. Üst kısmı düz, kenarlara doğru incelen oval formudur. Çekirdek rengi: 5 YR 5/1 gray				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 188.4	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 28	Şek.: 15	Lev.: 4	Tip: T.2	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Taş
G.Ç.: 11,6cm	Uzunluk: 13,6 cm		D.Ç.: 1 cm	Ağırlık: 509,3 gr
Kalınlık: 2,5 cm			Renk: 5 Y 7/2 light gray	
Tanım: Yassı hafif yamuk doğal bir taşın üst kısmından tek bir delik açılarak ağırlık yapılmıştır. Taşın kenarları ve gövdesinde herhangi bir işleme izi yoktur.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/112	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 29	Şek.: 15	Lev.: 5	Tip: T.2	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 5,9	Uzunluk: 6,2cm-Kalınlık: 2cm		D.Ç.: 0,7 cm	Ağırlık: 52,1 gr
Hamur Rengi: 7,5 R 5/8 red			Astar Rengi: 7,5 R 6/8 light red	
Tanım: Yassı hafif yamuk doğal bir taşın üst kısmından tek bir delik açılarak ağırlık yapılmıştır. Taşın kenarları ve gövdesinde herhangi bir işleme izi yoktur.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/113	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 30	Şek.: 16	Lev.: 5	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 3,6cm	Yükseklik: 2,4 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 26,3 gr
Hamur Rengi: 10 YR 7/3 very pale brown			Astar Rengi: 10 YR 7/3 very pale brown	
Tanım: Mika, kum ve çok az saman katkılı hamurlu, hamurunun tonunda astarlı ve perdahsızdır. Bikonik formulu ağırşakın bir deliğinin etrafında hafif kırılma ve hasar vardır. Ayrıca ağırşakın dış yüzeyi yanmadan dolayı yer yer siyahtır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/114	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 31	Şek.: 16	Lev.: 5	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 2,1 cm	Yükseklik: 1,6 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 7,9 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/8 red			Astar Rengi: 2,5 YR 4/8 red	
Tanım: Mika, kum katkılı hamurlu, hamurunun tonunda astarlı ve perdahsızdır. Bikonik formlu ağırşakın gövde üzerinde yanmadan dolayı siyah alacalı kısımlar vardır. Üst iğ deliği hafif içbükey iken alt iğ deliği ise düzdür.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/116	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 32	Şek.: 16	Lev.: 5	Tip: A.1 B.Tip: B.1d	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 3,9 cm	Yükseklik: 3 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 37,4 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 4/1 dark reddish gray			Astar Rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown	
Tanım: Mika, taşçık, kum ve ince kıyılmış saman katkılı hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlı ve az perdahlıdır. Bikonik formlu ağırşakın delik yerlerinin etrafı düzleştirilmiş ve gövde ortası keskin karınlıdır. Ağırşakın üzerinde tırnak ile yapılmış 15 adet çentik çizi bezeme yer almaktadır. Çentikler yatay ve dikine düzensiz bir şekilde yapılmıştır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/117	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 33	Şek.: 16	Lev.: 5	Tip: A.1a B.Tip: B.1d	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 4 cm	Yükseklik: 3,6 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 56,4 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown			Astar Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown	
Tanım: Mika, ince saman ve çok az kum katkılı iyi pişmiş hamurlu, hamurunun tonunda astarlı ve perdahsızdır. Düzensiz bikonik formlu ağırşakın gövdesinin üst tarafında alt alta 3 sıra halinde dikey ve yarı eğik pozisyonda karışık olarak dizayn edilmiş, bir çubuk yardımıyla yapılmış çentik bezemeler yer almaktadır. Ayrıca bezemenin olduğu gövde üzerinde ufak kırıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/118	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 34	Şek.: 16	Lev.: 5	Tip: A.2	Buluntu Yeri: D3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem:GTÇ	Tabaka: IV-V	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 2,8 cm	Yükseklik: 2,7 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 26,3 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/6 red			Astar Rengi: 2,5 YR 5/6 red	
Tanım: Mika, kum ve az saman katkılı hamurlu, hamurunun tonunda astarlı ve az perdahlıdır. Alt kısmı hafif bombeli konik formlu ağırşagın iç deliği tam ortadan değil biraz kenara doğru açılmıştır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/161	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 35	Şek.: 16	Lev.: 5	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 4,4 cm	Yükseklik: 3,3 cm		D.Ç.: 0,8 cm	Ağırlık: 56,6 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown			Astar Rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown	
Tanım: Mika ve az saman katkılı hamurlu, hamurunun tonunda astarlı ve perdahsızdır. Bikonik formlu ağırşak kabaca şekillendirildiği için iç deliği etrafında düzensiz yerler vardır. Ağırşagın iç deliği gövdenin tam ortasından değil biraz kenarından açılmıştır. Üzerinde yanmadan dolayı siyahlıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/183	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 36	Şek.: 17	Lev.: 5	Tip: M.2	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Makara	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Taş
Uzunluk (alt-üst) : 4,7- 5,2 cm		Yükseklik: 4,7 cm		Ağırlık: 157,4 gr
G.Ç. (alt-üst): 4,4-4,1 cm			Renk: 10 YR 6/6 brownish yellow	
Tanım: Üzerinde yaklaşık 0,6 cm genişlikte yiv vardır. Ayrıca taşın alt ve üst yüzeyinde yivler bulunmaktadır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 247.5	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 37	Şek.: 18	Lev.: 6	Tip: A.5	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem:GTÇ	Tabaka: V-VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 3,7 cm	Yükseklik: 2,4 cm		D.Ç.: 0,8 cm	Ağırlık: 41,2 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 6/3 light brown			Astar Rengi: 2,5 YR 6/8 light red	
Tanım: Mika ve taşçık katkılı orta pişmiş hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlıdır. Silindir biçimli kenarları yuvarlak ağırşakın gövde üzerinde ve omuz kısımlarında ufak kırıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/163	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 38	Şek.: 18	Lev.: 6	Tip: A.1 B.Tip: B.1d	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 2,6 cm	Yükseklik: 2 cm		D.Ç.: 0,4 cm	Ağırlık: 13 gr
Hamur Rengi: 10 R 5/8 red			Astar Rengi: 2,5 YR 4/3 reddish brown	
Tanım: Mika, taşçık ve kum katkılı orta pişmiş hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlı, bikonik formulu ağırşak. Ağırşakın üst gövdesinin etrafında 8 adet çizilerek yapılmış çentik bezeme yer almaktadır. Bezemeler bazı yerlerde alt gövdeye doğru devam etmektedir. Bu çizgiler ağırşaka dilimli bir görünüm vermektedir.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/160	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 39	Şek.: 18	Lev.: 6	Tip: A.3a	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 2,8 cm	Yükseklik: 2,2 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 19 gr
Hamur Rengi: 10 YR 6/2 light brownish gray			Astar Rengi: 10 YR 6/2 light brownish gray	
Tanım: Mika ve kum katkılı orta pişmiş hamurlu, hamurunun tonunda astarlı, hafif basık küresel formulu ağırşak.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/173	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 40	Şek.: 18	Lev.: 6	Tip: A.1a B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 3,6 cm	Yükseklik: 4 cm		D.Ç.: 0,7 cm	Ağırlık: 44,8 gr
Hamur Rengi: 7,5 R 3/1 dark reddish gray			Astar Rengi: 7,5 R 3/1 dark reddish gray	
Tanım: Mika, az taşçık ve kireç katkılı iyi pişmiş hamurlu, hamurunun tonunda astarlı ve az perdahlıdır. Bikonik formlu ağırşakın üzerinde çizilerek yapılmış iç içe iki ters “v” den oluşan açılı bezeme ile aralarında 2 adet ikili 2 adet 3 sıra nokta bezeme yer almaktadır. Üst yarıya yapılan bezeme karın keskinliğinde biter. Alt delik etrafında kırık parça vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/174	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı’ nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 41	Şek.: 18	Lev.: 6	Tip: A.2 B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 2,9 cm	Yükseklik: 1,6 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 13,1 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 6/3 light brown			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, kum ve taşçık katkılı iyi pişmiş hamurlu, basık konik formlu ağırşak. Üst iğ deliği etrafı 1 sıra halka çizi bezeme ile sınırlandırılmıştır. Ağırşakın omuz kısmına 4 grup halinde biri dördütlü diğerleri üçlü yay biçimli çizi bezeme yapılmıştır. Bu yay biçimli bezemelerin ortasından dikey bir çizgi çekilmiştir. Stilize bitki ya da ağaç motifine benzemektedir.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2015/198	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı’ nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 42	Şek.: 18	Lev.: 6	Tip: A.1a	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 4 cm	Yükseklik: 3 cm		D.Ç.: 0,7 cm	Ağırlık: 47,3 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 6/6 reddish yellow			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, saman katkılı kötü pişmiş kaba hamurlu düzensiz bikonik formlu ağırşak. Alt ve üst delik etrafında kullanımdan dolayı kırıklar vardır. Ağırşak yandığı için yüzeyi simsiyahtır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 326.4	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı’ nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 43	Şek.: 19	Lev.: 6	Tip: A.1 B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 3,4 cm	Yükseklik: 1,8 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 19,6 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 5/4 brown			Astar Rengi: 2,5 YR 4/4 reddish brown	
Tanım: Mika ve kum katkılı hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlı, bikonik formulu ağırşak. Ağırşakın üst bölümünde 4 adet bezeme vardır. Bunlardan 3 tanesi 3 sıra yivli şevron bezeme gruplarıdır, bir tanesi ise iki sıra şevron ve bunların dikine bir çizgiden oluşan stilize ağaç benzeri motiftir.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2015/197	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 44	Şek.: 19	Lev.: 6	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 3,8 cm	Yükseklik: 2,7 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 16 gr
Hamur Rengi: 5 YR 5/6 yellowish red			Boya Banyo: 5 YR 5/6 yellowish red	
Tanım: Mika ve saman katkılı kötü pişmiş kaba hamurlu, hamurunun tonunda boya banyolu, yarım bikonik formulu ağırşak. Olasılıkla yangından dolayı dış yüzeyinde yer yer siyahlık vardır. Çekirdek rengi: 5 YR 2.5/1 black				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 393.8	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 45	Şek.: 19	Lev.: 6	Tip: M.1	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Makara	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 1,9 cm	Alt-üst Çap: 3,1 cm		Yükseklik: 3,3 cm	Ağırlık: 26,5 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 6/8 light red			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, taşçık ve kum katkılı hamurlu, silindir formulu makaranın gövdesi içbükeydir. Disk biçimli üst yüzeyinde tam ortada kabartma yuvarlak süs vardır. Alt yüzeyi ise içbükey düz gelmektedir.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 375.5	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 46	Şek.: 19	Lev.: 7	Tip: A.3 B.Tip: B.1a	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 2,9 cm	Yükseklik: 2,1 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 17,7 gr
Hamur Rengi: 10 YR 4/2 dark grayish brown			Astar Rengi: 10 YR 5/2 grayish brown	
Tanım: Mika, ince kum ve saman katkılı hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlı ve perdahsızdır. Küresel formlu ağırşagın gövdesinin üst yarısında 3 grup halinde iç içe geçmiş 3 sıra yay biçimli çizi bezeme yer almaktadır. Üst iç deliğine yakın ufak bir kırığı vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/119	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 47	Şek.: 19	Lev.: 7	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,9 cm	Yükseklik: 3 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 36,1 gr
Hamur Rengi: GLEY 1 4/N dark gray			Astar Rengi: GLEY 1 4/N dark gray	
Tanım: Mika ve ince taşçık katkılı hamurlu ve hamurunun tonunda astarlı bikonik formlu ağırşak. Gövdesinin alt ve üst kısmı kesilmiş gibi düzdür. Gövde üzerinde iki delik arasında yan yana iki yerden çatlak vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2016/218	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 48	Şek.: 19	Lev.: 7	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4,1 cm	Yükseklik: 3,4 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 49,8 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown			Astar Rengi: 2,5 YR 5/6 red	
Tanım: Mika, kum ve iri taşçık katkılı kötü pişmiş hamurlu, hamurunun tonuna yakın ince astarlı ve az perdahlıdır. Bikonik formlu ağırşagın üst-alt iç deliğinde ve karın keskinliğinin etrafında dökülmeler, kırıklar vardır. Ayrıca dış yüzeyinde yer yer yangından dolayı siyahlıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2016/219	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 49	Şek.: 20	Lev.: 7	Tip: A.5	Buluntu Yeri: D 4/1 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,6 cm	Yükseklik: 3,4 cm		D.Ç.: 0,9 cm	Ağırlık: 35 gr
Hamur Rengi: 10 R 4/8 red			Astar Rengi: 10 R 7/4 pale red	
Tanım: Kum ve az taşçık katkılı hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlı uzun silindir formlu ağırşak. Üst iğ deliğinin etrafında kırıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2011/50	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 50	Şek.: 20	Lev.: 7	Tip: A.2	Buluntu Yeri: D 4/1 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4,4 cm	Yükseklik: 4,4 cm		D.Ç.: 0,8 cm	Ağırlık: 83,8 gr
Hamur Rengi: 10 R 5/6 red			Astar Rengi: 10 R 6/6 light red	
Tanım: Mika ve taşçık katkılı hamurlu, hamurunun tonundan biraz daha açık astarlıdır. Konik formlu ağırşağın üzerinde yanmadan dolayı siyahlıklar vardır. Çekirdek rengi: 10 R 2.5/1 reddish black				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2011/48	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 51	Şek.: 20	Lev.: 7	Tip: A.2	Buluntu Yeri: D 4/1 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,5 cm	Yükseklik: 3,5 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 44,6 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/1 reddish gray			Astar Rengi: 2,5 YR 4/6 red	
Tanım: Mika, taşçık katkılı hamurlu, hamurunun tonundan farklı ince astarlıdır. Konik formlu ağırşağın astarı yıpranmıştır. Üst iğ deliği çevresinde kullanıma bağlı aşınma vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2011/49	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 52	Şek.: 20	Lev.: 7	Tip: A.1a B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 4/1 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,6 cm	Yükseklik: 2,4 cm	D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 40 gr	
Hamur Rengi: 2,5 YR 4/4 reddish brown			Astar Rengi: 2,5 YR 4/6 red	
Tanım: Mika, iri taşçık katkılı hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlıdır. Düzensiz bikonik formlu ağırşak çok tahrip olmuştur. Yanmadan dolayı üzeri grimsi bir renk almıştır ve bazı yerlerde siyahlıklar vardır. Omuz kısmında iç içe geçmiş ikili yay biçimli çizi bezeme ve bunların altında ise bir adet nokta bezeme yer almaktadır. Omuzun diğer taraflarında 3 grup halinde biri ikili diğerleri üçlü kısa çizi bezemeler vardır. Çizi bezemelerin içi beyaz bir dolgu maddesi ile doldurulmuştur.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2011/51	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 53	Şek.: 20	Lev.: 7	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 4/1 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,8 cm	Yükseklik: 4 cm	D.Ç.: 0,8 cm	Ağırlık: 54,3 gr	
Hamur Rengi: 10 YR 5/2 grayish brown			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, kum, az saman katkılı kötü pişmiş hamurlu bikonik formlu ağırşak. Ağırşağın iğ delikleri etrafında kullanımdan dolayı ufak kırıklar vardır. Gövde ortasında hafif yuvarlakça olan karın kısmında da kullanımdan dolayı aşınmalar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/182	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 54	Şek.: 20	Lev.: 7	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 4/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,1 cm	Yükseklik: 1,9 cm	D.Ç.: 0,4 cm	Ağırlık: 17,1 gr	
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/8 red			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika ve çok az taşçık katkılı hamurlu, bikonik formlu ağırşak. Ayrıca siyah parçacık halinde katkı maddesi ve üzerinde yanık izleri vardır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 121.10	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 55	Şek.: 21	Lev.: 8	Tip: A.2	Buluntu Yeri: D 4/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,1 cm	Yükseklik: 2,9 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 23 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 4/1 dark reddish gray			Astar Rengi: 2,5 YR 4/4 reddish brown	
Tanım: Mika, kum katkılı hamurlu, hamurunun tonunda daha açık astarlı ve az perdahlıdır. Çan biçimli ağırşakın üstteki geniş yüzeyinin kenarında kırık vardır. Alt iç deliği etrafında da ufak kırılmalar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2011/49	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 56	Şek.: 21	Lev.: 8	Tip: T.5	Buluntu Yeri: D 4/2 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş Toprak
G.Ç.: 8,8 cm	Uzunluk: 3,5 cm		D.Ç.: yok	K. Ağırlık: 111 gr
Renk: 10 R 5/6 red			Astar Rengi: Yok	
Tanım: Taş ve mika katkılı hamurlu, ortadan ikiye bölünmüş tezgâh ağırlığı parçası. Gövde üzerinde her iki tarafta sıyrıklar ve yanık izleri vardır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazısı			Etüt No: 123.3	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 57	Şek.: 21	Lev.: 8	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 4/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,9 cm	Yükseklik: 2,6 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 19,5 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 6/8 light red			Astar Rengi: 2,5 YR 5/8 red	
Tanım: Mika, taşçık ve çok az saman katkılı orta pişmiş hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlıdır. Bikonik formlu ağırşakın dış yüzeyi yer yer yandığı için siyah alacalıdır. Ayrıca dış yüzeyinde kullanımdan dolayı aşınmalar vardır. Üst deliğin etrafı düzeltilmiş alt delik olduğu gibi bırakılmıştır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/166	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 58	Şek.: 21	Lev.: 8	Tip: A.3a	Buluntu Yeri: D 4/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4,1 cm	Yükseklik: 3,5 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 25,2 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 4/3 brown			Astar Rengi: 7,5 YR 4/4 brown	
Tanım: Mika, taşçık, saman katkılı kötü pişmiş hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlıdır. Basık küresel formulu ağırşak iç deliği ortasından kırılmıştır. İki parça halinde yapıştirilmiştir. Yandığı için astarı kabuk gibi dökülmektedir ve yer yer siyahlıklar vardır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 265.5	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 59	Şek.: 22	Lev.: 8	Tip: A.2 B.Tip: B.1d	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,7 cm	Yükseklik: 2,2 cm		D.Ç.: 0,7 cm	Ağırlık: 30,2 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 7/3 pink			Astar Rengi: 7,5 YR 7/4 pink	
Tanım: Mika, kum ve az saman katkılı hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlı konik formulu ağırşak. Gövde üzerinde 7 adet çentik çizgi bezeme yer almaktadır. Üst iç deliğinin yakınında 2 adet çok az belli olan çizgi bezeme vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2011/55	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 60	Şek.: 22	Lev.: 8	Tip: A.1 B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,3 cm	Yükseklik: 1,5 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 18 gr
Hamur Rengi: 10 YR 4/1 dark gray			Astar Rengi: 10 YR 6/2 light brownish gray	
Tanım: Mika, kum ve taşçık katkılı hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlıdır. Bikonik formulu ağırşakın üst yüzü ve alt yüzü çizgi bezemelidir. Üst yüzünde bezemeler, üst iç deliğinden omuza dik gelecek şekilde 1 adet 6'lı, 2 adet 4'lü ve 2 adet 5'li uzun-kısa çentik ya da ışın bezeme yapılmıştır. Alt yüzünde ise 3 grup halinde bulunan dik bir çizgi ve her iki yanında 4'er ve 5'er adet açı biçimli çizgi bezemeler bulunmaktadır. Bu bezemeler olasılıkla stilize ağaç benzeri bir motiftir.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2011/52	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 61	Şek.: 22	Lev.: 8	Tip: T.2	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem: GTÇ	Tabaka: IV	Malzeme: Taş
G.Ç.: 4,3 cm	Uzunluk: 4,8 cm		D.Ç.: 0,4 cm	Ağırlık: 25,6 gr
Kalınlık: 1 cm			Renk: GLEY 1 6 gray	
Tanım: Gri renkte yuvarlak formulu taş tezgâh ağırlığı. Aşınmış bir taş parçasının daralan yerinden açılarak ağırlık olarak kullanılmıştır. Delik taş bir matkap ile açılmış olabilir.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2011/53	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 62	Şek.: 22	Lev.: 8	Tip: A.3	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,8 cm	Yükseklik: 2,5 cm		D.Ç.: 0,8 cm	Ağırlık: 23 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 4/6 red			Astar Rengi: 2,5 YR 5/3 reddish brown	
Tanım: Mika, taşçık katkılı kötü pişmiş hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlıdır. Küresel formulu ağırşakın astar çok yıpranmıştır. Yanmadan dolayı üzerinde siyahlıklar vardır. Ağırşakın bir bölümü siyah olmuştur (2,5 YR 2.5/1 reddish black). İğ deliği çevresinde biraz tahribat vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2011/56	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 63	Şek.: 23	Lev.: 9	Tip: A.2	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,7 cm	Yükseklik: 2,2 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 25 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown			Astar Rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown	
Tanım: Mika, kum, kireç ve taşçık katkılı hamurlu, hamurunun tonunda astarlıdır. Konik formulu ağırşakın üst iğ deliği çukurdur ve yüzeyi yandıği için grimsi bir renk almıştır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 98.4	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 64	Şek.: 23	Lev.: 9	Tip: A.2	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem:GTÇ	Tabaka: IV-V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,7 cm	Yükseklik: 2,7 cm		D.Ç.: 0,4 cm	Ağırlık: 16,2 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown			Astar Rengi: 7,5 YR 7/4 pink	
Tanım: Mika, kireç ve çok az taşçık katkılı temiz hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlıdır. Çan formulu ağırşakın ortadan alta doğru çatlağı vardır. Üst iğ deliği olasılıkla kullanım sonrası oluşmuş kırıklar vardır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 100.5	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 65	Şek.: 23	Lev.: 9	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,1 cm	Yükseklik: 2,5 cm		D.Ç.: 0,5 cm	K. Ağırlık: 9,3 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown			Astar Rengi: 10 YR 6/3 pale brown	
Tanım: Mika ve taşçık katkılı hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlıdır. Bikonik formulu yarım ağırşak orta delikten kırılmıştır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 104.6	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 66	Şek.: 23	Lev.: 9	Tip: A.1a	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ-EDÇ	Tabaka: IV	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,9 cm	Yükseklik: 2,1 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 15,7 gr
Hamur Rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow			Astar Rengi: 5 YR 6/8 reddish yellow	
Tanım: Mika, kum, kireç ve az taşçık katkılı hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlıdır. Düzensiz bikonik formulu ağırşakın yanmadan dolayı yüzeyi koyu grimsi bir renk almıştır (5 YR 4/1 dark gray) ve bazı yerlerde siyahlıklar vardır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 123.3	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 67	Şek.: 23	Lev.: 9	Tip: A.1a	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,4 cm	Yükseklik: 2,4 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 22,3 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/4 reddish brown			Astar Rengi: 10 R 4/6 red	
Tanım: Mika, kum ve az saman katkılı hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlıdır. Düzensiz bikonik formlu ağırşagin üst kısmı dar, alt kısmı daha geniştir. Alt ve üst iğ deliğinde kullanımdan dolayı aşınmalar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2012/91	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 68	Şek.: 23	Lev.: 9	Tip: A.3	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,4 cm	Yükseklik: 2,5 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 34,8 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 6/6 light red			Astar Rengi: 2,5 YR 6/8 light red	
Tanım: Mika ve çok az kum katkılı hamurlu, hamurunun tonunda astarlı ve az perdahlıdır. Küresel formlu ağırşagin üst iğ deliğinin etrafında disk şeklinde bir obje ile bastırılmış gibi hafif içbükey çukurluk vardır. Alt iğ deliğinin etrafında kullanımdan dolayı çok ufak kırıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/131	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 69	Şek.: 24	Lev.: 9	Tip: A.2	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 5,1 cm	Yükseklik: 3,1 cm		D.Ç.: 0,7 cm	Ağırlık: 77,3 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 5/6 strong brown			Astar Rengi: 7,5 YR 5/6 strong brown	
Tanım: Mika ve kum katkılı hamurlu, hamurunun tonunda astarlı ve perdahsızdır. Konik formlu ağırşagin üst ve alt kısımda kullanımdan dolayı eski dökülmeler, küçük kırıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2013/133	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 70	Şek.: 24	Lev.: 9	Tip: A.4	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem:GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4 cm	Yükseklik: 3,2 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 33,5 gr
Hamur Rengi: 10 YR 5/2 grayish brown			Astar Rengi:10 YR 6/4 light yellowish brown	
Tanım: Mika, taşçık ve az saman katkılı kötü pişmiş hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlı ve perdahlıdır. Tekerlek formunda ağırşak. Çekirdek rengi: 10 YR 5/1 gray				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/177	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 71	Şek.: 24	Lev.: 9	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3 cm	Yükseklik: 1,8 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 16,3 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown			Astar Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown	
Tanım: Mika, saman katkılı orta pişmiş hamurlu, hamurunun tonunda astarlıdır. Bikonik formulu ağırşak ince astarlı ve perdahsızdır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2014/165	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 72	Şek.: 24	Lev.: 10	Tip: A.2	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,4 cm	Yükseklik: 2,5 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 29,3 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown			Boya-Banyo Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown	
Tanım: Mika, kum ve taşçık katkılı kötü pişmiş ve kaba hamurlu, hamurunun tonunda boya banyoludur. Çan formulu ağırşağın dış yüzeyinde yer yer islenmeler vardır. Ayrıca ağırşağın dar yüzünde daha fazla olmakla birlikte geniş yüzünde de kenarlarda kırıklar vardır. Çekirdek rengi: GLEY 1 3/N very dark gray				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 365.3	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 73	Şek.: 24	Lev.: 10	Tip: A.1a	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4,1 cm	Yükseklik: 2,9 cm		D.Ç.: 1,7 cm	Ağırlık: 42,7 gr
Hamur Rengi: 10 R 3/6 dark red			Astar Rengi: 10 YR 6/3 pale brown	
Tanım: İri taşçık ve bol kum katkılı hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlı ve perdahsızdır. Düzensiz bikonik formlu ağırşagin astarı yer yer yıpranmış ve iç deliği etrafında kullanımdan dolayı aşınmalar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2016/223	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 74	Şek.: 24	Lev.: 10	Tip: A.3a	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4,2 cm	Yükseklik: 2,9 cm		D.Ç.: 1 cm	Ağırlık: 53,8 gr
Hamur Rengi: 10 R 4/8 red			Astar Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown	
Tanım: Mika, kum, kireç ve taşçık katkılı kötü pişmiş hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlı ve az perdahlıdır. Basık küresel formlu ağırşagin yüzeyinde yangından dolayı siyahlıklar vardır. Alt ve üst iç deliği etrafı ile gövdede kullanımdan dolayı minik kırıklar, aşınmalar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2016/217	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 75	Şek.: 25	Lev.: 10	Tip: T.5	Buluntu Yeri: D 4/3 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 7 cm	Yükseklik: 2,9 cm		D.Ç.: 0,8 cm	K. Ağırlık: 63,7 gr
Hamur Rengi: 10 R 4/8 red			Dış Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown	
Tanım: İri taşçık ve kum katkılı hamurlu yarım dokuma tezgâh ağırlığı. Dış yüzeyi hamurunun tonundan farklı bir tonda sivanmıştır. Mercimek formuna benzer ve tek deliği vardır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 398.4	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 76	Şek.: 25	Lev.: 10	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ-EDÇ	Tabaka: IV	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,3 cm	Yükseklik: 2,6 cm	D.Ç.: 0,4 cm	Ağırlık: 22 gr	
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/8 red			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, kum ve iri taşçık katkılı hamurlu, bikonik formlu ağırşak. Alt ve üst iğ deliği etrafında kırıklar vardır. Ayrıca üzerinde yanık izleri vardır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 82.4	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 77	Şek.: 25	Lev.: 10	Tip: A.1a B.Tip: B.2	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ-EDÇ	Tabaka: IV	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,5 cm	Yükseklik: 2,4 cm	D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 27,7 gr	
Hamur Rengi: 2,5 YR 6/1 reddish gray			Astar Rengi: yok	
Tanım: Kum ve mika katkılı ince hamurlu, düzensiz bikonik formlu ağırşak. Koninin hemen üstünde keskin bir karnın yaparak daralmaktadır. Keskin karnın üst yarısında çok düzensiz iki sıra halinde nokta bezemeler vardır. Keskin karnın tam üzerinden ve daralan kısma doğru yine noktalardan uçgenler (üzüm salkımı gibi) yapılmıştır. Üst ve alt delik etrafında kırıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2012/92	
Yayınlandığı Yer: Yılmaz, 2016b: 64, no.6, fig.4				

Kat. No: 78	Şek.: 25	Lev.: 10	Tip: A.3	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: IV-V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,5 cm	Yükseklik: 2,2 cm	D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 26,4 gr	
Hamur Rengi: 2,5 YR 3/1 dark reddish gray			Astar Rengi: 2,5 YR 4/4 reddish brown	
Tanım: Mika ve taşçık katkılı hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlıdır. Küresel formlu ağırşağın üzerinde yanmadan dolayı siyahlık vardır. Üst delikte hafif çukurluk ve kullanıma bağlı tahribat vardır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 92.4	
Yayınlandığı Yer: Yılmaz, 2016b: 64, no.13, fig.4				

Kat. No: 79	Şek.: 26	Lev.: 10	Tip: A.1 B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3 cm	Yükseklik: 2,2 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 16,8 gr
Hamur Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown			Astar Rengi: 7,5 YR 6/3 light brown	
Tanım: Mika, taşçık katkılı hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlı, bikonik formlu ağırşak. Omuz kısmında 5 grup halinde iç içe geçmiş 3 sıra yay biçimli bezemelerden oluşan yıldız tasviri bulunmaktadır. Yay biçimli bezemenin bir grubunda ve üst iğ deliği etrafında tahribat vardır. Çekirdek rengi: 7,5 YR 3/1 very dark gray				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 92.5	
Yayınlandığı Yer: Yılmaz, 2016b: 64, no.14, fig.4				

Kat. No: 80	Şek.: 27	Lev.: 11	Tip: T.1	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem: EDÇ	Tabaka: IV	Malzeme: Pişmemiş kil
En: 10 cm	Uzunluk: 14 cm		D.Ç.: 1,9 cm	Ağırlık: 755,4 gr
Hamur Rengi: 10 R 4/8 red			Kalınlık: 4,8 cm	
Tanım: Mika, saman ve kum katkılı hamurlu, kenarları yuvarlatılmış pişmemiş kilden piramidal formlu dokuma tezgâh ağırlığı. Ön yüzeyi düzgün, arka yüzeyinde tahribat vardır. Yaklaşık 2 cm delik çapı olan büyük boy dokuma tezgâh ağırlığıdır. Üzerinde yanmadan dolayı siyahlıklar vardır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 113.3	
Yayınlandığı Yer: Yılmaz, 2016b: 65, no.1, fig.6				

Kat. No: 81	Şek.: 26	Lev.: 10	Tip: A.1a	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ-EDÇ	Tabaka: IV	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4 cm	Yükseklik: 2,2 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 35,8 gr
Hamur Rengi: 5 YR 4/6 yellowish red			Astar Rengi: 5 YR 5/6 yellowish red	
Tanım: Mika, kum katkılı hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlı ve perdelidir. Düzensiz bikonik formlu ağırşakın üst kısmında yeni kırık vardır. Alt iğ deliği etrafında ise çok ufak bir eski kırık vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2015/203	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 82	Şek.: 26	Lev.: 12	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTC-EDÇ	Tabaka: IV	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,3 cm	Yükseklik: 2,8 cm	D.Ç.: 0,4 cm	Ağırlık: 23,19 gr	
Hamur Rengi: 5 YR 4/3 reddish brown			Astar Rengi: 5 YR 5/1 gray	
Tanım: Mika, taşçık, kireç ve çok az saman katkılı hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlı ve az perdahlıdır. Bikonik formlu ağırşak çok fazla tahrip olduğu için astarı yıpranmıştır. Ağırşagın üst gövdede ve delik etrafında küçük bir bölümü kırıktır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2015/196	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 83	Şek.: 26	Lev.: 12	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTC	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,8 cm	Yükseklik: 2,3 cm	D.Ç.: 0,4 cm	Ağırlık: 17,7 gr	
Hamur Rengi: 5 YR 5/6 yellowish red			Boya Banyo Rengi: 5 YR 5/6 yellowish red	
Tanım: Mika, kum, az taşçık ve kıyılmış ince ot katkılı kaba hamurlu, hamurunun tonunda boya banyoludur. Bikonik formlu ağırşak astarsız ve perdahsızdır. Gövde üzerinde ince minik çatlaklar ve ufak döküntüler kullanımdan dolayı oluşmuş olmalıdır.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 367.5	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 84	Şek.: 26	Lev.: 12	Tip: A.1 B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTC	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,4 cm	Yükseklik: 2,4 cm	D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 28,3 gr	
Hamur Rengi: 5 YR 5/6 yellowish red			Astar Rengi: 5 YR 5/6 yellowish red	
Tanım: Mika, saman katkılı iyi pişmiş hamurlu, hamurunun tonunda astarlı ve az perdahlıdır. Üst iğ deliğinde etrafı çizgi bezeme ile yapılmış tek sıra halka bezeme bulunmaktadır. Halka biraz özensiz yapılmıştır. Omuz kısmında ise 3 grup halinde iç içe geçmiş ikisi 3'lü, diğeri 2'li yay biçimli bezemeler yer almaktadır. Üst iğ deliği etrafında ufak bir kırık, kullanım sırasında oluşmuş olmalıdır. Alt iğ deliği etrafında kabartma bir hat ve hemen bunun çevresinde hafif bir çukurluk, olasılıkla deliğin bir çubuk yardımıyla açıldığı sırada oluşmuştur.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2015/201	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 85	Şek.: 28	Lev.: 12	Tip: T.1	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 5,4 cm	Uzunluk: 10,4 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 248,2 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 6/6 light red			Astar Rengi: yok	
Tanım: Taşçık ve bol saman katkılı, kötü pişmiş hamurlu ve kabaca şekillendirilmiş piramidal formlu dokuma tezgâh ağırlığı. Yarısı kırıktır ve 2 parça halinde yapıştırılmıştır. Çekirdek rengi: 2,5 YR 3/1 dark reddish gray				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 362.4	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 86	Şek.: 29	Lev.: 12	Tip: T.2	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 10 cm	Uzunluk: 7 cm		Kaln.: 2 cm	Ağırlık: 61 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/6 red			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, saman ve taşçık katkılı, kötü pişmiş hamurlu ortası delik disk biçimli, kenarlara doğru ince, mercimek formunda dokuma tezgâh ağırlığı parçası. Her iki ucu kırıktır. Ortasında deliğin ufak bir kenarı korunmuştur.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 397.4	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 87	Şek.: 29	Lev.: 12	Tip: A.2	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 6,1 cm	Kalınlık: 1 cm		D.Ç.: 0,4 cm	K. Ağırlık: 30,5 gr
Hamur Rengi: 5 YR 6/6 reddish yellow			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika ve kireç katkılı iyi pişmiş ve kaliteli hamurlu, yarısı kırılmış ortası delik disk biçimli seramik gövde parçasından yapılmış dokuma tezgâh ağırlığı.				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 410.6	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 88	Şek.: 30	Lev.: 13	Tip: T.3	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem:GTÇ	Tabaka: IV-V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4,8 cm	Uzunluk: 4,8 cm		D.Ç.: 0,8 cm	K. Ağırlık: 86 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 6/6 light red			Astar Rengi: 2,5 YR 6/6 light red	
Tanım: Mika, kum katkılı kötü pişmiş hamurlu, hamurunun tonunda astarlıdır. Köşeleri yuvarlanmış kare formlu dokuma tezgâh ağırlığı tam ortadan kırılmıştır. Geniş gövde üzerinde 1 adet yaklaşık 2x2 cm ölçülerinde istiridye kabuğu baskısı henüz ıslakken basılmış ve yaklaşık 0,7 cm kadar derinlik oluşmuştur. Bu baskının yanında ters “v” harfi ve “A” harfine benzeyen bir kazıma vardır. Çekirdek rengi: GLEY 1 4/N dark gray				
Kor. Yer: Maydos Kilisetepe Kazı Deposu			Etüt No: 406.4	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı’ nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 89	Şek.: 26	Lev.: 13	Tip: A.4	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,5 cm	Yükseklik: 4,3 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 36,5 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 4/6 red			Astar Rengi: 7,5 YR 6/4 light brown	
Tanım: Mika ve saman katkılı orta pişmiş hamurlu, hamurunun tonundan farklı astarlıdır. Ortası yuvarlak ve uçlara doğru daralan tekerlek formlu ağırşak. Dış yüzeyinde yer yer yangından dolayı siyahlıklar vardır. Ağırşakın alt ve üst iç deliği etrafında minik kırıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2016/220	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı’ nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 90	Şek.: 31	Lev.: 13	Tip: A.1	Buluntu Yeri: C 6/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4,1 cm	Yükseklik: 3,5 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 56,5 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 4/8 red			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, kum ve az miktarda kıyılmış ot katkılı, kaba hamurlu bikonik formlu ağırşak. Her iki iç deliğinde kullanıma bağlı kırık vardır. Ağırşakın yüzeyinin bir bölümü yangından dolayı siyah olmuştur.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2015/200	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı’ nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 91	Şek.: 32	Lev.: 13	Tip: A.3 B.Tip: B.5	Buluntu Yeri: C 6/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,7 cm	Yükseklik: 2,3 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 16,8 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 5/8 red			Astar Rengi: yok	
Tanım: Mika, taşçık ve az kum katkılı, iyi pişmiş hamurlu, küresel formlu ağırşak. Üzerinde gelişi güzel yapılmış nokta baskı bezemeler ve çizi bezeme ile yapılmış ne olduğu anlaşılmayan harf veya işaretleri andıran şekiller yer almaktadır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2015/202	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 92	Şek.: 31	Lev.: 13	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 4/1 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,8 cm	Yükseklik: 1,7 cm		D.Ç.: 0,7 cm	Ağırlık: 12,2 gr
Hamur Rengi: 10 YR 6/2 light brownish gray			Astar Rengi: 10 YR 6/3 pale brown	
Tanım: Mika ve az taşçık katkılı hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlı, bikonik formlu ağırşak. Ağırşakın iç deliği etrafında kullanıma bağlı tahribat vardır. Ayrıca üzerinde yanıktan dolayı siyahlıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2017/231	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 93	Şek.: 31	Lev.: 13	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4 cm	Yükseklik: 2,7 cm		D.Ç.: 0,9 cm	Ağırlık: 42,2 gr
Hamur Rengi: 10 YR 6/2 light brownish gray			Boya Banyo Rengi: 10 YR 6/3 pale brown	
Tanım: Mika, taşçık, kireç ve kum katkılı orta pişmiş hamurlu, hamurunun tonuna yakın boya banyoludur. Bikonik formlu ağırşakın iç deliğinde kullanıma bağlı aşınma ve dış yüzeyinde tahribat vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2017/233	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 94	Şek.: 31	Lev.: 13	Tip: A.1	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: GTÇ	Tabaka: V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,6 cm	Yükseklik: 2,3 cm		D.Ç.: 0,4 cm	Ağırlık: 12,7 gr
Hamur Rengi: 10 R 6/1 reddish gray			Astar Rengi: 10 R 4/1 dark reddish gray	
Tanım: Mika, taşçık ve kum katkılı hamurlu, hamurunun tonundan daha koyu astarlı ve açkılı bikonik formlu ağırşak. Ağırşağın iç deliğinde ve karın kısmında kullanıma bağlı tahribat vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2017/230	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 95	Şek.: 31	Lev.: 13	Tip: A.1a	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem:GTÇ	Tabaka: IV-V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4 cm	Yükseklik: 3 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 44,5 gr
Hamur Rengi: 5 YR 4/3 reddish brown			Astar Rengi: 5 YR 5/1 gray	
Tanım: Mika, taşçık ve kum katkılı iyi pişmiş hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlı, düzensiz bikonik formlu ağırşak. Üst iç deliği çevresi düzdür. Ağırşağın yüzeyinde yanmadan dolayı siyahlıklar vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2017/232	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 96	Şek.: 33	Lev.: 14	Tip: T.1	Buluntu Yeri: D 4/4 Açması
Ölçüler:	Adı: T.A	Dönem:GTÇ	Tabaka: IV-V	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 4 cm	Uzunluk: 3 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 910,9 gr
Hamur Rengi: 2,5 YR 6/8 light red			Astar Rengi: yok	
Tanım: Yoğun mika, kum, saman ve iri taşçık katkılı iyi pişmiş hamurlu kenarları yuvarlatılmış piramidial formlu tek delikli tezgâh ağırlığı. Yüzeyinde bazı kısımlarda tahribat ve arka kısmında yanmaya bağlı siyahlık vardır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2017/237	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 97	Şek.: 31	Lev.: 15	Tip: A.2 B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/4 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VI	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,6 cm	Yükseklik: 2,5 cm		D.Ç.: 0,5 cm	Ağırlık: 30,1 gr
Hamur Rengi: 5 YR 5/4 reddish brown			Astar Rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown	
Tanım: Mika, taşçık ve az kum katkılı iyi pişmiş hamurlu, hamurunun tonuna yakın astarlı ve açıkıldır. Ağırşagın neredeyse yarısı kırıktır. Ağırşagın üzerinde 3 adet nokta bezeme, 2 adet kanca şeklinde çizi bezeme ve 1 adet de ufak çizi bezeme vardır. Bu bezemeler spiral veya koşan köpek motifine benzemektedir. Çekirdek rengi: 5 YR 3/1 very dark gray				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2017/234	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 98	Şek.: 34	Lev.: 15	Tip: A.1a B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 2,8 cm	Yükseklik: 1,5 cm		D.Ç.: 1,6 cm	Ağırlık: 10,6 gr
Hamur Rengi: 10 YR 5/2 grayish brown			Astar Rengi: 10 YR 5/2 grayish brown	
Tanım: Mineral ve mika katkılı iyi pişmiş hamurlu, hamurunun tonunda astarlı ve perdahlı düzensiz bikonik formulu ağırşak. Üstteki iğ deliği çukurdadır ve aynı deliğin etrafında üst kısma doğru dört adet tam daire yaklaşık 0.08 cm aralıkla iç içe muntazam biçimde çizilmiştir. Omuzdan karnın altına kadar devam eden kısımda, her biri dört paralel çizgiden oluşan kıvrımlı bantlar birbirini takip eder. Bant kıvrımları göz biçiminde dört adet boşluğun etrafını dolandır. Çizi bezeme çok ince uçlu dört dişli bir alet ile yapılmış daha sonra bezemenin içi beyaz dolgu ile doldurulmuştur.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2018/266	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat. No: 99	Şek.: 34	Lev.: 15	Tip: A.3a B.Tip: B.3	Buluntu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,7 cm	Yükseklik: 2,4 cm		D.Ç.: 0,6 cm	Ağırlık: 29,7 gr
Hamur Rengi: 10 YR 6/2 light brownish gray			Astar Rengi: 10 YR 6/2 light brownish gray	
Tanım: Mika, taşçık ve mineral katkılı iyi pişmiş hamurlu, hamurunun tonunda astarlı bikonik formulu ağırşak. Astar, ağırşagın alt kısmında yıpranmıştır. Üst iğ deliğinin etrafında tek halka çizi bezeme yapılmıştır. Omuz kısmında ise 3 grup halinde iç içe geçmiş 3 yay biçimli çizi bezeme yer almaktadır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2018/267	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

Kat.No:100	Şek.: 34	Lev.: 15	Tip: A.1 B.Tip: B.3	Bulutlu Yeri: D 3/2 Açması
Ölçüler:	Adı: Ağırşak	Dönem: OTÇ	Tabaka: VII	Malzeme: Pişmiş toprak
G.Ç.: 3,2 cm	Yükseklik: 1,8 cm		D.Ç.: 0,4 cm	Ağırlık: 20,3 gr
Hamur Rengi:10 YR 6/3 pale brown			Astar Rengi:10 YR 6/3 pale brown	
Tanım: Mika, taşçık ve mika katkılı orta pişmiş hamurlu, hamurunun tonunda astarlı, kenarları yuvarlatılmış bikonik formlu ağırşak. Üst iğ deliğinde kemik kalıntısına rastlanmıştır ve iğ deliği çevresinde 11 adet nokta bezeme vardır. Omuz kısmında 4 grup halinde iç içe geçmiş ikili yay biçimli bezeme ve altında bir nokta bezeme yer almaktadır.				
Kor. Yer: Çanakkale Arkeoloji Müzesi			Envanter No: 2018/268	
Yayınlandığı Yer: Doç. Dr. Göksel Sazcı' nın izni ile tarafımdan çalışıldı.				

**EK 2: AÇMA VE TABAKALARA GÖRE DOKUMA ALETLERİNİN
ALAN NUMARALARI**

ERKEN TUNÇ ÇAĞI

Açma	Tabaka	Evre	Alt evre	Alan No	Katalog No	Buluntu Adı
D 3/2	VIII			173.4	2	ağırşak
D 3/2	VIII			296.4	8	ağırşak
D 3/2	VIII			322.4	10	ağırşak
D 3/2	VIII			355.3	11	ağırşak
D 3/2	VIII			359.4	23	makara
D 3/2	VIII			373.1	12	ağırşak
D 3/2	VIII			377.6	13	ağırşak
D 3/2	VIII			377.9	14	ağırşak
D 3/2	VIII			386.9	15	ağırşak
D 3/2	VIII			444.3	16	ağırşak
D 3/2	VIII			449.3	17	ağırşak
D 3/2	VIII			476.3	18	ağırşak
D 3/2	VIII			494.4	19	ağırşak
D 3/2	VIII			494.5	20	ağırşak
D 3/2	VIII			374.3	24	tezgâh ağırlığı
D 3/2	VIII			468.3	21	ağırşak

ORTA TUNÇ ÇAĞ-ERKEN DÖNEM

Açma	Tabaka	Evre	Alt evre	Alan No	Katalog No	Buluntu Adı
D 3/4	VII	a	1	424.4	47	ağırsak
D 3/2	VII	c		109.3	1	ağırsak
D 3/2	VII	c		199.3	3	ağırsak
D 3/2	VII	d		219.2	4	ağırsak
D 3/2	VII	d		235.3	5	ağırsak
D 3/2	VII	d		244.5	6	ağırsak
D 3/2	VII	d		247.3	7	ağırsak
D 3/2	VII	d		304.4	9	ağırsak
D 3/2	VII	d		304.5	22	makara
D 3/2	VII	d		527.7	98	ağırsak
D 3/2	VII	d		527.8	99	ağırsak
D 3/2	VII	d		528.2	100	ağırsak

ORTA TUNÇ ÇAĞ-GEÇ DÖNEM

Açma	Tabaka	Evre	Alt evre	Alan No	Katalog No	Buluntu Adı
D 3/4	VI	a		188.4	27	tezgâh ağırlığı
D 3/4	VI	a		190.4	28	tezgâh ağırlığı
D 3/4	VI	a		190.6	29	tezgâh ağırlığı
D 3/4	VI	a		193.4	30	ağırsak
D 3/4	VI	a		201.4	32	ağırsak
D 3/4	VI	a		204.6	46	ağırsak
D 3/4	VI	b	1	247.4	35	ağırsak
D 3/4	VI	b	1	247.5	36	makara
D 3/4	VI	b	1	325.5	40	ağırsak
D 3/4	VI	b	1	326.4	42	ağırsak
D 3/4	VI	b	2	408.3	43	ağırsak
D 3/4	VI	b	1-2	375.5	45	makara
D 3/4	V-VI			272.4	38	ağırsak
D 3/4	V-VI			203.4	33	ağırsak
D 3/4	V-VI		1	393.8	44	ağırsak
D 3/4	VI-VII			483.4	97	ağırsak

GEÇ TUNÇ ÇAĞ

Açma	Tabaka	Evre	Alt evre	Alan No	Katalog No	Buluntu Adı
D 4/4	V	a		367.5	83	ağırşak
D 4/4	V	a-b		398.4	84	ağırşak
D 4/4	V	a		362.4	85	tezgâh ağırlığı
D 4/4	V	a-b		397.4	86	tezgâh ağırlığı
D 4/4	V	a		410.6	87	tezgâh ağırlığı
D 4/4	V	a		436.4	89	ağırşak
D 4/3	V	b	1	87.6	62	ağırşak
D 4/3	V	b	1	98.4	63	ağırşak
D 4/3	V	b	2	104.6	65	ağırşak
D 4/3	V	a		133.3	67	ağırşak
D 4/3	V	a		161.5	68	ağırşak
D 4/3	V	a		174.4	69	ağırşak
D 4/3	V	b	3	252.5	70	ağırşak
D 4/3	V	a		365.3	72	ağırşak
D 4/3	V	b		416.4	93	ağırşak
D 4/2	V	b		121.10	54	ağırşak
D 4/2	V	b		130.4	55	ağırşak
D 4/2	V	a-b		123.3	56	tezgâh ağırlığı
D 4/2	V	b		256.4	57	ağırşak
D 4/2	V	b		265.5	58	ağırşak
D 4/1	V	b	1	40.4	49	ağırşak
D 4/1	V	b	1	60.7	50	ağırşak
D 4/1	V	b	2	62.4	51	ağırşak
D 4/1	V	b	3	107.3	53	ağırşak
D 3/4	V	b		114.4	25	ağırşak
D 3/4	V	c		170.4	26	ağırşak
D 3/4	V-VI			200.4	31	ağırşak
D 3/4	V-VI			258.4	37	ağırşak
D 3/4	V	c		289.4	39	ağırşak
D 3/4	V	c		395.4	41	ağırşak
D 3/4	V	c		434.3	48	ağırşak

GEÇ TUNÇ ÇAĞ-ERKEN DEMİR ÇAĞ (KARIŞIK MALZEME)

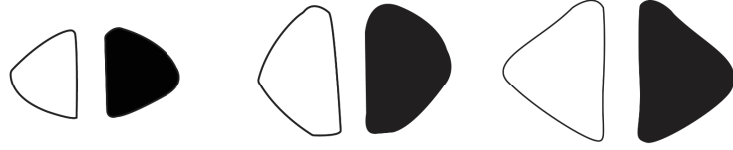
Açma	Tabaka	Dönem	Alan No	Katalog No	Buluntu Adı
D 4/4	IV	GTÇ-EDÇ (karışık dolgu)	82.4	76	ağırşak
D 4/4	IV	GTÇ-EDÇ	83.4	77	ağırşak
D 4/4	IV-V	GTÇ-EDÇ	92.4	78	ağırşak
D 4/4	IV-V	GTÇ-EDÇ	92.5	79	ağırşak
D 4/4	IV	EDÇ	113.3	80	tezgâh ağırlığı
D 4/4	IV	GTÇ-EDÇ	346.2	81	ağırşak
D 4/4	IV	GTÇ-EDÇ	346.3	82	ağırşak
D 4/4	IV-V	GTÇ-EDÇ	406.4	88	tezgâh ağırlığı
D 4/4	V	GTÇ (karışık dolgu)	456.5	94	ağırşak
D 4/3	V	GTÇ (karışık dolgu)	61.4	59	ağırşak
D 4/3	V	GTÇ (karışık dolgu)	61.5	60	ağırşak
D 4/3	IV	EDÇ	86.5	61	tezgâh ağırlığı
D 4/3	IV-V	GTÇ-EDÇ	100.5	64	ağırşak
D 4/3	IV	EDÇ	123.3	66	ağırşak
D 4/3	V?	GTÇ?	223.1	71	ağırşak
D 4/3	IV-V	GTÇ-EDÇ	381.4	73	ağırşak
D 4/3	IV	GTÇ-EDÇ	395.4	74	ağırşak
D 4/3	IV-V	GTÇ-EDÇ	398.4	75	tezgâh ağırlığı
D 4/1	V	GTÇ (karışık dolgu)	65.5	52	ağırşak
D 4/1	V	GTÇ (karışık dolgu)	132.4	92	ağırşak
D 3/4	IV-V	GTÇ-EDÇ (araba yolu)	232.4	34	ağırşak
D 3/4	IV-V	GTÇ-EDÇ (araba yolu)	460.9	95	ağırşak
D 3/4	IV-V	GTÇ-EDÇ (araba yolu)	462.2	96	tezgâh ağırlığı
C 6/2	V	GTÇ?	65.5	90	ağırşak
C 6/2	V	GTÇ?	100.4	91	ağırşak

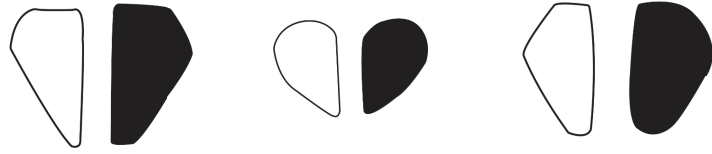
EK 3: ŞEKİLLER

**MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ TUNÇ ÇAĞI
AĞIRŞAK FORMLARI**

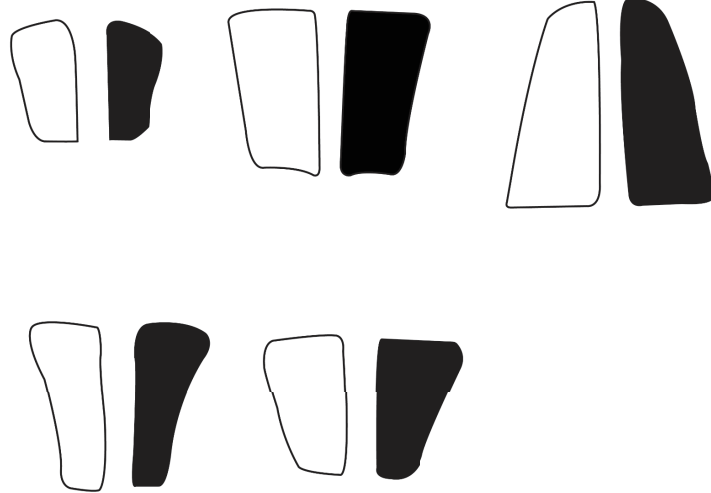
A.1

A.1a

A.2

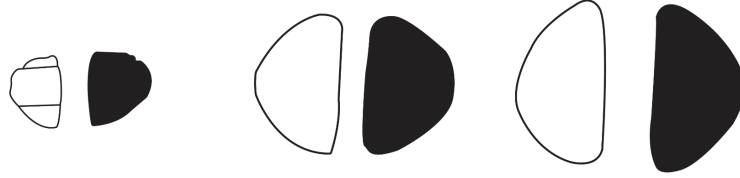

Şekil 1. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Ağırsak Formları.

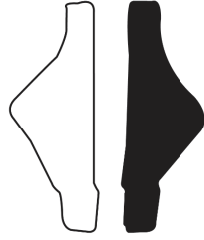
A.3

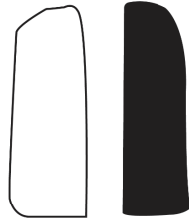
A.3a

A.4

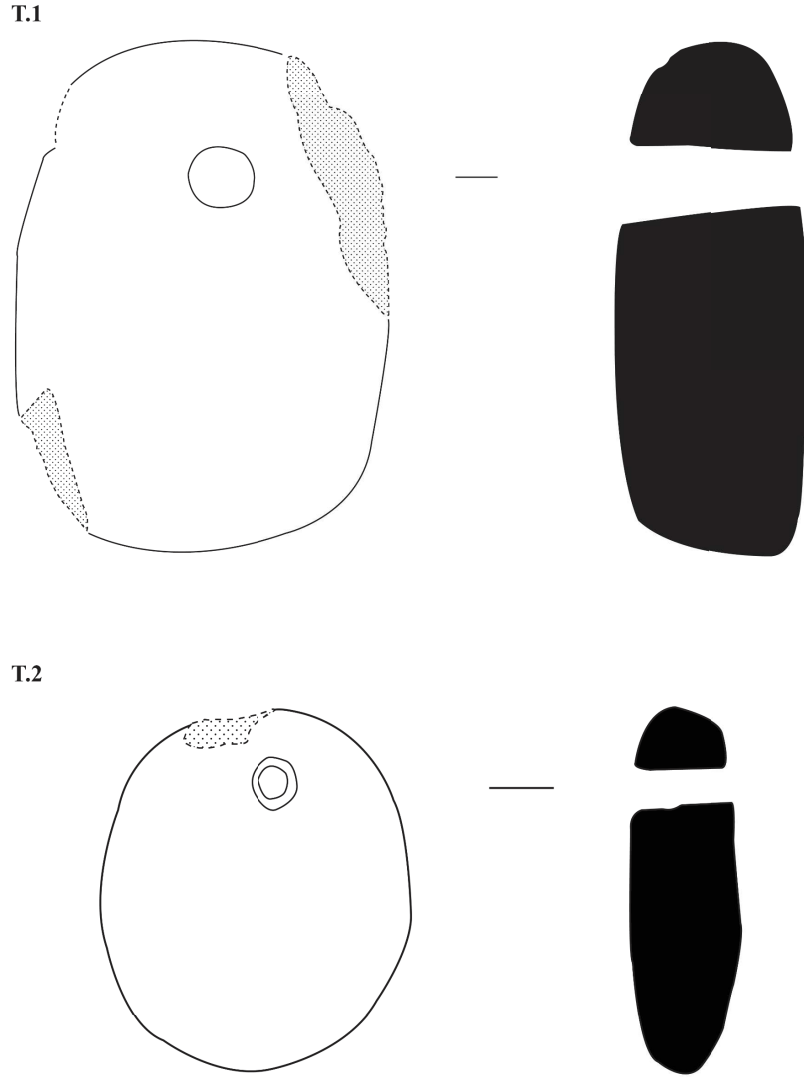

A.5

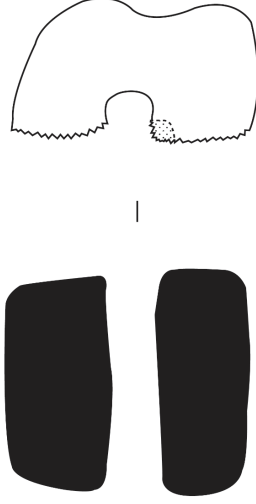
Şekil 2. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Ağırşak Formları.

**MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ TUNÇ ÇAĞI
DOKUMA TEZGAH AĞIRLIĞI FORMLARI**

Şekil 3. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Dokuma Tezgâh Ağırlığı Formları.

T.3

T.4

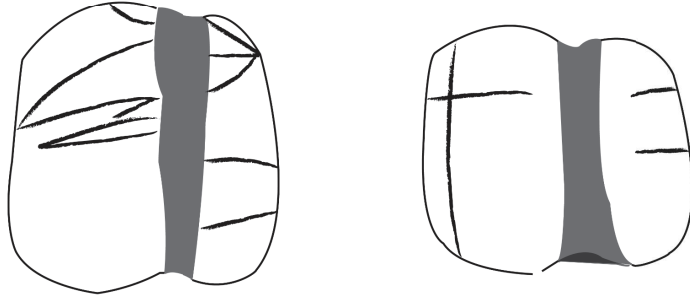
Şekil 4. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Dokuma Tezgâh Ağırlığı Formları.

MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ TUNÇ ÇAĞI
MAKARA FORMLARI

M.1

M.2

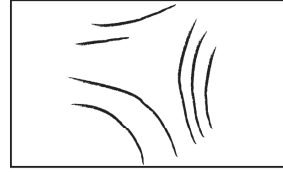
Şekil 5. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Makara Formları.

**MAYDOS KİLİSETEPE HÖYÜĞÜ TUNÇ ÇAĞI
AĞIRŞAK BEZEME TİPLERİ**

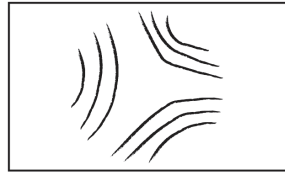
B.1

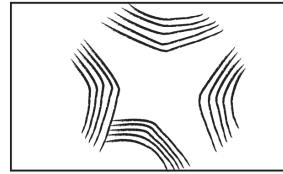
B.1

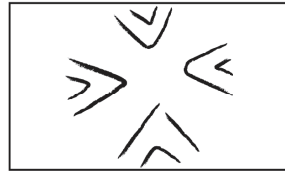
B.1a

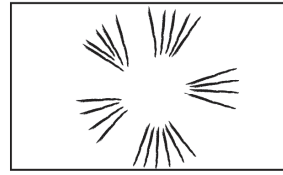
B.1a

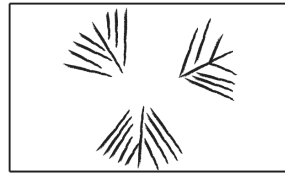
B.1a

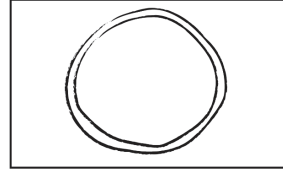
B.1b

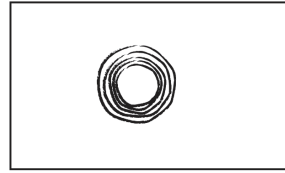
B.1b

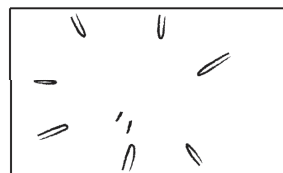
B.1b

B.1c

B.1c

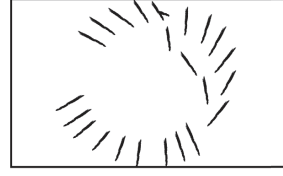

B.1d

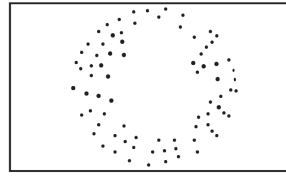
Şekil 6. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Ağırşak Bezeme Tipleri.

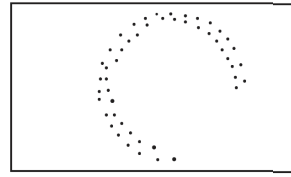
B.1d

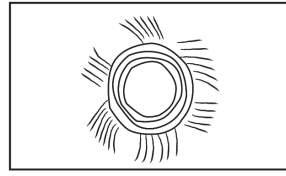
B.1d

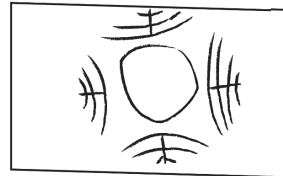
B.2

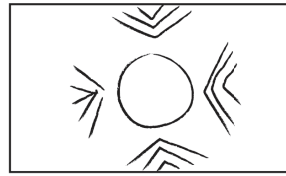
B.2

B.3

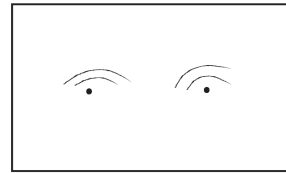
B.3

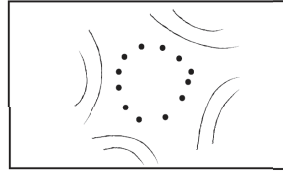
B.3

B.3

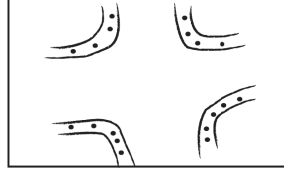

B.3

B.3

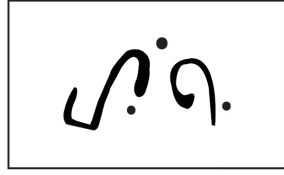
Şekil 7. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Ağırşak Bezeme Tipleri.

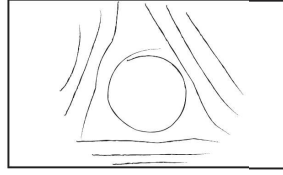
B.3

B.3

B.3

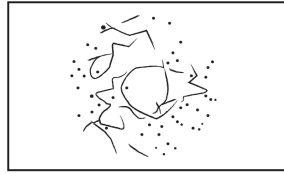
B.3

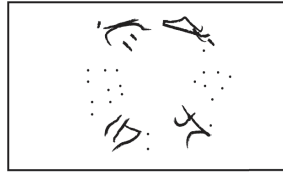
B.4

B.4

B.5

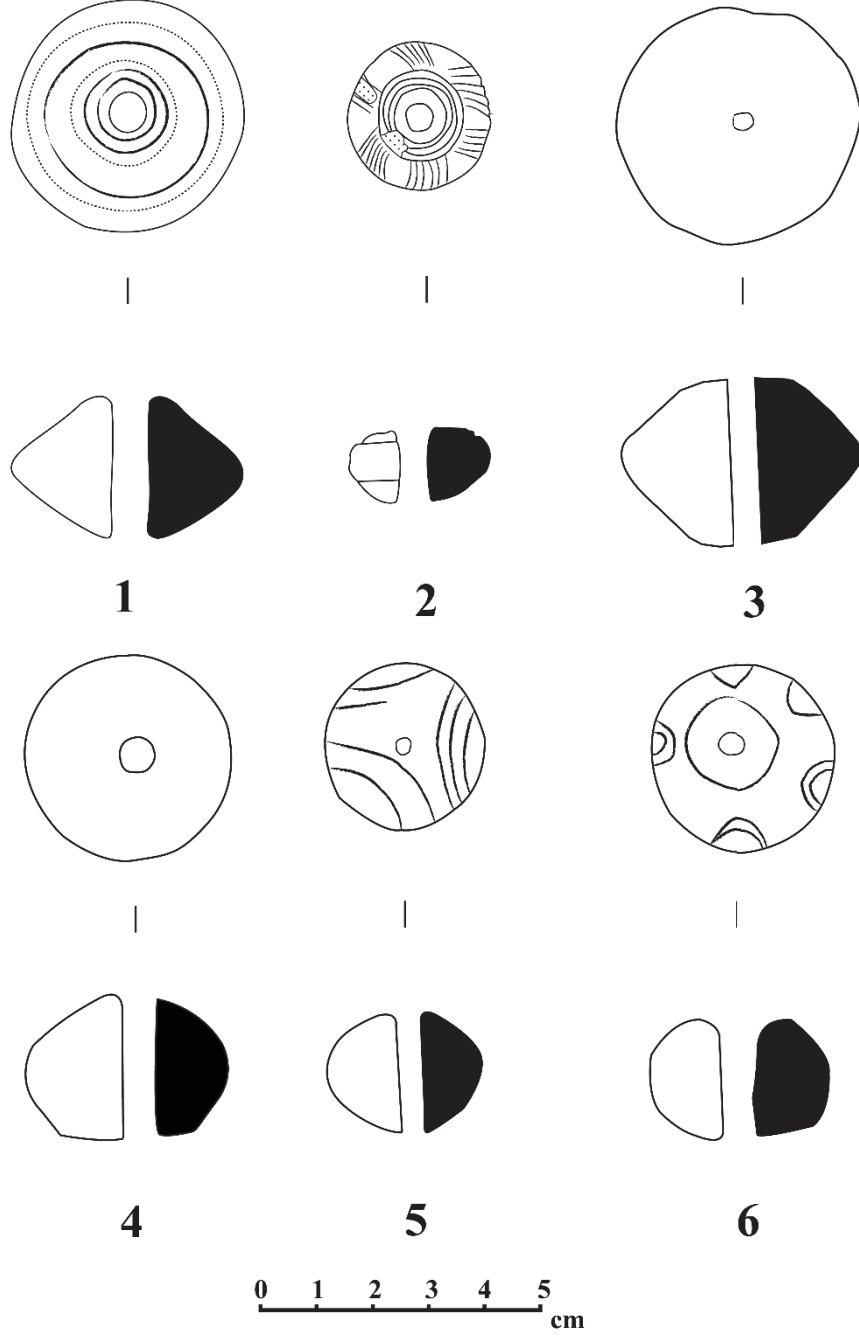

B.5

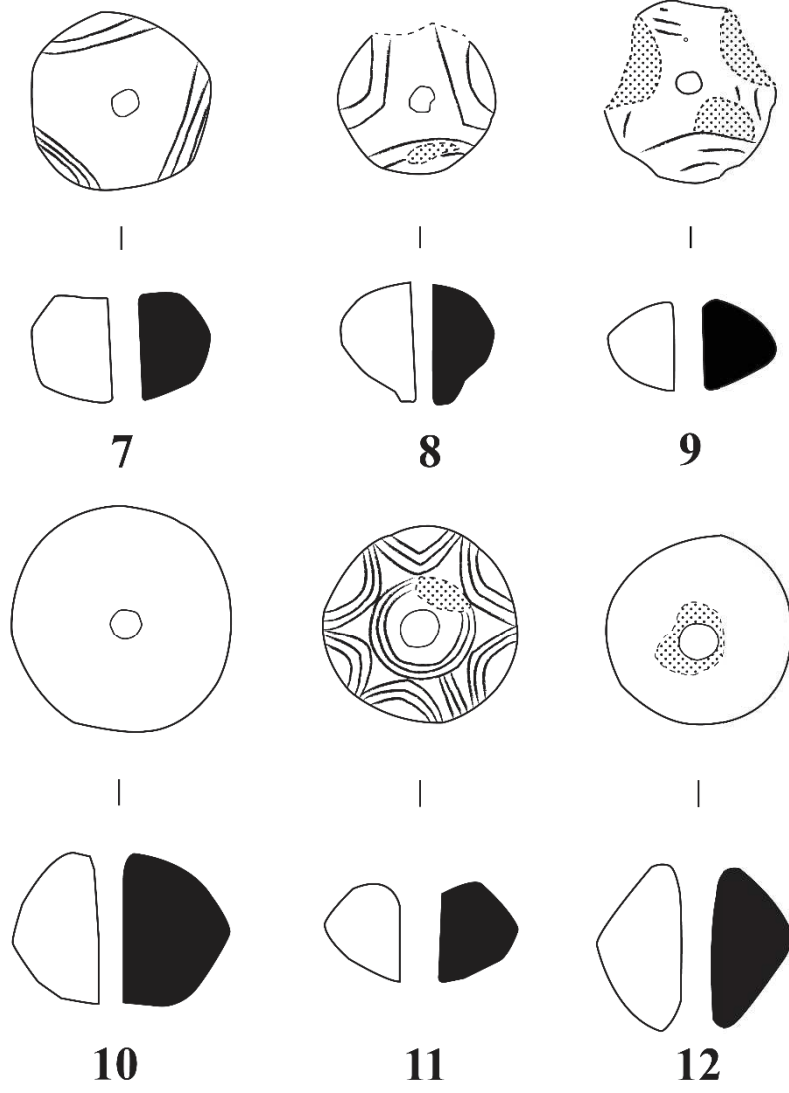

B.6

Şekil 8. Maydos Kilisetepe Höyüğü Tunç Çağı Ağırşak Bezeme Tipleri.

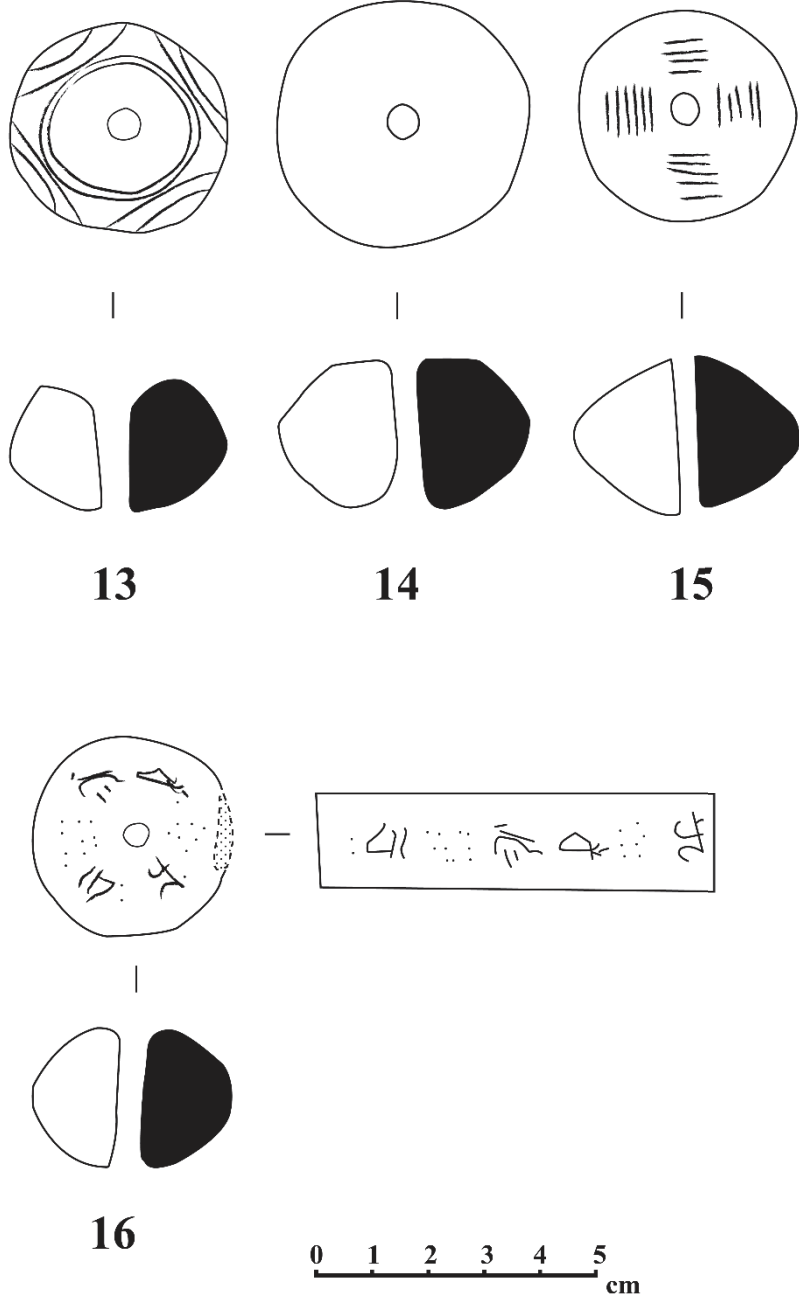

Şekil 9. 1-6 numaralı ağırşakların çizimi.

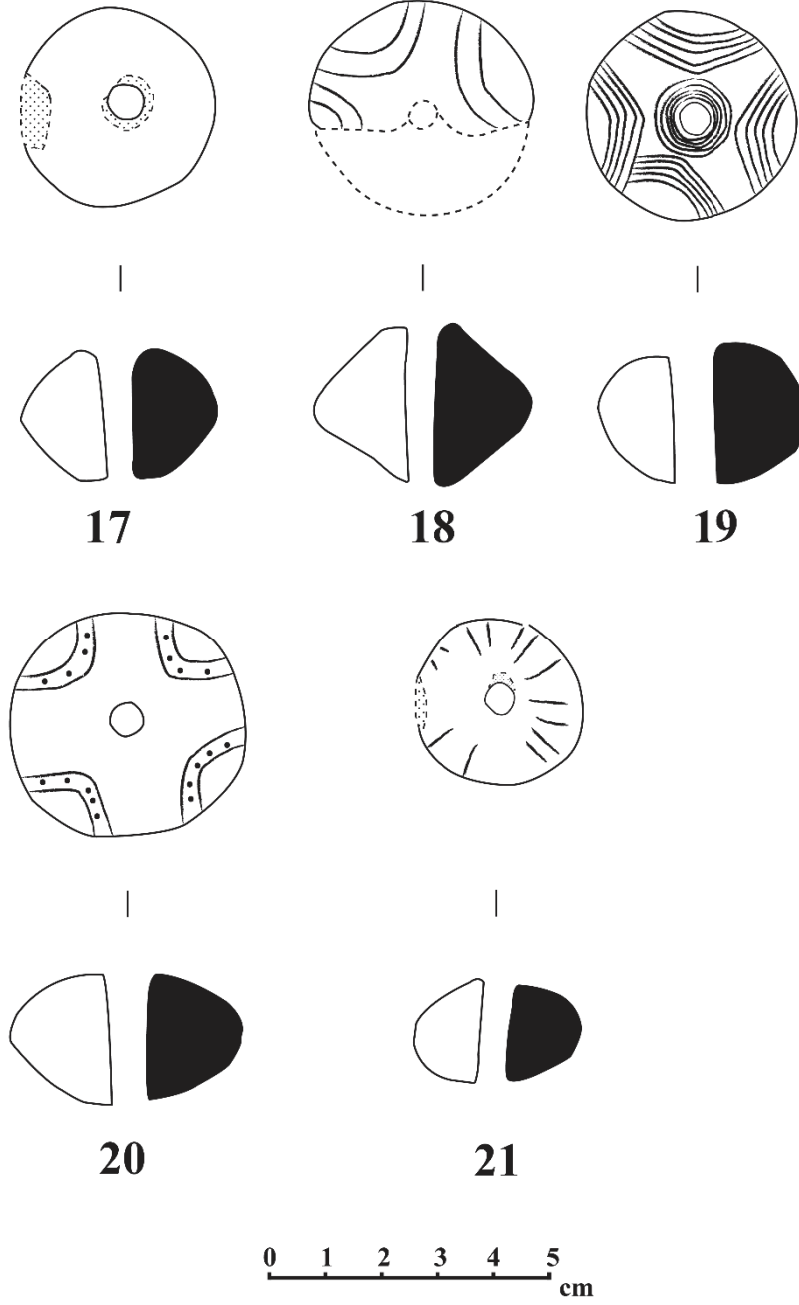

0 1 2 3 4 5
cm

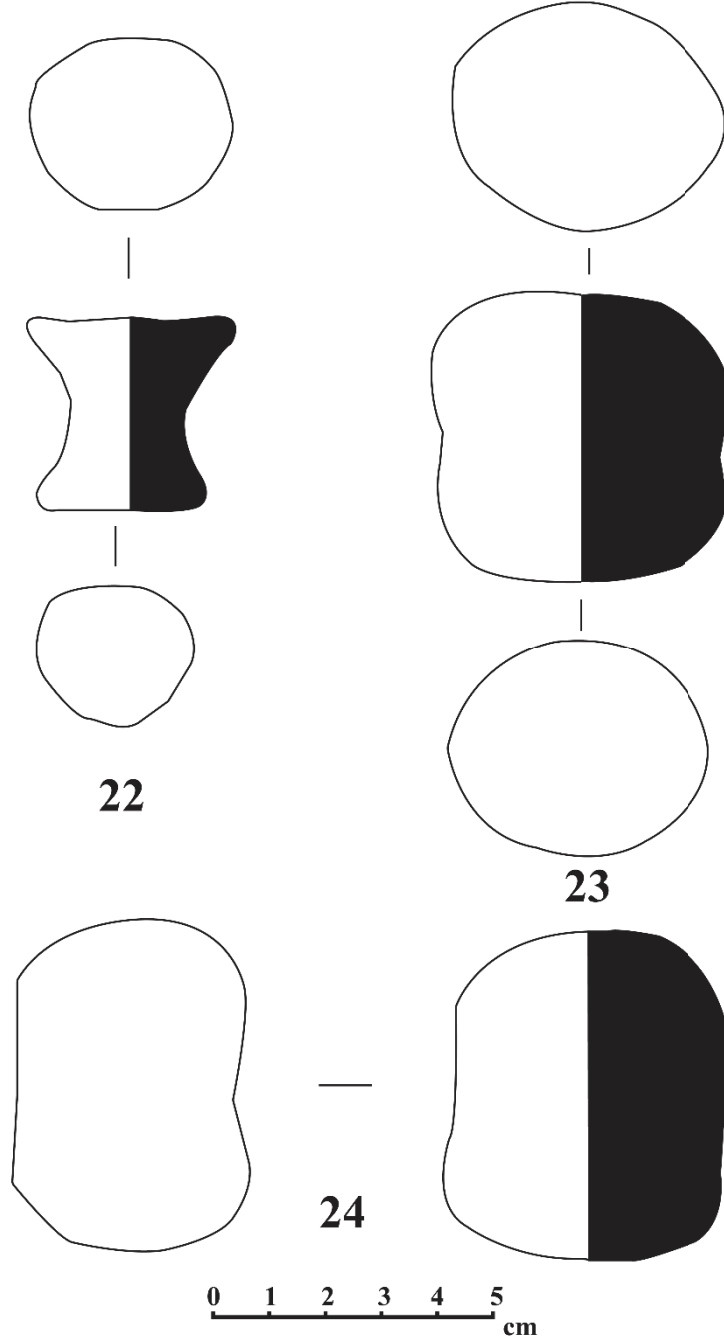
Şekil 10. 7-12 numaralı ağırşakların çizimi.

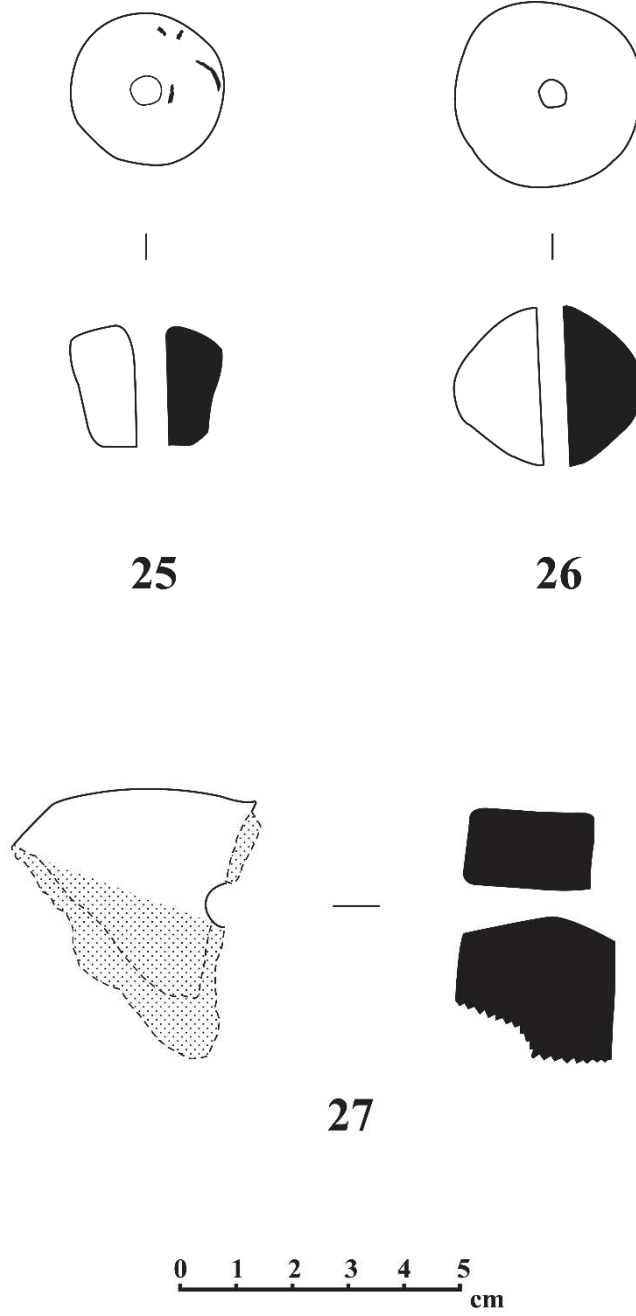
Şekil 11. 13-16 numaralı ağırşakların çizimi.

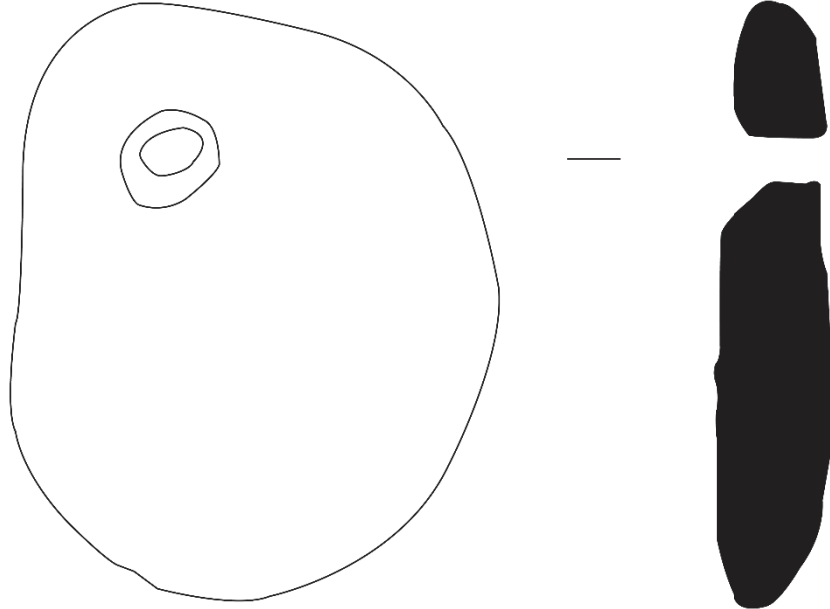
Şekil 12. 17-21 numaralı ağırşakların çizimi.

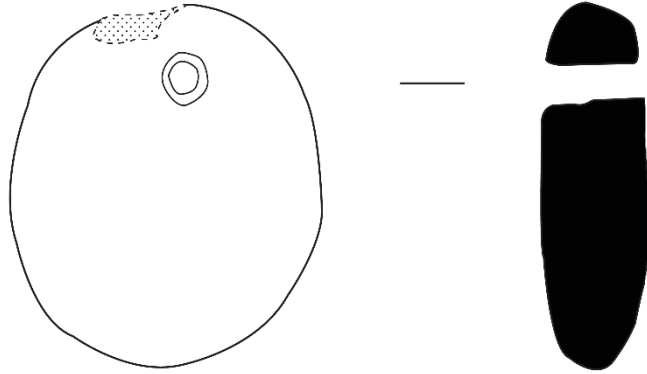
Şekil 13. 22 numaralı makara ve 23-24 numaralı dokuma tezgâh ağırlıklarının çizimi.

Şekil 14. 25-26 numaralı ağırşaklar ve 27 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.

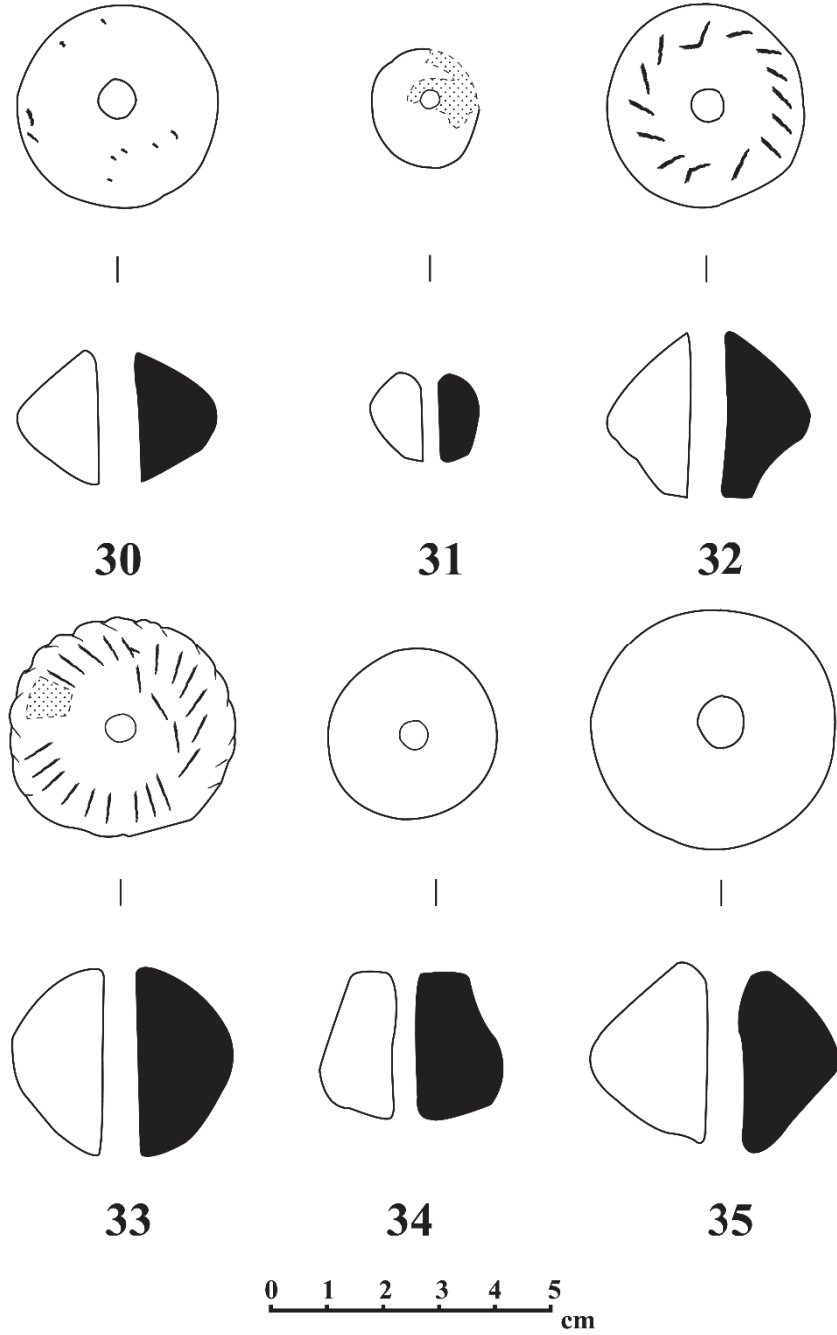
28

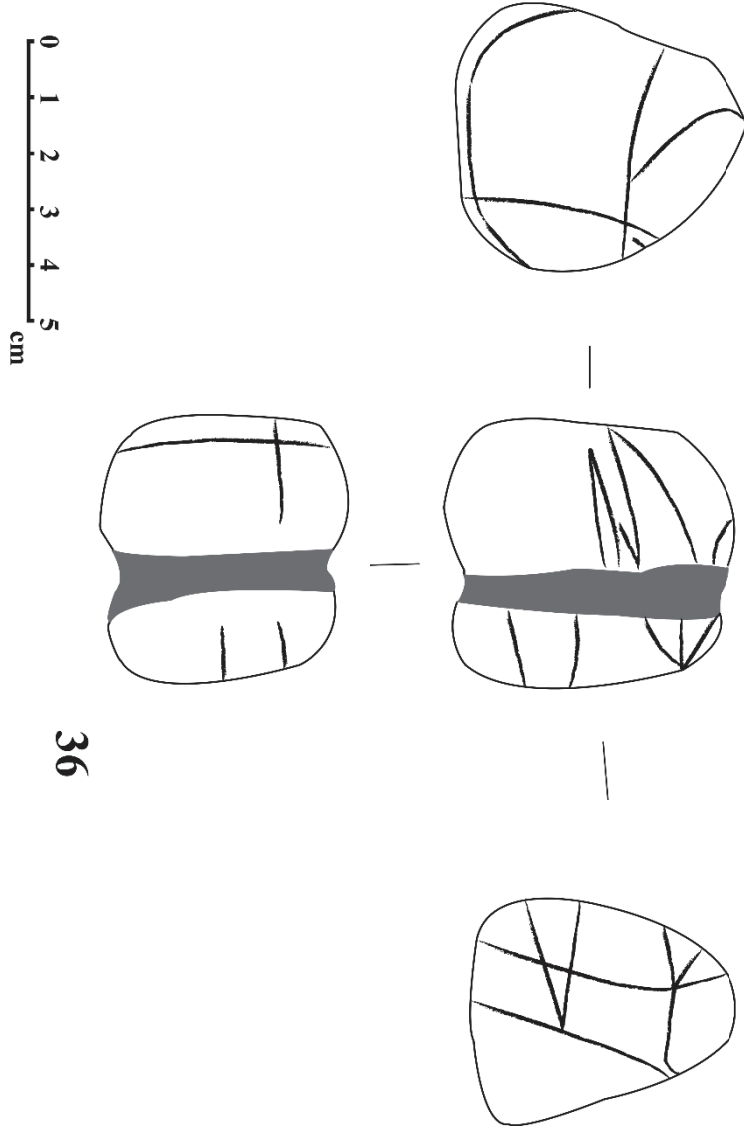
29

0 1 2 3 4 5
cm

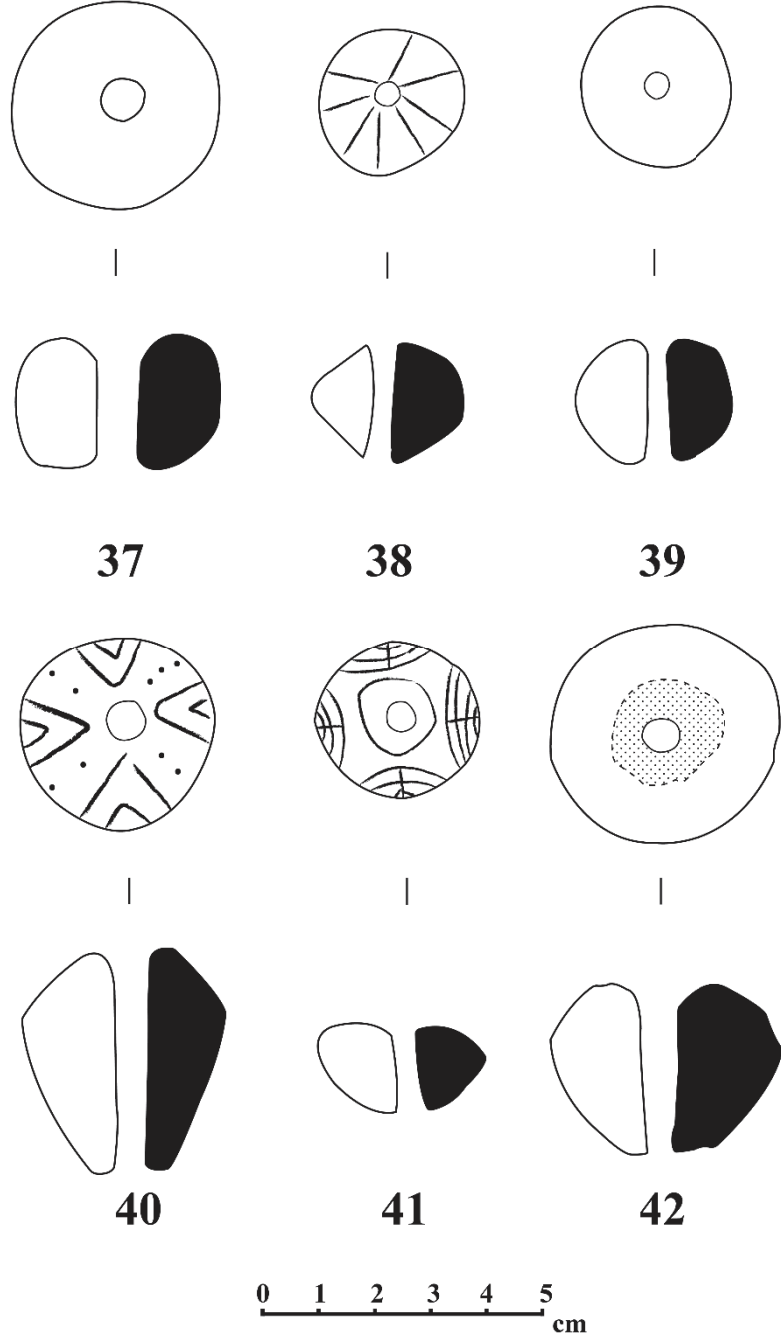
Şekil 15. 28 ve 29 numaralı dokuma tezgâh ağırlıklarının çizimi.

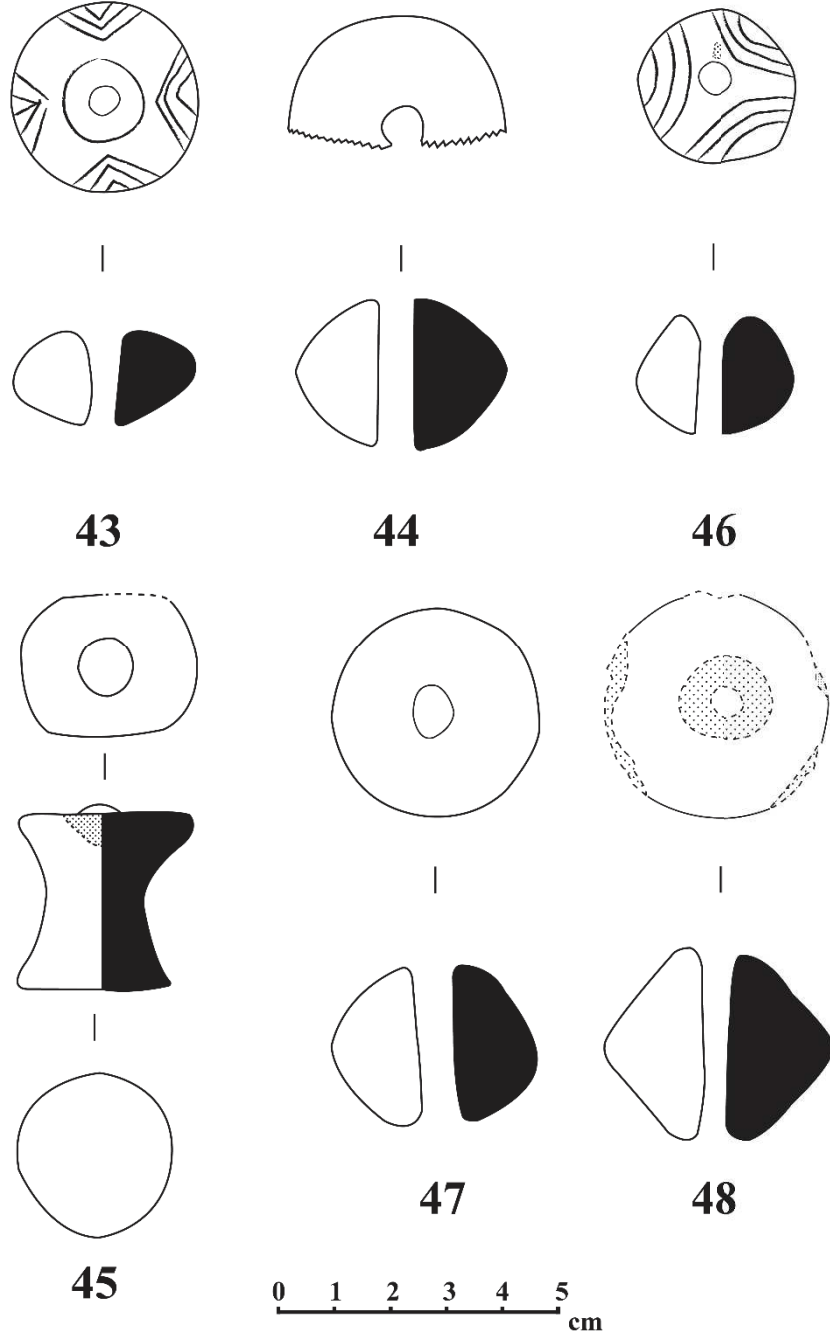
Şekil 16. 30-35 numaralı ağırşakların çizimi.

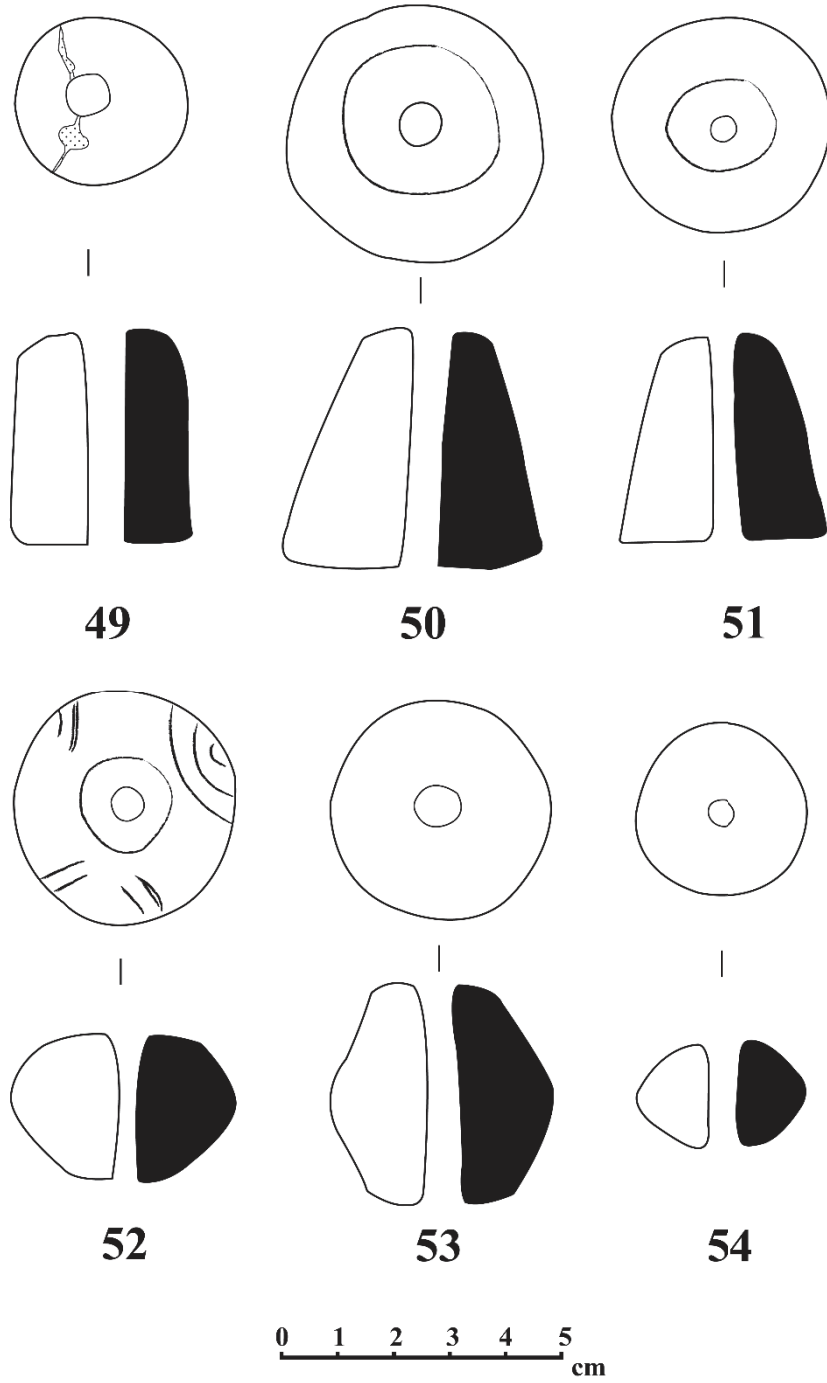
Şekil 17. 36 numaralı makaranın çizimi.

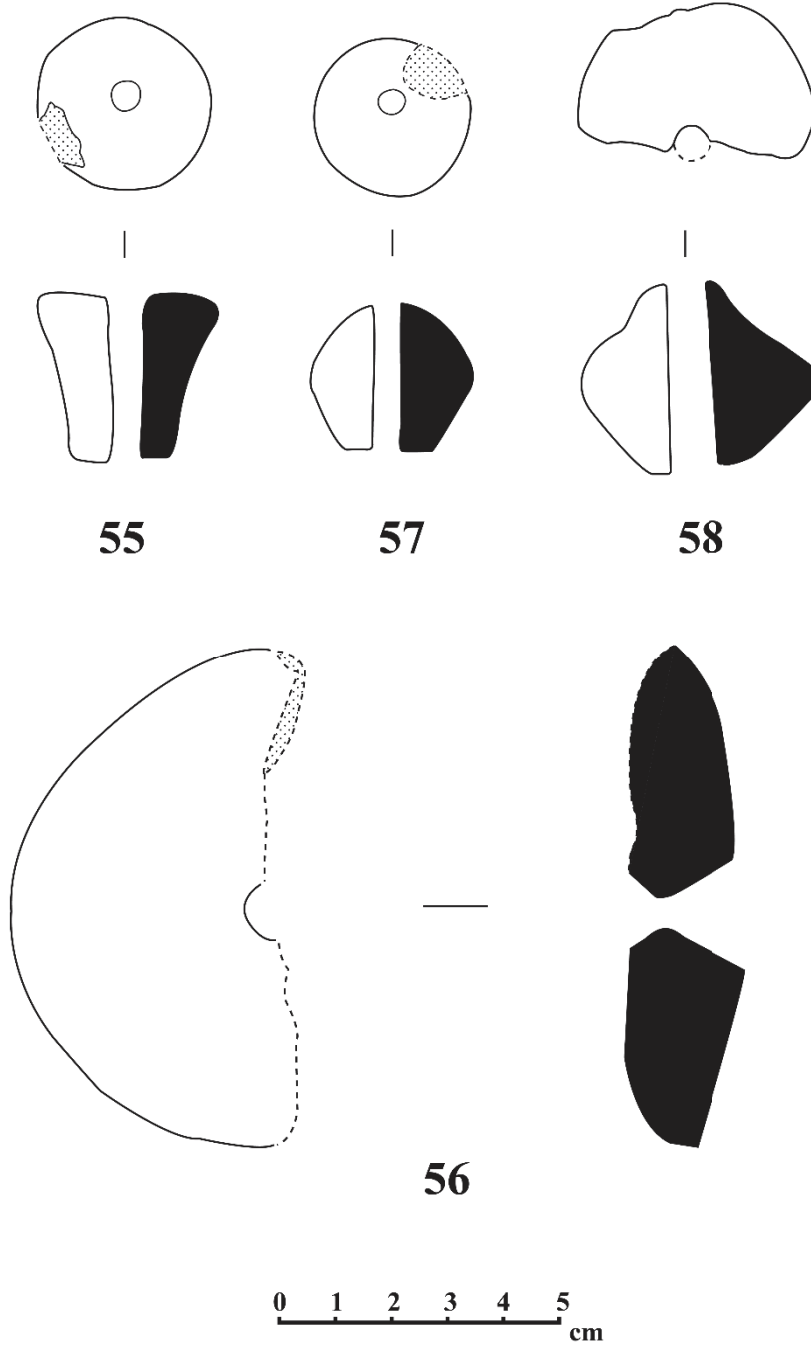
Şekil 18. 37-42 numaralı ağırşakların çizimi.

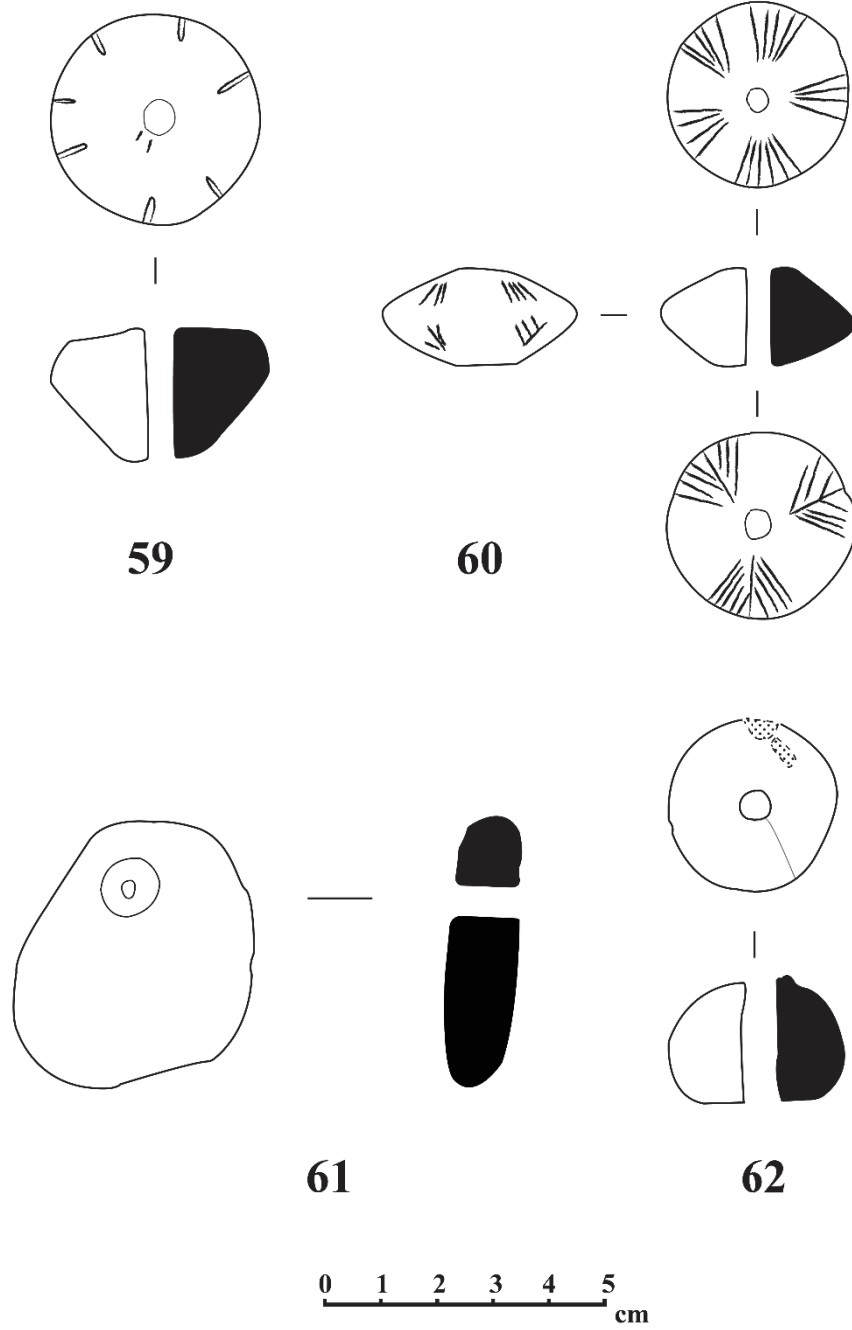
Şekil 19. 43-46, 47, 48 numaralı ağırşakların ve 45 numaralı makaranın çizimi.

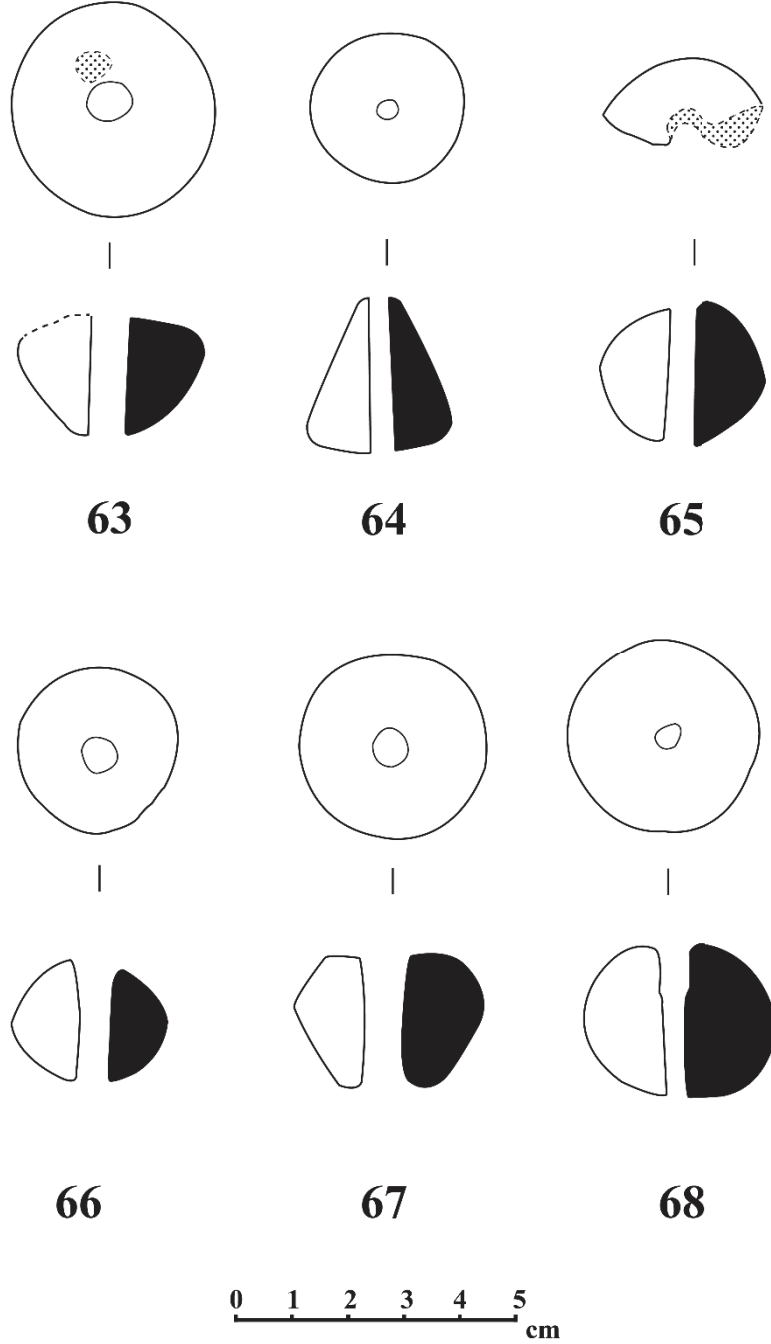
Şekil 20. 49-54 numaralı ağırşakların çizimi.

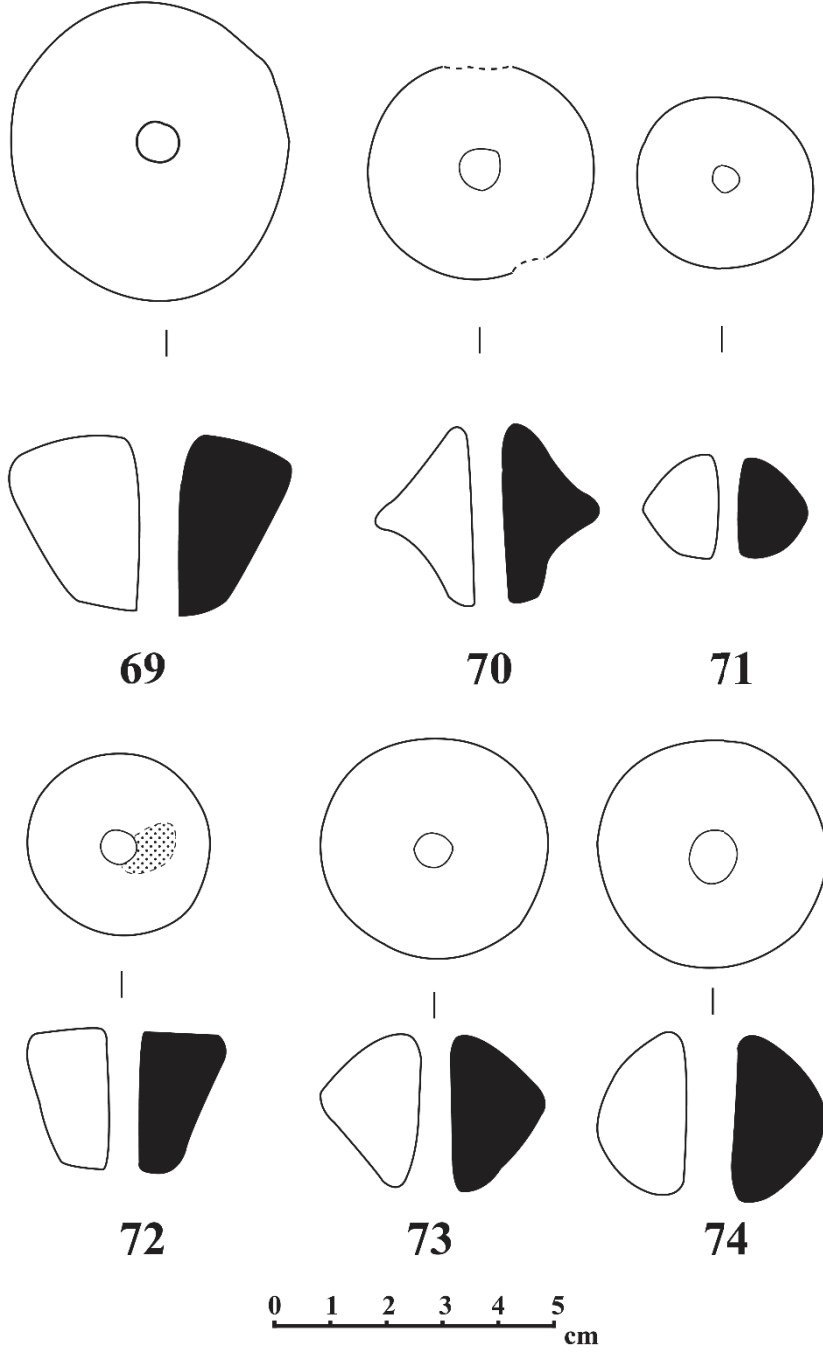
Şekil 21. 55, 57, 58 numaralı ağırsaklar ve 56 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.

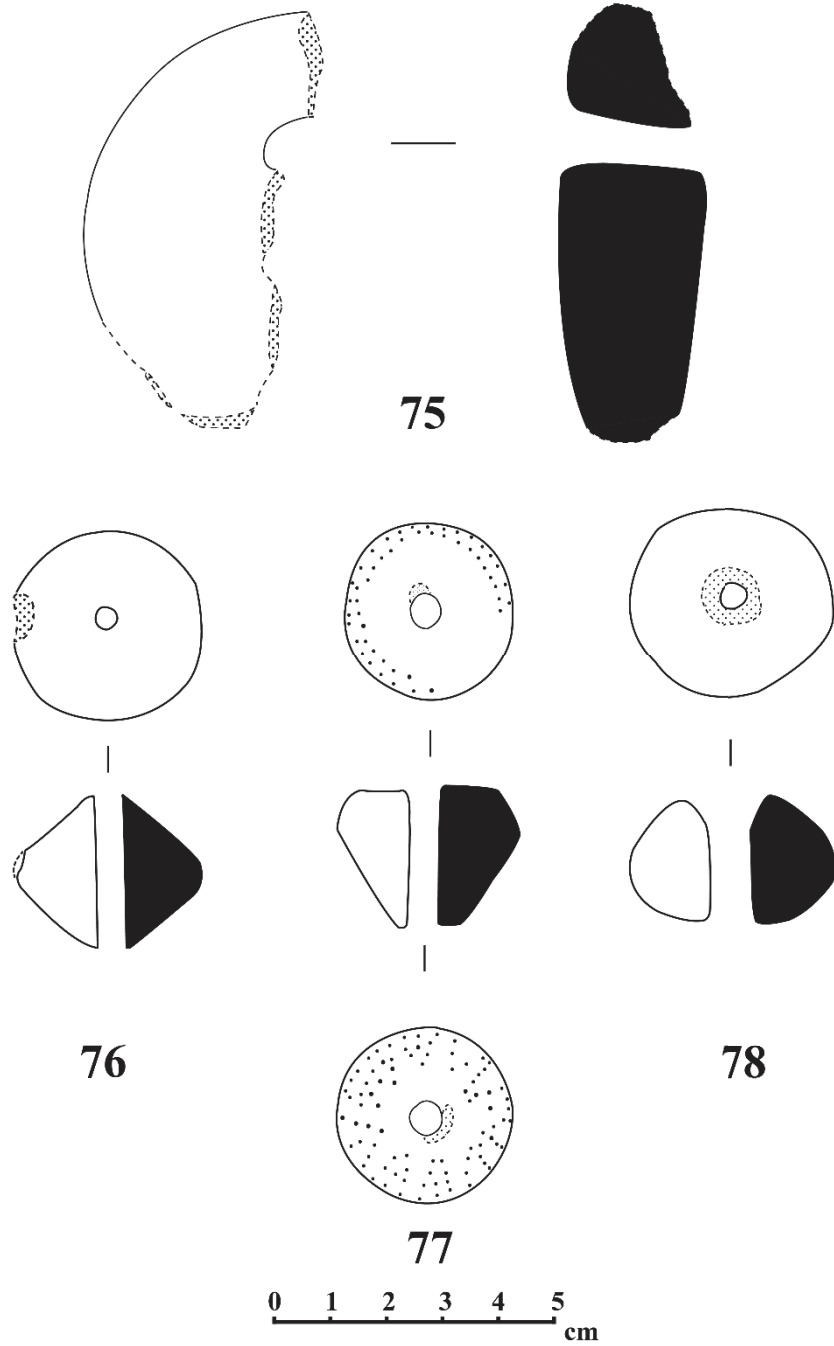
Şekil 22. 59, 60, 62 numaralı ağırşaklar ve 61 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.

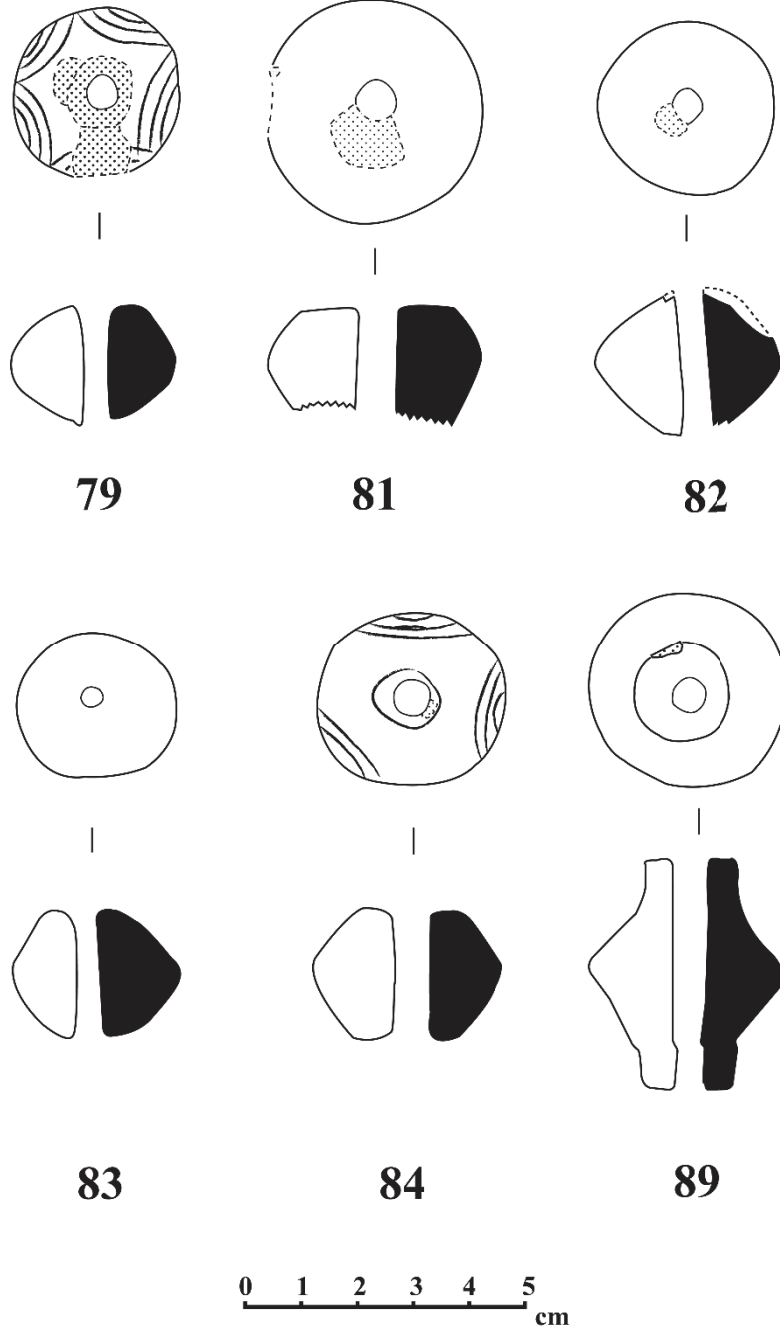
Şekil 23. 63-68 numaralı ağırşakların çizimi.

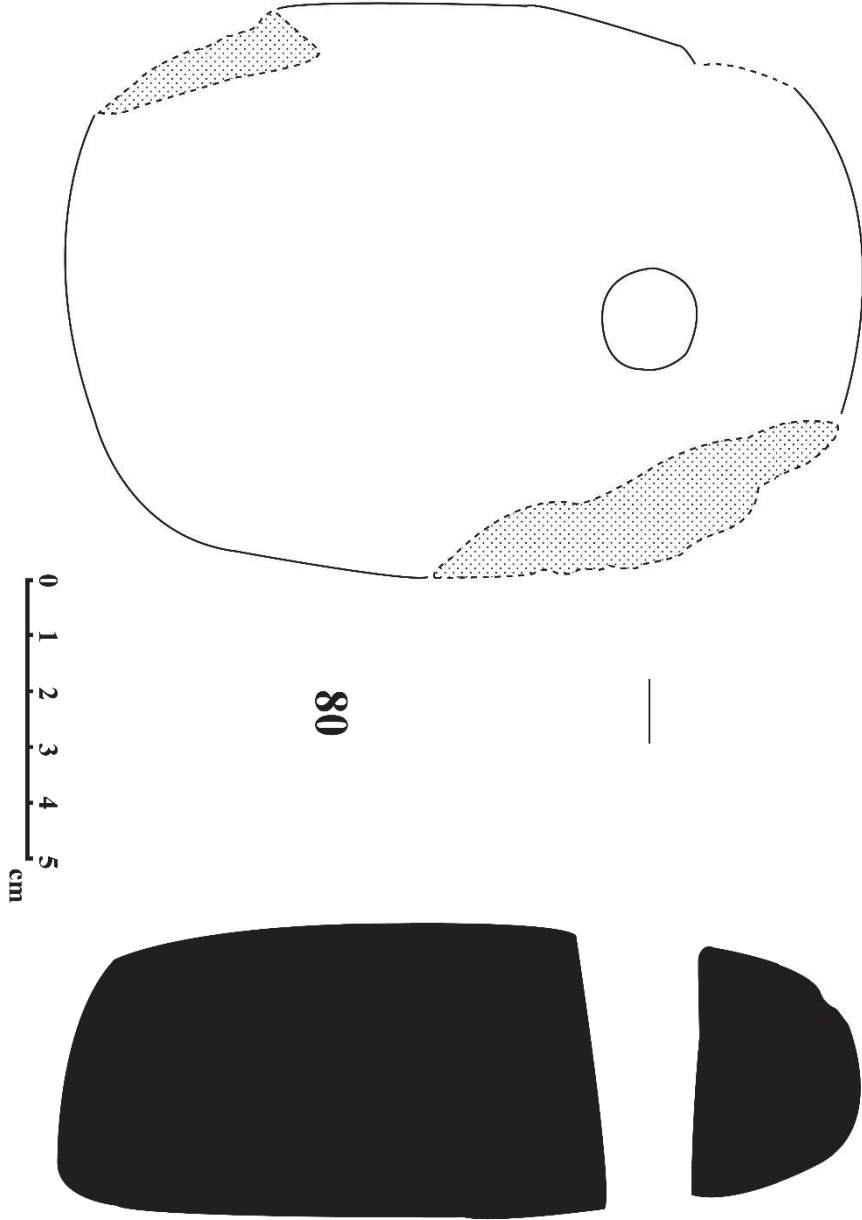
Şekil 24. 69-74 numaralı ağırşakların çizimi.

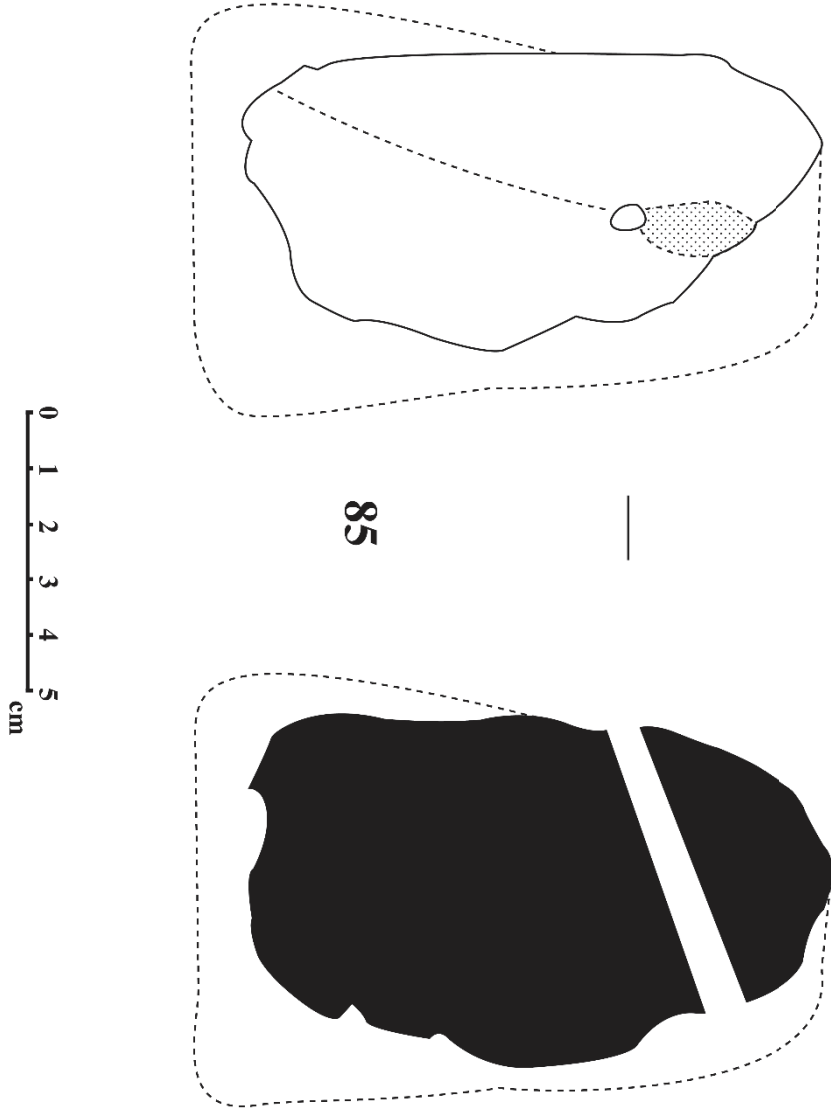
Şekil 25. 75 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı ve 76-78 numaralı ağırşakların çizimi.

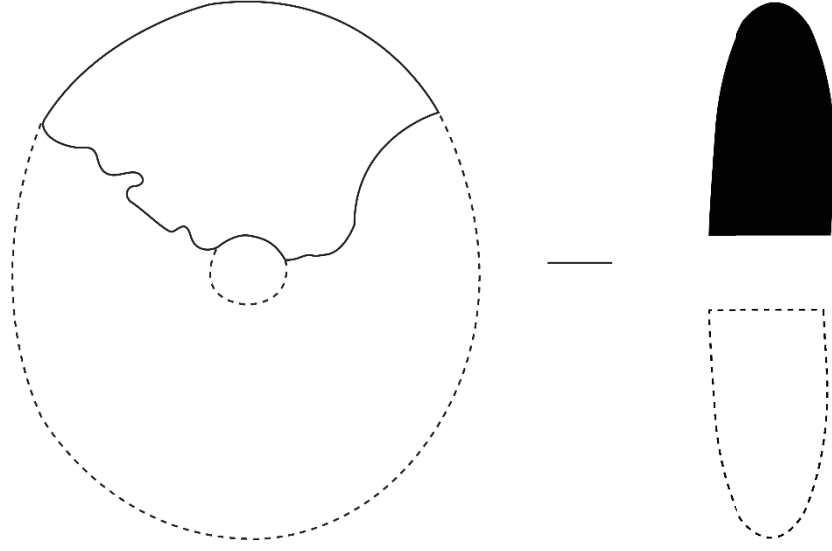
Şekil 26. 79, 81-84 ve 89 numaralı ağırşakların çizimi.

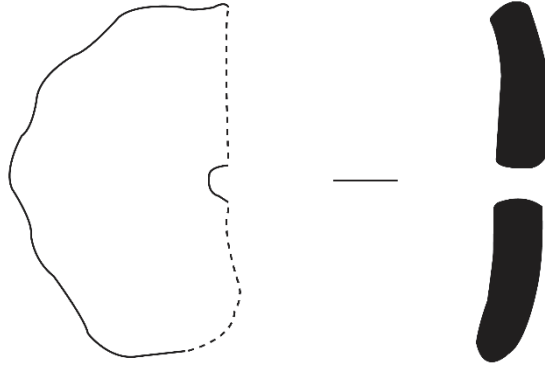
Şekil 27. 80 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.

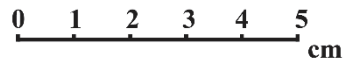
Şekil 28. 85 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.

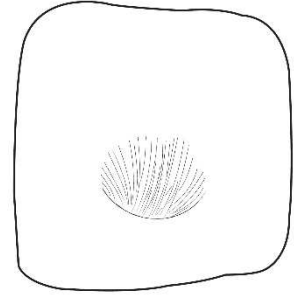
86

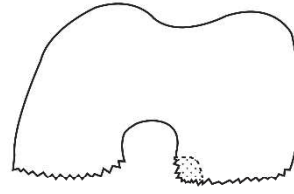
87

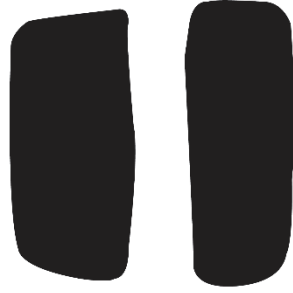
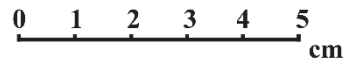
Şekil 29. 86 ve 87 numaralı dokuma tezgâh ağırlıklarının çizimi.

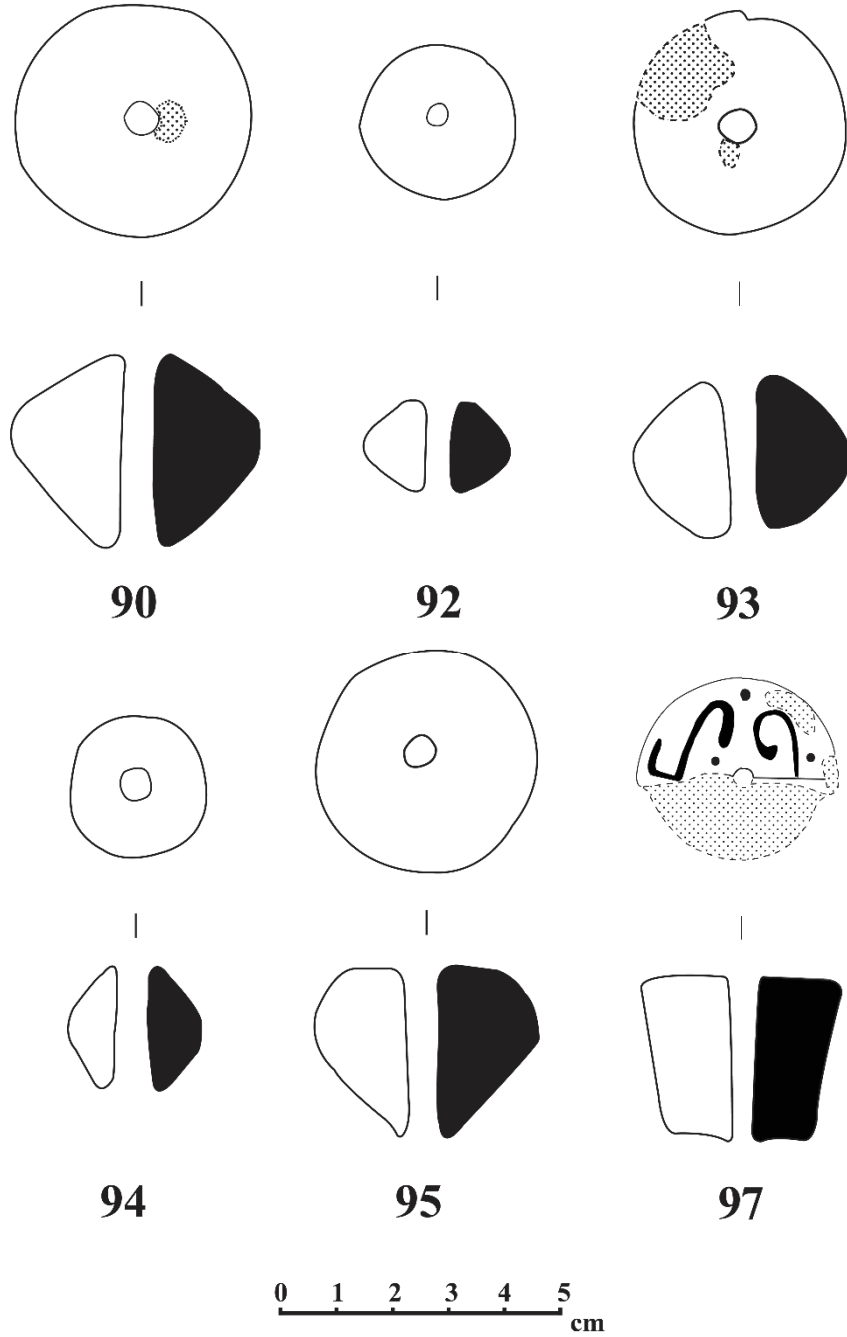
|

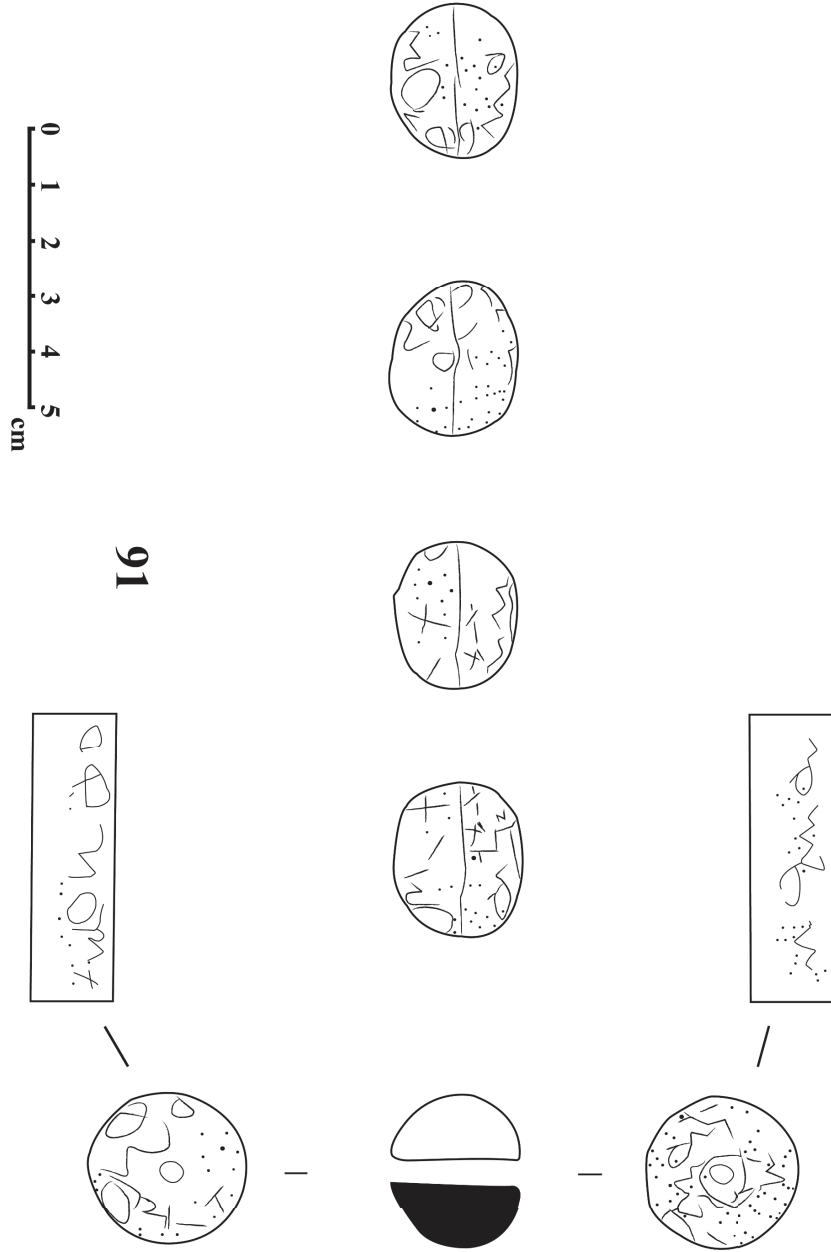
|

88

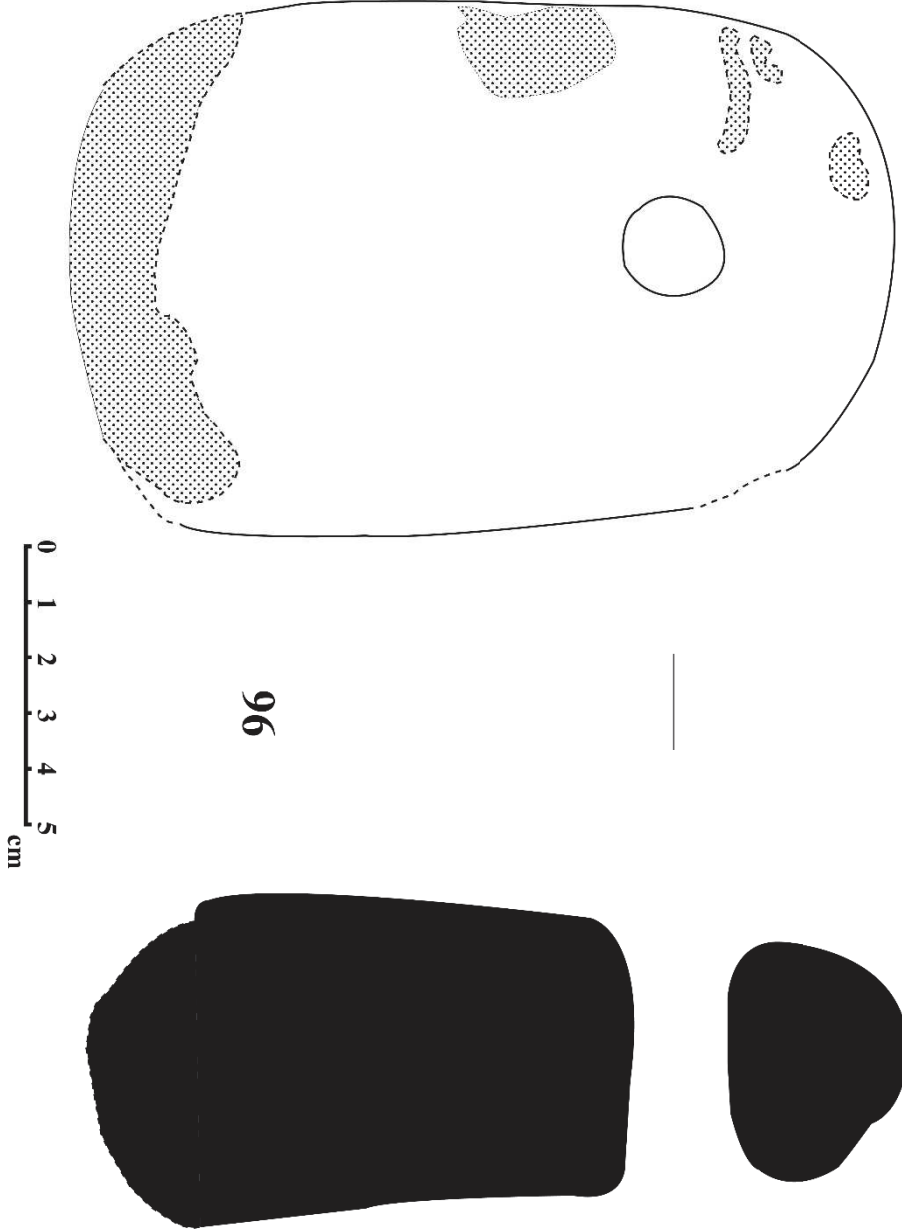
Şekil 30. 88 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.

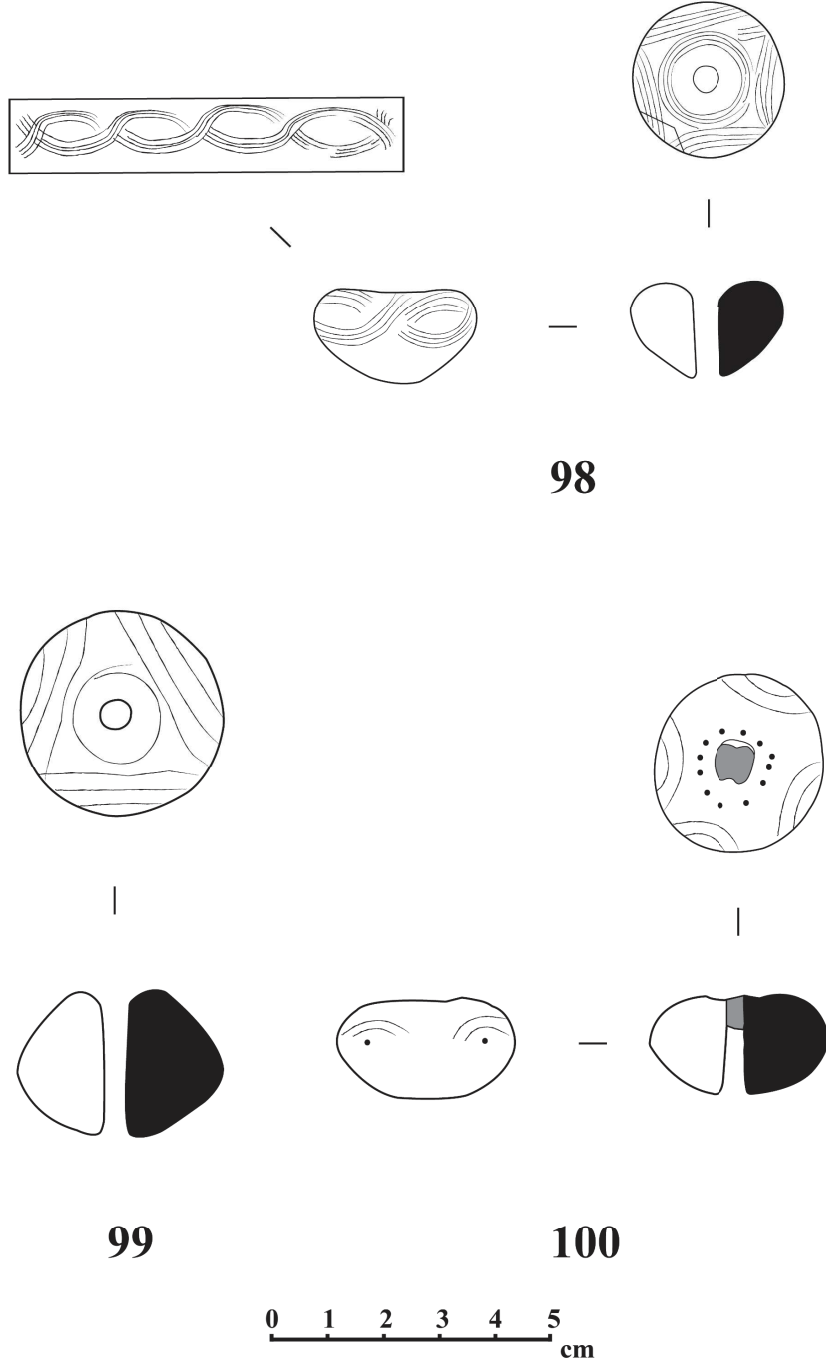
Şekil 31. 90, 92-95 ve 97 numaralı ağırşakların çizimi.

Şekil 32. 91 numaralı ağırşagın çizimi.

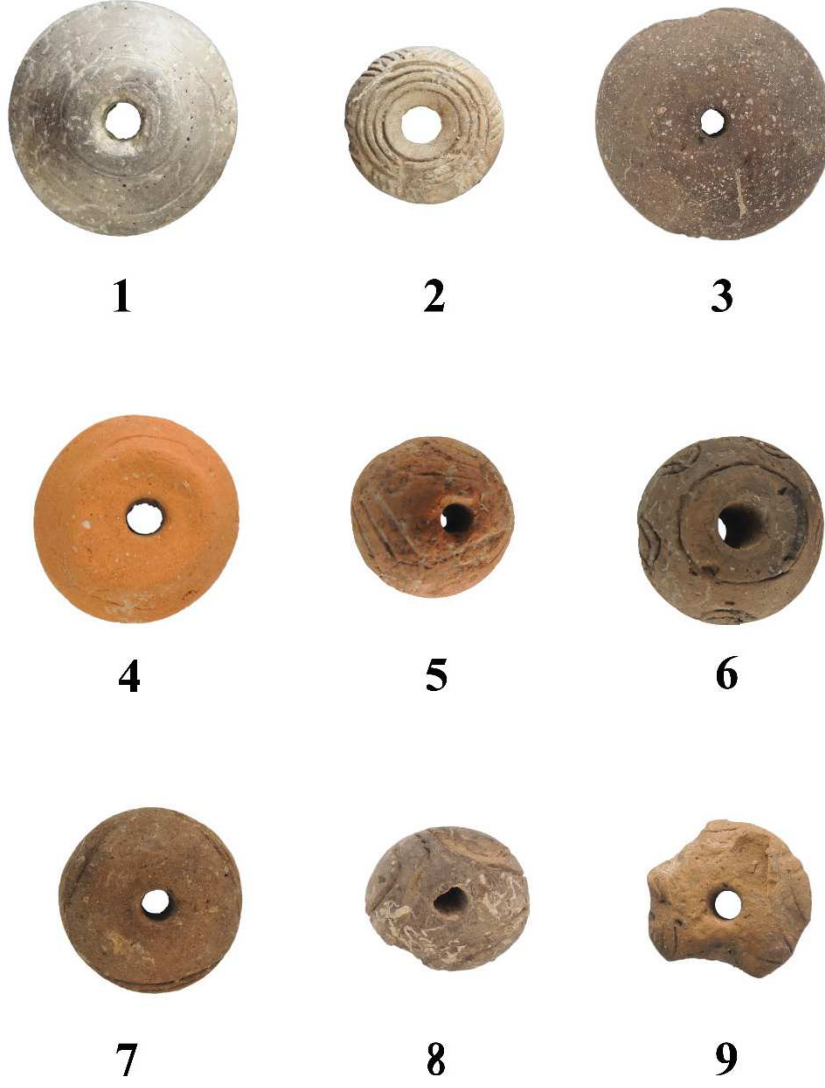
Şekil 33. 96 numaralı dokuma tezgâh ağırlığının çizimi.

Şekil 34. 98-100 numaralı ağırşakların çizimi.

EK 4: LEVHALAR

Levha 1. 1-9 numaralı ağırşaklar.

10

11

12

13

14

15

16

17

18

Levha 2. 10-18 numaralı ağırşaklar.

Levha 3. 19-21 numaralı ağırşaklar, 22 numaralı makara, 23 ve 24 numaralı dokuma tezgâh ağırlıkları.

Levha 4. 25 ve 26 numaralı ağırşaklar, 27 ve 28 numaralı dokuma tezgâh ağırlıkları.

Levha 5. 29 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı, 30-35 numaralı ağırşaklar ve 36 numaralı makara.

37

38

39

40

41

42

43

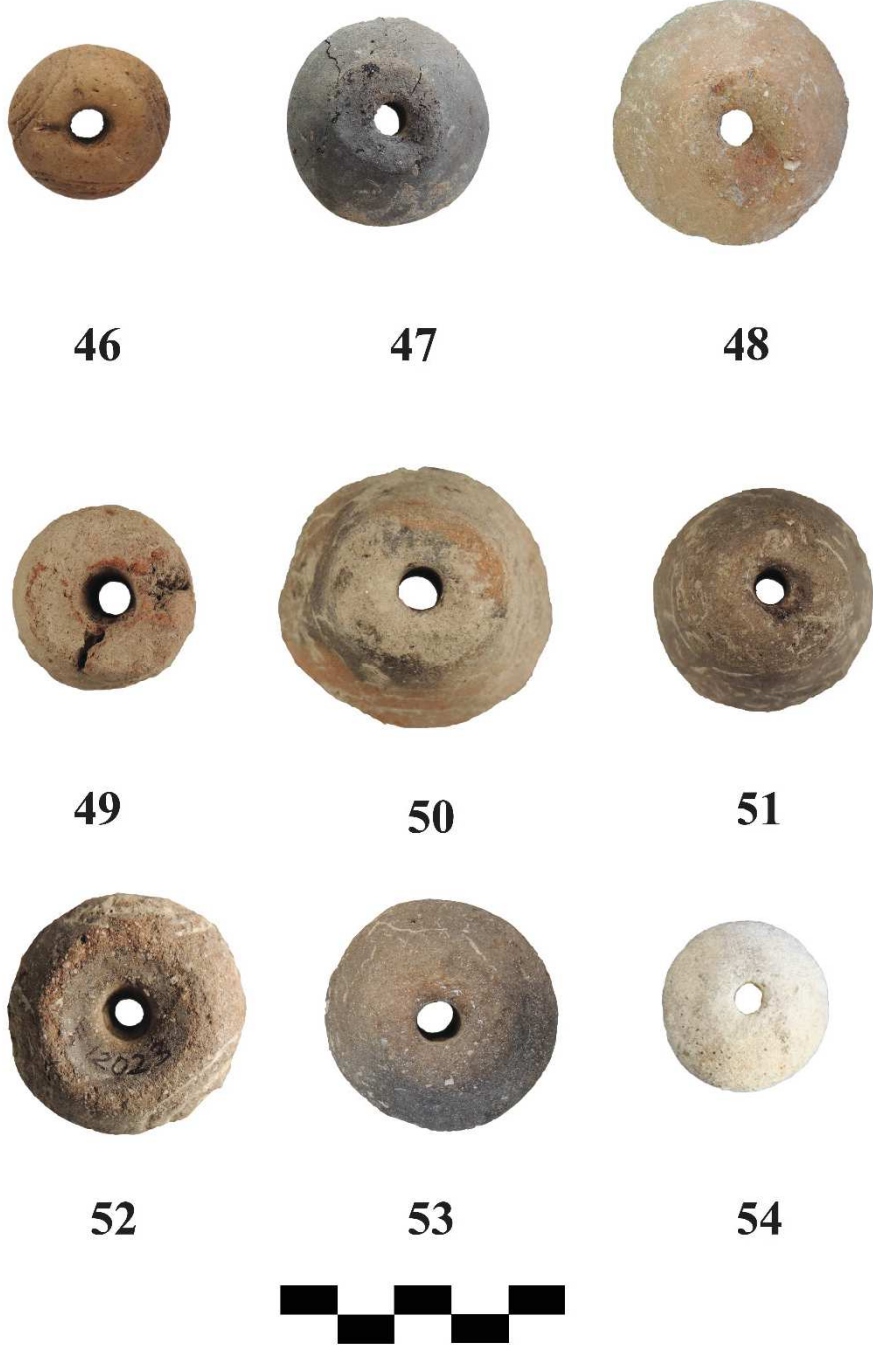
44

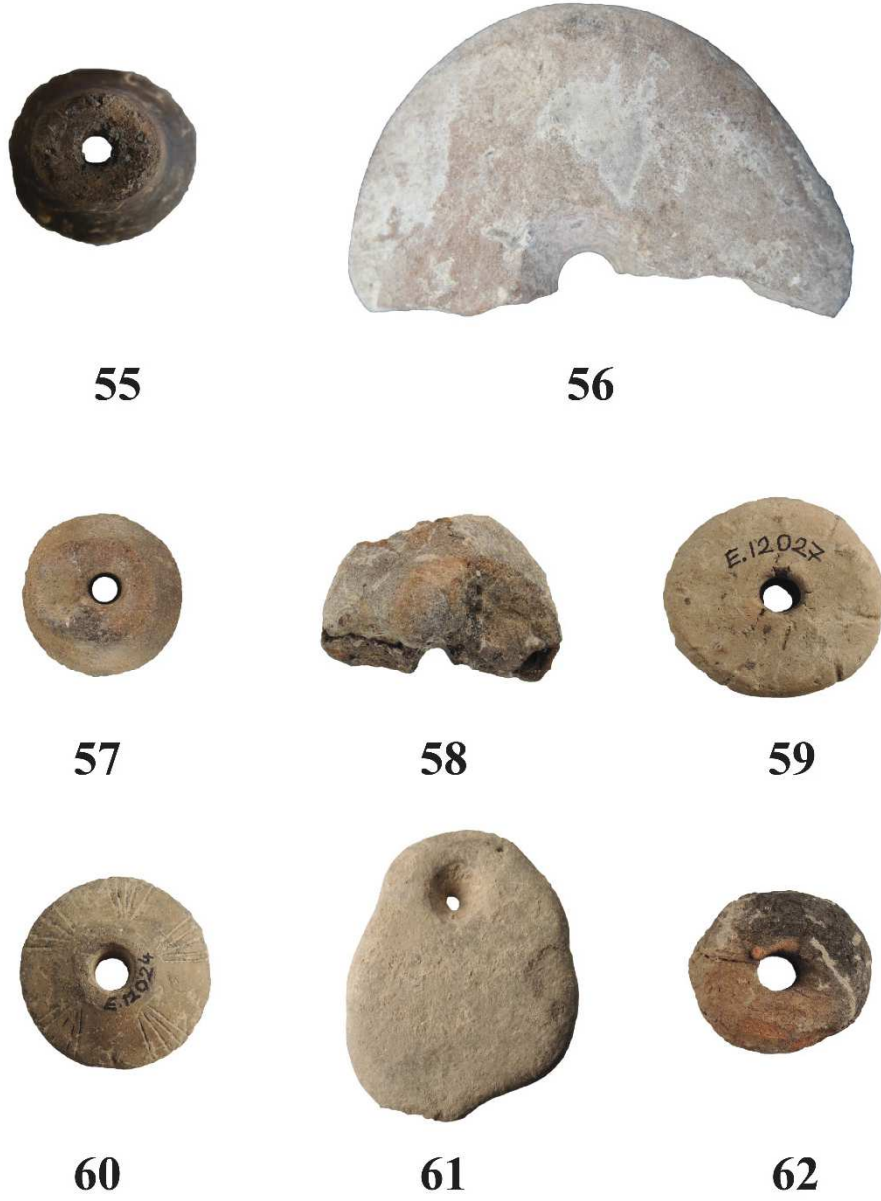
45

Levha 6. 37-44 numaralı ağırşaklar ve 45 numaralı makara.

Levha 7. 46-54 numaralı ağırşaklar.

Levha 8. 55, 57-60 ve 62 numaralı ağırşaklar, 56 ve 61 numaralı dokuma tezgâh ağırlıkları.

63

64

65

66

67

68

69

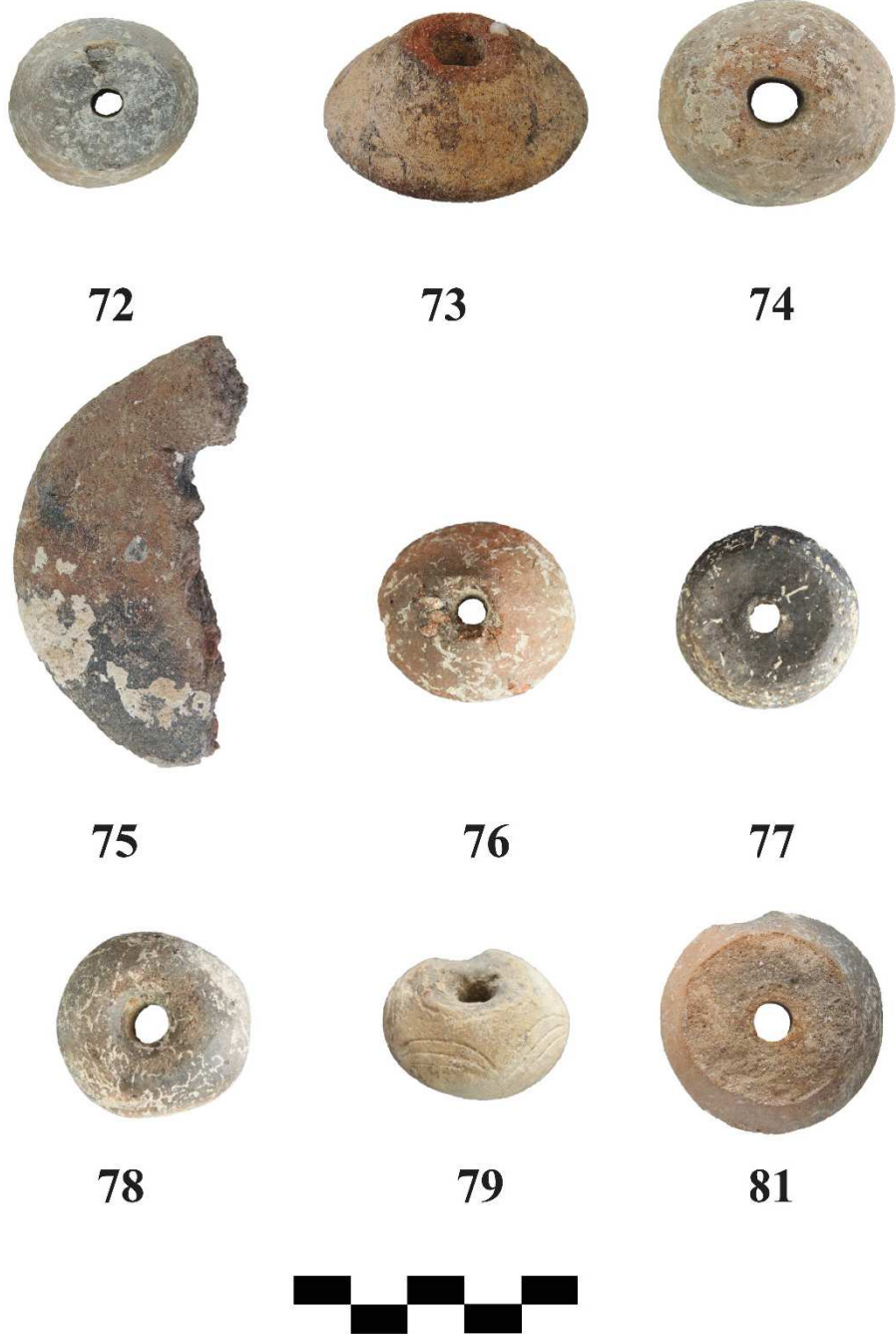
70

71

Levha 9. 63-71 numaralı ağırşaklar.

Levha 10. 72-74, 76-79 ve 81 numaralı ağırşaklar ve 75 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı.

80

Levha 11. 80 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı.

82

83

84

85

86

87

Levha 12. 82-84 numaralı ağırşaklar, 85-87 numaralı dokuma tezgâh ağırlıkları.

88

89

90

91

92

93

94

95

Levha 13. 88 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı ve 89-95 numaralı ağırsaklar.

96

Levha 14. 96 numaralı dokuma tezgâh ağırlığı.

97

98

99

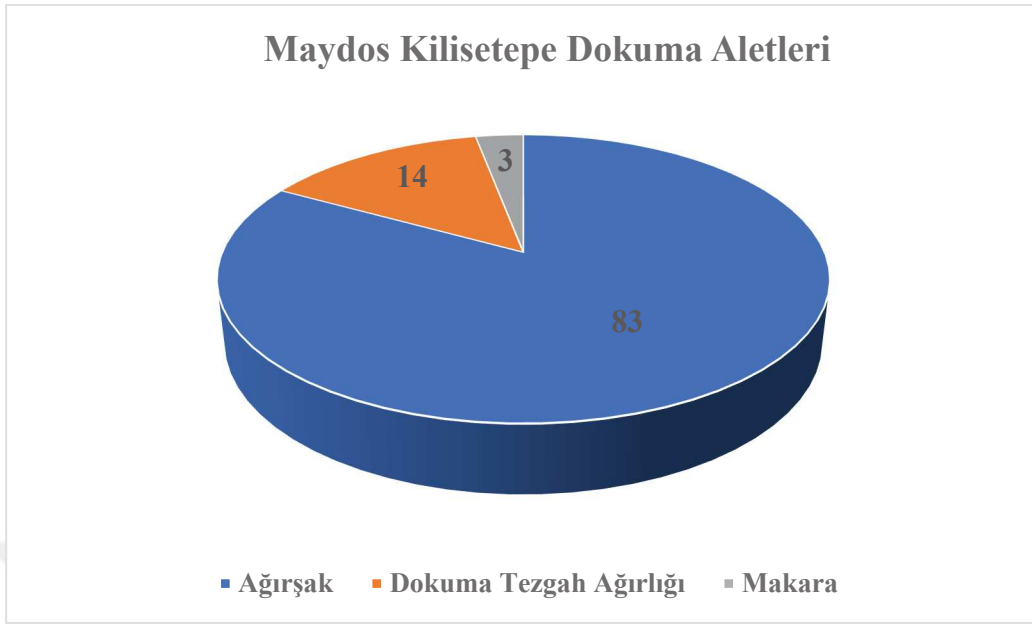
100

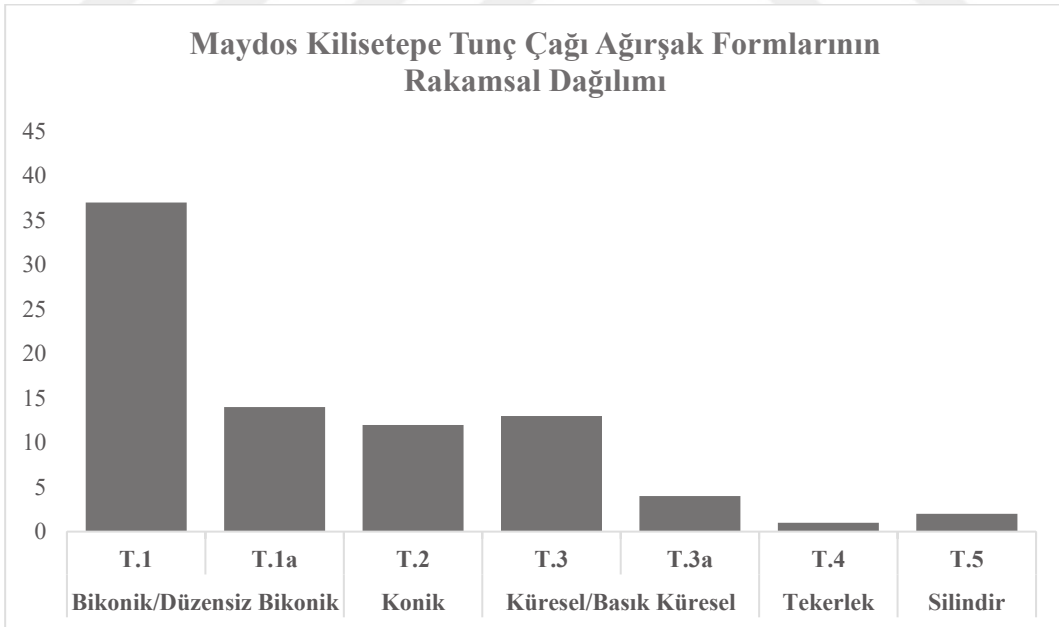
Levha 15. 97-100 numaralı ağırşaklar.

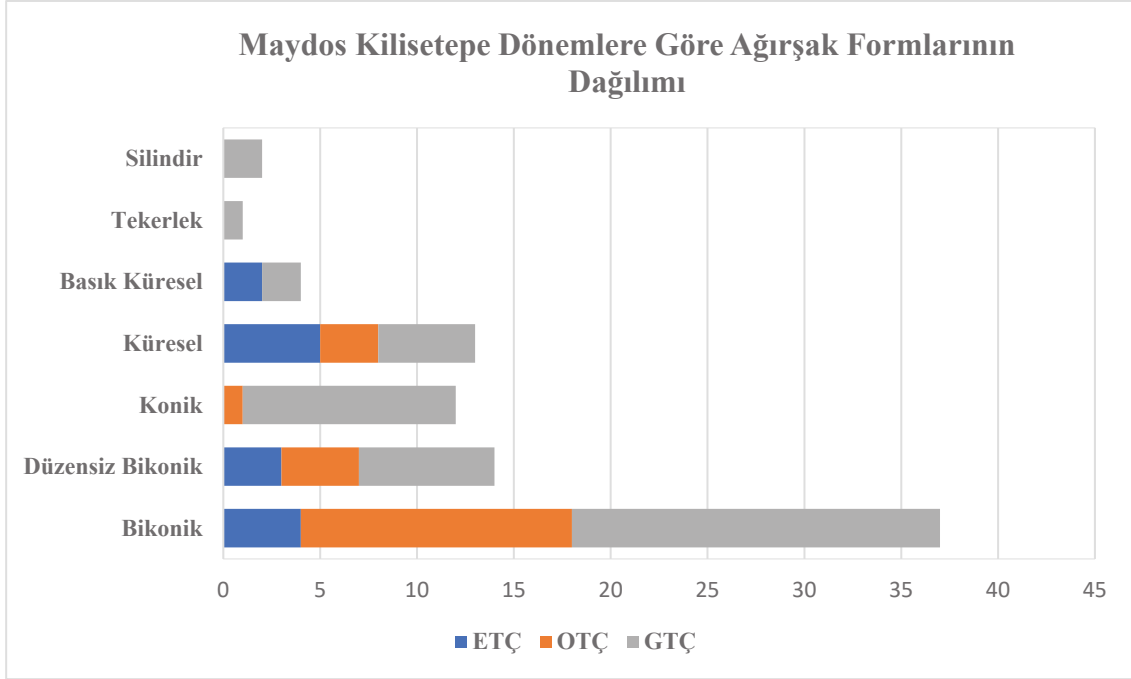
EK 5: SONUÇ BÖLÜMÜ GRAFİKLERİ

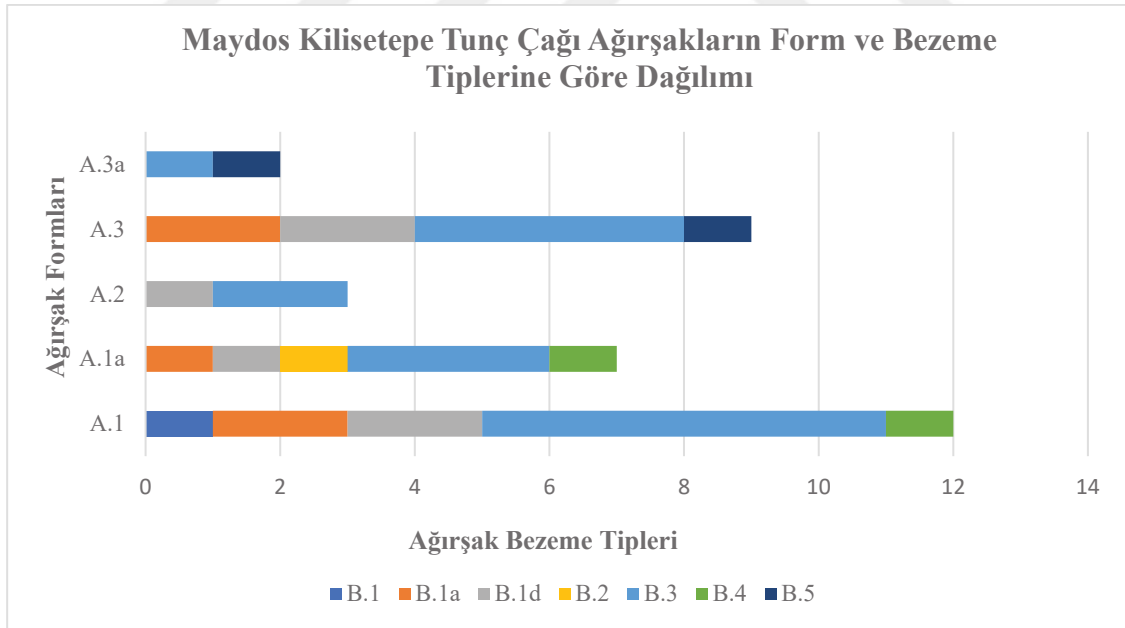
Grafik I. Maydos Kilisetepe Tunç Çağı dokuma aletleri rakamsal dağılımı.

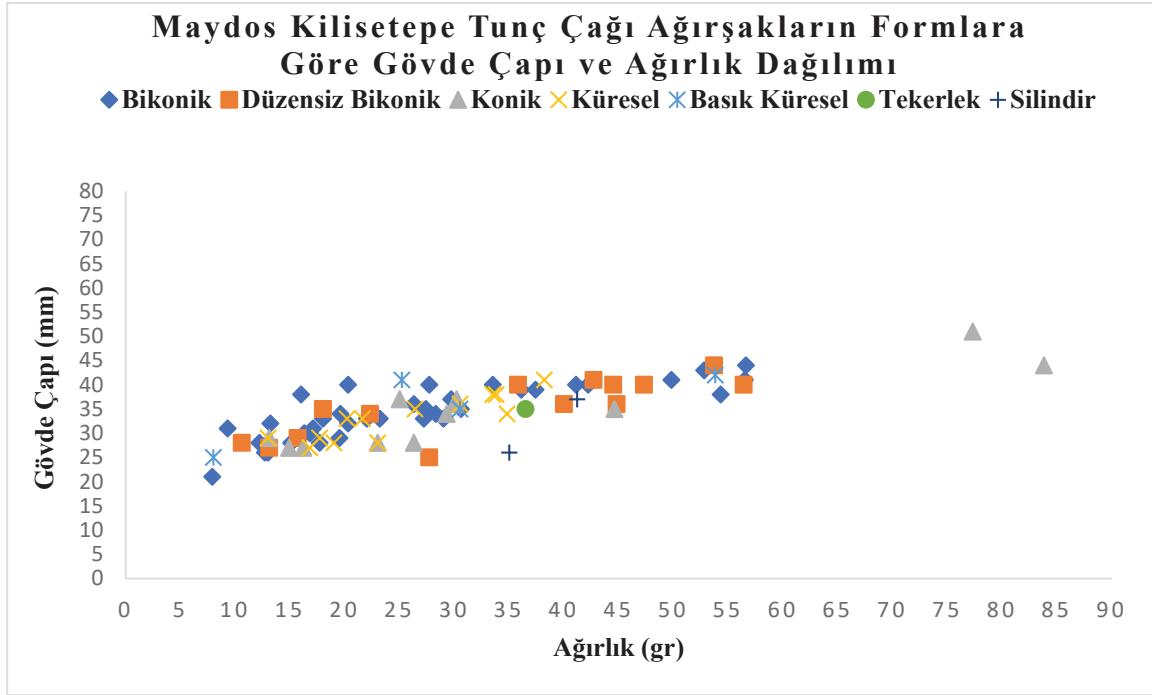
Grafik II. Maydos Kilisetepe Tunç Çağı ağırşak formlarının rakamsal dağılımı.

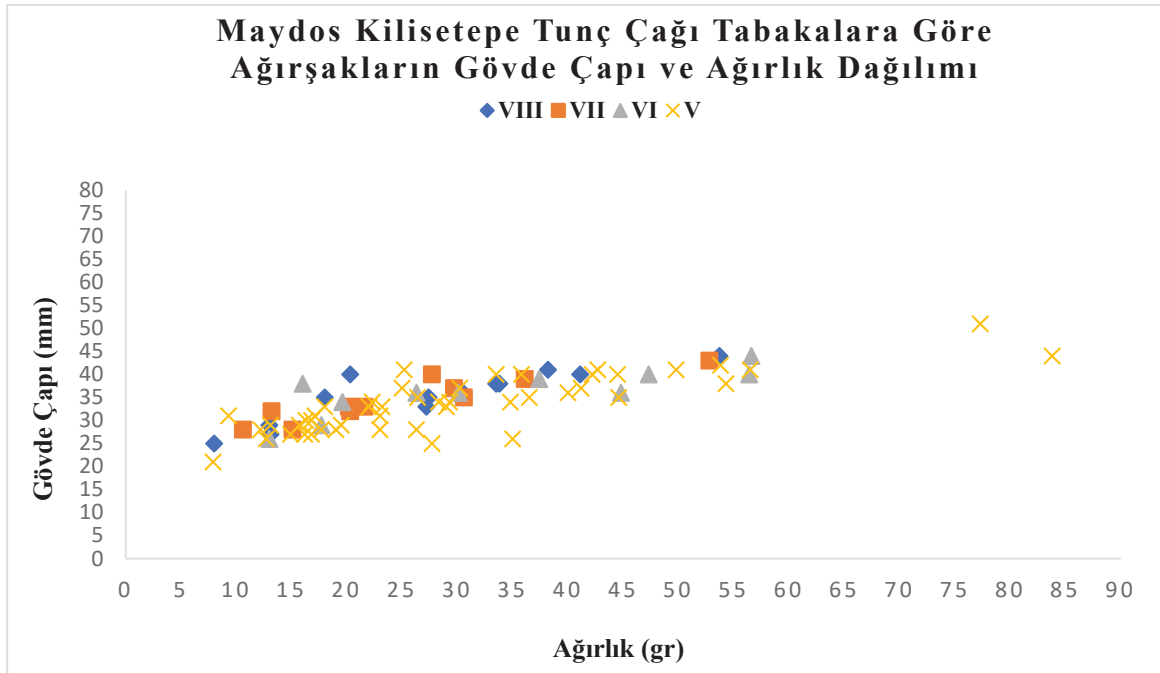
Grafik III. Maydos Kilisetepe dönemlere göre ağırşak formlarının dağılımı.

Grafik IV. Maydos Kilisetepe Tunç Çağı ağırşakların form ve bezeme tiplerine göre dağılımı.

Grafik V. Maydos Kilisetepe Tunç Çağı ağırsakların formlara göre gövde çapı ve ağırlık dağılımı.

Grafik VI. Maydos Kilisetepe Tunç Çağı tabakalara göre ağırsakların gövde çapı ve ağırlık dağılımı.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Mustafacan Baştopuz
Doğum Tarihi ve Yeri : 01.08.1991, İzmir
E-mail : Mustafacanbastopuz@outlook.com

Eğitim

Lisans	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü	2011-2016
Lise	Turgutlu Lisesi	2005-2009

İş Deneyimi

2013-2016 : Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı, Kazı Ekibi Üyesi (Öğrenci)
2017-2018 : Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı, Arkeolog
2018 : Çanakkale İli Merkez İlçesi Arkeolojik Yüzey Araştırma Projesi, Arkeolog

Yabancı Dil

İngilizce

Yayımlar